Doğu

Türkistan

Sesi

Voice of Eastern Turkistan – صوت تركستان الشرقية

Üç ayda bir çıkar - Türkçe, Arapça, İngilizce - İlmî, Millî, Edebî Mecmua.

A General Review appearing every 3 months in Turkish, Arabic and English.

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak!..

Sayı: 3, Cilt: 1, Eylül 1984

والعدد ... شوال ١٤٠٤ ... سبتمبر ١٩٨٤

Vol. ... No. ... September 1984

Doğu Türkistan Devlet Yayın Merkezi

مركز النشر لتركستان الشرقية

DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ FİYAT LİSTESİ

— Türkiye İçin Beher Sayısı: 750 TL.
— Yıllık Abone Bedeli: 3000 Tl.

YURT DIŞI FİYATLARI:

— Beher Sayısı

8 Amerikan Doları
28 Suudî Arabistan Riyali
15 Batı Alman Markı
300 Belçika Frankı
40 Fransız Frankı

YURT DIŞI YILLIK ABONE BEDELLERİ:

— Yıllık Abone (4 sayı)

30 Amerikan Doları
110 Suudî Arabistan Riyali
50 Batı Alman Markı
1200 Belçika Frankı
160 Fransız Frankı

قائمة الاسعار لمجلـــة صوت تركستـــان الشرقية

داخل تركيا:

ـ ثمن النسخة الواحدة : ٧٥٠ ليرة تركية
ـ قيمة الاشتراك السنوي : ٣٠٠٠ ليرة تركية

في الخارج:

ثمن النسخة الواحدة : ٨ دولار امريكي
: ٢٨ ريال سعودي
: ١٥ مارك ألماني
: ٣٠٠ فرنك بلجيكي
: ٤٠ فرنك فرانسي

بدل اشتراك سنوي : ٣٠ دولار أمريكي
: ١١٠ ريال سعودي
: ٥٠ مارك ألماني
: ١٢٠٠ فرنك بلجيكي
: ١٦٠ فرنك فرانسي

Subscription terms of
VOICE OF EASTERN TURKISTAN
for countries other than Turkey:

Single issues:

8 U. S. Dollars
28 Saudi Arabian Riyals
15 West German Marks
300 Belgian Francs
40 French Franks

Yearly Subscription Rates:
(Comprising 4 issues)

30 U.S. Dollars
110 Saudi Arabian Riyals
50 West German Marks
1200 Belgian Francs
160 French Francs

Banka Hesap No: 4922/1 ve 540003 Yusufpaşa Şubesi AKBANK/İstanbul

DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ

Üç Aylık Mecmua

Yıl: I, Cilt: I, Sayı: 3
Eylül 1984

★

Sahibi
İsa Alptekin

★

Yazı İşlerini fiilen idare eden
Mes'ûl Müdür
Niyazi Yıldırım
Gençosmanoğlu

★

Mütercimler
Arapça: **Osman Zeki Soyyiğit**
İngilizce: **İsmet Tümtürk**

★

İdare Yeri:
Doğu Türkistan
Neşriyat Merkezi

Millet Cd. 26/3-Küçük Saray Apt.
Aksaray-İstanbul-Tel.: 524 41 21

★

Fiyatı: 750 TL.

Dış Memleketlere: **8 $**

★

Abone
Yıllık: 3000 TL.
Dış memleketlere 30 $

★

Gönderilen yazılar iade edilmez.
Yazılar idare yeri adresine gönderilmelidir.

Dizgi ve Baskı:
Türkiye Gazetesi Tesisleri

BU SAYIDA

Üçüncü Adım.....**İsa ALPTEKİN**
"Elem Tarlasının Acı Pirinci''
.....**Ahmet KABAKLI**
Mahzunâne Bir Gazel
(Şiir).....**Muhammed KASIM**
İkinci Endülüs mü?.....**Ergun GÖZE**
Silkin (Şiir).....**Mehmed Emin BUĞRA**
Doğu Türkistan Seyahatinden
İntibalar.....**Âmil ABDULLAH**
Doğu Türkistan Türkleri-II
Doç. Dr. Mehmet SARAY
Şincang İsminin 100. Yılı....**İklil KURBAN**
Doğu Türkistan Şehirleri-Turfan
.....**S. Mahmut KAŞGARİ**
Milletlerarası Bir İslâmî Kuruluş
.....**Doç. Dr. Ekmeleddin İHSANOĞLU**
Türk Hakanları Devrinin Sonu
.....**Dr. Emel ESİN**
Bizi Görün İbret Alın.....**Said BİLGİÇ**
Kırım Türkleri Kırk Yıldır Sürgünde
.....**(Emel Dergisinden)**
Türkistanlım Ağlama (Şiir)
.....**Hüseyin ÖZTÜRK**
Türk Tarihinden Ana Çizgiler
.....**Prof. Dr. Türükoğlu GÖK-ALP**
Tarihte Sosyalizmin Fikir Babaları
.....**Doç. Dr. Abdülkadir DONUK**
Sarı Tehlike....**Ergenekon GÖKBAYRAK**
Afgan Faciasının Genel Bir Tablosu
.....**Doç. Dr. Kıyamuddin RAİ**
Sovyetler Birliği'ndeki İslâm Halkları:
Yazan: Şirin AKINER - Hülâsa eden
.....**Mehmet ALLAHVERDİ**
Haberler.....

Bu mecmuadaki yazılar, kaynak gösterilmek suretiyle iktibas edilebilir

صوت تركستان الشرقية

تصدر مرة في كل ثلاثة اشهر

السنة : ١ . والمجلد : ١ والعدد : ٣
ذي الحجة ١٤٠٤ سبتمبر ١٩٨٤

★

صاحبها
عيسى آلب تكين

★

المدير المسؤول عن التحرير
نيازي يلدير م
كنج عثمان أوغلو

★

من العربية وإليها : عثمان زكي صوي بكيت

ومن الانجليزية وإليها : عصمت رصين توم ترك

★

الادارة

Millet Cad. 26/3,
Küçük Saray Apt., Aksaray,
İstanbul, Turkey
Telephone: 524 41 21

★

المقالات ترسل الى عنوان
الادارة ولا تعاد الى أصحابها

التنضيد والطبع
مطابع Türkiye Gazetesi

في هذا العدد

* الخطوة الثالثة ..... عيسى آلبتكين

* الأزل المرفي حتول الألم ..... أحمد قبا تلي

* أتراك تركستان الشرقية .... الدكتور محمد سراى

* مركز الأبحاث للتاريخ والفنون والثقافة الاسلامية
..... الدكتور أكمل الدين احسان أوغلو

* زعماء الفكر الاشتراكية في التاريخ .....
..... الدكتور عبد القادر دونوق

* الخطر الأصفر أو الامبريالية الصينية .....
..... آركنقون كوك بايراق

* كتاب "المسلمون في الاتحاد السوفيتي" (تلخيص
وتعليق) ..... محمد الله ويردى

* الأخبار

★

يسمح بالاقتباس بشرط ذكر المصدر

VOICE OF EASTERN TURKİSTAN

Tri-Monthly Review

Year: 1, Vol.: 1, No: 3
September 1984

★

Owner
İsa Alptekin

★

Editor
Niyazi Yıldırım
Gençosmanoğlu

★

Translations
Arabic: **Osman Zeki Soyyiğit**
English: **İsmet Tümtürk**

★

Publisher's address
Eastern Turkistan
Publishing Center

Millet Cad. 26/3,
Küçük Saray Apt., Aksaray,
İstanbul, Turkey
Telephone: 524 41 21

★

Single issues:
For Turkey: 750 TL.
For foreign lands (surface mail)
8 U.S. Dollars

★

Subscription Rates
Yearly for Turkey: 3000 TL.
Yearly for foreign lands
(surface mail): 30 U.S. Dollars.

★

Manuscripts sent to the Review and not printed are not returnable.

Printed Türkiye Gazetesi Press, İstanbul, Turkey.

CONTENTS

The Third Step.....**İsa ALPTEKİN**

"Aland of Suffering.....**Ahmet KABAKLI**

The Türkis of Eastern Türkistan-II
.....**Dr. Mehmet SARAY**

The Last Phase of the Khaqanıd
Period-III .....**Dr. Emel ESİN**

The 100' th Anni Versary of the Name
"Sin-Kiagn" .....**İklil KURBAN**

Research Centre Fir Islamic History
.....**Dr. Ekmeleddin İHSANOĞLU**

Crimean Türkis in Exile For 40 Years
.....**(EMEL dergisinden)**

Turfan .....**S.Mahmut KAŞGARÎ**

Some Precursors of Socialism-II
.....**Dr. abdülkadir DONUK**

"The Yellov Peril"
.....**Ergenekon GÖKBAYRAK**

"Islamic Peoples of the Soviet Union"
.....**by: Shirin AKINER**

(Review and Comments by:
.....**Mehmet ALLAHVERDİ**

News .....

News and articles in this Review may bu quoted in full or in part, by mentioning the Review.

ÜÇÜNCÜ ADIM

İSA ALPTEKİN

"Doğu Türkistan'ın Sesi", elinizdeki bu nushasıyla üçüncü adımını atmış bulunuyor. Onun, yürümeye yeni başlayan gürbüz bir çocuk edâsıyla attığı her adım; bizleri neşelendiriyor, sevince ve gurura gark ediyor. Tökezlemesinden, düşmesinden, bir baba şefkatiyle yüreklerimiz titriyor. Her adımda daha çok büyümesi, daha çabuk ve büyük adımlar atması için, Türklük, İslâmlık, insanlık duygusu taşıyan yüreklerde derin aksisedâlar bırakması için el ve gönül birliği ile dualar ediyoruz.

İkinci sayımız gecikerek çıktı. Bu gecikmeler okuyucularımızı ne kadar huzursuz ediyorsa, bizleri de kat kat fazlasıyla rahatsız etmektedir.

Mecmuayı geciktiren birinci husus, tercüme işlerinin gecikmesidir. İngilizce ve Arapça tercümeleri yapan çok değerli iki dostumuz, kendi işlerini bırakıp mecmuanın yazılarına mesailerini vermelerine rağmen zamanında yetiştiremiyorlar. İmkânlarımızın sınırlı olması sebebiyle de para kuvvetiyle aynı evsafta tercüman çalıştırmak şimdilik mümkün olamıyor.

Bütün imkânlarımızı zorlamak suretiyle "Doğu Türkistan'ın Sesi"nin çıkmasını temin etmeye gayret ediyoruz. Ve edeceğiz.

Birinci ve ikinci sayılarıyla İslâm âlemine ve hür dünyaya ulaştırılan Doğu Türkistan'ın Sesi, ulaştığı her yerde çok müsbet yankılar uyandırmaktadır. Yurt içinde de son derece müsbet karşılanan bu mecmua ile mahkûm ve mazlûm soydaşlarımızın istiklâl ve hürriyet duygularını canlı tutmak ve bu uğurda maddî ve mânevî güçlerimizi seferber etmek şiarımızdır.

Okuyucularımız ve dostlarımız şunu bilmelidirler ki, "Doğu Türkistan'ın Sesi"nin çıkışı, birtakım fedakârlıklara dayanmaktadır. Elimizde büyük bir sermâye olmadığı gibi, arkamızda büyük sermâyedarlar da yoktur. Biz önce Cenab-ı Hak'ka, sonra siz değerli okuyucularımıza, dostlarımıza, dindaşlarımıza, ülküdaşlarımıza güvenerek yola çıktık. Allah'ın ve sizlerin sâyesinde daha onlarca ve yüzlerce sayı çıkacağımızı ummaktayız.

Maddî imkânsızlıklardan dolayı kitap neşriyatı yapamıyoruz. Halbuki, elimizde neşre hazır değerli kitaplar ve broşürler mevcuttur. Bunları da Allah'ın inâyeti ve sizlerin yardımları ile neşretmeye muvaffak olacağız inşaallah...

Sevgili Kardeşlerim!..

Doğu Türkistan bugün maddeten ve mânen imha edilmek tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaktadır. Kızıl Çin bir taraftan aziz Türkiye'mize dostluk jestleri yaparken, diğer taraftan milyonlarca Çinli'yi Doğu Türkistan'a taşımakta ve mukaddes atalar yurdumuzu bir Çin ülkesi haline getirmeye çalışmaktadır. Aynı zamanda uşak ruhlu, sözde Doğu Türkistan'lı bir takım adamlar vasıtası ile Türkiye'de ikamet eden Doğu Türkistanlılar arasına nifak tohumları saçmaktadır.

Bütün bunlara rağmen, Cenab-ı Allah'a güveniyoruz, ve istikbal hakkında ümitliyiz.

الخطوة الثالثة

عيسى البتكين

بهذا العدد الذى بين أيديكم خطت مجلة «صوت تركستان الشرقية» خطوتها الثالثة، وكل خطوة تخطوها بأداء طفل طفحان حديث عهد بالوقوف على قدميه تغمر نفوسنا بالفرحة والابتهاج والسرور وتهتز أفئدتنا بحنان الوالد اشفاقا عليه من زلة وسقوط وتلهج ألستنا بالدعاءله وأيدينا مشتبكة وقلوبنا متحدة كي يكبر في كل خطوة أكثر ويخطو خطوات أسرع وأكبر ويثير صدى عميقا في نفوس تجيش فيها المشاعر الوطنية والاسلامية والانسانة.

وعددنا الثاني كان قد صدر متأخرا عن موعده، وهذا التأخير يزعج القراء ويقلق بالهم فيشكون من ذلك أما ازعاجه لنا فأشد وأعظم وشكايتُا منه فأدهى وأمر . . .

والتأخير هذا انما هوناجم من تاخر في انجاز أعمال الترجمة، ولنا أعز صديقين يقومان بالترجمة الانجليزية والعربية ورغم انهما يهملان اعمالهما الخاصة ويصرفان جل وقتهما في الترجمة لنا لا يتيسر لهما انجاز عملهما في وقته كما أن امكاناتنا المادية المحدودة لا تمكننا في الوقت الحاضر من تشغيل مترجمين آخرين من نفس مستواهما.

أما نحن فنبذل وسنبذل كل جهد مستطاع في سبيل تأمين الحياة النشرية لمجلة «صوت تركستان الشرقية».

وقد تم ايصالها بعدديها الأول والثاني الى أنحاء مختلفة من العالمين الاسلامي والحرو اثارت في كل مكان وصلت اليه أصداء ايجابية للغاية كما حظيت في الداخل بحفاوة بالغة، فشعارنا هو الحفاظ على مشاعر الحرية والاستقلال لدى أبناء عرقنا المظلومين المضطهدين عن طريق هذه المجلة واستنفار جميع قوانا المادية والمعنوية في سبيل ذلك.

ونود أن يعلم القراء والأصدقاء جميعا أن اصدار «صوت تركستان الشرقية» انما يقوم على اختيار تضحيات في سبيله. . . لانملك رأسمال كبير، وليس وراءنا ممولون كبار، فانطلقت مسيرتنا بالتوكل على الله تعالى أولا ثم الاعتماد عليكم أنتم قراؤ نا الأعزاء وعلى أصدقائنا واخواننا في الدين وزملائنا في المبدأ والعقيدة وانشاء الله تعالى سنتمكن من اصدار عشرات ومئات الأعداد منها بعنايته تعالى وفضل دعمكم ومساعداتكم القيمة لنا.

ولدينا كتب ورسائل قيمة معدة للطبع والنشر ولكن العوائق المادية تقف حائلة أما تحقيق هدفنا هذا، ولعلنا نتمكن من تحقيقه أيضا بمشيئة الله تعالى وعنايته وفضل مساعداتكم. . .

أيها الاخوة الأحباء!

ان تركستان الشرقية تقف اليوم وجهالوجه من خطر القضاء عليها مادة ومعنى، والصين الشيوعية تظهر ملامح الصداقة لبلدنا الغالي تركيا من جهة وتقوم بتهجير الملايين الصينيين الى تركستان الشرقية واسكانهم فيها من جهة أخرى تنفيذا لسياستها التصيينية لهذه الأرض المباركة لآباتنا وأجدادنا، كما أنها تبث بذور الشقاق والنفاق بين التركستانيين الشرقيين المقيمين في تركيا بواسطة أذنابها ممن يسمى بالتركستانيين. والرياء والتلون سياسة أزلية وأبدية للصين، وهي تظهر اليوم على حقيقتها مرة أخرى وتحاول استغلال النوايا الطيبة لتركيا في اقامة علاقات ودية معها، وما من شك في أن الدوائر المعنية في بلدنا العزيز على علم بذلك، ونحن واثقون من أن أقنعة العملاء الشيوعيين ومن خلفهم من أسيادهم ستزول في القريب العاجل.

ومن المعلوم أن أسبوع التضامن مع الشعوب المحتلة في العالم يتم الاحتفال به خلال الفترة الواقعة بين ١٧ - ٢٣ يوليو من كل عام، وكان ينبغى أن يكون هذا الأسبوع من أهم الأسابيع لتركيا وصحافتها ولكن الأوساط الحكومية والأحزاب السياسية والمؤ سسات العلمية فيها التزمت - مع الأسف - جانب الصمت ولم تنطق ببنت شفه. والمؤ تمر الصحفي الذى عقدناه بهذه المناسبة ووجهنا دعوة ملحة الى جميع الصحف المحلية للحضورفيه كان الاهتمام به ضئيلا جدا فلم يشترك فيه الا العدد اليسير من هذه الصحف وان لساني ليعجز عن تفسير هذا الموقف المتخاذل لها.

ورغم كل ذلك فاننا لانزال نحتفظ بايماننا بأن تركيا الحبيبة لن تتخلى عنا وستمدنا بدعم معنوى لأنها معقد الآمال الوحيد للبلاد التركية المحتلة ونتضرع الى الله العلى القدير في كل وقت وحين أن ترفرف عليها رايات العزة والسيادة الى أبد الآبدين.

THE THIRD STEP

İsa ALPTEKİN

Through the appearance in print of this third issue, which you are now reading, "The Voice of Eastern Turkistan" can be considered as having taken its third step forward. Every step forward which our Review takes, fills us with joy and pride, just as a father is filled with joy and pride when he watches his little child, a healthy, vigorous child, making the very first steps in learningto walk. Similarly, our hearts are filled with anxiety when there is a chance that there might be setbacks. We are all praying that the "Voice of Eastern Turkistan" might grow in size, power and popularity, and serve the Turkish World, the Islamic World, and the Cause of Freedom well, throughout the world.

Our second issue appeared with some delay. And now our third issue, too, appears with delay. I expect these delays render our readers impatient. They certainly pain us.

The main reason for the delays is that translating the various items, after they reach our hands, often late, into English and into Arabic cause further long delays. Our two very good friends, who do the translations into these languages, nave much work of their own, but they readily sacrifice that and give their time to our translations. In spite of that, delays keep on occuring. Since our material resources are very limited, we can not call on the cooperation of further translators, on a professional basis, to supplement these translations, with material of the same level of quality.

We are doing our utmost to publish the "Voice of Eastern Turkistan", regularly and without a fall in quality. And we shall continue to do our utmost.

Our first and second issues have brought us most favourable echos from all places in the Islamic World, and the Free World, that these issues, reached. In our immediate neighbourhood and close circle of friends, too, our Review is being received with enthusiasm, and serving everywhere to increase our friends' spiritual strength and to keep their hopes high.

Our readers and friends should know that publishing this Review necessitates certain material sacrifices. We do not ourselves possess great capital. Neither are our friends and supporters prepared to help us with large sums. Therefore, we started this Review with hopes of help first from God, and after that from our readers, our friends, and our brothers in Islam. We hope, with God's help and yours, that we shall be able to publish many tens, and hundreds, of further issues.

Due to lack of material resources, we have not able so far to publish any books. There are several books in our hands, which we consider worth publishing. With God's help, and yours, we expect to publish some of them in the future.

My Dear Brothers,

Today, Eastern Turkistan faces the danger of being annihilated. The Red Chinese government pursues a policy of, simultaneously, establishing friendly relations with the government of Turkey, and continuing to send millions of Chinese settlers to Eastern Turkistan and settling them on the lands of our ancestors. Also, at the same time, the Red Chinese government is busy using some so-called Turkistanians as agents to attempt to sow discord among Turkistanians resident in Turkey.

In spite of all these troubles, we are fully confident that God will always be with us, and we are hopeful about the future.

زنده توتماق وبویول دامادی ومعنوی کوچلریمیزنی سفربرقلیشی تشعار ایتمیز دور.

اوقوغوچیلریمیز ودوست لریمیز نثو خصوصی نی بیلسون لدرکی "شرقی ترکستان نینگ آوازی" نینگ چقیشی بیر تورکوم فداکارلیق لرگه تایانغان حالده دور. قولیمیزدا بولوک بیر سرمایه بولغانی دک، آرقامیزدا چونگ سرمایه دار لارهم یوقتور. بیز اول الله (ج)، اوندین قالسا سز محترم وقیمت لیک اوقوغوچیلریمیزگه، دوست لریمیزگه و دین داشلریمیزگه ایشینچ بولغا چقدوق. اول الله (ج) آندین قالسا سزلر نینگ یاردم لرینگیز بیلدن اونلارچه و یوزلرچه سان چقیدیغا نلیغیمیزگه شهدک سیز ایشنمیز.

قولیمیزدا نشر گه حاضر کوپ قیمت لیک کتابلار موجود بولغان بولسمو مادی امکان سیزلیق لار سببی دین بوکتاب لرنی نشر قلالمیدوق. بوکتاب لرنی هم الله نینگ عنایتی وسیز لرنینگ یاردم لرینگیز بیلدن نشر قلشقا موفق بولورمیز انشاالله!

عزیز قرداشلریم!

شرقی ترکستان بوگون مادی ومعنوی طرفدین یوق بولوشش خطری آلدیدا دور.

قزل خطای بیر طرفدین عزیز ترکیه میز بیلدن دوست بولوشش اوچون دوست لیق قولینی اوزاتیب یاتا بیر طرف دین بولسا شرقی ترکستان گه ملیون لاب خطای آلیب کلیب یرله-شتورمکته ومقدس آتالاریمیز شرقی ترکستان نی بیر خطای زمینی حالدیغه کلتورمک اوچون تریشیواتیدو. بونینگ بیلدن قالماستین بعضی وجدان سیز سوزده! شرقی ترکستان لیق، آدم لر آرقلیق ترکیه ده اقامت قولاقتا بولغان شرقی ترکستان لیق لر آراسیگه نفاق تخم لرینی چاچاقتا دور.

نیمه بولسا بولسون بیز الله غه ایشنمیز، الله نینگ یاردمی بیلدن، شرقی ترکستان نینگ حریتیگه قاوشیدیغالغینا واستقلالنی قولغا کلتورودیغا لغینا ایشنچمیز توتوق.

اسیر تورک اولکه لرینینگ بیرگینه امید وتسلی منبعسی بولغان عزیز ترکیه نینگ بیز لرنی معنوی طرفدین قولالایدیغان لیغینا ایشنمیز، بو دولت میز نینگ تا ابد پایدار قالمغنی جناب الله دین نیاز ایلەیمیز.

اوچنجی قدم

عیسی آلپ تکین

" شرقی ترکستان نینگ آوازی " قولینگلیز دا کی بوسانی بیلدن اوچنجی قدمنی آتقان بولدی. اونینگ ینگی سنگشله باشلیغان بیرگودک دک آتقان هرقدمی بزلرنی خوشالیق وغرورگه غرق قلماقتادور. یوتلانشیب کیتیشدین و یقلیپ کیتیشدین بیرداشقتی بیلدن یورک لریمیز تیترگیدن حالده دور.

هرقدم ده تیخمو چونقایمیغی و تیخمو چاپسان یوغان قدم لر آتماقی، تورک لیک اسلام لیک وانسان لیق حسی تاشیغان یورک لرده یاخشی تاثیرلدر قالدورماقی اوچون همه میز کونگل بیرلیگی بیلدن دعا قلماقتامیز.

ایکنجی سداسیمیز کیچیکیب چقتی، بوکیچیکیشی اوقوغوچیلریمیزنی بیرقات حضور سیز قلغان بولسا بیزنی سنگ قات راحت سیز قلماقتادور. "زورنالیمیز نینگ کیچیکیشگله سبب بولغان بیرنچی خصوصی ترجمه دور. "زورنالیمیز نینگ انگلیس چه وعربچه ترجمه ایشلرینی قولیواتقان کوپ جهت لیک ایکی دوستیمیز اوز ایشلرینی بیرطرف گه قویوب یوتون وقتنی "زورنالیمیز نینگ ترجمه ایشلریگه بیرگدن بولسمو ترجمه لرنی وقتدا قلالماواتیدو. امکان لریمیز نینگ محدود بولوشی سبب لیک حاضرچه پول بیریب عینی صفت گه ایگه تر-جمان ایشله تیشی دینی عاجیز میز.

قولدیکی یوتون امکان لارنی زورلاب " بشرقی ترکستان نینگ آوازی " نینگ چقمانشی تامین اتمک گه غیرت قلماقتامیز وقیلیمیز.

بیرنچی و ایکنچی سان لری اسلام عالمیگه وحرددنیاغه اولاشتورولغان " شرقی ترکستان نینگ آوازی "، اولاشقان ۸ نهاینتی حونشقون لیق بیلدن قارشی آلینماقتاویا-خشی تاثیر لرقالدورماقتادور. ترکیه ایچنده، هم کوپ یاخشی قارشیلانغان بو "زورنال بیلدن مظلوم ومحکوم شرقی ترکستان لیق لرنینگ استقلال وحریت توتیولرینی جانلیق و

"ELEM TARLASININ ACI PİRİNCİ"

Ahmet KABAKLI

Yukarıdaki mısraı, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu dostumun MÜSLÜMAN ZENCİ adlı şiirinden aldım. Şiir, DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ dergisinin, yeni çıkan ikinci sayısında çıktı. (Mayıs 1984).

Niyazî'nin şiiri, "Çağrı" filminde, güzel çehresi ile gördüğümüz Hazreti Bilâl-i Habeşî'yi ve onun sesiyle okunan Ezân-ı Muhammedî'yi hatırlattı. Nitekim şiirde de Bilâl'e ve onun sevdiği "El Emîn" Peygamberi'imize işaret vardır:

"Yayıldı cihâna sesin seninle,
Benim kılıcımla îmân sevinci.
.....
Afrika... Afrika... asrın üstüne
Kara heybetiyle yürüyen sancı...
.....
Asr-ı Saadet'te sandım kendimi
Namâza dururken Müslüman zenci."

□

Bu çok anlamlı, ifadeli ve seçkin şiirde **"Elem tarlasının acı pirinci"** bir sembol olarak bize: Doğu Türkistan, Batı Türkistan, Özbek, Kırım, Azerbaycan Türkler'ini hatırlatıyor. Zaten "Bilâl" de İslâm Peygamberince kurtarılan, mazlûm, yanık, çilekeş, ama inanmış esirlerin sembolü değil mi? Zalimler, çıkarcılar, sömürücüler, îmânsızlar, iki yüzlüler, bezirgânlar ise bilcümle Ebû Süfyan'lardır.

Bugün artık "Kara heybetiyle Afrika"nın da sahipleri var, çoğunun istiklâlleri kurtarılmış, bayrakları bile var. Çoğu, kendi kendilerinin mağrur efendileri olmuşlar.

Yüreğimiz yanarak söyleyelim, Kızıl Rusya ve Kızıl Çin'e hattâ Bulgar'a Yunanlı'ya ve **Müslüman geçinen** komşularına, soydaş ve kandaşlarını, dindaş ve dildaşlarını esîr bırakan tek millet biziz. "Biz" demek utanç vericidir. Çünkü biz, Fatih'leri, Kanunî'leri çıkaran ilâ-yı kelimetullahı güneşin doğduğu yerden battığı yere taşıyan milletiz. Ama şu bir gerçektir:

Türk milletinin birçok kollarından başka yeryüzünde esir olan kalmamıştır. Hicap mı gerek! Gayret mi gerek! Dünyanın hızını aşan uğraşmalar mı gerek?.. Bilemiyorum; **vaziyet budur.** Karar, İslâm âleminin ve onların ümidi olan Türkiye aydınları, devleti ve halkınındır.

Evet, bugünün Afrika'sı artık Asya'nın ortasında aranmalıdır. Kırbaç, ahlâk imân ve maneviyat tanımaz, maddeci ve "ortakmalcı" zalimlerin elindedir. Bu "ortakmalcı" zalim, dün Afrika'da esir ticareti yapandan beş kat daha insafsız, üstelik de tunçtan yapılmış askerler gibi otomattır. Bu otomat tip, göğsünden îmânı, yüzünden nuru ve beyninden cevheri alınmış olmağıla... Kızıl Çin'de Rusya'da, Bulgarya'da ve hattâ Bağdat ve İstanbul'da birbirinden ayırdedilememektedir.

□

Esir Türk dünyası, destanı yazılmamış, mücadelesi yapılmamış, Hz. Muhammed tıynetinde kurtarıcısını bekleyen bir dâvâdır. Onun için Hz. Muhammed'in yolundaki bütün Arap kardeşler!... Magrıptan maşrıka, Suudî, Faslı, Tunuslu, Cezayirli, Libyalı, Filistinli, Pakistanlı, Ürdünlü, Efânlı, Iraklı, İranlı, Suriyeli gerçek Müslümanlar'ı manevî cihad'a çağırıyoruz.

Bu dâvânın bayrağı, yine ancak Peygamber'imizin izinden açılabilir. Kur'ân- "Tevhid"i buyurur. Peygamber, birliğe çağırıyor. Hani birlik, hani tevhîd nerededir?

Şimdi size bu îmân bayrağının ve birlik remz'inin ilk ve öncü risalesini takdim ediyorum: İSA YUSUF ALPTEKİN'in gayretiyle, "DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ" adıyla çıkmaktadır. Albayrak ve Gökbayrak, Hilâl ve yıldız yanyana, Türk dünyasının İslâm âlemine **Hz. Bilâl'in** sesi gibi hem heybetli, hem acıklı sesleniş ve yakınışı bu dergidedir.

Geçen sayıyı okuyanlar, abone olanlar, abone olmak için bize yazanlar... Henüz bir şey okumuş sayılmazlar. Çünkü "DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ" dergisi, bu ikinci sayıda, kat kat daha güçlenmiştir. Aynı zamanda iftihar edeceğimiz bir dâvâ, ilim ve sanat dergisi olmuştur.

Üç dilde çıkıyor dergi: **Türkçe-Arapça-İngilizce...** Şu halde, her üç dili bilen Müslümanlar ona abone olmalıdır. Buradaki meseleler, (İngilizce aracılığıyle) yabancılara da kolayca anlatılabilir; onlar da yanımıza çekilebilir.

Cihada ilk adım yılda-sadece 3000 liraya kıyarak bu dergiye abone olmak ve 10 kişiye okutmak olsun. İdealistlere yardımcı ve onlarla idealist olunuz. Dînî ve millî dâvâların insanı olduğunuzu gösteriniz. Bu güzel gayretleri sonuçsuz bırakmayınız:

Derginin adresi: Doğu Türkistan Neşriyat Merkezi. Millet Cad. 26/3. Aksaray/İstanbul. Tel.: 524 41 21. Banka Hesap No: 4922/1 ve 540003, Yusufpaşa Şub. Akbank/İst.

(Tercüman gazetesinden)

MAHZUNÂNE BİR GÜZEL

Mening halimni sorsang bir garibi bi veten dır men
Veten dilsuzi ya müştaki didar-i Hoten dır men

Koyup azalerim başdin ayağ şemi şebistan dek
Muhabbet ehli içre bir çıragi encümen dır men

Vetenning fırkatide sebru takat kalmayin men de
Yanar odğe özümni urğali pervane men dur men

Kiçedin ta seher her köşe'de ahu neva eylep
Cihan'ge şur salğan bülbüli bağ-u çemen dır men

Unutğaç hab-u hur fikrini bu hazin elem birle
Kuruğ şah mislide bir zor-u kuvvetsiz beden dır men

Kayu kün kim vetenning hak-i pakiden cuda boldum
Oşul kündin beri men güya bi ruh-u ten dır men

Telep birle yürüp avare her deşt-u beyaban'da
Oşul mecnun yangliğ mubtela-i her mehsen dır men

Ferağet din kiçip her yanda şirin yarni izlep
Hemişe vesl ümmidide güya külgen dır men

Meni il şâd körgeyler veli bağrım irur buryan
Dilim matem seradır zahirimde hendezen dır men

Erip men nice müddet içre gurbet butesi birle
Müşakkat mektebi'de mahir-i her ilm-u fen dır men

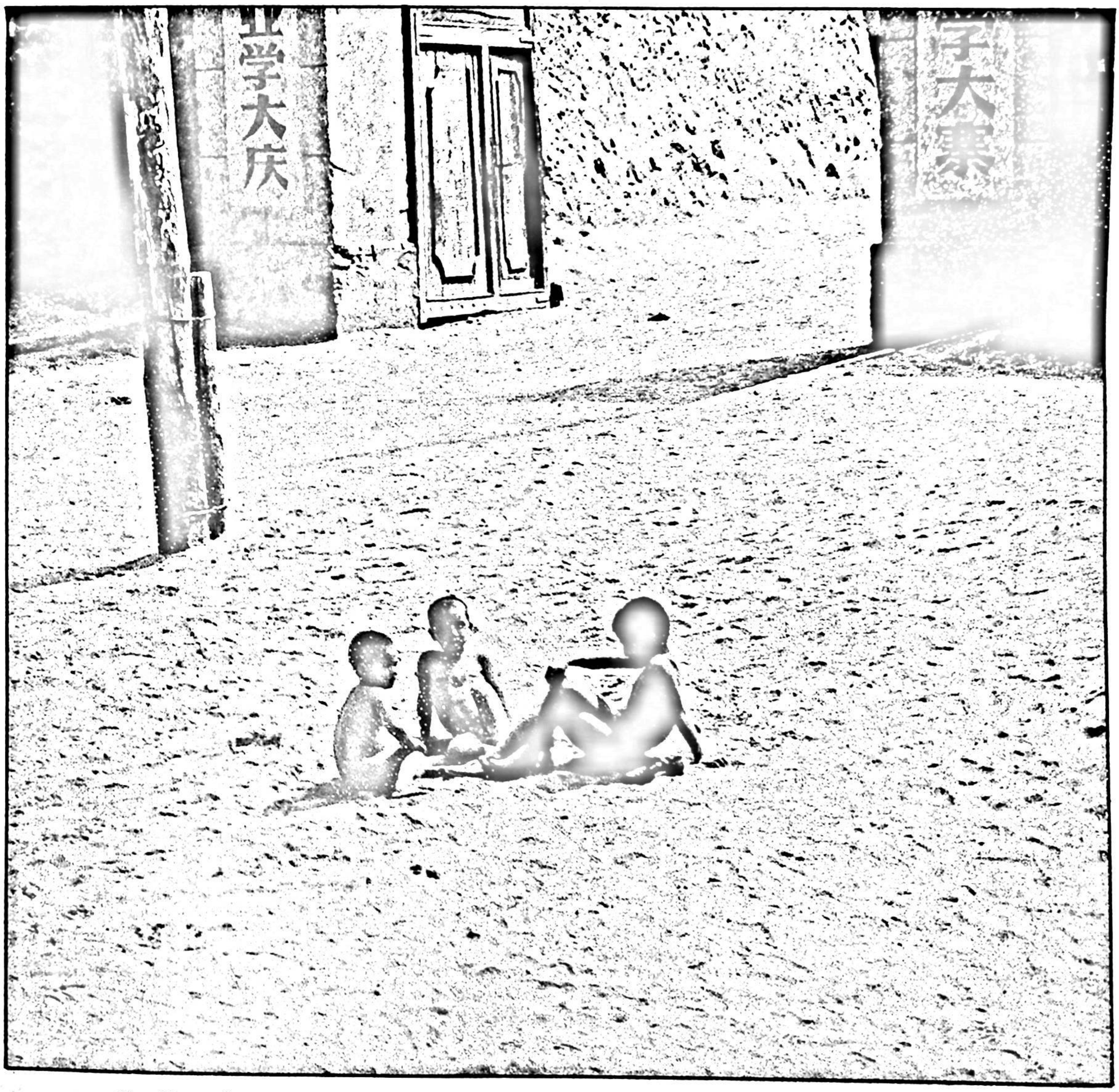
Tesebbur eylegil Ey "Hasreti"! azmingde sabit bol
Hüdaning bermekiğe her zaman bi şüphe-i zen dır men

Muhammed Kasım (Hasretî)

والاستمرار في أداء رسالتها التي هي في الحقيقة رسالة كل مسلم آمن بعقيدة التوحيد التي جاء بها القرآن الكريم ومبدأ الوحدة الذى دعا اليه الرسول الأمين عليه الصلاة والسلام.

ثم ان الاشتراك في مجلة «صوت تركستان الشرقية» يعتبر خطوة أولى في الجهاد في سبيل القضية التي تمثلها هذه المجلة وينبغي أن لا يكتفي أحدنا بالاشتراك فيها بل عليه أن يسعى الى تأمين اشتراكات أخرى فيها وحمل عدد كبير من الناس على قراءتها والتزود بماحاء فيها من معلومات قيمة عن اخواننا الأتراك المسلمين فى احتلال الشيوعية الملحدة.

عنوان المحلة:
دوغو تركستان نشريات مركزى
ملت حاده سي ـ ٣/ ٢٦
آق سراى ـ استانبول
الهاتف: ٥٢٤٤١٢١
رقم الحساب المصرفي: ١/ ٩٤٢٢ و ٥٤٠٠٠٣
آق بنك يوسف باشا شعبه سي ـ استانبول

Çocuklar... İşte Komünizmin Doğu Türkistan'lı çocuklara hediye ettiği "çocuk bahçesi" (!)

الأطفال . . . هاهي حديقة الأطفال التي قدمتها الشيوعية لأطفال تركستان الشرقية

"Children's Playground": Gift of Communism to the children of Eastern Turkistan!

«أهي حبات أرزمر في حقول الألم»

بقلم الصحفي الكبير أحمد قباقلي

هذا المصراع اقتبسته من قصيدة لصديقي نيازى يلديرم كنج عثمان أوغلو بعنوان «المسلم الزنجي» وقد نشرتها مجلة «صوت تركستان الشرقية» في عددها الجديد الصادر في مايو ١٩٨٤.

وذكرتنا هذه القصيدة ببلال الحبشي الذي شاهدناه في فيلم الرسالة وهو يؤذن للصلاة للمؤمنين بما اشتملت عليه من ذكره وذكر الرسول الأمين الذى آمن به واتبع سنته:

فانتشرت في العالم فرحة الايمان
بصوتك العذب وبقوة سلاحي
.....
أفريقيا، أفريقيا ... المأساة الزاحفة
على عالمنا اليوم بمهابتها السوداء
.....
وظننت أني في عصر الرسول محمد
عند ماخر الشاب الزنجي للسجود

والقصيدة رائعة بجمال فنها وقوة معانيها وما ورد فيها من أرز مر في حقول الألم انما يرمز الى ذلك الكفاح المرير الذى يخوضه أتراك التركستانين الشرقية والغربية وأوزبك والقرم وأذربيجان منذ عشرات السنين. أليس بلال بن رباح رضي الله عنه رمزا لأولئك الأرقاء من الناس الذين آمنوا بالاسلام وأوذوا في سبيله ثم نجاهم الله تعالى مما هم فيه من بؤس وعذاب، وكذلك أبو سفيان أليس هو الآخر رمزا للظالمين الطغاة من النفعيين والاستعلاليين من المشركين والمنافقين والمتاجرين بالمثل العليا والقيم الانسانية في العالم.

وأفريقيا بمهابتها السوداء تنعم اليوم بالحرية والاستقلال في معظم أجزائها، وللأفريقيين اليوم أعلام ورايات ترفرف فوق ربوع ديارهم بكل فخر واعتزاز رمزا لسيادتهم على أرضهم وقارتهم.

وأرى لزاما علي - والأسى يغمر نفسي - أن أصرح بأننا شعب وحيد في عالم اليوم تخلى عن أبناء عرقه ودمه ولغته ودينه، تخلى عنهم لروسيا الحمراء والصين الشيوعية أولبلغاريا واليونان أولمن يتظاهر بالاسلام من جيرانه بعد أن كان هذا الشعب قد أنجب الفاتحين والقانونيين من بين أبنائه وجاهد في سبيل اعلاء كلمة الله وحمل الدعوة الاسلامية من مشرق الشمس الى مغربها.

ان لأمتنا التركية فروعا كثيرة في العالم، والذين لا يزالون يرزحون تحت نير الاستعمار والاحتلال هم من فروع أمتنا. هذه هي الحقيقة، وهذا هو الواقع الأليم، وعلينا أن نشعر بالخجل والعار، وأن نشمر عن ساعد الجد والعمل، ولعلنا نضطر الى التسابق مع الزمن وبذل جهود جبارة تفوق سرعة العالم في دورانه... والعالم الاسلامي مدعو اليوم أكثر من كل وقت مضى الى تقييم هذا الوضع وتقرير ما يجب العمل به ازاءه.

نعم، ان افريقيا الأمس يجب أن نبحث عنها اليوم في وسط القارة الأسيوية، والسوط قد أصبح في يد الظالمين الطغاة من الشيوعيين الماديين الذين لا يعترفون بدين ولا أخلاق ولا معنويات وهم أشد ظلما وقسوة لخمسة أضعاف من أولئك الذين كانوا يتعاملون بالأمس في القارة الأفريقية بتجارة العبيد، وفضلا عن ذلك فهم جنود من انسان آلي مصنوع من البرونز وقد نزع الايمان من صدره، والنور من جبينه، والجوهر من دماغه، ومن أجل ذلك فهم لا يختلفون عن بعضهم في الصين الشيوعية، وروسيا السوفيتية، وبلغاريا، وحتى بغداد واستانبول.

وتلك قضية لم تكتب سيرتها بعد ولم تنطلق مسيرتها وهي في انتظار قيادة حكيمة في مستوى هدى الرسول محمد صلى الله عليه وسلم تتبناها وتبلغ بها غايتها ونحن نوجه الدعوة والنداء لجميع الذين يؤمنون برسالة النبي محمد صلى الله عليه وسلم ويتبعون هديه وسنته السنية من أشقائنا العرب والمسلمين أينما كانوا في مشرق الأرض ومغربها سعوديين أو مغربيين أو تونسيين أو جزائريين أو ليبيين أو فلسطينيين أو باكستانيين أو أردنيين أو أفغانيين أو عراقيين أو ايرانيين أو سوريين ... وندعو كل المسلمين المخلصين في ايمانهم وعقيدتهم الى جهاد معنوى في سبيل هذه القضية الانسانية العادلة التي تهم الملايين من المسلمين.

ان مجلة «صوت تركستان الشرقية» التي تصدر بفضل المساعي والجهود الحميدة التي يبذلها السيد غيسى يوسف آلبتكين تلعب دور طليعيا في التعريف بهذه القضية الاسلامية وتهيب بالمسلمين الى الالتفاف حولها وتبني الدفاع عنها وهي تصدر باللغات الثلاث التركية والعربية والانجليزية وتمتاز بالجودة والاتقان في طبعها وفي كل ما تنشره من أبحاث ودراسات ومقالات وعلينا جميعا دعمها بالاشتراك فيها حيث ان هذه الاشتراكات تضمن لها البقاء

KOMÜNİZM

STALIN'S
BLOOD RU
GES-AS
OSINATIO
OF LEVIN
ROTSIKY BY
AX MURDER
BETRAYALA
MURDER OF II
ZARISTEFF
WITH THEIR WIVES
AND CHILDREN A
KIEV-HUNGARIA
MURDER TRAIN S
DELIBERATE STAR
VATION OF SIX MIL
LION KULAKS IN THE
UKRAINE-BURNING
ENTIRE CONGREGA
TIONS, ALIVE IN SPAIN
TORTURE AND MURDER
OF PRIESTS, MINISTERS
AND MISSIONARIES
RAPING NUNS IN AFRIC
-15.000 POLISH OFFICER
MASSACRED AT KATYN
MENTAL & PHYSICAL TORTURE
OF P.O.W.'S IN KOREA &
VIETNAM-SHOOTING THOSE
WHO TRY TO ESCAPE THE WORK
ER'S PARADISE-THE BERLIN
WALL-POLITICAL KIDNAPING
ORGANIZED TERRORISM
WORLDWIDE..AND YELLOW RAIN
IN AFGANISTAN-THE SHOOT-
ING OF POPE PAUL II

TRENLE
DOLUSU
MAKARLA
RIN ÖLDÜ
RÜLMESİ-
UKRAYNA'DA
6 MİLYON ÇİFT
ÇİNİN KASDEN
AÇLIKDAN ÖLDÜ
RÜLMESİ-İSPANYA
DA, KİLİSELER DOLUSU
DİNDARIN DİRİ DİRİ
YAKILMASI-DİN ADAM
LARINA İŞKENCE VE
ÖLÜM-AFRİKA'DA
RAHİBELERİN IRZINA
GEÇİLMESİ-KATYIN
ORMANINDA 15.000
POLONYALI SUBAYIN
KATLİ-KORE'DE VE
VİETNAM'DA ŞAVAŞ
ESİRLERİNE İŞKENCE
"İŞÇİLER CENNETİ'N
DEN KAÇMAK İSTEYEN
LERİN KURŞUNA Dİ
ZİLMESİ-BERLİN
UTANÇ DUVARI-
DÜNYÂNIN HER TA
FINDA TERÖRİZM
AFGANİSTAN'DA ZE
HİRLİ GAZ-PAPA'YA
SUİKAST-KORE'DE
YOLCU UÇAĞININ
DÜŞÜRÜLMESİ-

الرهائن
ملك القطارات
لة ملايين
ن المزارعين و
آكرانيا لقوت
ن الجوع والجوعان
ود السجين
ين دفع أصبا
قتل
ن أصبا
قتل ١٥ آلاف
ن بقيا
كاتين - تعذيب
ن أمن بقيا
ضابط بولونى
وقضاء
العبر فى كمب
مقتل الفارين
العمال "أربعة
الدم على
ن فى كل مكان
ن العالم
الفارات الدامية
أفغانستان
أغنيان للبا
طائرة ركاب
مدنية
للبا

FLIGHT OUT 007

NIZM
N
155,
HECHI
ESE AR
N OF IN
ASION.
ENT TO
EASTERN
TURKISTAN
Y THE CHINE
MPEROR CHIEN
LUNGS, KILLED
1 MILLION TURKS
NOT ONLY THOSE
WHO RESISTED, BUT
EVEN WOMEN AND
CHILDREN, AND
DROVE 12 000 FAMI-
LIES INTO EXILE...
-DURING 1934-1943,
CHINESE TSAI CHI-YUEN
GOVERNOR-GENERAL OF
EASTERN TURKISTAN,
PRACTICED EVERY KIND
OF CHINESE TORTURE ON
THE MUSLIM TURKS OF
EASTERN TURKISTAN,
AND KILLED COUNTLESS
NUMBERS OF THEM (!)
-DURING 1950-1972,
360000 MUSLIM TURKS
OF EASTERN TURKISTAN
WERE FIRST ARRESTED,
AND LATER MURDERED
IN PRISON, BECAUSE
THEY HAD EXPRESSED THEI
WISH FOR INDEPENDENCE!
1935'DE
KIN IN
APARATOR
TIEN LUNG
UN GOEU
TÜRKİSTANA
GÖNDERDİĞİ
OPOU, MUKENE
MENT GÖSTER
LERLE BİRLİKTE
KADIN VE ÇOCUK
1,000,000 TÜRKÜ
İLAM ETTİ! 12000
AİLEYİ SÜRGÜNE
GÖNDERDİ - 1934
943 YILLARI ARA
SINDA DOĞU TÜR
KİSTAN GENEL
VALİSİ SİN Sİ
ÇİN İŞGALCİLERİN
HER GEÇİDİNİ TÜRK
LERE UYGULADIĞI VE SÖ
YİSİZ TÜRKÜ KATLETTİ
-1950-1972 YILLARIN
DA DOĞU TÜRKİSTAN'
LI 360 000 TÜRK
MİLLİYETÇİ OLDUKLA
RI VE MUHTARİYET
İSTEDİKLERİ İÇİN
ÖNCE TEVKİF EDİL
DİLER, SONRA
ÖLDÜRÜLDÜLER!
الجيش الذي يعمل
امر اطور الصين
تشن لونغ
وكان الشرقية
في تلك الفترة
في التصدي له واوقع
الغدر والارهاب
أسرة إلى المنفى
قام شين ي ماو بتوطين
الصيني في تركستان الشرقية
خلال الفترة الواقعة بين
1942 - 1944
الأشخاص فيها بين أنواع
التعذيب الصيني وقتل عدد
كبير منهم وكان من بين
أولئك الذين اعتقلوا مع
الرواقوة بين
1950 - 190
أبناء وطنهم
1975
فرنسا
ظلم ذاق
للبشر
ÖNCE TEVKİF EDİL
DİLER, SONRA
ÖLDÜRÜLDÜLER
!..

"A LAND OF SUFFERİNG"

Ahmet Kabaklı

The second issue of **Voice of Eastern Turkistan** contains a poem by Yıldırım Niyazi Gençosmanoğlu, with the title: **"To My Black Muslim Brothers".** In reading this poem, there arose in my mind a picture from the film, **"The Call".** The picture I recalled was a view of Bilal-i Habashi, full of steadfast faith, truth and kindness. And I also recalled his "silvery voice", as he raised his voice in the Ezan-ı Muhammadi. In him one could see the Clearest, purest manifestation of the spirit of Islam. The poem also raises the same vision, in the following lines:

"Your faith was shining lovely as white pearls
"E'en when foreign vampires sucked your blood.

★

"Your Book was always in your hand to show the way,
"In Amin you always had the truest guide.

★

"O Africa!... Today a land of suffering,
"Tomorrow rise in splendid righteous might!"

.....

and:

"Allahu-ekber! A Kenyan youth with deepest faith
"At his morning prayers made me forget

★

"The false and evil times we live today,
"And made it for that instant seem as if

★

"Both he I were living once again
"In our Prophet's glorious days!"

This is a poem which has both beauty and a deep significance. **"Land of Suffering"** in this poem calls to mind not only the lands where black Muslims are now being oppressed, but also Eastern Turkistan, Western Turkistan, and other lands where Muslims are in bondage. Bilal-i Habashi, too, symbolizes, in the purest and most touching way, the sufferings and also the steadfast faith in Islam and the spiritual strength of Muslims have no liberty, but have faith and justice on their side. On the opposite side, there are always vicious, cruel, faithless people: Abou Sufyan, in their many thousands.

Now, most of Africa has at least won its independence.

Strangely, now the only great mass of Islamic people still not in possession of their freedom is certain branches of the great Turkish nation. That would be difficult to believe, if it were not a plain fact. Yes, the Turkish nation, which for so many centuries, in so many lands, fought gloriously and victoriously for "İlay-ı Kelimetullah", and took the Glory of Islam to such distances, and kept it so high for so long!

What should we, the sons of great conquerors, feel today when faced with this truth? Pain? Shame? Strength of will to accomplish great things? I do not know. All I know is the fact I see before me. It is for others to decide what is to be done.

Yes, instead of the old-style colonialist oppressor and exploiter, there is now the new-style "communist" oppressor and exploiter. Five-fold more cruel and vicious than the old slave-traders of Africa, and as soullless as metal robots. And it is always the same robot type, with its faith torn away from its breast, its understanding washed away from its brain, and with the light of humanity extinguished in its face. The same type, exactly, that is always againt us: in Russia, in China, in lesser countries, and even in our own countries.

The cause of the Muslim Turks still in bondage in communist lands is a sublime cause, but it is still awaiting the man who will give force, and direction, and the genius of action to that cause. There is always hope. Because, Islam always contains within itself the spirit and the seed of such will and genius.

And now, I want to call your attentions to a Review, being published in our time, which carries in it the first signs of such a spirit. It is the "Voice of Eastern Turkistan", published by Isa Alptekin. All Muslims should read it and learn its message.

It is a message based on the Crescent of Islam. Its Voice is both heart-breakingly tragic, and sublimely dignified. As was the Voice of Bilal-i Habashi in the days of Islam's first sufferings.

"İKİNCİ ENDÜLÜS MÜ?"

Ergun GÖZE

Doğu Türkistan'ın Sesi" dergisi yine çok nefis bir dizgi ve baskı örneği vererek çıktı. Münderecatı da pek zengin. Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu "Eski Türkler'de Toy" başlıklı güzel bir inceleme yazmış. Prof. Mehmet Eröz'ün makalesinin ismi ise "Müslümanlık milliyetimizin koruyucusu olmuştur." Ahmet Kabaklı "Eski dost, eski düşman" yazısıyla dergiye iştirak etmiş. Emel Esin'in, Doç. Dr. Mehmet Saray'ın incelemeleri ve Niyazi Gençosmanoğlu' nun ve Dilâver Cebeci'nin şiirleri dergiyi ayrı bir süslemiş.

Doğu Türkistanlılar'ın Türkiye'deki lideri İsa Yusuf Alptekin dâvâsını bırakmıyor, bütün imkânlarıyla çalışıyor. İşte bunun bir başka delili de bu menderecatı zengin derli toplu mecmua:

Mecmua "Doğu Türkistan dâvâsını" dünya çapında yürütmekte, milletlerarası platformda takip etmektedir. Bu bakımdan üç dilde birden yazılar ihtiva etmektedir. Arapça-İngilizce-Türkçe.

İsa Yusuf Alptekin bu mücadelesinde haksız olmadığı gibi, telaşında da haklıdır. Çünkü Doğu Türkistan bugün Kızıl Çin işgali altındadır. Her ne kadar Mao'dan sonra Kızıl Çin'in zulmü birazcık gevşemişse de Türkistanlı soydaşlarımızın, dindaşlarımızın halleri yamandır.

Çünkü, bu çok mümbit, bereketli ve zengin toprakları tam mânâsıyla sömürebilmek için Kızıl Çinliler Türkistanlılar'ı, Türk kültürünü tam mânâsıyla imhaya karar vermişler ve tatbikata da girişmişlerdir. Büyük kütleler halinde Çinliler getirilip buraya yerleştirilmektedir. Böylece hem Türkler'in vatanları ellerinden alınmakta ve hem de kendileri kültür bakımından asimile edilmeye uğraşılmaktadır. Kızıl Çinliler'in bu hususta gösterdikleri gayretler akıl almaz ölçüdedir ve hiçbir insanlık ölçüsüne de ehemmiyet verilmeden yapılmaktadır. Bu bakımdan Türkistan'daki dindaşlarımız bu mübarek Ramazan günlerinde kan ağlamaktadırlar.

O kadar ki "Türkistan'ın durumunu" İsa Yusuf Alptekin Bey "İkinci Endülüs" olarak tarif etmektedir. Eğer, bütün dünya bu Kızıl Çin sömürüsüne karşı çıkmazsa birkaç sene sonra orada Türk kalmayacaktır. Bugün nasıl İspanya'da sadece birkaç cami ve saray kalmışsa, tek bir Müslüman kalmamışsa, Doğu Türkistan'dada maazallah öyle olabilir.

Bu hususta dergide birçok haberler bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesini bir fikir vermek üzere sütunuma alıyorum:

"KAŞGAR-Artuç nahiyesinden bildirilmiştir.

"Geçen yılın ağustos ayı ortalarında nâhiyemizde âniden bir olay patlak verdi. Nâhiyemizin tarihî ismi olan ve Türk milletinin yetiştirdiği büyük şahsiyetlerinin mezarları bulunan "ARTUÇ"un ismi "Kızılsu Oblas" olarak değiştiriliyordu. Aynı zamanda büyük Türk hükümdarı Abdülkerim Satuk Buğra Han'ın da kabri bulunan mezarlığa askerî tesisler yapılmasına teşebbüs ediliyordu. Zaten her an canı burnunda huzuru ve sinirleri harap olmuş ARTUÇ halkı, nâhiyenin meydanında toplanarak Çinliler'i ve Kızıl Çin yönetimini tel'ine başladılar.

Doğu Türkistan'ın her yanı her an patlamaya hazır bir barut fıçısı gibidir. Huzursuzluklar birikir birikir... Nihayet bir damla gelip bardağı taşırır. O gün de öyle olmuştu. Saatlerce öfkeli bağırışlar **"Çinli memleketine dön", "Kendi elinle çizdiğin hududu, Çin Seddi'ni aşıp vatanımı işgale ne hakkın var?"** gibi sloganlar gece yarılarına kadar devam etti. Netice aynı idi, yetişen silahlı ve zırhlı Çin kuvvetleri yakalayabildiklerini tevkif edip komünist zindanlarına attılar. Güya kavga bitmiş, huzur avdet etmiştir.

Halbuki ne huzur gelmiştir, ne de kavga bitmiştir. Doğu Türkistan gece gündüz kin solumaktadır.

Dergiyi çıkaran "Doğu Türkistan Neşriyat Merkezi, Aksaray Millet Cad. 26/3 Tel: 524 41 21"

(Tercüman gazetesinden)

DOĞU TÜRKİSTAN TÜRKLERİ II

Doç.Dr. Mehmet SARAY

Yakup Han, Türkiye,-İngiltere ve hatta Rusya ile normal münasebetler kurmasına rağmen, aynı şeyi Çin ile bir türlü yapamamıştı. Zira Çinliler'in maksadı, Doğu Türkistan'ı ne pahasına olursa ,olsun almaktı. Bu maksatla 1866'da eski vazife 'bölgesinde vukubulan bir isyanı zamanında bastıramadığı için ağır şekilde suçlanan; hakikatte ise Çin'in en muktedir komutanlarından; şovenist, fanatik, mutaassıp... bir Çin milliyetçisi olan general Tse Tsung-Tang (Zı Zu - tan)'ı Çin'in şimali garbi askerî valiliğine tayin ettiler. General Zı, emrindeki 89.000 kişilik ordusuyla 1869 baharında Şansi ve Kasım 1873'de de Kansu bölgelerinde Çin hakimiyetini tekrar kurmuştur. (W.L. Bales, **Tse Tsung-tang,** Shanghai. 1937, s. 325; Wen-Djang Chu, **'The Moslem Rebellien in Northwest China 1862-1878,** The Hague-Paris, 1966, s. 136-148). Fakat, Çin'den yiyecek gelmeyince; Zı, ordusunun yarısını, ele geçirdiği bölgelerde üretime soktu. Ama bu tedbir dahi ordusunun ihtiyacını karşılayamadığından, daha çok kuvvetlenmesini istememesine rağmen, Yakup Han'ın üzerine yürümeye cesaret edemedi. Tam bu sıralarda sınır anlaşmazlığını halletmek için Albay Sosnovsky başkanlığında bir Rus heyeti Zı'yı ziyarete gelmişti. Sınır anlaşmazlığını hemen halleden Zı, Rus heyetini iyi bir şekilde ağırladıktan sonra, Sosnovsky ile anlaşarak ordusu için gerekli ihtiyaç maddelerini ucuz bir şekilde Ruslar'dan temin etmeye muvaffak oldu. (Haziran 1875). Ertesi sene, mâlî durumu iyi olmayan hükûmetinin Çin'deki İngiliz bankalarından sağladığı kredi ile diğer ihtiyaçlarını da tamamlayan Zı, Doğu Türkistan üzerine yürümeye hazır idi.(**Bk. F.O. 211, 17/825,** Fraser to Derby, No. 180, Octaber 8, 1876; Nevember 16, "Telegram" and No. 211, November 16, 1877, Public Record Office, London).

Ruslar'ın, General Zı'nın ihtiyaçlarını karşılamak için bir andlaşma yaptığı haberi kısa zamanda Yakup Han'a ulaşmıştı. Yakup Han, Osmanlı elçilik heyeti başkanı Murad Efendi'nin yanına Said Yakup Han Töre'yi vererek, daha çok askerî personel ve silah temini için hemen İstanbul'a gönderdi. İstanbul'da Yakup Han'ın isteklerinin yerine getirilmesi için hemen irade çıkarıldı. Bütün bunlar olurken Rus, İngiliz ve Çin başkentlerinde Doğu Türkistan'ın geleceği ile ilgili büyük bir diplomatik faaliyet başlamış bulunuyordu.

DOĞU TÜRKİSTAN'DA ÇİN İSTİLASI:

Batıda Osmanlı devletine karşı bir harbe hazırlanan Rusya, Yakup Han'dan her hangi bir tehlike gelmemesi için Tse (Zı)'nın Doğu Türkistan üzerine yürümesini teşvik ederek, o cepheden gelebilecek tehlikeyi önlemişti. Bu arada İngiliz hariciyesi de fikir ayrılığına düşmüştü. Hindistan valiliği, Yakup Han'ı daha fazla desteklemeye lüzum olmadığını, Hindistan'a o cihetten bir tehlikenin bahis mevzuu olamıyacağı tezini savunurken, İngiliz hariciye vekâleti ve Yakup Han'ı ziyaret etmiş olan Forsyth ile İngiltere'nin Pekin Büyükelçisi Wade, Doğu Türkistan'ın desteklenmesi ve istiklâlinin korunması tezini savunuyorlardı. Bu arada Yakup Han'ın emektar elçisi Said Yakup Han Töre memleketinin istiklâlini muhafaza edebilecek bir andlaşma temini için İstanbul-Petersburg-Londra arasında mekik dokurcasına koşturmaya başladı ise de, ne bu başkentlerde ve ne de Londra'da Çin elçisi Kuo ile yaptığı görüşmelerden müsbet bir netice alabildi. (**F.O.17/825,** Kuo to Derby, July 12,1877; Derby to Kuo, July 23,1877; Wade to Derby, July 25,1877, **Public Record Office,** London). İngilizler son olarak Pekin'de Doğu Türkistan ile Çin arasında bir sulh teminine çalıştı iseler de, Çin başbakanı: "sulh görüşmeleri ancak general Zı vasıtasıyle olabilir." diyerek bu teşebbüsü de neticesiz bırakmıştır. (F.O. to Fraser, No.9, August 3,1877; Fraser to Derby, September 23,1877).

Son hazırlıklarını da tamamlayan general Zı, 1876 yaz sonlarında Doğu Türkistan sınırlarına dayandı. 17 Ağustos'ta Urumçi'yi, 6 Kasım'da da Manas'ı Döngenlerden zaptetti. General Zı'nın bu ilerleyişine karşılık Yakup Han, stratejik önemi büyük olan Turfan, Toksun, Davançın... kalelerine kuvvetlerini yerleştirdi. Kumandanlarından Hakim Han Töre'yi Turfan'a ve küçük oğlu Hak Kulu Beğ'i de Toksun'a tayin ederek, kendisi de ana kuvvetlerin başında Korla'ya ilerledi. (Kuropatkin, s. 246). 1877 kışı, kaçınılmaz hale gelen bu harbi bir müddet erte-

ledi ise de, savaş, 1877 baharında Zı'nın ansızın 18 Nisan'da Davançın'ı ve 16 Mayıs'ta da Turfan'ı işgaliyle fiilen başladı (Kuropatkin, s. 247; **F.O. 17/863,** Fraser to foreign Office, Telegram, No. 132, June 28, 1877). Fakat bu arada, inatçı müstevliye karşı büyük bir muharebenin son hazırlıklarını yapmakta olan Yakup Han'ın âni ölümü, Doğu Türkistan'ın istiklâlini koruma şansını da yok etmiştir.

Yakup Han'ın Doğu Türkistan'da bizzat büyük kahramanlığı ve enerjisi ile kurduğu, Türk ve İngiliz yardımlarıyla geliştirdiği Doğu Türkistan Devleti, onun ölümü ile, tam bir keşmekeş içine düştü. Hak Kulu, Hakim Han Töre'yi Korla valisi tayin edip, babasının nâşını Kaşgar'a götürürken, kardeşi Beğ Kulu tarafından, Aksu yakınlarında öldürüldü. Beğ Kulu kendisini Doğu Türkistan hakimi ilan etmesine rağmen, Hoten valisi Niyaz Beğ'in istiklâlini ilanına ve bir iç harbin başlamasına mâni olamadı. Beğ Kulu büyük mücadeleler ve kayıplardan sonra, önce Hakim Han Töre'yi ve sonra da Niyaz Beğ'i mağlup edip, memleketi parçalanmaktan kurtardı ise de, General Zı'nın ordularına karşı koyabilecek kuvveti kalmadı. (Kuropatkin, s. 250-52; **Yıldız Esas Evrakı,** kısım 33, Evrak 1481, Zarf 73, Karton 91, Başbakanlık Arşivi, Kâşgar'a Giden İstihkâm Yüzbaşısı Ali Kâzım Beğ'in Lâyihası).

Beğ Kulu, iç harbi bitirir bitirmez Hindistan İngiliz Vâliliğinden âcilen maddî manevî yardım ve Çinlilerle sulh yapabilmesi için arabuluculuk yapmaları talebinde bulundu, ancak, hiç kimseden bir cevap alamadı (Kuropatkin, s. 253).

Çin kuvvetleri ilerledikçe ümitsizliği artan Beğ Kulu, nihayet Doğu Türkistan'ı müdâfaa eden kuvvetlerinin de dağılması üzerine, çaresizlik içinde memleketini terk ederek Ruslara sığındı. Karşılarında rakip kalmayan Çin kuvvetleri 16 Aralık 1877'de Devletın merkezi olan Kâşgar'ı da kolayca zaptettiler. 16 Mart 1878'de "Peking Gazette" si bütün Doğu Türkistan'ın Çin işgali altında olduğunu resmen açıkladı (**F.O. 17/826,** Fraser to Derby, No: 50, March 16, 1878, **Public Record Office,** London).

ÇİN İDÂRESİ VE DOĞU TÜRKİSTAN TÜRKLERİ:

Türk kültür ve medeniyetinde parlak bir yer işgal eden Uygur Türklerinin torunları olan Doğu Türkistan Türklerinin, Yakub Han önderliğinde binbir zorluklarla kurdukları Doğu Türkistan devletinin manâsız bir iç harb sonunda parçalanması ve yukarıda zikrolunan sebeplerle Çin kontroluna geçmesi, herkesi olduğu gibi müstevlî Çinlileri dahi şaşırtmıştır. Bilâhere İstanbul'a gelen Yakub Han'ın emektar elçisi Said Yakub Han Töre, Sultan Abdulhamid'e müracaât ederek, Doğu Türkistan devletinin Osmanlı idâresine tâbi bir memleket olduğunu ve Çin istîlâsının protesto edilmesini veya Çin hükûmetine başvurarak Çin kuvvetlerinin geri çekilmesi için tavassutunu rica etmiştir. Fakat "93" harbinde Ruslara yenilen Osmanlı devleti perişan bir durumda olduğu için Doğu Türkistan elçisinin ricalarına müsbet bir cevap verilememiştir (**Yıldız Esas Evrakı,** Kısım 33, Evrak Nr. 1638, Zarf Nr. 73, Karton Nr. 91).

Ümit etmedikleri bir şekilde Doğu Türkistan'a hâkim olan Çinliler intikam hissiyle hareket ederek memlekette tam bir askerî istibdat idâresi kurdular. Çin katliamına görgü şâhidi olmak bahtsızlığına uğrayan Osmanlı subaylarından yüzbaşı Ali Kâzım Bey ile Yakub Han'ın sekreteri Mirza Molla İsa Mirza-Başı'nın ifadelerine göre 60.000 kişilik Doğu Türkistan Kâşgar ordusu tamamen yok edildiği gibi, halkı sindirmek için de toplu idamlara gidilmiştir (**Yıldız Esas Evrakı,** Nr.33, Evrak Nr. 1481, Zarf 73, Karton 91; Hayıt, **Türkistan,** s. 148). Çinlilerin bu dehşet saçan askerî idâresi 1884 senesine kadar devam etmiştir. 1884'de Çinliler, Doğu Türkistan'a, halen de geçerli olan ve "Yeni Topraklar" veya "Yeni Eyalet" manâsındaki "Sinkiang" adını vererek bir vâli tâyin ettiler. Doğu Türkistan Türklerine hiç bir memuriyet hakkı tanımıyan bu yeni Çin idaresi değişik bir despotluk zihniyetiyle hareket ederek halka tam bir sefalet ve esaret hayatı yaşatmıştır. Yeni tâyin edilen Çinli vâlilerin despotça idâreyi devam ettirmeleri Türk halkını **1912-1933** arasında yeni bir sefalete sürüklemiş ve adaletsiz Çin idaresi çekilmez bir hâl almıştır.

DOĞU TÜRKİSTAN TÜRKLERİNİN İSTİKLÂL MÜCÂDELESİ:

Doğu Türkistan'ın 1878'de Çinliler tarafından işgalinden sonra kurulan Çin idaresi, Türkleri her hususta geri bırakmıştır. Neticede memlekette sosyal hayat ikiye bölünmüştür. Memleketi sömüren ve ağır vergileri toplayan Çinliler ile ezilen ve sömürülen fakir Türk halkı...

Çin Genel valisi Yang'ın 1928'de öldürülmesi ve daha zâlim bir adam olan Cin Şu Rin'in valiliğe getirilmesi ile hâdiseler yeniden alevlendi. Çinli valinin Kumul'daki Türkler'in topraklarını zorla alıp Çinli göçmenlere dağıtması, Türkleri büyük infiale

sevketti. 1931 yılında bir Çinli subayın, bir Türk kızı ile zorla evlenmek istemesini bahane eden Türkler ayaklandılar. Hoca Niyaz Hacı önderliğinde Kumul şehrini kısa zamanda kontrollerine aldılar (Hayit, s. 309). 1933'te bu ayaklanma bütün Doğu Türkistan'a yayıldı.

1933 yazında Turfan, Karaşehir, Korla, Kulca, Aksu ve Hoten halkı da ayaklanmaya iştirak ettiler. Mehmed Emin Buğra ile kardeşlerinin önderliğinde kurulan "Millî İhtilâl Komitesi" Hoten hazırlıklarını tamamlayarak geçici bir Hükûmet kurulmasına karar verdiler. Karakaş kadısı Muhammed Niyaz Âlem devlet reisi, eski Gulca kadısı ve Rusya, Türkiye ve Mısır'da siyâsî araştırmalar yapmış olan Sabit Dâmullah **başbakan** ve Mehmed Emin Buğra da ordu komutanı olarak ihtilâl hükûmetinde vazife aldılar (Hayıt, s. 310). Kısa zamanda Doğu Türkistan'ın başlıca şehirleri Türk kontrolüne geçti. Doğu Türkistan'daki bu millî uyanışın Batı Türkistan'a da sirayeti ihtimali Rusları büyük bir telâşa düşürdü. Tıpkı Yakub Han'a karşı yaptıkları gibi Çinlilere Türk Millî Ayaklanmasını bastırmaları için silâh yardımına başladılar (Whiting, s. 26-27; Hayıt, s. 310). Doğu Türkistan'da rakip kuvvetler arasındaki amansız çarpışmalarda binlerce kişi hayatını kaybetti. Buna rağmen Türkler memleketin büyük bir kısmına hâkim oldular. Bilhassa Sabit Dâmullah'ın gayretiyle memleketin idâresi yeni baştan düzenlenerek "Doğu Türkistan Türk İslâm Cumhuriyeti"nin istiklâli ilân edildi (Kasım 1933) (Lars-Brik Nyman, **Great Britain and Chinese, Russian and Japanese interests in Sinkiang, 1918-1934,** Malmö, 1977, s. 111). Yeni kurulan hükûmette Hoca Niyaz Hacı devlet reisi ve başkumandan, Sabit Dâmullah başbakan ve Muhammed Kasım Hacı da dışişleri bakanı oldular. Hükûmette bunlardan başka 12 bakanlık daha teşkil edilerek bir de Millî Meclis kuruldu (Hayıt, s. 311). Fakat, bu Türk-İslâm Cumhuriyeti üç cephede birden savaşmak mecburiyetinde idi. Çinliler ve Ruslardan sonra yıllar evvel Yakub Han'ın başına da dert olan Çin asıllı müslüman Dunganlar (veya Döngenler) Doğu Türkistan'a hâkim olmak için Türklere karşı savaşa girdiler. Hoca Niyaz Hacı, Dungan lideri Ma-jin-ying ile anlaşmak istemiş ise de, onun aşırı istekleri yüzünden bir netice hasıl olmamıştır. Dunganlar ile Türklerin aralarının açılması yeni komünist Çin vâlisi Şeng'i sevindirdi. Doğu Türkistanlı'lar, Türk-İslâm Cumhuriyetinin istiklâli için çarpışma yolunu seçtiler. (10 Eylül 1933). Fakat bu arada Dunganlar karşısındaki mağlûbiyetler ve Dunganların Kâşgar'ı aldıktan sonra 7.000 kişiyi katletmeleri Türklerin moralini oldukça bozdu. (Buğra, s. 43). Dunganların bu beklenmedik başarıları yalnız Türkleri ve Çinlileri değil, Rusları da rahatsız etmişti. Nitekim Ruslar, uçaklar, tanklar ve zırhlı araçlarla donatılmış 20.000 kişilik bir orduyu Çinli komünist Vali Şen'ge vererek bu Dungan tehlikesini bertaraf etmişlerdir (Whiting, s. 50-53; Hayıt, s. 317; T.F.Cheng, **A History of Sino-Russian Relations,** Washington, 1957, s. 170-172). Böylece Doğu Türkistan Türkleri iki dev düşmanla (Çin ve Rusya) karşı karşıya kaldılar.

Ruslar, İli ve Tarbagatay üzerinden iki kol halinde, büyük kuvvetlerle Doğu Türkistan'ı istila ettiler. Hem General Ma emrindeki Dunganları, hem de Türk kuvvetlerini ezdiler. Son dakikada bu yıkımdan bir şeyler kurtarabilmek için Türkler tarafından gösterilen gayretler tamamen neticesiz kaldı. Türk önderlerinin büyük kısmı, er veya geç, idam edildiler. Onbinlerce Türk katliama uğradı. (Hayıt. s. 323-327)

İki emperyalist devletin (Rusya ve Çin) Doğu Türkistan'da oynadıkları bu kanlı oyuna, İkinci Dünya Harbi'ndeki siyasetleri icabı, yalnız İngiliz ve Japon basınında kısaca yer verilmiş, diğer bütün medeni dünyadan hiç bir protesto sesi duyulmamıştır.

Herşeye rağmen Türkler, zaman zaman Doğu Türkistan hükümetinde mühim vazifeler alarak halkın ızdırabını bir dereceye kadar dindirmeye çalışmışlardır. Meselâ, 1947 başlarında Dr. Mesud Sabrî Genel Vâli, İsa Yusuf Alptekin Genel Sekreter; komünist istilâsından önce 1949'da Genel Vâlilikle yapılan değişiklikler ile Mehmed Emin Buğra Vâli yardımcısı olmuşlar ise de, millete istedikleri şekilde yardım etme fırsatı bulamamışlardır. (C.W.Hostler, **Turkism and the Soviets,** London, 1957, s. 74; Hayıt, s. 329).

Nihayet 1949'da Çin'deki iç mücâdeleyi kazanan komünist kuvvetler Doğu Türkistan'ı yeniden işgal ederek, istiklâl taraftarı binlerce Türk'ü öldürmüşler ve onbinlerce Türk'ü de memleketi terk etmek mecburiyetinde bırakmışlardır. Rus kuvvetleri de geri çekildiğinden komünist Çin Doğu Türkistan'da Marksist rejimi tam manâsiyle yerleştirebilmek için milliyetçilik, hürriyet ve istiklâl gibi ulvî duyguları Türklerde yok etmek gayesiyle amansız bir terör idâresi kurma yoluna girmiştir.

1950'lerde başlayan Doğu Türkistan Türk-

lerini komünistleştirme siyaseti Çinliler tarafından hâlâ da bütün hızıyle devam ettirilmektedir. Çinliler bununla da yetinmeyerek son 25-30 senelik devrede on milyon (10.000.000)'dan fazla Çinliyi bölgeye iskân ederek nüfus dengesini kendi lehlerine çevirme çabası göstermektedirler. Diğer taraftan, tabiî kaynakları çok zengin olan Doğu Türkistan'ı sömürme emelinden vazgeçmeyen Sovyetler ise, hâlâ propagandalarını sürdürmekte, Türklerin memleketi üzerinde, Çinli komünistlerle ideolojik kavgalarına devam etmektedirler. (Daha geniş bilgi için bk. Hayıt, s. 330-340 ve S. Tekiner, "Sinkiang and the Sino-Soviet Conflict" **Bulletin,** 1967, s. 10-16).

f- Doğu Türkistan Türklerinin kültür hayatı ve nüfusları:

Türk tarihinin medenî Türk boylarından Uygur'ların torunları olan Doğu Türkistan Türklerinin bugün kültür alanında çok geri kaldıkları görülmektedir. Bunun tek sebebi Çin'li vâlilerin despotça idareleri ve ağır vergiler yüzünden halkı çok fakir bir hâle düşürmeleridir. Türkler bu yüzden modern eğitimden nasiblerini alamamışlardır. Çinliler bugün Türklerin ana dillerinde modern eğitim görmelerini yasaklamışlar, fakat Çince'nin resmî dil olarak öğrenilmesini mecbur tutmuşlardır. Doğu Türkistan Türkleri yaşadıkları baskı dolu, ızdıraplı ve fakir hayatlarından dolayı Mehmed Emin Buğra ve Sâbit Dâmullah gibi fikir adamları ayarında pek az aydın yetiştirmişlerdir. Doğu Türkistan Türklerinin kültür alanında geri kalmaları onların san'at hayatlarını da etkilemiştir. Dikkate değer ki, Doğu Türkistan'daki eğitim hayatı gayet ilkel bir şekilde devam etmesine rağmen, Türkler manevî varlıklarını koruyabilmişlerdir. Bütün bu kötü şartlara rağmen pasif direnme ile de hürriyet mücâdelelerini devam ettirmektedirler.

Doğu Türkistan Türklerinin nüfusu 1950 başlarında 8.000.000 (sekiz milyon) idi (Hostler, s. 78). En düşük nüfus artışı göz önünde tutularak yapılan hesaplara göre Türk nüfusun bugün 15.000.000 (onbeş milyon) civarına varmış olması lâzımdır.

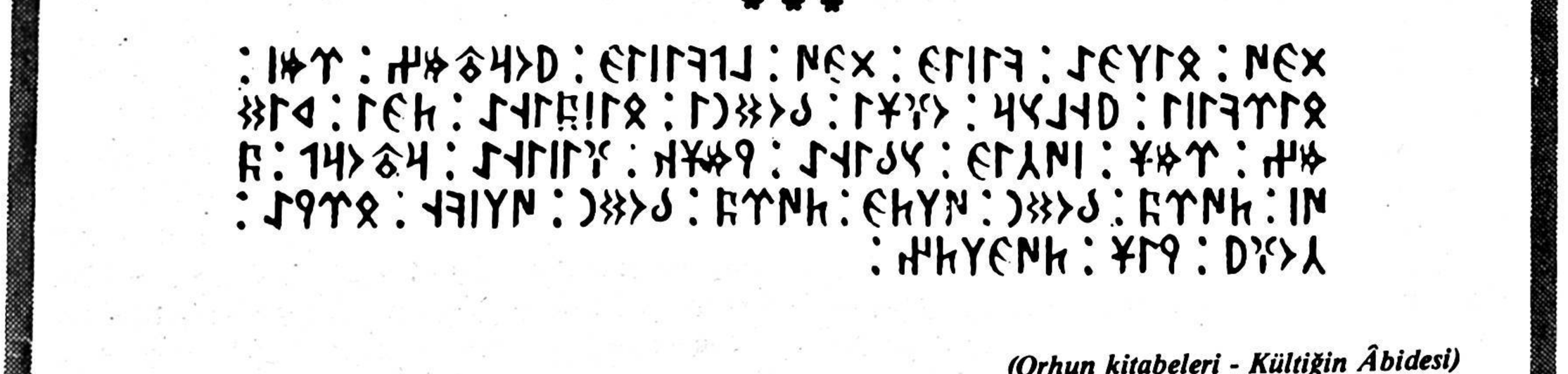
ATALARDAN ÖĞÜTLER: 1

"Çin milletinin sözü tatlı, ipek kumaşı yumuşak imiş. Tatlı sözle, yumuşak ipek kumaşla aldatıp uzak milleti öylece yaklaştırırmış. Yaklaştırıp, konduktan sonra, kötü şeyleri o zaman düşünürmüş. İyi bilgili insanı, iyi cesur insanı yürütmezmiş. Bir insan yanılsa, kabilesi, milleti, akrabasına kadar barındırmazmış. Tatlı sözüne, yumuşak ipek kumaşına aldanıp çok çok, Türk milleti, öldün; Türk milleti, öleceksin!"

* * *

"Tabgaç budun sabı süçig agısı yımşak ermiş. Süçig sabın yımşak agın arıp ırak budunug ança yagutır ermiş. Yaguru kondukda kisre anyıg bilig anda öyür ermiş. 6 Edgü bilge kişig edgü alp kişig yorıtmaz ermiş. Bir kişi yangılsar oguşı budunı bişükinge tegi kıdmaz ermiş. Süçig sabınga yımşak agısınga arturup öküş Türk budunöltüg. Türk budun ölsiking."

* * *

(Orhun kitabeleri - Kültiğin Âbidesi)

أحد العناصر الحضارية للأمة التركية أما اليوم فهم يعانون من تخلف شديد في المجال الثقافي من جراء سياسة الظلم والاضطهاد والحرمان التي يمارسها الولاة الصينيون في تركستان الشرقية منذ الاحتلال الصيني لها ولم ينالوا نصيبهم من التعليم الحديث والعلوم العصرية بسبب ذلك ولم يخرج من بينهم علماء ومفكرون وسياسيون من أمثال محمد أمين بوغرا وثابت دام الله الا القليل النادر. وهذا التخلف الذى فرض عليهم فرضا فى المجالات الثقافية ظهرت نتائجه السيئة فى حياتهم الصناعية أيضا ولا يزال التعليم يجرى فى تركستان الشرقية بالطرق والوسائل البدائية ، أما كيانهم الاسلامى فقد استطاعوا أن يحافظوا عليه رغم كل العواصف الشديدة التى هيجتها الشيوعية ضدهم للقضاء على عاداتهم وتقاليدهم ومعتقداتهم الدينية كما أنهم ماضون ومستمرون فى كفاحهم من أجل الحرية والاستقلال بطرق سلمية رغم ما يحيط بهم من ظروف حرجة قاسية.

وقد دلت الاحصاءات الرسمية الجارية فى أوائل عام ١٩٥٠ على أن عدد نفوس التركستانيين الشرقيين يبلغ ٨٠٠٠٠٠٠ (ثمانية ملايين) نسمة ويجب أن يكون هذا الرقم قد بلغ اليوم الى ١٥٠٠٠٠٠٠٠ مليون نسمة على أقل تقدير باعتبار الحد الأدنى للتزايد السكانى فى العالم.

الى جميع الذين يؤمنون بمبدأ «الحرية للانسان والاستقلال للشعوب» في دنيا الاسلام والعالم الانساني الحر

ان مجلة «صوت تركستان الشرقية» تسعى الى اقامة مكتبة تركستانية في استانبول وتقبل التبرعات في جميع الكتب المتعلقة بالتركستانين الشرقية والغربية، واسيا الوسطى، والبلاد التركية الاخرى في أية لغة كانت.

ونحن واثقون من اهتمام قرائنا الكرام بهذا الموضوع، ونشكرهم سلفا مع تقديم تحياتنا واحتراماتنا لهم.

صوت تركستان الشرقية

"Freedom for the Individual, Independence for Nations!"

To the people in the Free World who share our beliefs in the above principles:

The Voice of Eastern Turkistan has started an attempt to found a "Library of Turkistan" in Istanbul, Turkey. Books, in any language, about Turkistan (both Eastern and Western), Central Asia in general, and other Turkish lands, are requested, as gifts.

We feel confident in the response of our readers to this appeal, and thank them in advance.

The Voice of
Eastern Turkistan.

"İNSANLARA HÜRRİYET, MİLLETLERE İSTİKLÂL"

Prensibine Gönül Vermiş İslâm ve Hür İnsanlık Âleminin Dikkatine!

"DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ", İstanbul'da bir "TÜRKİSTAN KÜTÜPHÂNESİ" kurmak teşebbüsündedir. Bu kütüphâneye, hangi dilde olursa olsun, Doğu-Batı Türkistan, (Orta Asya) ve diğer Türk illeri hakkında yazılmış bütün kitaplar, bağış olarak kabul edilmektedir.

Okuyucularımızın bu hususdaki hassasiyetlerinden emin olarak şimdiden teşekkür eder, selâm ve saygılar sunarız.

DTS.

منه وأثار ذلك حفيظة المسلمين التركستانيين فقاموا بثورة عارمة بقيادة خواجه نياز حاجي وفرضوا اشرافهم على مدينة كومول ثم اتسع نطاق الثورة فشملت جميع أنحاء البلاد فى عام ١٩٣٣ واشترك فيها السكان المحليون في طورفان، وقره شهير، وكورلا، ولوتشا، وآق صو، وهوتين... وتشكلت لجنة ثورية وطنية برئاسة محمد أمين بوغرا واخوانه وقررت اتخاذ جميع الاجراءات اللازمة لتشكيل حكومة موقتة في البلاد فتم تعيين محمد نياز علم قاضي قره قاش رئيسا للدولة وثابت دام الله قاضي غولجه السابق الذى أجرى اتصالات سياسية في كل من روسيا وتركيا ومصر رئيسا للوزراء ومحمد أمين بوغرا قائد اللجيش.

وتمكنت هذه الثورة من فرض اشرافها ورقابتها على جميع المدن الرئيسية في تركستان الشرقية وقد اقض ذلك مضاجع الروس وشعروا بقلق كبير خوفا من أن تتسرب هذه الثورة الوطنية الى تركستان الغربية التي يحتلونها فلجأ وا الى تقديم مساعدات عسكرية للصينيين لاخمادها والقضاء عليها كما هو دأبهم في اخماد كل حركة وطنية في تركستان الشرقية.

ووقعت معارك عنيفة بين الطرفين لقى آلاف الناس فيها مصرعهم ولكن الثوار المجاهدين استطاعوا فرض سيطرتهم على جزء كبير من البلاد ونتيجة الجهود الكبيرة والمساعي العظيمة التي بذلها رئيس الوزراء ثابت دام الله ورفاقه تم تنظيم الادارة الوطنية في البلاد واعلان استقلالها باسم «جمهورية تركستان الشرقية التركية الاسلامية» في دسمبر ١٩٣٣ وتولى خواجه نياز حاجي رئاسة الدولة والقيادة العامة للجيش وثابت دام الله رئاسة الوزراء ومحمد قاسم حاجي وزارة الخارجية وضمت الحكومة اثنيتى عشرة وزارة أخرى كما تم تشكيل المجلس الوطني للبلاد.

وكان على هذه الجمهورية التركية الاسلامية أن تحارب فى ثلاث جبهات فخاضت الحرب ضد الصينيين فى جبهة، والروس فى جبهة أخرى وجماعة «دونغان» من الصينين الذين اعتنقوا الاسلام فى جبهة ثالثة وهم الذين وقفوا ضد يعقوب خان وحاربوه فى سبيل الحصول على السلطة والسيادة فى تركستان الشرقية. وحاول خواجه نياز حاجي الاتفاق مع «ما جيم يينغ» زعيم دونغان ولم تسفر محاولاته عن أية نتيجة ايجابية وانتصرت جماعته على الترك المسلمين فى عدة مواقع واستولت على كشغر وقامت بقتل سبعة آلاف تركي مسلم فيها الى ان سار عليها الوالى الصيني شينغ وتمكن من القضاء عليها بعد ان امده الروس بطائرات ودبابات ومصفحات وقوات عسكرية قوامها ٢٠٠٠٠ جندى. وبعد ذلك بقي المجاهدون التركستانيون أمام الخصمين العملاقين الصين وروسيا.

وتوغل الروس فى تركستان الشرقية على موجتين عظيمتين من قواتهم العسكرية مرت احداها على «ايلى» والأخرى على تربغطاى تقتل وتخرب وتقضى على كل الآثار للثورة الوطنية فتم اعدام عدد كبير من القادة التركستانيين وأبيدت عشرات الالوف من الناس فى قتل جماعي ومجازر وحشية...

وهذه الأدوار الدموية التى لعبتها الدولتان الامبرياليتان الصين وروسيا فى تركستان الشرقية لم تتناولها الصحافة فى العالم الحر بشيء من الاستنكار والاحتجاج الاماجاء فى صحف بريطانيا واليابان من اشارة خاطفة اليها تمشيا مع المقتضيات السياسية لهما فى الحرب العالمية الثانية...

ورغم كل ذلك فان الاتراك المسلمين استلموا فى بعض الاحيان وظائف هامة فى الولاية العامة فى تركستان الشرقية سعيا وراء تخفيف آلام شعبهم الى درجة ما. فمثلا تسلم معالي الدكتور مسعود صبرى منصب الوالى العام والسيد عيسى يوسف آلبتكين منصب الأمين العام فى سنة ١٩٤٧ وكذلك السيد محمد أمين بوغرا تسلم منصب نائب الوالى العام فى عام ١٩٤٩ بعد التعديلات التي أجريت فى الولاية العامة قبيل الثورة الشيوعية في الصين ولكنهم لم يجدوا فرصة لخدمة بلادهم وشعبهم على النحو الذى ارادوه عند تسلمهم هذه المناصب الهامة.

وفى عام ١٩٤٩ انتصر الشيوعيون الصينيون على خصومهم الساسيين واحتلوا تركستان الشرقية من جديد وقتلوا الألوف من التركستانيين الوطنيين كما اضطر الألوف منهم الى مغادرة البلاد. وكانت القوات الروسية قد انسحبت من أراض تركستان الشرقية فقامت الصين الشيوعية بحملة واسعة النطاق لتطبيق المبادىء الماركسية فيها وأعلنت حربا شعواء على مفاهيم الوطنية والحرية والاستقلال لدى الشعب التركستاني ومارست ضده كل وسائل العنف والقمع والارهاب.

والسياسة التي تبعتها الصين في الخمسينات لحمل التركستانيين الشرقيين على اعتناق الشيوعية لا تزال قائمة فى البلاد على قدم وساق كما قام الصينيون بتهجير ١٠٠٠٠٠٠٠ صيني الى تركستان الشرقية خلال الثلاثين سنة الماضية واسكانهم فيها ليقلبوا التوازن السكاني فيها لصالحهم. ومن جهة أخرى فالاتحاد السوفيتي الذى دخل في نزاع عقائدى مع الشيوعيين الصينيين لايزال يطمع في الثروات الطبيعية الغنية لتركستان الشرقية ويعمل من أجل فرض سيطرته عليها وانتزاعها من أيدى الصينيين.

٦ـ الحياة الثقافية للتركستانيين الشرقيين والتعداد السكاني لهم:

التركستانيون الشرقيون هم أحفاد الترك الأويغوريين

كل حظها في الحفاظ على حريتها واستقلالها وضربت الفوضى أطنابها في البلاد وهزت الاضطرابات والاختلالات أركان دولة تركستان الشرقية التي أسسها يعقوب خان ببطولاته الشخصية وحيويته العظيمة.

وخلفه في الحكم ابنه حق قولو (عبد الحق) وبعد أن عين حكيم خان توره واليا على كارلاتولى هو نقل جثمانه والده المرحوم الى كشغر الأ ان شقيقه بك قولو اعتدى عليه في الطريق فقتله قرب موقع آق صو وأعلن نفسه حاكما على تركستان الشرقية ولكنه لم ينجح في الحيلولة دون نشوب حرب داخلية في البلاد واعلان بعض الولاة استقلالهم ومنهم نياز بك والي هوتين فحارب الانفصاليين واستطاع أن يحرز النصر على حكيم خان توره ونياز بك ولكنه أصيب بضعف كبير لايقوى معه على الوقوف أمام قوات الجنرال تسو (زو) والتصدى لها.

طلب بك قولو مساعدة عسكرية عاجلة من الادارة الانجليزية في الهند و وساطتها في تأمين عقد معاهدة صلح مع الصينيين ولم يتلق أى رد من أى طرف. وأمام تقدم قوات الاحتلال الصيني من ناحية وتشتت قواته العسكرية من ناحية أخرى استولى عليه اليأس فاضطرالى مغادرة بلاده والتجأ الى روسيا وبذلك انفتح الطريق أمام قوات الاحتلال الصيني فتقدمت نحو كشغر عاصمة تركستان الشرقية دون أن تلقى أية مقاومة محلية واحتلتها في ١٦ دسمبر ١٨٧٧ وبعد ثلاثة أشهر من هذا التاريخ نشرت صحيفة «بكين غزت» في عددها الصادر في ١٦ مارس ١٨٧٨ تصريحا رسميا باحتلال الصين تركستان الشرقية كلها.

٤- الحكم الصيني وأتراك تركستان الشرقية:

ان دولة تركستان الشرقية التي أقامها أحفاد الترك الأويغوريين الذين يحتلون مكانة مرموقة في بناء الحضارة والثقافة التركية، ان الدولة التي أقامها أحفاد أولئك الفطاحل في تركستان الشرقية بقيادة يعقوب خان رغم كل المتاعب والمصاعب التي اعترضت طريقهم في اقامتها ذهبت واندرست نتيجة حروب داخلية لا طائل تحتها بشكل تحيرت فيه العقول وتعجب منه الداني والقاصي وحتى الصنيون أنفسهم. وفي أعقاب ذلك أتى سعيد يعقوب خان توره المبعوث الخاص للمتوفي يعقوب خان الى استانبول وراجع السلطان عبدا الحميد الثاني في اتخاذ خطوات ايجابية فعالة لتأمين جلاء القوات الصينية من أراضي تركستان الشرقية على أنها من مضافات الدولة العثمانية الأ أن الدولة العثمانية التي هزمتها روسيا في حرب ٩٣ كانت في حالة سيئة لا تسمح لها ظروفها باسعاف طلبه.

والصينيون الذين احتلوا تركستان الشرقية بسهولة لم يتصوروها ولم يحلموا بها من قبل، أقاموا فيها حكما عسكريا استبداديا بكل ما في الكلمة من معني بغية ادراك الثأرمن المسلمين التركستانيين كما أقاموا فيها مجازر وحشية ذهب ضحيتها جيش كشغر بكامله وكان مؤلفا من ٠٠٠ ٦٠ شخص عدا الذين قتلوهم من عامة الناس بشكل جماعي ارهابا لشعب تركستان الشرقية وتكبيتاله وقد جاء ذلك في بيانات كل من علي كاظم بك الضابط العثماني في كشغر و ميرزا ملا عيسى الأمين الخاص ليعقوب خان اللذين رأيا هذه المجازر الوحشية رؤية العين، وقد دام هذا الحكم العسكرى الصيني حتى عام ١٨٨٤ بكل هوله وشدته.

وفي عام ١٨٨٤ أطلق الصينيون على تركستان الشرقية اسم «سينكيانغ» ومعناه في لغتهم «الأرض الجديدة» أو «الولاية الجديدة» وعينوا عليها واليا من طرفهم، وهذه الادارة الصينية الجديدة التي حرمت التركستانيين الشرقيين من جميع الوظائف الرسمية نهجت طرزا جديدا من الأنانية والاستيبدادية وفرضت على الشعب التركستاني حياة الذل والعبودية. وتعاقب الولاة الصينيون على تركستان الشرقية ولم يحدث أى تغيير لصالح الشعب التركستاني فيما يمارسونه من سياسة الظلم والاضطهاد وكان أشدها وقعا على التركستانيين الشرقيين تلك الفترة الحرجة التي تخللت بين ١٩١٢ - ١٩٣٣

٥- كفاح التركستانيين الشرقيين من أجل الحرية والاستقلال:

والادارة الصينية التي قامت بعد احتلال تركستان الشرقية في عام ١٨٧٨ كانت قد فرضت التخلف على الشعب التركستاني في جميع مرافق الحياة، ونتيجة لذلك انقسمت الحياة الاجتماعية في البلاد الى طبقتين: طبقة الصينيين الأسياد الذين استعمروا البلاد واستغلوا كل خيراتها، وطبقة الشعب التركستاني الذى فرض عليه الفقر والحرمان في أبشع صورة من صور الاستغلال والاستعمار والاضطهاد.

وفي عام ١٩٢٨ تم اغتيال الوالي العام الصيني في تركستان الشرقية يانغ فخلفه في منصبه من هو أشد منه وأظلم وهو جين شو رين واضطرمت الأحداث في البلاد مرة أخرى بسبب قيام الوالي الصيني بنزع الأراضي من أيدى أصحابها الأتراك المسلمين وتوزيعها على المهاجرين الصينيين . . وفي عام ١٩٣١ أكره ضابط صيني فتاة تركية مسلمة على الزواج

أتـــراك تركستـــان الشرقية
(تتمة من العدد ٢)

بقلم الأستاذ المساعد الدكتور محمد سراى

ويعقوب خان الذى استطاع أن يقيم علاقات طبيعية مع كل من الدولة العثمانية وانجلترا وحتى مع روسيا القيصرية ولكنه لم ينجح أبدا في اقامة مثل هذه القلاقات مع الصين لأن الصينيين كانوا يهدفون الى احتلال تركستان الشرقية واغتصابها مهما كلفهم ذلك، فقاموا بتعيين الجنرال تسو تسونغ تانغ واليا عسكريا على المنطقة الشمالية الغربية من الصين في عام ١٨٦٦ واستطاع الجنرال تسو الذى كان يقود جيشاقوامه ٨٩ ألف جندى استرداد شانسي في ربيع العام ١٨٦٩ ومنطقة كانسو في شهر نوفمبر لعام ١٨٧٣ وانقطعت المؤ ونة التي كانت تأتيه من الصين فاضطرالى تشغيل نصف قواته في الأنتاج الزراعي في المناطق التي احتلها ولم يجد في نفسه قوة على السير على يعقوب خان، وأثناء ذلك زاره وفد روسي برئاسة العقيد سونوفسكي لاجراء مباحثات معه حول حل الخلافات القائمة على الحدود بين الطرفين فأسرع الجنرال تسو الى حل هذه الخلافات واحتفى بالوفد الروسي وبالغ في حفاوته واكرامه حتى تمكن من عقد اتفاق معه (يونيو ١٨٧٥) حول الحصول على احتياجات جيشه من روسيا بأسعار مخفضة وفي العام الذى يليه حصل على اعتمادات مالية من المصارف البريطانية في الصين وأتم تجهيز جيشه بما يحتاجه من عتاد وذخائر و وقف على أهبة الاستعداد للقيام بحملة عسكرية على تركستان الشرقية.

والاتفاق الذى عقده الجنرال تسو مع الروس وصلت أخباره الى يعقوب خان بعد فترة وجيزة من تاريخ عقده فأسرع الى ارسال وفد من طرفه الى استانبول لتزويده بمساعدات عسكرية أكبر وصدرت الارادة السنية التي تقضي باسعاف طلباته حالا وسريعا. وكانت النشاطات الدبلوماسية الخاصة بمستقبل تركستان الشرقية قد قامت بصورة مكثفة في العواصم الروسية والانجليزية والصينية.

٣ـ الاحتلال الصيني لتركستان الشرقية:

وروسيا التى كانت قد أعدت حملة عسكرية على الدولة العثمانية في الغرب حرضت الجنرال الصيني تسو على السير على تركستان الشرقية لتأمين حدودها في هذه الجبهة ضد كل خطر متوقع، وأثناء ذلك كانت الخارجية البريطانية على اختلاف وتباين في الرأى والفكر حول مايجب عمله في تركستان الشرقية. فالوالي البريطاني في الهند لا يرى ضرورة في البقاء والاستمرار في دعم وتأييد يعقوب خان بينما يدافع كل من وزير الخارجية البريطانية فورسيت والسفير البريطاني في الصين عن استمرا رالدعم الانجليزى لتركستان الشرقية للحفاظ عليها وحماية استقلالها. والجهود التي بذلها سعيد يعقوب خان توره المبعوث الخاص ليعقوب خان في كل من استانبول وبترسبورغ ولندن حول التوصل الى اتفاق يضمن استقلال بلاده لم تسفر عن أية نتائج ايجابية، وقام الانجليز بمحاولة أخيرة في بكين لعقد معاهدة صلح بين الصين وتركستان الشرقية ولكنها أخفقت أيضا وباءت بالفشل بسبب الموقف المتصلب الذى وقفه رئيس الوزراء الصيني قائلا: «ان مفاوضات الصلح بين الطرفين يمكن أن تتم عن طريق الجنرال تسو (زو) وليس لها طريق آخر.»

وفي أواخر الصيف لعام ١٨٧٦ أتم الجنرال تسو (زو) استعداداته العسكرية لغز وتركستان الشرقية واجتاح الحدود وتمكن من السيطرة على أورومتشي في ١٧ أغسطس ومناس في ٦ نوفيمبر وبدأ يتوغل في البلاد وكان يعقوب خان قد استعد بجميع قواته للدفاع عن تركستان الشرقية وركزها في المواقع الاستراتيجية وكلف حكيم خان توره بالدفاع عن قلعة طورفان وابنه الصغير حق قولوبك بالدفاع عن قلعة توهسون كما كلف بعض قواته بالدفاع عن قلعة داوانتشين وتقدم هو بقواته الرئيسية الى كورلا وكان موسم الشتاء قد حل فاضطر الطرفان الى وقف القتال الى أن جاء الربيع وبدأت الحرب من جديد واحتلت قوات الجنرال تسو (زو) دا وانتشين بهجوم مباغت في ١٨ أبريل ١٨٧٧ ثم طورفان في ١٦ مايو من نفس العام وبينما كان يعقوب خان يستعد لخوض معركة فاصلة مع قوات الاحتلال الصيني وافته منيته بصورة مفاجئة وبذلك فقدت تركستان الشرقية

THE TURKS OF EASTERN TURKISTAN II

Dr.Mehmed SARAY

(Continued from our 2nd issue)

Yaqub Khan succeeded in establishing friendly relations with the British and with the Ottoman Empire, and at least normal relations with Russia. But, in spite of trying very hard, he never succeeded in establishing normal relations with China. Because the Chinese meant to invade Eastern Turkistan, at the earliest opportunity. For this purpose, they appointed General Tso Tsung-tang to the post of Military Governor of North-West China. He had been bitterly blamed in 1866 for failing to suppres in a short time a rebellion in the region of his previous responsibility. But the fact is that he was one of the ablest commanders the Chinese ever had. He was a fanatical Chinese nationalist, too. General Tso, with his army of 89.000 effective strength succeeded in bringing the province of Shen-si firmly under Chinese rule in the spring of 1869, and the province of Kan-su in November 1873. (W.L.Bales, **Tso Tsung-tang,** Northwest China 1862-1878, The Hague-Paris, 1966. pp.136-148). But no food was sent to him from China. To meet this situation, Tso turned half of his soldiers to working at agriculture in the regions he had subdued. But even this failed to meet his requirements fully. For this reason, Tso could not march against Yaqub Khan, although he dislikled very much giving Yaqub Khan more time to increase his military forces. Just at this time, a Russian delegation, headed by Col. Sosnovsky, came to visit General Tso, with the object of negotiating a settlement of a border dispute. Tso reached agreement in the border question very quickly with the Russians, and after that entertained them sumptiously as their host and established very friendly relations with them. He also negotiated an agreement with the Russians, whereby he received all the foodstuffs he needed from them, at very advantageous terms for himself. (June 1875). His own government was in a bad situation financially, so, the following year, Tso obtained loans from British banks in China, for his other necessary expenses. Thus he completed his preparations for marching against Eastern Turkistan. (See: **F.O.17/825,** Fraser to Derby No. 180, Oct.8, 1976: Nov.16, **"Telegram"** and No.211, Nov.16, 1877, **Public Record Office,** London.)

Yaqub Khan learned very soon that an agreement was made between Tso and the Russians, enabling Tso to obtain his supplies from them. Yaqub Khan thereupon sent Murad Effendi, head of the Ottoman delegation to Yaqub Khan, back to Istanbul, accompanied by the Turkistanian diplomat Said Yaqub Khan Töre, to obtain more military material and personnel from the Ottoman Empire. This delegation was highly successful and orders from the Sultan were issued in Istanbul immediately, to meet all requests of the delegation from Eastern Turkistan. Meanwhile, hightened diplomatic activity was taking place in the Russian, British and Chinese capitals, in connection with the future of Eastern Turkistan.

c- Chinese Invasion of Eastern Turkistan:

Russia was preparing for a war against the Ottoman Empire in the west. Therefore, she was anxious that during such a war she would not be attacked in the rear by Yaqub Khan. As the best way to ensure this, Russia encouraged General Tso to invade Eastern Turkistan. In the British Foreign Office, at this time, there appeared some differences of opinion. The Viceroy of India was of the opinion that there was no need for Britain to support Yaqub Khan, since there were no prospects of any danger against India materializing from that direction. On the other hand, opinion in the Foreign Office in London tended to support the views of Forsyth, who had headed the British delegation to Yaqub Khan, and of Wade, the British Ambassador in Peking, that Eastern Turkistan should be given every help and that it would be to the advantage of the British Empire to have an independent Eastern Turkistan. During this period Yaqub Khan's experienced envoy, Said Yaqub Khan Töre, was shuttling back and forth within the triangle Istanbul-London-

St.Petersburg, making the utmost efforts to secure assistance that would guarantee the independence of his homeland. But he could obtain no definite results. (**F.O.17/825 Kuo to Derby, July 12, 1877; Derby to Kuo, July 23, 1877; Wade to Derby, July 25, 1877. Public Records Office,** London.) At the end, the British did make a somewhat weak attempt to mediate between Eastern Turkistan and China, to preserve peace between these, in Peking. But the Chinese Prime Minister replied to this that, "negotiations for peace could be made only through General Tso", and thus this démarche, too, came to nought. **(F.O. to Fraser, No.9, August 3, 1877; Fraser to Derby, September 23, 1877).** General Tso completed his last preparations, and at the end of summer 1876, he moved toward the frontier of Eastern Turkistan. He took Urumchi on August 17, and Manas on November 6, both these cities being at that time in the possession of the Döngens (Muslim Chinese). To meet this advance, Yaqub Khan sent this troops to defend the cities (and fortresses) of Turfan, Toqsun, and Davanchin, all three of strategic importance. His forces in Turfan were commanded by Hakim Khan Töre (an experienced commander), the forces in Toqsun were under the command of his younger son, Haq Qulu Beg, and he himself was in command of the main forces, advancing to Qorla. (Kuropatkin, p.246). The war, which had thus become inevitable, came to a standstill during the winter of 1876-1877, but operations started again in the spring of 1877. Moving very swiftly,/General Tso occupied Davanchin on the 18th of April, and Turfan on the 16th of May. (Kuropatkin, p.247; F.O. 17/863, Fraser to Foreign Office, Telegram no. 132, June 28, 1877). During this time, Yaqub Khan was completing his preparations for a serious defence against the invader, but his sudden death ruined all chances of successfully defending the independence of Eastern Turkistan.

The newly independent state of Eastern Turkistan was founded and made strong by the great personal exertions of Yaqub Khan. Help from the Ottoman Empire and from the British was also secured through his own efforts. His sudden death threw the country into complete anarchy. His son Haq Qulu appointed Hakim Khan Töre governor of Qorla, and himself set out on the journey to Kashgar, taking the corpse of his father with him. But he was attacked and killed near Aqsu, by his brother Beg Qulu. Beg Qulu proclaimed himself the ruler of Eastern Turkistan. But Niyaz Beg, governor of Khoten did not accept this and proclaimed himself as the ruler. Thus, a civil war broke out. Beg Qulu, after a great deal of fighting, succeeded in eliminating both Hakim Khan Töre and after that Niyaz Beg, and re-established the unity of the country. But by that time he no longer had the power to oppose successfully the armies of General Tso. (Kuropatkin pp.250-252; Yıldız Esas Evrak Defteri, Kısım 33, Evrak 1481, Zarf 73, Karton 91, Başbakanlık Arşivi, Kaşgar'a giden İstihkam Yüzbaşısı Ali Kâzım Bey'in Layihası).

Beg Qulu, after winning the civil war, wrote to the Viceroy of India, urgently asking for military and diplomatic aid, and also requesting the Viceroy to mediate for making peace with the Chinese, but he received no reply. (Kuropatkin, p.253).

The Chinese forces continued to advance, and Beg Qulu's situation got more and more hopeless. Finally, the last organized troops defending Eastern Turkistan were scattered and Beg Qulu took refuge in Russian Turkistan. With the opposition thus collapsed, the Chinese occupied the capital, Kashgar, with no difficult on the 16th of December, 1877. On the 16th March 1878, the Peking Gazette officially proclaimed that the whole of Eastern Turkistan was now occupied by the Chinese. (F.O. 17/826, Fraser to Derby, No. 50, March 16, 1878. **Public Records Office,** London).

d- The Chinese Administration and The Turks of Eastern Turkistan:

The swift collapse of the state of Eastern Turkistan, weakened by a senseless civil war, came as a complete surprise to everyone, including the Chinese. The old diplomat of Yaqub Khan, Said Yaqub Khan Töre, after the military collapse, came to Istanbul, and applied to Sultan Abdülhamid, reminding him that Eastern Turkistan had the status of being under the suzerainty of the Ottoman Sultans, and urging him to protest the Chinese invasion, or to demand that the Chinese withdraw their troops. But at that time the Ottoman Empire had just fought a war against the Russian Empire and had suffered a heavy and tragic defeat in that war. So, the Ottoman Empire was in a very weak state and could not give favourable reply to the old Turkistanian diplomat. (Yıldız Esas Evrakı, Kısım 33, Evrak No. 1638, Zarf No. 73, Karton No. 91).

Having thus captured Eastern Turkistan with unexpected ease, the Chinese proceeded to set up a harsh and dictatorial military administration there. According to the eye-witness accounts of Captain Ali Kâzım (an Ottoman Turkish officer who had served with the military mission to Yaqub Khan), and Mirza Molla İsa Mirza-Bashi (the secretary of Yaqub Khan), the Chinese engaged in great massacres. Executing the whole of 60.000 former members of the army of Eastern Turkistan which they had taken prisoner, and also committing wholesale executions among the civilian population, to intimidate the people. (Yıldız Esas Evrakı, kısım no. 33, evrak no. 1481, zarf 73, karton 91; Baymirza Hayit, **Turkistan,** p.148). This policy of rule by terror continued till 1884. In 1884, the Chinese gave the country the name "Sin-Kiang" (meaning "New Territory"), and appointed at the same time a civilian governor. This civilian administration, too, refused to grant the people any rights and any liberty whatsoever, and was a continuation in different form of complete tyranny. The people continued to live in as state of full servitude and suffered great misery. Various Chinese governors appointed to rule Eastern Turkistan continued cruel and tyrannical methods, and the Muslim Turkish people were exposed during the period 1912-1933 to degrees of suffering which were utterly unbearable. In 1933 a new governor, Sheng-Shin Tsai, was appointed. This turned out to be a specially vicious and cruel enemy of Muslims and also a puppet of Soviet Russia. This was like a drop which made the water in a glass over-flow. The Muslim Turks of Eastern Turkistan resumed their fighting for freedom and independence.

e- The Fight for Indepedence of the Turks of Eastern Turkistan:

The Chinese administration set up after the invasion of 1878 resulted in great poverty in the country. Eastern Turkistan became a land in which two different kinds of people were living : A— Chinese officials, who collected taxes, enjoyed the fruits of corruption, and exploited the country, B— Muslim inhabitants, who were crushed and exploited.

In 1928, the Chinese governor Yang was killed (by other Chinese), and was replaced by Jin Shu Rin, an even more cruel man. This resulted in an increase of serious incidents. The new governor seized the lands of the Muslims in the Qumul (Hami) region and distributed them to Chinese immigrants. This caused great indignation. In 1931, a Chinese officer attempted to marry a Muslim Turkish girl by force, against her will. This happened at a moment of extreme tension, and sparked a revolt in Qumul. The rebels quickly seized control of the city of Qumul. In 1933, the rebellion, under the leadership of Khoja Niyaz Haji spread over the whole of Eastern Turkistan. (Baymirza Hayit, p.309).

During the summer of 1933, the cities of Turfan, Qarashehir, Qorla, Qucha, Aqsu and Khoten, were liberated by the rebel Muslim Turkish population. "The Committee of National Rebellion", founded by Mehmed Emin Bughra and his brothers completed the necessary arrangements and decided to form a provisional government. The provisional government included Muhammed Niyaz Âlem, the "Qadi" (religious judge) of Qaraqash, as Chief-of-State, Sabit Damullah, former "Qadi" of Gulja, and a scholar who had made researches in Turkey, in Russia and in Egypt, as Prime Minister, and Mehmed Emin Bughra as commander of military forces. (Hayit, p.310). Within a very short time, the main cities and towns of Eastern Turkistan were in the hands of the Turkish Muslim population. The possibility that this national uprising would spread across the border into Western Turkistan frightened the Russians, and they helped the Chinese, by sending them weapons and military supplies, to suppress the rebellion. Just as they had done in the case of the Chinese attack on Yaqub Khan. (Whiting, pp.26-27; Hayit, p.310). During the bitter fighting that ensued in Eastern Turkistan, thousands of people lost their lives. But the Muslim Turkish population held the greater part of the country. Thanks to the great energy and wise decisions of the leaders, specially of Sabit Damullah, the administration of the country was reformed and regular machinery of government set up, and in November 1933, the independence of "The Islamic Turkish Republic of Eastern Turkistan" was proclaimed. (Lars-Erik Nyman, **Great Britain and Chinese, Russian and Japanese Interests in Sin-Kiang, 1918-1934,** Malmö, 1977, p.111). The new independent Republic had as President Khoja Niyaz Haji (also Commander-in-Chief of Armed Forces), Sabit Damullah as Prime Minister, and Muhammed Qasim Haji as Minister for Foreign Affairs. The government contained 12 other Ministers, and in addition,

a National Assembly was established. (Hayit, p.311). But this new Turkish-Islamic Republic had to fight on 3 separate fronts. The Chinese, the Russians, and also the Dungans (Muslims of Chinese ethnic origin) fought against the Republic. The Dungans had also been a great source of trouble to Yaqub Khan. Khoja Niyaz Haji tried to reach an understanding with Ma-Jin-Ying, leader of the Dungans, but the exorbitant demands of this made an understanding impossible. This discord between Turks and Dungans pleased the Chinese Governor, Sheng, very much. In order to further widen the rift, Sheng made offers of cooperating with Khoja Niyaz Haji against the Dungans, and even proposed to make Khoja Niyaz Haji Vice-Governor. But the majority of the Turkish Muslim leaders decided to reject these offers and to Keep on fighting for full independence. (10th September, 1933). But defeats suffered during the fighting against the Dungans, and the fact that the Dungans, on occupying Kashgar, massacred 7,000 Turks, caused serious misgivings among the Turkish leaders (Bughra, p.43). These unexpeçdet successes of the Dungans disturbed the Russians, as well as the Chinese and the Turks. The Russians sent a force of 20,000 infantry, supported by airplanes and tanks, to help Governor Sheng in suppressing the Dungans, and so put an end to the Dungan peril. (Whiting, p.50-53; Hayit, p.317; T.F.Cheng, **A History of Sino-Russian Relations,** Washington, 1957. pp.170-172). Thus, the Turks of Eastern Turkistan stood facing 2 giant enemies: China and Soviet Russia.

Hopes that the Muslims of Eastern Turkistan could make peace with at least one of them and concentrate on defending themselves against the other, were doomed to disappointment. The Russians started an invasion of Eastern Turkistan, marching in two columns, from Ili and from Tarbagatay. General Ma-Jing-Yin, the Muslim Chinese leader, also started hostilities against the Turkish Muslims. The Russians crushed all resistance and saved the Chinese Governor in Urumchi, Shing Shi-tsai, who had been under siege for some time. To the end, General Ma fought the Turks. At the end, he and all Turkish forces were destroyed by the Russians. (General Ma went to Russia and was killed there). Mehmed Emin Bughra could escape to India. Khoja Niyaz Haji, was forced to accept the sovereignty of the Chinese. He was given the purely formal title of Vice-Governor, but was executed in April 1942. Sabit Damullah was executed much sooner.

The cruel and vicious game being played in Eastern Turkistan by Russia and China was reported only in the British and the Japanese Press. Meagerly at that, and coloured by considerations of their conflicting aims during the Second World War. There was no interest and not the slightest word of protest in the rest of the civilized world.

Those Muslim Turks who refused to become tools in the hands of either the Russians or the Chinese, continued their desperate and hopeless struggle against both. At the end, they were defeated and destroyed by the Chinese and the Rusians, acting in concert. Thousands of Turks were horribly murdered. (Hayit, pp.323-327).

In spite of all difficulties, the struggle of the Muslim Turkish people continued, in various forms. At times, some Muslim Turkish patriots occupied important posts and tried to minimize the sufferings of the people. For instance, in the first part of 1947, Dr.Mesud Sabri became Governor-General of Eastern Turkistan, İsa Alptekin became General Secretary, and Mehmed Emin Bughra (in 1949) Vice-Governor. But they could not help the people as much as they would have liked to do. (C.W.Hostler, **Turkism and the Soviets,** London, 1957, p.74; Hayit, p.329).

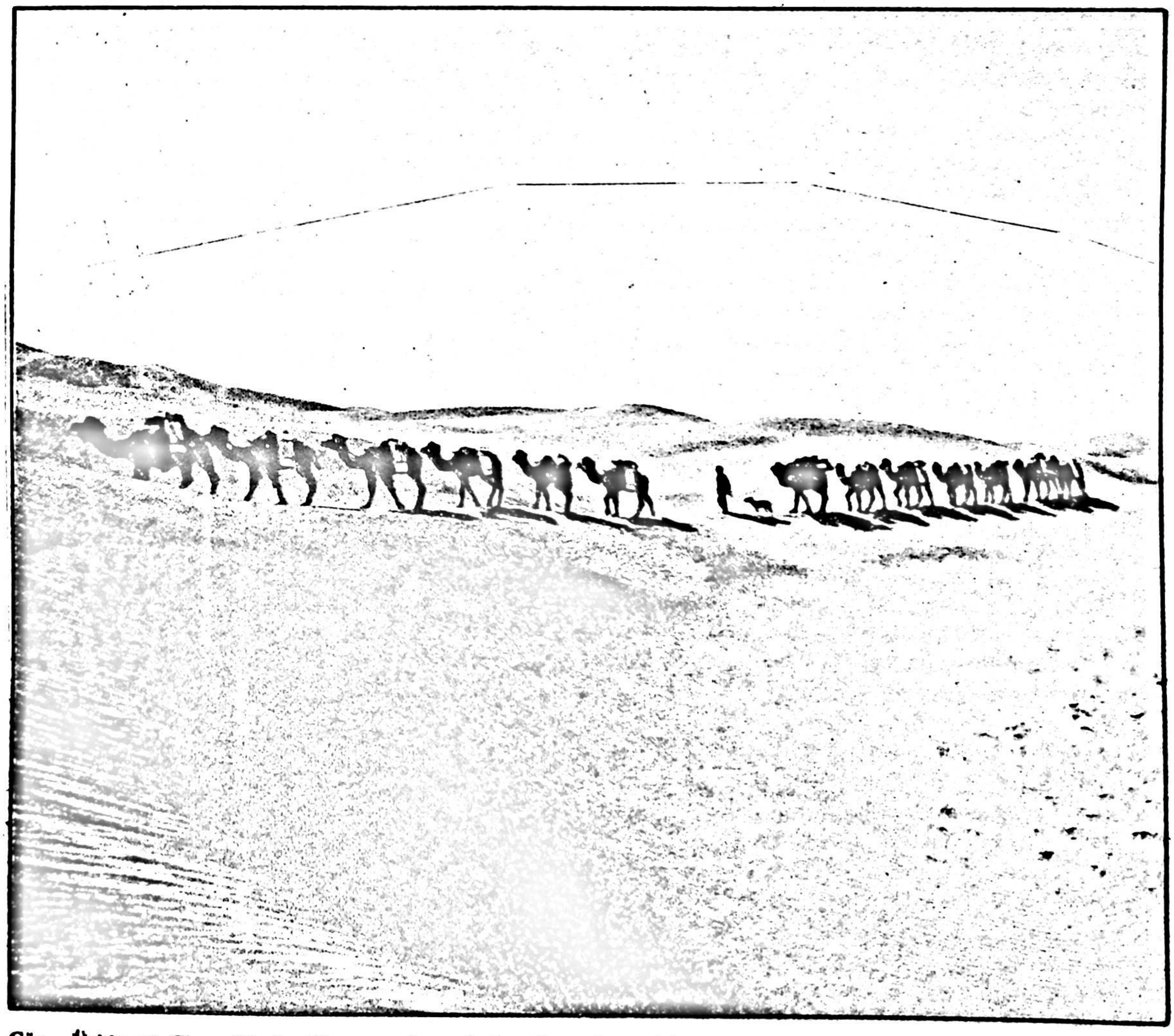
Finally, the communists won the civil war they were waging against Nationalist China, and communist forces invaded Eastern Turkistan, and killed thousands of Muslims. Further tens of thousands escaped and took refuge in foreign countries. The Russian troops in Eastern Turkistan withdrew, and the Chinese communists started to set up a regime of merciless terror, calculated to eradicate all traces of nationalism, hope of liberty or of independence.

This policy of turning the Muslim people of Eastern Turkistan into communists by force, is still proceeding. In addition, the Chinese have brought into Eastern Turkistan and settled on the land, during the last 25-30 years, an estimated 10 million Chinese. The Soviets have not given up hopes of seizing the great natural resources of Eastern Turkistan for themselves, and are conducting a propaganda war against the Chinese. Thus, a country rightfully belonging to Muslim Turks is now the object of an ideological conflict between Russian communists and Chinese communists. (For more information, see: Hayit, pp.330-340; and Tekiner, **"Sinkiang and the Sino-Soviet Conflict"** Bulletin, 1967, pp.10-16)

f- The Population of Eastern Turkistan and its Culture:

The Muslim Turkish people of Eastern Turkistan are the descendants of the ancient Uygur Turks, possessing in their time the highest level of civilization. But now, they are very much retarded in the field of culture. The sole reason for this is the despotic rule of Chinese governors, and the extreme poverty of the people, due to heavy taxes and exploitation. The people have been denied all chances of securing a modern level of education. The Chinese have forbidden any real education in the mother tongue of the people, and have made Chinese obligatory. As a result of the poverty-stricken life the people are made to live, and the great oppression they are subjected to, very few intellectuals of the level of Mehmed Emin Bughra or of Sabit Damullah now exist in Eastern Turkistan. The same factors have adversely affected the artistic level of the country. It is worthy of note, though, that the people of Eastern Turkistan have been able to preserve their spiritual and religious values, in spite of the low level of education. Against all these difficulties, the people are continuing their struggle for freedom, by a sort of passive resistance.

The Muslim Turkish population of Eastern Turkistan was estimated to be about 8 million during the early 1950's. (Hostler, p.78). Now, calculating on the basis of increase at the lowest rate, the Muslim Turkish population should be about 15 million.

Göç... Üçbin yıl, Çin seddinden Viyana surlarına kadar süren göç... hâlâ durmuş değil!

الهجرة . . . الهجرة التي استمرت طوال ثلاثة آلاف سنة من سد الصين الى أسوار فينا. . . الهجرة لم تنقطع بعد

Migrations... Continuing for 3 thousand years... And still not ended!

"ŞİNCANG" isminin yüz yıllığı

İkbil KURBAN

Yıl 1877, 29 Mayıs Doğu Türkistan istiklal mücadelesinin lideri Yakup Beğ hayata gözlerini kaparken, Çinlilerin öç alma hırsı şiddetle devam ediyordu. Yakup Beğ'in 60000 (altmış bin) askerinden sadece 10'u Fergane'ye kaçabilmişti. Diğerleri hayata veda etmişti. Böylece ZOZUNG—TANG komutasındaki Çin birlikleri Yakup Beğ ölüp bir sene sonra 16 Mayıs 1878'de Doğu Türkistan'ın tamamını işgal etdiler. Bununla Yakup Beğ'in 1865-1877 yılları arasında büyük güçlüklerle, kan pahasına, anlaşmalarla ve büyük bir beceriklikle kurmuş ve korumuş olduğu Doğu Türkistan'ın bağımsızlığı sona erdi.

Memleket 1882'nin sonuna kadar Çin ordusu tarafından idare edildi. 18 Kasım 1884'de Çin imparatoru'nun bir direktifi ile bu toprakların adı, Çin'in 19. vilayeti olarak "Yeni toprak" manasına gelen "ŞİNCANG"a çevrildi. (1)

İşte o meşum günlerden bu yana, yüreğimize hançer gibi saplanan bu "ŞİNCANG" sözünü biz Doğu Türkistanlılar her duyduğumuzda, vatanımızın o acı geçmişi aklımızda kara bir gölge, içimizde derin bir sızı olarak canlanır. Böylece yüz yıldan beri "ŞİNCANG" ve "DOĞU TÜRKİSTAN" diye ifade edilen iki kader arasında ÖLÜM-KALIM mücadelesini yapmaktayız.

Komünistler Doğu Türkistan'a ilk geldiğinde (1949) onların propagandalarından ötürü, bir bölüm aydınlarımız anlamının çirkinliğine bakarak "ŞİNCANG" sözünün atılıp, yerine yurdumuzun asıl ismi olan "TÜRKİSTAN" veya "UYGURİSTAN" konulabilir diye ümitlenmişti. Tam o zaman teşekkül eden 51'ler (2) cemiyeti bu ümidin semeresi idi. Komünistleri iyi niyet, iyi dilek ile bekleyen bu tip aydınlarımız da çok geçmeden hayal kırıklığına uğradılar. Onlar kulaklarına hoş gelen propagandaların temelinde yatan emperyalist gayeleri duymadıklarından dolayı düştükleri felaket girdabının acısını hapis ve kamplarda çektiler, hayatları da orda sona erdi.

Bilindiği gibi komünistler eski klasik sömürgeciliğin geleneklerine varis olmakla beraber, kendilerine bırakılan mirasları adım adım ileri götürerek başkalarına benimsetmeye, kanunileştirmeye çalıştılar. Meselâ; Çin komünistlerine 27 sene sadık hizmet eden Seyfiddin Azizi (3) hakkında 1977'deki Çin merkezi hükümetince, suçlama delilleri olarak halka duyurulan şu diyalog ilgi çekicidir: Yıl 1955, komünist Çin merkezi hükümeti, "ŞİNCANG uygur özerk bölgesi"nin kuruluşunu karara bağlarken, Mao, Seyfiddin'e;

— Bu kurulmakta olan özerk bölgenin ismine ne diyebiliriz?

Seyfiddin:

— Uygur özerk bölgesi demekten başka ne diyebiliriz?

Mao;

— Peki o zaman ŞİNCANG sözünü ne yapmalıyız?!..

Cevap gizli. Ama Seyfiddin'in bu konuşmadan sonra da cezalandırılmadan uzun zaman görevinde kalmasından anlaşılıyor ki, "siz bilirsiniz" veya "ulu Çin milleti ve sizin rehberliğiniz bizim için hayat ve bahıttır" yankısı ile bu tehditkâr diyaloğun sona ermiş olduğu aşikârdır. Neyse Çin imparatoru'nun vasiyeti olan bu kutsal (!) söz, ulu-bilgin-dahi (!). Mao tarafından, "Uygur Özerk Bölgesi"nin ismi önüne eklenmiş oldu:

1977'ye geldiğinde artık Seyfiddine luzum kalmamıştı. Onun yerinden atılması gereken bu yeni vaziyette, bu diyalog Çinlilerin işine gelmiş: Suç da şu: "Seyfiddin önceden, ŞİNCANG sözünden kaçınmakla bizim idaremizden kaçınmıştı."

İşte Çin komünistleri ŞİNCANG sözünün açıklanmasını hiç istemediği gibi, onun atılmasını da istemezler. Ve bu sözü Doğu Türkistandaki hakimiyetlerinin bir belirtisi olarak düşünüp, sanki o sözden ayrılırsa, Doğu Türkistan'dan ayrılır gibi korkuyorlar. Onlar Doğu Türkistan'daki iddia ve mantıklarında o kadar zayıf ki, bu konuda "suya düşen yılana sarılır" misali, "ŞİNCANG" sözüne sarılmaktan başka çareleri de yoktur. O sebepdendir ki, Çinliler Doğu Türkistan'ı idare ederken, zirveye ulaşan siyasi oyunlar ve idamlara, aşırı nüfus baskısı ve silahlı kuvvetlere dayanmaktadırlar. İdareciler, "Türk" ve "Türkistan" sözlerine karşı çok hassasdır, şeytanın Besmeleden kaçtığı gibi kaçarlar.

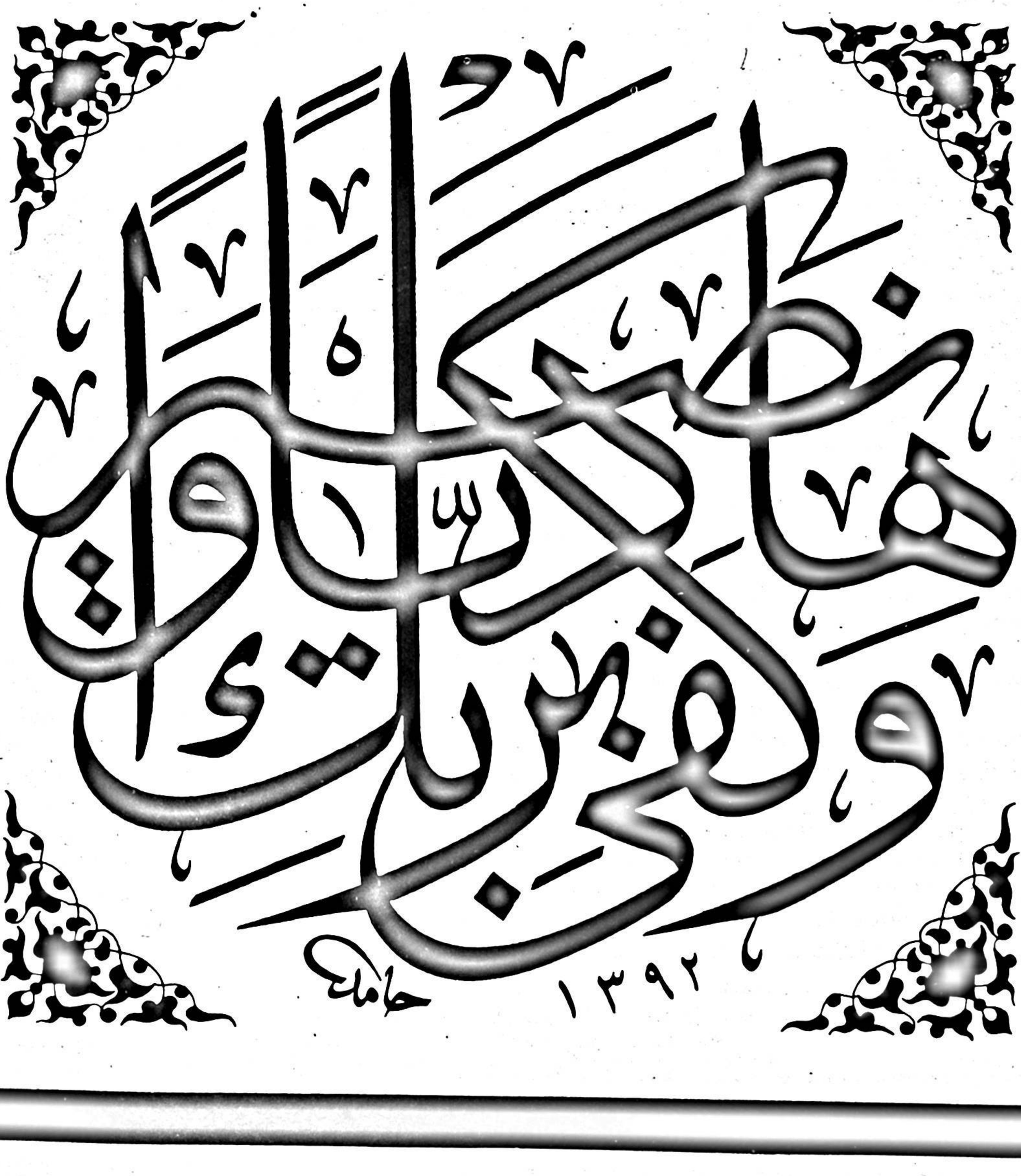
"Özerk bölge" gösterisi için-aslında, bu gösteriş dışında "özerk bölge"nin Çin'in diğer

otuz idarî bölgesinden hiçbir farkı yoktur - bugüne kadar birçok komünist Türk'ü hükümet makamına gitirip, onların eli ile Doğu Türkistan'ı idare etmeyi denediler. Lakin bu seçilmiş insanların hiç birisi de beğenilmedi. Hatta kendi milleti tarafından "milli hitay" (milli Çinli) diye küfur edilen Seyfiddin bile Çin Komünistlerince "yerli milliyetçi" olarak suçlandı. Böylece, komünistlerin rütbe ve yalanlarına gözü kamaşan bir bölüm insanlarımızın hayatı da 1933'den bu güne kadar hiç değişmeden aynı ray ile devam edip, aynı sonuç ile bitmektedir: suçlamak-öldürülmek. Evet Doğu Türkistan Türklüğünün gittikçe kararan bu feci kaderi, yüz yıl önce Doğu Türkistan'ın vücudunda hasıl olan "ŞİNCANG" denilen hastalığın sonucudur.

(1) Dr. Baymirza Hayit. Türkistan Rusya ile Çin arasında. Sayfa - 147, 148.

(2) Seyfullayev ve Eshet İshakov'lar 51'ler cemiyetinin liderlerindendi. Bunlar tahsillerini 30. senelerde Sovyetler'de yapmış ve Çin komünistlerinin ilk dönemlerinde, Komünistlerin Doğu Türkistan'daki hükümet-parti müesseselerinde lider mevkilerde bulunmuştu. Bu iki zat beraber 1957-1958'lerdeki "stil düzeltme" hareketinden sonra göz takibi altına alındı. Eshet İshakov Kültür ihtilalinde hapishanede öldürüldü. Seyfullayev ise ben vatandan ayrılırken hayatta idi.

(3) Seyfiddin tahsilini Sovyetlerde yapmıştır. 51'ler cemiyetine katılmadığı için Çin komünistlerince benimsenmiş ve 1977'ye kadar Doğu Türkistan'da Hükümet-partinin en yüksek mevkilerinde bulunmuştur.

THE 100'TH ANNIVERSARY OF THE NAME "SIN KIANG"

Iklil KURBAN

In the year 1877, after Yaqub Beg had departed from life, the hatred and lust for vengeance of the Chinese came into full force. Of 60,000 soldiers of Yaqub Beg, only 10 saved their lives by taking refuge in Ferganah. All the rest were killed. Chinese troops under Zo-Zung-Tang completed the occupation of Eastern Turkistan on the 16th of May, 1878, within one year. Thus, the independent state of Eastern Turkistan, built up by Yaqub Beg with so much skill and at the price of so great sacrifices during the years 1865 to 1877, came to an end.

Eastern Turkistan was administered by the Chinese army till 1882. On the 18th of November, 1884, this country was organized as the 19th province of China, and was given the name Sin-kiang, "new territory", by a formal order of the Chinese Emperor. (1)

For that day on, the word "Sin-Kiang" effects us Turkistanians like a dagger thrust into our hearts, reminding us every time we hear it, of the evil that has come on us and of our sufferings. In the hundred years that it has been in use, it has come to symbolize the loss of our freedom.

When the communists entered Eastern Turkistan in 1949. we had a momentary hope that the hated name would be abolished and our country called, once again, "Eastern Turkistan" or "Uyguristan". This hope rested on the repeated promises of the communists. The "Society of the 51", which was founded at that time, also based itself on the same hope. (2) All intellectuals who trusted the communists were soon disappointed. They paid for their credulity very bitterly: prisons, concentration camps, and finally execution..

As is well-known, communists have all the techniques of classical imperialism, with some additions of their own. For instance, Seyfeddin Azizi was a Muslim of Eastern Turkistan who served the communists faithfully for 27 years. (3) In 1977 he was accused of opposition to communism. Some records of his conversations were produced as proof. Among them was this: In 1955, while the formation of the "Sin-Kiang Uygur Autonomous Region" was being decided, Mao asked Seyfeddin:

— What name should we give to this autonomous region to be founded?

— What other name could it have except, "Uygur Autonomous Region"?

— If we name it so, what would happen to the word "Sin-Kiang"?

There is no record about what Seyfeddin replied to this question of Mao. But one can guess that he gave a submissive and "suitable" reply, because he continued to be employed by the Chinese for many years more. Thus, the word "Sin-Kiang" was added to the name of the "autonomous region", by the direct command of Mao.

In 1977 there was no need any longer for Seyfeddin. In drawing up the usual accusation against him, the rulers saw fit to say, "He wanted to drop the word Sin-Kiang, thus giving proof of his desire to get rid of us".

Chinese rulers hate giving up that word "Sin-Kiang", and they also hate explanations of its purpose and origin. They tend to look on that word as a symbol of their possession of the country. This morbid clinging to a word also indicates their realization of how unjust their hold on Eastern Turkistan is, and also basically how weak. They are extremely allergic against the words "Turk" and "Turkistan". These words seem to have the effect on them that "Bismillah-ur-rahman-ur-rahim" has on the devil.

In keeping up the pretext (for it is only a pretext) of the "autonomous region", the Chinese appointed local Muslims many times to administrative posts. But the people of Eastern Turkistan were never deceived. And the end of all such puppets has been the same, invariably, from 1933 till today: being accused by the rulers, being convicted, and then executed. These are all symptoms of a continuing disease, which we can name "Sin-Kiang".

---

(1) "Türkistan Rusya ile Çin Arasında" (Turkistan between Russia and China) Baymirza Hayit, pp. 147-148.

(2) Seyfullayev and Eshet İshakov were among the leaders of the 51. They were educated in Moscow during the 1930's, and held important posts under the Chinese communists. Eshet İshakov was executed during the Cultural Revolution. Seyfullayev was still alive when I left Turkistan.

(3) Seyfeddin was also educated in Russia. He never joined the 51. He was employed in important duties by the Chinese, till 1977.

Milletlerarası Bir İslâmî Kuruluş

İSLÂM TARİH, SAN'AT ve KÜLTÜR ARAŞTIRMA MERKEZİ

Doç. Dr. Ekmeleddin İHSANOĞLU

1980'de, İstanbul'da bir milletlerarası araştırma merkezi faaliyete geçti. Bu kültür müessesesi, İslâm Konferansı Teşkilât'nın bir alt kuruluşu olan İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezidir.

İslâm Konferansı Teşkilâtı, İslâm ülkeleri arasında yakınlaşma ve dayanışma sağlamayı önde gelen gayelerinden biri olarak bilinmektedir. Bu maksada ulaşmada yardımcı olmak üzere çeşitli araştırma merkezleri kurulmuştur. Bu merkezlerin çalışmaları ile İslâm ülkelerinin birbirlerini daha iyi tanımaları, dostluk bağlarının kuvvetlendirilmesi ve müşterek dertlere beraberce çare bulunması beklenmektedir.

İstanbul Merkezi de tarih, sanat ve kültür konularındaki çalışmaları ile Konferansın bu önemli gayesinin gerçekleşmesine yardımcı olmaya çalışmaktadır.

İstanbul'da bir araştırma merkezinin kurulması, ilk olarak 1976 senesinde İstanbul'da toplanan VII. İslâm Ülkeleri Dışişleri Bakanları Konferansı'nda Türk Hükümeti tarafından teklif edilmiştir.

1978 senesinde Dakar'da toplanan IX İslâm Ülkeleri Dışişleri Bakanları Konferansı tarafından bu Merkez'in kuruluş statüsü onaylanmıştır. Bu statü merkezin faaliyetleri esnasında daima gözönünde bulundurduğu ilham kaynağıdır. Bu Merkez, büyük bir medeniyet'in tükenmez mirası ve İslâm kültürü temelleri üzerinde kardeşlik ve samimiyete dayanan bir vasat meydana getirmek ve İslâmiyetin cihan medeniyetine kazandırdıklarını tesbit edebilmek için toplanacakları yerdir.

Bu merkezin hedefleri ve görevleri kuruluş statüsünde aşağıdaki gibi tesbit edilmiştir.

1- İslâm ülkelerindeki ilim adamları, tarihçiler, yazarlar ve sanatkârların, İslâm'ın kardeş milletleri arasında iyi bir anlaşma vasıtası sağlamak üzere, ortak miras üzerinde araştırma yapacakları bir müessese kurmak;

2- Bazı yabancı yazarlar tarafından müslüman milletlerin tarih, sanat ve kültürüne yapılan zararlı müdahalelere son vermek gâyesi ile, İslâm ülkelerindeki tarihçi ve yazarlar arasında işbirliği için uygun bir vasat meydana getirmek;

3- Müslüman milletler arasında samimi kardeşlik ve anlayış havası sağlama gâyesi ile yapılacak incelemeleri, kitap veya monografi şeklinde yayımlamak;

4- Ortak bir anlayış ile, bazı Islâm ülkelerinde okutulan ders kitaplarındaki yanlış bilgileri, müslüman milletlerin gelecek nesilleri arasında yanlış anlamalara sebep olabilecek bilgileri düzeltmek.

5- Üye ülkelerdeki aydınları, ilim adamlarını ve yazarları biraraya getirmek için gerekli tedbirleri almak;

6- İslâm ülkelerindeki diğer araştırma merkezleri ve üniversiteler arasında, tarih, sanat ve kültür sahasında işbirliğini ve kitap mübadelesini desteklemek;

7- İslâm Konferansı Teşkilâtına üye ülkelerden birinde veya Merkez'de periyodik seminer veya sempozyumlar, ayrıca her üç senede bir, üye ülkelerden birinde tarih, sanat ve kültür kongreleri tertiplemek;

8- İslâm ülkelerinin, tarih, sanat ve kültür ile İslâm Medeniyetinin temel prensiplerini tanıtıp yaymak üzere neşriyatta bulunmaka ve üç aylık periyodik neşretmek.

Merkez bir yandan kuruluş çalışmalarını tamamlamaya çalışırken bir yandan da bu hedefler doğrultusunda çalışmalar yapmış ve bunların bir kısmını da başarı ile tamamlamış bulunmaktadır. Merkezin başarılı bir şekilde tamamladığı işlerden birisi 1983 Nisan ayında İstanbul'da yapılan İslâm sanatları milletlerarası sempozyumudur. "İslâm Sanatında Müşterek Esaslar, Şekiller ve Konular"ın incelendiği bu sempozyuma dünyanın çeşitli yerlerinden yüzden fazla ilim ve sanat adamı katılmış ve kırktan fazla bildiri okunmuştur.

Merkez İslâm sanatı konusunda iki dökümanter film hazırlatmış ve kaynak eserlerden müteşekkil ve bilgi-sayar tatbikatlı bir ihtisas kütüphanesini hizmete koymuş bulunmaktadır. Bugüne kadar üç broşür, dört kitap yayınlamış olan merkezin üç dilde neşrettiği haber bülteni üçbinden fazla adrese ulaşmaktadır. Merkezce başlatılmış

projelerden yedi adedi neşredilme safhasına gelmiş bulunmakta, yedi adedi ise devam etmektedir. Merkez, bir kısım çalışmalarını başka kuruluşlar ile işbirliği halinde ortaya koymak azmi içindedir.

Merkez daima Türk Hükümetinin yakın alâkasına mazhar olmuştur. Türk Hükümetince Merkez'e çalışma yeri olarak tarihî Yıldız Sarayı kompleksi içinde Seyir ve Çit kasırları tahsis edilmiştir. Merkezce restore ettirilerek fonksiyona kavuşturulan bu binaların tahsisi ve merkeze tanınan diplomatik statü, hükümetin merkeze gösterdiği samimi alâkanın bir tezahürü olarak kabûl edilmiştir.

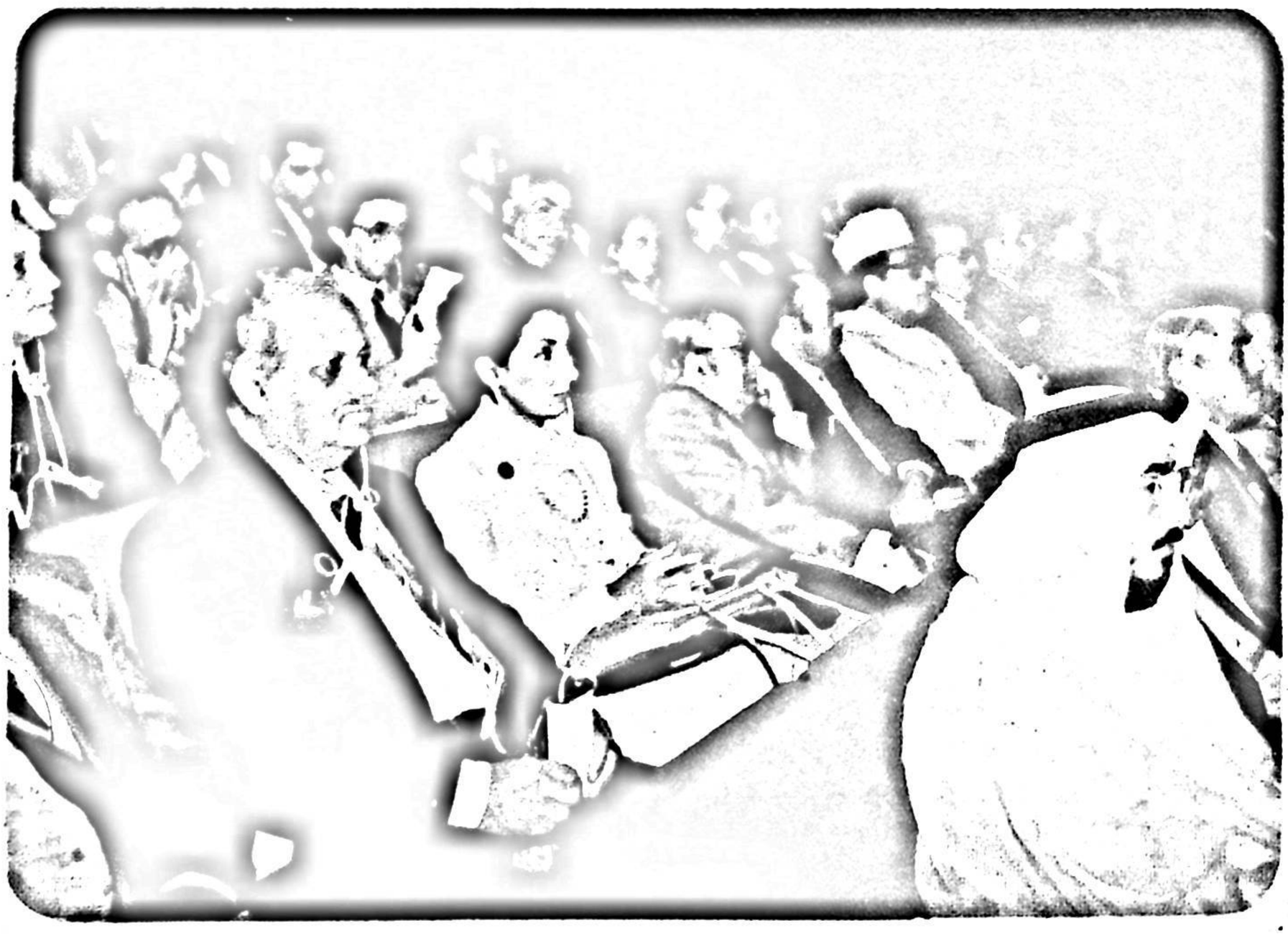
İstanbul Merkezi'nin üzerinde hazırlık yaptığı konulardan birisi de İslâm Konferansı Teşkilâtı üyesi devletler dışındaki müslümanların kültür problemleri ile ilgilidir. Konferans üyesi ülkeler dışındaki müslümanların Kültür meseleleri ve gene bu bölgelerdeki İslâm kültür varlıkları ve sanat eserleri konusunda çok ciddi çalışmalara ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Merkez bu meselelerin, konunun özelliğine göre, nasıl araştırılması gerektiği, elde edilecek neticeler ile ulaşılacak sonuçları da gözönünde bulundararak özel programların hazırlığı içindedir.

Türkiye Cumhurbaşkanı Kenan Evren ziyaretleri sırasında merkez defterini imzalarken.

فخامة رئيس الجمهورية التركية السيد كنعان ايفرين أثناء زيارته للمركز وهو يوقع على دفتر التشريفات .

Kenan Evren, President of Turkey, signs the visitors' book at the Centre.

Merkezin tertip ettiği sempozyumda dinleyiciler.

المستمعون في الندوة التي أقامها المركز .

Tha audience, at the Symposium organized by the Centre.

وان تخصيص هذين المبنيين اللذين قام المركز بترميمهما واستخدامهما ، وكذلك منح المركز الصفة الدبلوماسية لدليل على الرعاية الاكيدة التى توليها الحكومة التركية للمركز.

من المواضيع التى قام مركز استانبول بالاعداد لها موضوع المشاكل الثقافية للمسلمين الذين يعيشون خارج الدول الاعضاء لمنظمة المؤتمر الاسلامى وكذلك فان المخلفات الثقافية والفنية الاسلامية فى هذه الدول بحاجة الى دراسات اساسية. ويعكف المركز على وضع برنامج خاص لدراسة هذه المشاكل حسب خصائص موضوعاتها. وكيفية تناولها بالبحث، آخذا بالاعتبار النتائج التى يمكن الوصول اليها فى هذا المضمار.

محزونانه بير غزل

مينك حاليم نى سورسانك بير غريبى بيوطن دورمن
وطن دلسوزى يامشتاقى ديدارختن دورمن

كويوب اعضالريم باشدن اياغ شمع شبستان ديك
محبت اهلى ايچره بيرچراغى انجمن دورمن

وطن نينك فرقتيده صبروطاقت قالمايين منده
يانار اوتغه اوزومنى اورغالى پروانه من دورمن

كيچه دين تا سحر هرگوشه ده آه ونوا ايله ب
جهان غه شور سالغان بلبلى باغ وچمن دورمن

اونوتغاج خواب وخور فكرينى بوحزن والم بيرله
قوروغ شاخ مثليده بير وقوت سيزبدن دورمن

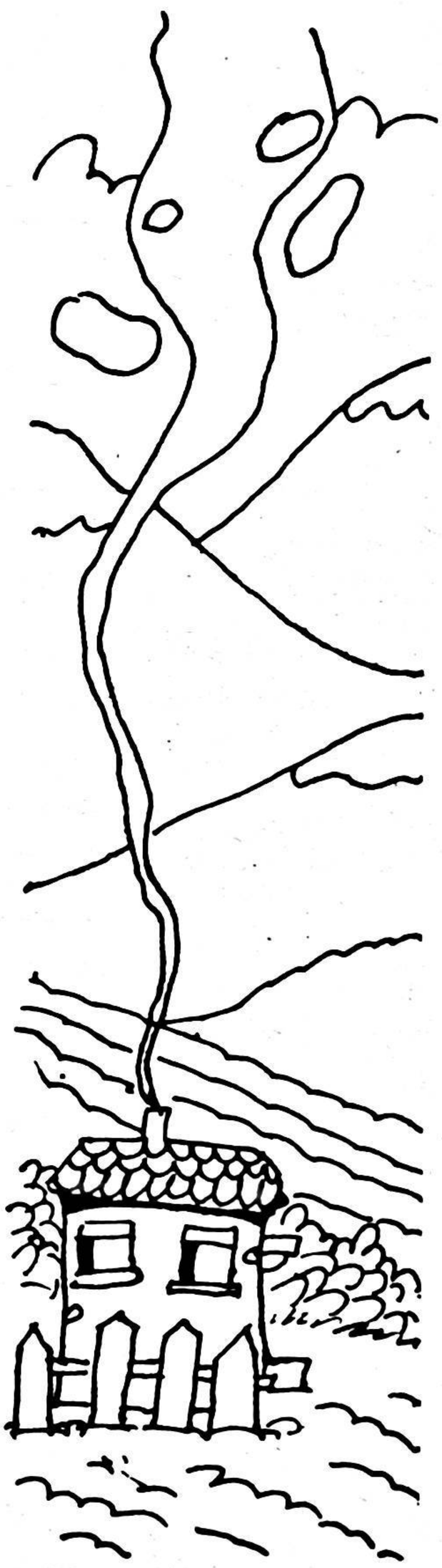
قيوكونكى وطن نينك خاك باكيدين جدا بولدوم
اوشول كوندين بيرى من گويا بى روح تن دورمن

طلب بيرله يوروب آواره هر دشت وبياباندە
اوشول مجنون يانگليغ مبتلاى هرمحسن دورمن

منى ايل شاد كورگاى لردلى بغريم ايرور بريان
دليم ماتم سورادور ظاهريم ده خنده زن دورمن

ايريب من نچه مدت ايچره غربت بوته سى بيرله
مشقت مكتبيده ماهر هرعلم وفن دورمن

تصبر ايده گيل اى حسرتى عزمينك ده ثابت بول
خدا نينك برماكيفه مر زمان بى شبه وطن دورمن

الحاج محمد قاسم
(حسرتى)

مركز الابحاث للتاريخ والفنون والثقافة الاسلامية باستانبول

الدكتور اكمل الدين إحسان اوغلى

بدأ مركز دولي للابحاث نشاطه في استانبول عام ١٩٨٠. وهذا المركز الثقافي الذي يمثل احد الاجهزة التابعة لمنظمة المؤتمر الاسلامي يحمل اسم «مركز الابحاث للتاريخ والفنون والثقافة الاسلامية».

ومن المعروف ان العمل على ايجاد الترابط والتقارب بين الدول الاسلامية يعتبر من اهم الاهداف لمنظمة المؤتمر الاسلامي. وقد اقيمت عدة مراكز للبحوث لتسهيل الوصول الى هذه الاهداف. ومن المامول ان يتم التعارف اكثر بين الدول الاسلامية وان تقوى عرى الاخوة بينها وان تعمل علي حل مشاكلها المشتركة بالتعاون والتوثيق فيما بينهما.

ويسعى مركز استانبول من جانبه الي مساعدة المنظمة لتحقيق هذا الهدف الهام وذلك من خلال نشاطاته في مجالات التاريخ والفنون والثقافة.

لقد طرحت فكرة انشاء مركز للابحاث في استانبول لاول مرة في مؤتمر وزراء خارجية الدول الاسلامية السابع الذى عقد في استانبول عام ١٩٧٦ وذلك باقتراح من الحكومة التركية.

وقد صودق على النظام الاساسي للمركز في المؤتمر التاسع لوزراء خارجية الدول الاسلامية الذى عقد في دكار عام ١٩٧٨. ويعتبر هذا النظام هو مصدر الهام للمركز في كافة نشاطاته.

لقد اقيم هذا المركز لتعزيز الروابط التاريخية والثقافية بين الشعوب الاسلامية ولخلق جو من الصداقة الاخوية الخالصة على اساس التراث الذى تزخر به الحضارة والثقافة الاسلامية العظيمة، كما انه مكان لابراز مساهمة الاسلام في الحضارة العالمية.

لقد ابرز النظام الاساسي للمركز اهدافه ومهامه على النحو التالي:

١- انشاء مؤسسة يستطيع العلماء والمؤرخون والكتاب ورجال الفن القادمون من البلدان الاسلامية ان يجتمعوا فيها للقيام ببحوث حول التراث المشترك بهدف ايجاد تفاهم افضل بين الشعوب الشقيقة في العالم الاسلامي.

٢- توفر الشروط الملائمة الضرورية للتعاون الوثيق بين المؤرخين والكتاب في البلدان الاسلامية من اجل وضع حد للاحكام المتحيزة التي يروجها بعض المؤلفين الاجانب حول تاريخ الشعوب الاسلامية وفنها وثقافتها.

٣- نشر البحوث على شكل كتب وكراسات بهدف خلق جو من التفاهم والصداقة الخالصة بين الشعوب الاسلامية.

٤- التصحيح بعد التشاور والاتفاق للمعلومات التي لا اساس لها والتي لاتزال موجودة في الكتب المدرسية المتداولة في بعض البلدان الاسلامية، وهي كتب قد تؤدى الى الشقاق بين الاجيال المقبلة للشعوب الاسلامية.

٥- وضع الترتيبات اللازمة لجمع شمل العلماء ورجال الفن في البلدان الاعضاء.

٦- تشجيع التعاون وتبادل الكتب في ميدان التاريخ والفن والثقافة بين الجامعات وغيرها من مؤسسات البحث في البلدان الاسلامية.

٧- تنظيم حلقات دراسية وندوات سواء في المركز او في احدى الدول الاعضاء في المؤتمر الاسلامي وتنظيم مؤتمرات في التاريخ والفن والثقافة باحدى البلدان الاعضاء كل ثلاث سنوات.

٨- نشر مجلة كل ثلاثة اشهر حول تاريخ البلاد الاسلامية وكذلك نشر المبادئ الرئيسية للحضارة الاسلامية.

وبينما كان المركز يعمل على اتمام الاجراءات الخاصة بتاسيسه وتكوينه، فقد عمل على انجاز بعض المشروعات التي تتفق مع اهدافه، وقد استطاع تحقيق قسم كبير منها بنجاح، مثال ذلك عقده لندوة عالمية في استانبول عام ١٩٨٣ حول الفنون الاسلامية حضرها اكثر من مائة عالم وخبير في الفنون من مختلف انحاء العالم والقي فيها اكثر من اربعين بحثا في مواضيع مختلفة حول «المبادئ الاشكال والموضوعات المشتركة للفنون الاسلامية».

اعد المركز شريطين وثائقيين حول الفنون الاسلامية، كما وضع مكتبه التي تحتوى على المراجع الرئيسية وتستخدم تكنولوجيا الكمبيوتر في خدمة الباحثين. وقام المركز بطباعة ٣ نشرات تعريفية ونشر ٤ كتب. كما ان النشرة الاخبارية التي يصدرها بثلاث لغات ترسل الى اكثر من ٣٠٠٠ عنوان في العالم. وهناك ٧ ابحاث في مواضيع مختلفة جاهزة للنشر. وهناك ٧ مشاريع اخرى قيد البحث والتدقيق. كما يقوم المركز بالتعاون مع هيئات مختلفة لتنفيذ بعض المشروعات.

وقد كان المركز محل عناية الحكومة التركية دائما، حيث منحته مبنيين هامين من مجموعة قصور يلدز التاريخية، يعرف الاول ب «سير كوشكى» والثاني «جيت قصرى».

An International Islamic Organization

RESEARCH CENTRE FOR ISLAMIC HİSTORY, ART and CULTURE

Doç. Dr. Ekmeleddin İHSANOĞLU

In 1980 an international research Centre started functioing in Istanbul. The Research centre for Islamic History, Art and Culture, is a subsidiary organ of the Organisation of the Islamic Conference.

It is a well known fact that one of the objectives of the Organisation of the Islamic Conference is the promotion of unity and solidarity. Various research centres are established for this purpose. It is expected that the activities of these centres will strenghten the ties of friendship, solve mutual problems and develop better understanding among İslamic countries.

İstanbul Centre is endeavouring to assist the Conference in realising this important goal by conducting research and studies in the fields of history, art and culture.

The establishment of a research centre in İstanbul was initially proposed by the Turkish Government at the 7th İslamic Conference of Foreign Ministers (ICFM) which convened in İstanbul in 1976.

The establishment statute of this Centre was approved at the 9th ICFM held at Dakar in 1978. This stute is the source of inspiration and the criterion of the Centre's activities. This Centre will be a place where historical and cultural ties between Muslim nations will be strengthened and an environment of sincere and brotherly friendship based on the inexhaustable legacy of a great civilization and Islamic culture will be established and where Islam's contribution to universal civilization will be affirmed.

The objectives and functions of this Centre are as follows:

1. To set up an instituion where scientists, historians, writers and artists from Islamic countries will carry out research on the common legacy towards a better understanding among the brotherly peoples of Islam.

2. To create objective conditions for a close cooperation among historians and writers from İslamic countries in order to put an end to the prejudices spread by some foreign writers with regard to the history, art and culture of İslamic peoples.

3. To publish studies in the form of books, monographs in order to create an environment of understanding and sincere friendship among İslamic peoples.

4. To correct with common accord erroneous information which still exists in the text books in some İslamic countries and which might give rise to discord among future generations of İslamic peoples.

5. To take the necessary measures in order to gather intellectuals, scientists and writers from member countries.

6. To promote cooperation and exchange of books in the field of history, art and culture between the universities and other research institutions in Islamic countries.

7. To organise periodical seminars or symposiums, either at the Centre or in one of the Member States of the Islamic Conference. To organise history, arts and culture congresses in one of the Member States every three years.

8. To publish a quarterly about the history, art and culture of the Islamic countries and thus propagate the fundamental principles of Islamic civilization.

While completing its establishment procedures, the Centre carried out studies in the light of its objectives and finalised some of them successfully, one of them being the international İslamic art symposium that was held in İstanbul on April 1983.

More than a hundred scholars and artists participated in this symposium to discuss the "Common principles, forms and themes of İslamic art" and more than forty papers were presented.

Two ducumentaries were made about İslamic art and a reference library which used computer application has been put to service. The Centre is endeavouring to cooperate with four books so far and its news bulletin which is published in three languages is mailed to more than 3000 addresses.

Seven rojects initiated by the Centre reached the stage of printing and research and study on the other seven are continuign. The Centre is endeavouring to ccoperate with various organisations regarding some other projects.

The Turkish Government has always favoured our Centre with their close interest

and allocated two buildings in the Yıldız Palace complex to the disposal of the Centre. These buildings, Seyir Köşkü and Çit Qasr, were restored and put to use by the Centre. The allocation of these buildings and the grant of diplomatic status to the Centre are considered as expressions of sincere regard shown by the Turkish Government.

Another subject under study is the cultural problems of Muslims living in non-member countries. İslamic cultural heritage and works of art found in these countries point out the need for serious work on these subjects.

Keeping the characteristics of the subject matter in view, the Centre is making special programs for the research of this subject, the results to be achieved and the goals aimed for.

DOĞU TÜRKİSTAN ŞEHİRLERİ I

TURFAN

S.Mahmut KAŞGARÎ

Kadîm "İpek Yolu"nun güzergâhında, adı dillere destan ateş deryasındaki yeşil bostan... diye anılan Turfan...

Tanrı Dağları'nın ünlü kollarından olan Buğda silsilelerinin güneyindedir. Deniz seviyesinden 160 metre aşağıda, etrafı yüksek dağlarla çevrili geniş bir "Çukur Ova" üzerindedir.

Turfan ovasını seyyahlar; "Orta Asya' nın göbeğinin çukuru" diye tarif ederler.

Çukur ovasıyla dünyaya ün salmış olan Turfan; Pıçan, Toksun, kasabaları ile birleşerek 360.000 nüfuslu bir şehir meydana getirirler. Nüfusun ekseriyetini Uygurlar teşkil eder.

Turfan, Tarihte Uygur Türkleri'nin kültür ve medeniyet merkezlerinden biri olarak da tarihî değer taşıyan bir Türk beldesidir.

Turfan Çukuru'nda kara iklimi hüküm sürer. Yazlar kurak ve son derece sıcaktır. Isı, çoğu zaman 40 dereceden aşağı düşmez. 45-47 derecelere çıktığı çok görülmüştür. Kışlar kuru soğuk yapar, kar hiç yağmaz. Böyle bir iklimde toprağın ısınma derecesi 75'tir. Kum üzerinde yumurta haşlandığı, ciğer kebap edildiği olmuştur.

Turfan, bu özellikleriyle, Çince'de; "Ateş İlçe", "Yalkın Tağ" anlamına gelen kelimelerle anılmıştır.

Bu iklime rağmen Turfan çukur ovası, yazımızın başında söylendiği gibi, "Ateş deryasında yeşil bostan" misâli; ormanlar, meyve bahçeleri, üzüm bağları, çeşitli tarım ürünleri ve kavun-karpuz bostanlarıyla göz kamaştıran bir yeşillik deryasını andırır.

Turfan, Doğu Türkistan'ın merkezi Urumçi'ye 198 Km. mesafededir. Urumçi' den otobüse binip yola koyulan bir insan, Turfan Ovası'nda ilerledikçe, kendisini bir ateş denizine girmiş gibi hisseder. Buraya ilk defa gelen bir kimse, burada insanların ve bitkilerin nasıl yaşayabildiklerine şaşar...

Bu sıcak deryasında meydana gelen harikulâde yeşillik ise, insanı büsbütün şaşırtır. Binbir çeşit meyvenin yetiştiği bahçeler, uçsuz-bucaksız üzüm bağları ve şişkin divan yastıkları büyüklüğünde tarlalarda yatan yüzbinlerce kavun...karpuz....

Kumları üzerinde yumurta pişirilen çölle kucak kucağa... bu yeşilliğin sırrı nedir? Turfan Ovası'nı kum istilâsına karşı koruyan ve onu çöl olmaktan kurtaran sır, bu arazinin yer altı su rejimi ve Türk dehasının keşfedip uyguladığı sulama sistemidir.

Turfan Ovası'nda tarım suludur. Suyun % 40'ını Buğda dağından vâdiye inen ırmaklar ve dereler teşkil eder. Geri kalan % 60'lık bölüm, "Kariz Suyu" denilen yer altı sularıyla yapılır.

Yer altı suları, muayyen aralıklarla açılan kuyular tünellerle birleştirilmek suretiyle "tesviye" usulleriyle yeryüzüne çıkarılmaktadır. Bu usul, hem su kaybını önlemekte hem de sulamayı kolaylaştırmaktadır. Turfan Ovası'ndaki bu sulama sisteminin, dünyanın başka hiç bir yerinde bulunmadığı bir gerçektir. Turfan Ovası asırlardan beri ve hâlâ bu usulle sulanmaktadır.

İşte, kızgın kumlarla, cennet bahçelerin yanyana bulunuşundaki sır... Yer altı sularını mucizevî bir buluşla yer üstüne akıtmak... Kuyu açıp kova ve tulumba ile çekerek değil; tam bir mühendislik hesabı ile.

Turfan Ovası'nda ekonomik bitkiler de ekilmekte ise de buranın en büyük özelliği Kavun, karpuz ve üzümleridir. Önemli ölçüde uzun elyaflı pamuk yetiştirildiğini de kaydetmek gerekir.

Turfan kavunları ve üzümleri bütün dünyaca tanınmaktadır. Bu 35-40 kilogramlık devâsâ kavunların üç özelliği vardır: Tatlılığı, sululuğu, kokusu... Turfan kavunları Avrupa, Amerika, Asya pazarlarında en lüks vitrinlerde teşhir edilmekte ve dilim dilim ambalajlanarak satılmaktadır. Turfan'da ve Doğu Türkistan'ın her yerinde Turfan kavunlarının kakı da yapılmaktadır. Anadolu'da armut, elma vs.nin kurutularak kak yapıldığı gibi Turfan kavunları da özel usullerle dilimlenir, kurutulur ve kak olarak yenilir ve ihraç edilir.

Turfan kavunlarının pek çok çeşitleri vardır. Genel olarak iki ana bölüme ayrılır; "yazlık kavun-küzlük kavun"...

Yazlık kavunlar, yaz mevsiminde yenilen kavunlardır. Küzlük'ler ise kış aylarında yenilir. Bu kavunlar kış boyunca tadı ve kokusu hiç bozulmadan saklanır. Mayıs, Haziran aylarına kadar kalabilen kavunlar olduğu gibi, bazı kimselerin yeni yılın kavunu çıkana kadar, sakladıkları olur.

TOWNS OF EASTERN TURKISTAN I

TURFAN

S.Mahmut KAŞGARİ

The city of Turfan, ancient and famous, located on the ancient "Silk Road", has been described as "the green garden in an ocean of fire".

Turfan is just south of the Bughda Range, one of the outlying spurs of the Tengri mountain system. It is surrounded on all sides by high mountains, and is itself 160 meters below sea-level. It is justly called a "sunken plain".

Travelers have described Turfan also as, "the umbilical depression of Asia".

Combined with its suburbs and nearby towns of Pichan and Toqsun, the total population of the city of Turfan is 360,000 The majority of the inhabitants are Uygur Turks.

Turfan is also famous as being the main site of the ancient Uygur Türkish civilization.

The climate within the Turfan Depression is a harsh continental climate. The summers are very hot and very dry. The temperature is almost never below 40 degrees Centigrade (about 104 F.). Sometimes it rises to about 45-47 C. The winters are cold and dry. It never snows. During summer, the temperature of the earth rises to about 75 C. Eggs placed on hot sand have become hard-boiled, and slices of meat have been so cooked.

These qualities have led to Turfan being known in Chinese as, "The City of Fire", and "The Blazing Mountain".

In spite of this severe climate, the Turfan Depression is really a "green garden in an ocean of fire". The low plain is covered with forests, orchards, vine-yards, and gardens full of various fruits and vegetables. The melons and watermelons of Turfan are specially wonderful.

Turfan is 198 km. west of Urumchi, the capital of Eastern Turkistan. As a person takes a bus from Urumchi and starts on the journey toward Turfan, he really does feel as if he were plunging into a fiery furnace. One who comes here for the first time finds it difficult to imagine how human beings or plants could live in such an environment.

When one sees the marvellous greenness right in the middle of this furnace-like dry heat, one's wonder is redoubled. Orchards and vegetable and fruit gardens in which a vast variety of fruits are growing, vine-yards stretching in every direction, as far as the eye can see, and everywhere melons and watermelons, enormous ones, in their myriads.

What is the secret of this contrasting situation? The secret lies in the system of underground water canals. This is a system of irrigation, an invention of Turkish genius in agricultural irrigation, confined to this one place.

All agriculture in Turfan depends on irrigation. About 40 % of the water comes down from the Bughda range. It is brought down to the low plain by various streams and canals. The remaining 60 % is underground water, ingeniously arranged to flow in underground galleries, in various levels, and flowing up to the surface at certain spots, by its own natural flow. Not pumped up at all. This system, called the "Qariz" system, both saves effort and energy, and prevents loss by evaporation. This system has been in operation for centuries.

Everything has been most ingeniously and scientifically calculated. And thus, it has become possible to have intensely green gardens, perpetually green and fertile, right in the center of the hottest and dryest desert.

Cash crops (such as a superior quality of long-fibred cotton), are also grown in Turfan. But the chief glory of this place is melons, watermelons and grapes.

Melons and grapes from Turfan are world-famous. Giant melons (each up to 40 kilos-85 pounds), have 3 qualities; They are very sweet, very juicy, and have a wonderful perfume. Melons from Turfan are a luxury item in distant cities, each slice wrapped up separately, and sold for high sums, slice by slice. In Turfan (and also other places in Eastern Turkistan), melons are also dried and eaten dry. They are sliced thin, and dried skilfully in the intense heat. They are exported in dry form, too. Just as elsewhere there are dry apricots, etc.

There are many varieties of melons in Turfan, but these all fall into two main classes: Summer melons and Autumn melons.

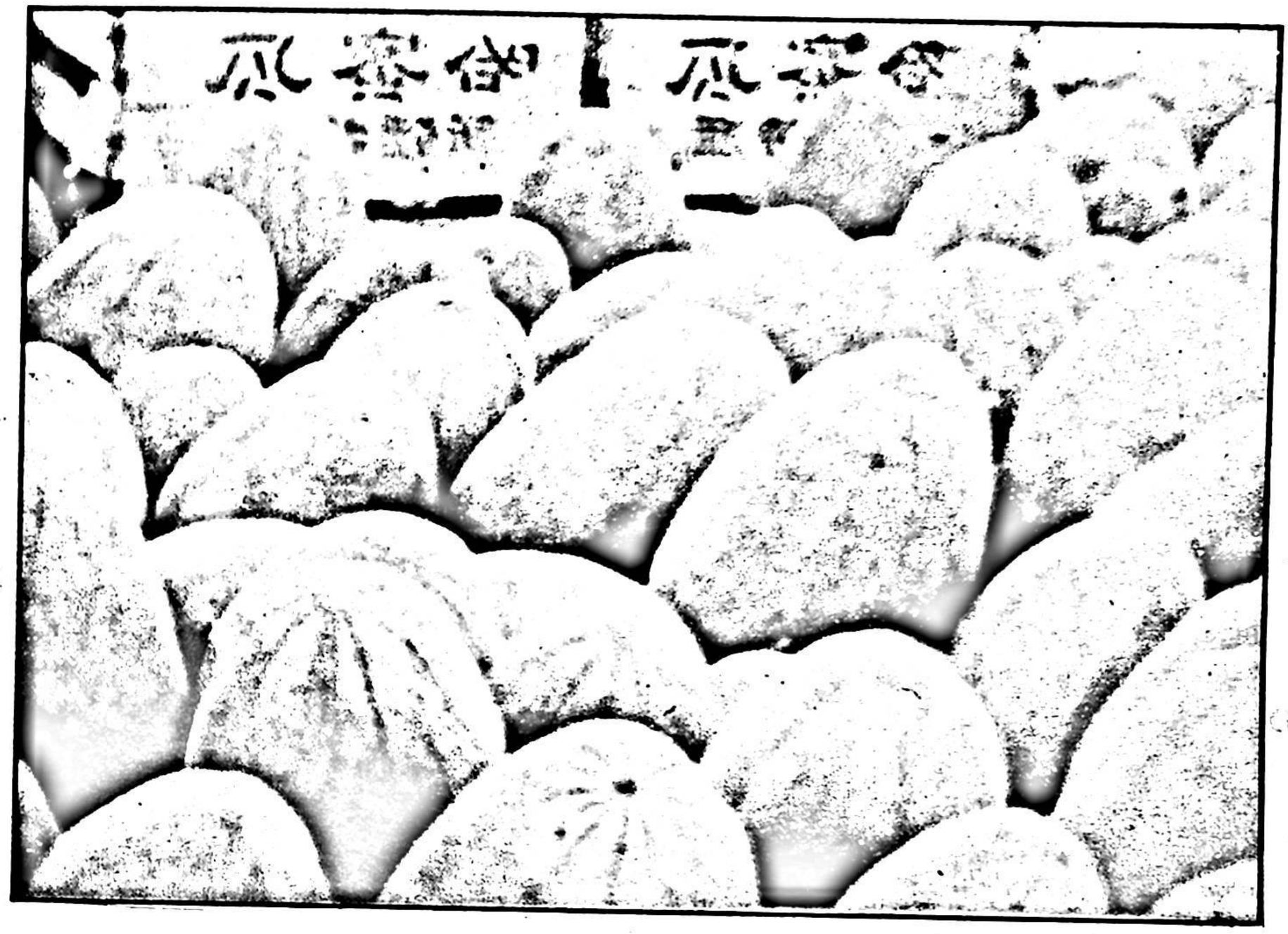
Summer melons are eaten during the summer. Autumun melons are eaten all

through winter. Sometimes people keep these right till the new season's produce is ripe. It does not lose its taste or its flavour in all that time.

Some famous varieties of melons from Turfan: Kökçe, Qizil Kökçe, Mijgan, Begzade, Sari Sapaq, Aysi Khan Kökçe... The variety is great.

Turfan grapes are very famous, too, and are also exported to distant lands. Some of the kinds of grapes from Turfan: Kishmish, Biçaki, Ak Sayva, Qizil Sayva, Qara Üzüm, Gonja.

But alas, this land is now in the grip of communist China. And all foreign trade is in their hands, and all profits go to them!

Kavunlar pek tatlı, fakat kavunları yetiştirenlerin ağızlarında tat yok!

البطيخ الأصفرحلو المذاق
حدا ولكن الذين
زرعوه فقدوا طعم
الحلاوة في أفواهم.

These melons are very tasty. But the people growing them have no joy in their lives.

Doğu Türkistan'ın İhtidâsından Safhalar III

"TÜRK HAKANLARI" DEVRİNİN SONU

Dr. Emel Esin

"Türk Hakanları", veya "Hakanî Türk" denen kadîm sülâlenin Kaşgâr kolunun, H. IV'ncü/M.X'nuncu asrın başında ihtidâsından sonra, Kaşgâr, Türk İslâmiyetinin merkezi olmuştu.[1] Hakanîlerin İslâma girişi, Müslüman Batı Türkistan ile Kâşgar batısındaki Doğu Türkistan arasında, sulhu tesis etti. Kâşgar Hakanîleri, Batı Türkistanı da alarak, ilk büyük Türk-İslâm medeniyetini kurdular. Devletin geniş sahası, sülâlenin muhtelif kolları tarafından idare ediliyordu.

Fakat, Kâşgar'ın doğusunda Hotan ve Şimal-doğuda Uygur Türkleri, henüz eski dinlere, çoğunluk ile, Burkan dinine bağlı kalmışlardı. Bu yönlerde, ayrı dinden Türkler arasında, husûmet devam ediyordu.

Burkan dinî kültürü merkezlerinden Hotan'da,[2] Hakanî sülalesinin bir diğer kolu sanılan "Türklerin ve Tibetlilerin büyüğü" ünvanlı bir soy hüküm sürmekte idi. Kâşgar Hakanîleri, H.423/M.1032'de, Hotan'ı da ilhâk ettiler. İslâm dini, böylece, Hotan'a girebilmiş oldu. Fakat, H.400/M.1048 tarihinde, Hotan ilinde, ancak tek Müslüman mezarlığı, buna karşılık sayısız Burkan tapınakları ve heykelleri kaydedilmişti.[3] Hotan heykellerinin hatırası, güzellik mecâzı olarak, Osmanlı Dîvân edebiyatına kadar yaşadı. Kâşgar'dan sonra, Hotan, İslâmî Türk sanatının muşahhas tasvîrlerine ilhâm verdi.

Şimâl-doğu Türkistan'da medeniyet kuran Türk boyunun adına atıf ile, "Uygur beldeleri" veya Uygur devletinin eski ismine izâfe olarak, "tokuz Ghuzz": (Tokuz Oğuz) diye İslâm tarihlerinde bahsi geçen Uygur ilinde de, Burkan dini ve sanat tazâhürleri galib nisbette idi.[4] O devirde, daha ziyade İdikut unvanı ile anılan Uygur hükümdâr soyu, Mani dinine mensub bulunuyorlardı. Saray muhîti dışında, Manihaîlik, Burkan dinine nisbeten, daha az yayılmışdı. Nestûrî Hıristiyanlarının sayısı da çok değildi. Türklerin eski dîni, gök ibâdetinin tesîrleri, başka dinlere aks etmekte idi.

*Başlıca "Uygur beldeleri", T'ien-shan doğu silsilesinin şimâlinde (bugünkü Guçen-Jimsa ili) Beş-balık, aynı dağların cenubunda Koço (bugünkü Kara-hoca harabeleri), Koço doğusunda Kumul (Hamı) ve batısında, Kara-şehr kile Küsen idi (Mahmûd Kâşgâri'nin, H.V'nci/M.X'nci asırda yazdığı **Dîvân-Lugât'it-Turk"** adlı eserde, hem Küsen, hem de, hâlen, ilim dünyâsında kullanılan Kuça adları geçmektedir.)*

Uygur ilinde, H.IX'ncu/M.X'nuncu asırda, bir Müslüman cemâati ve mescid bulunduğu belirmektedir.[5] Mani dinine mensub "Tokuz Ghuzz Hakanı", Müslümanların durumunu, Batı Türkistan'daki Manihaî' lere yapılan muâmeleye göre, ayarlamakta idi.

Mahmûd Kâşgâri'nin haritasında, Beşbalık yakınında yer alan "Alevî beldesi", Alevîliğin Doğu Türkistan'daki tarihi bakımından, araştırıcıların dikkatini çekmişdi.[6] Doğu Türkistan halkının "Tezkire" denen dinî ve millî destanlarında da, Hazret-i Alî evladı tarafından, İslâmın Doğu Türkistan' a tanıtıldığı rivayet edilmekde idi. Alî oğullarının, Horasan'a, H. II'nci-M.VIII'nci asırda geldikleri düşünülür ise, bu faraziye imkânsız değildir. Ancak, Hakanî edebiyatında, Hazret-i Ali'ye karşı, diğer Eshabdan ayrı bir mevki verilmemektedir. Ali oğulları rivayeti, Hakanî illerinde çok hürmet gören Seyyidler ile alakalı olabilirdi.

"Küşen" (Küsen) yanında, Yarım adlı şehirde, Kâşgâr Hakanîlerine tâbi bir Müslüman sülale bulunduğu, bu sülâleye mensûb, Hızır beyin adından ve Uygurlara akın edişinden anlaşılabilmektedir.[7]

*Avfî, Doğu Türkistan'a, Çin'den gelen bir hücumun Hızır Beyin yardımı ile, Kâşgâr'da durdurulduğunu kaydeder.[8] Bu, Yûsuf Hâs Hâcib'in, **Kutadgu-bilig** adlı, Türk geleneği ile İslâmı telif eden tanınmış eserini ithaf ettiği Kaşgâr Hakanî hükümdarı, Süleyman oğlu Hasan Tamgaç Han zamanında idi. (H.467-96/M.1077-1102). Tamgaç Han, sûrların dışında bir merasim ile, Hızır Beye, han unvânı ve nişâneleri olarak, "çatır' ' (şemsiye, veya otağ), "dûrbâş" (çomak) ve "pâ'îza" bahşetmişti. Kaşgâri, türkçe üstem denen bu şeref nişânesinin, altın, veya gümüşden bir murassa levha olup, kemere veya at koşumuna takıldığını bildirmektedir.[9]*

Mütehassısların vardığı neticelere göre, Kıtay neslinden olup, Çin'de Hsi Liao, Türkistan'da Kara Hitay[10] denen boy, Çin' den M.1124'de çıkmış ve M.1128 sıralarında, Kâşgâr'a saldırmışdı. Nitekim, bir İslam kaynağı da, "Tek gözlü bir Çinli" idaresinde bir kabilenin, H.496/M.1102'de tahta çıkan Kâşgâr Hanı Hasan oğlu Ahmed Arslan tarafından yenildiğini bildirmekte idi. Doğu Türkistan'da tutunamayan Kara hitaylılar, şimâl-batı Türkistan'da yerleşdiler. Hakanîlerin hizmetindeki, Kıtay neslinden askerleri de celbeden Kara-Hitaylılar, kuvvetlenerek, şimâl-batı Türkistan Hakanî hükümdarını, kendilerine tâbi olmağa mecbur ettiler. Kara Hitay han (veya Kürhan)'ı, Hakanî hükümdarının mertebesini indirerek, ona "İlig-i Türkmen" ünvanını tevcîh etti. Yine doğuya dönen Kara-Hitaylılar, H.526/M.1131'de, Uygur Idikut' unu da, baç vermeğe zorladılar. Kara-Hitaylılar, H.601/1204'de, Kâşgâr'ı da alarak, Hakanî hükümdarın oğlunu esir ettiler. Yusuf Aslan Han, aynı yıl, vefat etti. Esaretteki oğlu, Üçüncü Muhammed Arslan Han unvânı ile, Kâşgâr hükümdarı sayıldı.

Kara-Hitaylıların aslî dîni,[11] Doğu Asya geleneğinde, gök ibâdeti idi. Burkan ve Ibn' ul-Athîr'e göre, Mani dinîne mensûb olan Kara-Hitaylılar da vardı. İslâma karşı denebilecek tutumları kayd edilmiyordu. Kendi tapınaklarını bina etmekde ve böylece, Türkistan'da, eski dînlerin hâtıralarını uyandırmış olmakda idiler. Çin ve Uygur kültürleri onlara tesir icra etmişdi.. Sülâle mensûbları, Uygur hocalardan, Türkçe ve Uygur yazısını öğrenmekde idiler.

Kara-Hitay sarayında büyüyüp, "Küçlük Han" unvânını kalan Nayman beyi, İslâmiyet tarihinde, nefret uyandıran bir ad bırakdı, Nayman kavmi, önceleri Moğol sayılmakda iken, bazı arıştırıcılar Moğollara karışmış Türkler olduğunu belirttiler.[12] Küçlük[13], Naymanlar'ın çoğu gibi, Nestûri Hıristiyan iken, meclûb olduğu, Kara-Hitaylı bir kızın tesirinde, Burkan dinîne girmişdi. Kara-Hitaylılara karşı baş kaldıran Küçlük, bir baskın sırasında, Kâşgâr Hakanîsi, Üçüncü Muhammed Arslan Han'ı esaretten kurtarmış ve Kâşgar'a yollamış idi. Fakat, Kaşgâr'ın ileri gelenleri, Hakanî'yi, şehre girmeden önce, öldürdüler. Küçlük, Kâşgâr'ı almak için, ekinleri yakmakda ve halkı aç bırakmakda idi. Kâşgâr ve Hotan illerini ele geçirince, beyleri öldürdükten sonra, İslâm dinîni ve ezânı yasak etti, mektebleri kapattı, halkı, Burkan dinî ile Hıristiyanlık arasında seçmeğe ve Kara-Hitay kıyâfetine girmeğe mecbur etti. Dini bir münazara için, Hotan ulemâsını toplayan Küçlüğ, münâzarada İslâmiyeti savunan Hotan İmâmı Muhammed 'Alâ'uddin'i işkence ile şehid etti. Son nefesine kadar, Kelime-i Şahâdeti söyleyen Muhammed 'Alâ'uddin'in cesedi, kendi medresesinin kapısına çakıldı.

Küçlük'ün zulmü, Doğu Türkistan'ı zâhiren sindirmiş, fakat isyan duygularını uyandırmışdı. Bozar, veya Uzar adlı bir eşkiyanın, tövbe edip, İslâm gazisi vechesine girmesi, isyan hissinin bir tezâhürü olmuşdu. Bozar, Kanglı veya Karluk neslinden bir Türk idi.[14] "Herkesin atlarını çalan" bu şahıs, etrafına başka eşkiya da toplayarak Beş-balık batısında bulunan ve Karluk boyları ile meskûn Almalığ'ı ele geçirmişdi. Almalığ ilinin hükümdarı, Hakanî soyundan olduğu sanılan Arslan Han[15] idi. Bozar, Almalığ'ı alınca, Tugrıl Han unvânını benimsedi. Cuveynî[16], Bozar' ın tövbesini şöyle nakl eder:

"Bir gün, mutasavvıf kılığında biri, Bozar'a yaklaşdı ve şunu dedi: İzzet ve Celâl Sâhibinin sana habercisiyim. Haber şöyledir: Hazînelerim (İslâm gazîleri) boşalmakda. Şimdi, borç vermek, imdâd eli uzatmak ve vâcibi esirgememek gerek."

Gözleri yaşlar ile dolan Bozar, Küçlük'e karşı savaşa girişdi. Doğu Türkistan'a hâkim olmağa başlayan Çinggiz Han'a, kızını ve oğlunu elçi yollayarak, yardım istedi. Çinggiz Han, Küçlük ile, Moğollara tabi bulunan Arslan Han arasında hakem olup, Arslan Han ile Bozar'ın oğlunu, kendi oğlu Tüşi (Cöci)'nin birer kızı ile evlendirdi. Bozar'a Almalığ beyliği sağlandı, Arslan Han'a da, Hakanî başkentlerinden Özkend tahsîs edildi. Arslan Han'a "Sartaktay Arslan" unvânını veren Çinggiz, o devirde, "Şehirliler[17] Arslanı" mânâsına gelen bu ad ile, Karlukların hükümdârı olmak mertebesinden, onu indirmişdi.

Küçlük, yaz sonundan toprak buz tutuncaya kadar , Almalığ'ı muhâsara etti. Şehrin yiğit halkı, kapılarını açmadılar. Bozar'ın dulu, Selbek Terken, imkân olabildiği kadar, savunmayı düzenlemişdi. Mancınıkları ve en cesur askerleri, tehlikede olabilecek burclara yerleşdirmişdi.

Moğol himâyesine girmiş bile bulunan Idikut'un Uygur askeri ile, Moğol ordusu, Almalığ'a yetişdiği zaman, Küçlük uzaklaşmış ve Selbek Terken, H.607/M.1210'da öldürülen, son Kaşgâr Hakanî hükümdarı, Üçüncü Muhammed Arslan Han'ın "intikamını almakiçin", "otağını Kâşgâr'a doğru kaldırmışdı." Moğollar, Küçlük'ü, Kâşgâr ilinde ele geçirip, katl ettiler Son Kaşgâr

Hakanî hükümdarı, Tümen ırmağı kıyılarında, atalarının yanına gömüldü.[19]

NOTLAR:

1) Bu yazının birinci ve ikinci bölümlerine bakınız, *Doğu Türkistan'ın Sesi*, sayı 1 ve 2 (İstanbul, Ocak ve Mayıs 1984), s.34-37 ve 36-40. İki düzelme: İlk sayılarda, Karşılı Cemâl'in, Karşı şehrine nisbet adı, yanlışlıkla, arapçada, Kârşî ( ) yazılmış. Aslî metinlerde, arapça Kef harfi ile değil, Kaf harfi ile ve elifsiz, ( ) olarak yazılıdır. Hatta, bu sebebden, Barthold bu ismi ilk önce Kuraşî saṅmış sonra düzeltmişdi. Karşı, Batı Türkistan'da Nasaf şehrinin, H.VII/M.XIII. asırda aldığı addır. Diğer düzeltme: İkinci bölüm, s.37,3. satırda, şehîd kelimesi, şedîd olacakdır.

2) Kaynaklar için: E.Esin, *İslâmiyetten önceki Türk Kültür Târîhi ve İslama giriş* (İstanbul, 1978), indeks, Hotan.

3) Gardîzî ( ), *Zayn'ul-Akhbâr*, (Tahran, 1374), 270.

4) Kaynaklar: Esin, *Kültür Târihi* (not 2'de a.g.e.) indeks, Uygur.

5) Ibn'un-Nadîm, *Kitâb'ul-Fihrist* (Kahire, târîhsiz baskı), 486.

6) Kaynaklar: E.Blochet, "La Conquête des Etats Nestoriens d'Asie Centrale, par les Shi'ites", *Revue de l' Orient chrétien*, XXV (Paris, 1925-26).

7) 'Avfû, *Câmi'ul-Hikâyât'dan seçmeler*, V.Bartol'd, *Turkestan epoxu Mongol'skago nasestviya*, (Petrograd, 1898), c.I (Metinler), 95-97.

8) Ibid. Tamgaç Han: O. Pritsak, "Kara-Hanlılar", *İslâm Ansiklopedisi*, 261-62.

9) Bkz. G. Clauson, *An Etymological dictionary of pre-Thirteenth century Turkish* (Oxfrd, 1972), Üstem.

10) Kara-Hitay koronolojisi için, bkz.: K. Menges *Appendix V*, K.A. Wittvogel-Fêng Chia Shêng, *A History of Chinese society, Liao Transactions of the American Philosophical Society*, XXVII (14), 534. Kaydedilen savaş, Ibn'ul-Athîr'de, 563 yılı bölümünde anlatılmış.

11) Menges, not 10'da a.g.e., 670. Esin, Kültür Târîhi, not 2'de a.g.e., indeks, Kara-Hitay.

12) J.J. Boyle, *Ata Malik Juvainés History of the Worrld-conqueror*, (Manchester, 1958), 41.

13) Ibid., 41-45, 63-70.

14) Bartol'd 7'de a.g.e., 106-108 (Cuvaynî metni). Aynı eserde, Cemâl Karşî ( ). *Mulhaqât'us-Surâh*, 135-42.

15) İslâm kaynakları: Pritsak, not 8'de a.g.e., 270. Çin kaynakları: L.Hambis, *Le Chapitre CVII de Yuan-she* (Leiden, 1954), 170, 175.

16) Bartol'd, 106-108 (Cuvaynî metni).

17) Clauson, not 9'da a.g.e., s.v.

18) Bartol'd, 133-36 (Karşî metni). Idikut bahsi: Boyle, 46.

19) Bartol'd, 132 (Karşî metni).

SİLKİN

Men bir Türk men, ulusum Türk, oymağım Türk!
Acun içre könglümdeki amrakım Türk!
Kayğu, sevinç her işimde ortakım Türk!
Şanım Türklük, ay-yılduzluk bağrağım Türk!..

*

Öz yerimdür Türkistan'ıng kışlakları,
Cansuz tenge can kirgüzgen yaylakları,
Uçmak bilen yol talaşkan gül bağları...
Kök köksüge direk bolğan kar tağları!

*

Ulusumnıng her bir eri bir arslan,
Bu yurtumnıng her bir oğlu bir kahraman,
Vay isit ki, bu arslan uhlap kalğan...
Uzun çağdın beri bular uyğanmığan!

*

Vay arslanım, bu uykudan kopmaz isen,
Gafil yetip ormanınğa bakmaz isen,
Tilki, büri, maymunlarni koğmaz isen
Düşman alur uvangnı sen turmaz isen!

*

Hiç arslanğa bundak yatmak yaraşır mı?
Türk oğluna horun bolmak yaraşır mı?
Maymunlarnıng kulu bolmak yaraşır mı?
Öz yurtunı yatka koymak yaraşır mı?

*

Tarım ile İrtiş, Emil senin suyun..
Balkaş, Sayram, İrim Aydıng senin kölün,
Taklamakan, serik kırlar senin çölün,
Orta Asya, Uluğ yollar senin yolun.

*

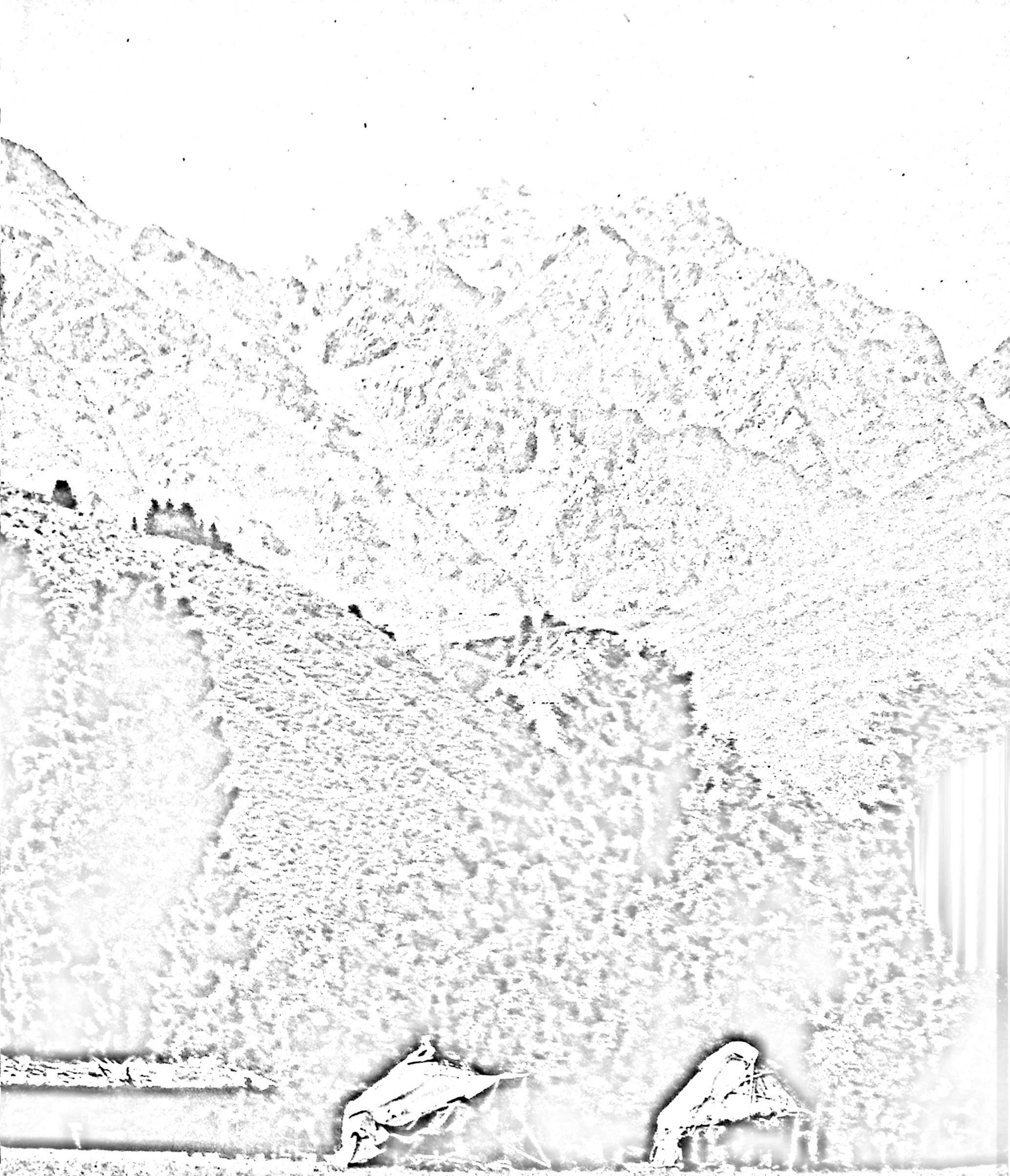
Türk ulušu acun ile tenk törelgen,
Türkistan'da bugün geçe yaşap kelgen,
Erkin toğup, erkin yaşap, erkin ölgen,
Bundak erler oğulları kul bolur mu?

*

Ey Türk oğlu! Uyğan, silkin, çarşap turğil,
Babaların kaydak bolsa şundak bolğıl,
İrtiş kibi dolkunlanıp kaynap yürgil,
Erkinlikning yolu üzre kadem koyğıl!

*

Mehmet Emin Buğra

Tanrı Dağları... Ebedi Türk birliğinin sembolü... Ecdad ruhlarının toplandığı efsunkâr zirveler...

جبال تنكرى . . . الرمز الخالد لوحدة الأمة التركية . . . القمم السحرية التي تجتمع عليها أرواح الآباء والأجداد

Tengri Mountains... Legendary mountains of our ancestors...

Episodes of Eastern Turkistan's Conversion to Islam. III

THE LAST PHASE OF THE KHAQANID PERIOD

By Emel Esin

The conversion to Islam of the Kâshghar branch of the Khâqânids, then considered the primate Turkish dynasty, had established Kâshghar, as the capital of Islam, in Eastern Turkistan.[1] Peace was secured between the Islamic part of Western Turkistan and non-Muslim Eastern Turkistan, west of Kâshghar. The Khaqanids soon spread their conquests westwards uniting, under their rule, the whole of Muslim Turkistan. The first major Turkish Islamic cultural area, was thus founded. Various branches of the Khaqanids governed the extensive territory.

Yet, Khotan, east of Kâshghar and the Turkish Uyghurs, in its north eastern frontier, still remained attached to older faiths, mainly Buddhism.

Khotan,[2] under a dynasty entitled in Islamic sources "The chief of Turks and Tibetans", apparently another branch of the Khâqânids, was annexed, by Kâshghar, in H. 423/1037. Islam thus began to be propagated in Khotan. But, in 440/1048, only one Muslim cemetery was noted, in Khotan, while Buddhist temples and sculpture were numerous.[3] The term "idols of Khotan", a metaphor for beauty, which survived in the literature of the Ottoman Turks, was a reminiscence of Khotan's age of transition. Khotan became, after Kâshghar, a source of inspiration, for Turkish figurative art.

The term "Uyghur cities" and "Toquz-Ghuzz", in Islamic histories, referred to the land, north-east of Kâshghar, where the Uyghur Turks had brought about a cultural focus which radiated to all parts of Eastern Turkistan, as well as outside its boundaries.[4] "Toquz-Ghuzz" had been the initial name of the Uyghur State. In the Uyghur land, together with the Turks' ancient worship of heaven, Buddhism was widely propagated. The Uyghur monarchs, also titled Idiqut, were Manicheans. The religion of Mani seems however to have been less popular than Buddhism. There were also, in the Uyghur land, some Nestorian Christians.

The principal Uyghur cities were Besh-balıq, north of the Eastern T'ien-shan range (Guchen-Jimsa region); Qocho, south of the Eastern T'ien-shan, (the present Qara-Khoja ruins, in the Turfan depression); Qamıl (Hami), to the east of Qocho; Qara-shar and Kucha (also called Küsen, in the monumental dictionary, from Turkish to Arabic, written by Mahmûd Kâshgarî, in the H. Vth/X th' century. Mahmûd belonged to the Khâqânid family).

An Islamic community and a mosque were already reported, in the Uyghur land, in the IVth/Xth century[5] The Manichean Uyghur monarch determined their status, according to the treatment reserved to the followers of Mani's faith, in Islamic Western Turkistan.

The mention of an 'Alid city, in vicinity of Besh-balıq, on Mahmûd Kâshgharî's map, gave rise to speculations, on the early presence of the descendants of the Caliph 'Alî, in Eastern Turkistan[6] The hypothesis was supported by the popular epics, in which the sons of 'Alî were said to have converted Eastern Turkistan. The 'Alids had come to Central Asia, already in the IInd/VIIIth century and might have penetrated eastwards. However, the literature of the Khâqânid period does not assign to the Caliph 'Alî a rank above thc close Companions of the Prophet of Islam. The tradition of the epics may refer to the missionary activites of the Sayyids of Western Turkistan, respected in the Khâqânid age, as 'Alî's dynasty.

Near Küshen (Küsen: Kucha), at the end of the Vth/XIIH century, a city called Yarım[7] was ruledr by a dynasty of Muslim faith, as apparent from the name Khidr Beg of the crown-prince, who raided the Uyghurs.

'Avfî[8] reports a Chinese attack to Kâshghar, which had been repulsed by Khidr Beg. This event took place under the reign of Hasan Tamghach Han (467-9-077-1102: the Khâqânid monarch to whom Yûsuf Khâss Hâjib had dedicated his renowned versified apologue, which sought to combine Turkish traditions, with the principles of Islam). Khidr Beg had been rewarded by Tamghach Khan, with the title of "khan" (king) and its insignia, the tent, or parasol; a club and a golden or silver plaque, called "pâ'iza" by 'Avfî and "üstem", by Mahmûd Kâshgharî,[9]

Kâshgharî adds that the "üstem" was worn on the belt, or on saddlery.

The specialists have come to the conclusion that the tribe of K'itan stock, called Hsi Liao in China and Qara-Khitay in Turkistan, had migrated in 1124 from China and attempted to seize Kâshghar, in H.522/1128. The Muslim historian Ibn'ul-Athîr refers to the same episode, when he notes that the "One-eyed Chinese" and his troops were repelled by the Khan of Kâshghar Ahmad, son of Hasan Arslan Khan (succeeded in 496/1102). The Quara-Khitays then moved to north-western Turkistan, where they settled. Their forces were strengthened by the deserters of K'itan, stock, engaged as mercenaries, by some Khâqânids. The Khâqânids of nort-western Turkistan became their vassal and received, from the Qara-Khitay Gür-khan (or Kür-khan), the title of İlig-i Türkmen, which lowered his formerly primate rank. The Uyghur Idiqut became a tributary, in 526/1131. Kâshghar was then taken, in 601/1204. The son of the Kâshghar Khâqânid, Yûsuf Arslan Han, fell into the hands of the Qara-Khitay. Yûsuf Arslan Khan, having died in the same year, the captive crown-prince should have been king of Kâshghar, under the name and title of Muhammad Arslan Khan III.

The north-eastern Asian native culture of the Qara-Khitays[11] was penetrated with Chinese and Uyghur influences. The members of the dynasty learnt Turkish and the Uyghur script, from Uyghur literati. The religion of the majority was a north-eastern Asian variety of heaven worahip. Budd hism and (according to Ibn'ul-Athîr) Manicheism also prevailed. Their attitude towards Islam was tolerant. The temples built by the Qara-Khitay, nevertheless awakened, in Turkistan, the memories of former religions.

The Nayman prince, to whom the Qara-Khitays had bestowed the title of Küchlük Khan, on the other hand, left a sinister memory in Islamic annals. (The Naymans[12] are generally thought to be Mongols. But some scholars have shown that they were Turks, assimilated by Mongols). The Naymans were Christian, but Küchlük[13] had been converted to Buddhism by a Qara-Khitay girl to whom he was attached. Küchlük rebelled against the Qara-Khitay and rescued, from captivity, the Khâqânid of Kâshghar, Muhammad Arslan Khan III. Sent by Küchlük to Kâshghar, Muhammad Arslan III was murdered by the local nobility, even before entering the capital city. In order to force the people of Kâshghar and Khotan to surrender, Küchlük sent his troops, to burn th crops of the year. When pressed by hunger, the besieged surrendered, Küchlük banned Islam and the call to prayer. The Islamic schools were closed and the Muslim population was forced to choose between Buddhism ad Christianity and to adopt the dress of the Qara-Khitay. Küchlük then convoked all the Muslim scholars of Khotan to a disputation, on religion. The principal defendant of Islam, Muhammad 'Alâ'uddîn, Imâm of Khotan, having contradicted Küchlük, was tortured to death. Muhammad 'Alâ'uddîn repeated the confession of faith of Islam, to his last breath. His body was nailed to the gate of his college.

The indignation, roused by Küchlük, ultimately strengthened the bonds of the people of Eastern Turkistan with Islam. Juvaynî cites the case of a former highway robber, who repented and turned into a combatant for the faith. Bozar. (or Uzar)[14] a Qarluq, or Qanglı T'urk "who had stolen horses from everyone" together with other malefactors, who had joined him, had seized the city of Almalıgh, west of Besh-balıq, a region populated by Qarlug Turks. The former ruler of Almalıgh had been Arslan Khan,[15] probably a Khâqânid. On being master of Almalıgh, Bozar had assumed the title of Tughrıl Khan. Bozar's reform has been narrated by Juvaynî:[16]

"One day, a person unknown to him, dressed as a dervish, approached him and said: I am a messenger of The Glorious and Most Exalted. The message is: My treasury (of warriors for the faith) has been left devoid. It is time to give a loan, to hold out the hand of succour and not to withold what is due."

Bozar's eyes were filled with tears and the resolved to oppose Küchlük. Chinggis Khan had already gained authority in Eastern Turkistan. Bozar sent his son and daughther, as envoy and requested the alliance of the Mongols. Chinggis Khan arbitrated between Bozar and Arslan Khan, who was his ally. Almalıgh became Bozar's fief, while Arslan Han received Özkend, a Khâqânid capital, with the title Sartaqtay Arslan (the Lion of city-dwellers). In that century, Sart[17] meant a city-dweller, in opposition to a nomad. Arslan Khan was therefore no more the Khan of the Qarluqs, but a secondary prince. The daughters of Tüshi (Jöji), Chinggis Khan's son, were to be the brides of Arslan Khan and of Bozar's heir.

When Bozar[18] was about to leave the Mongol camp, Chinggis Khan recommened to him, not to go out of his city's walls and gave him a hundred sheep, as a provision, should Almalıgh be besieged by Küchlük. But Bozar, a passionate hunter, ventured into the open and was caught and killed by Küchlük.

Küchlük besieged Almalıgh, from the end of summer, until the season when the earth froze. The courageous citizens of Almalıgh refused to open the gate. Selbek Terken, Bozar's widow, had organized the defence, placing the catapults and the most daring soldiers to the bastions exposed to attack.

When the Mongol army, with together with Uyghur contingents, led by the Idiqt, who had become a vassal of Chinggis, reached Almalıgh, Küçlük had left. Selbek Terken "had moved her tent" towards Kâshghar, "on the path of revenge" for the last Khâqânid of Kâshghar, Muhammad Arslan Khan III, assasinated in 607/1210. The Mongols caught and executed Küchlük, near Kâshghar, Muhammad Arslan Khan was buried on the shore of the Tümen, the river of Kâshghar, beside his ancestors.

NOTES:

1) See the first two parts of this article, in *The Voice of Eastern Turkistan*, numbers 1 and 2 (Istanbul, January and May 1984), pp. 34-37 and 36-40. Please correct a mistake in these earlier parts: The name Qarshi ( ) was misspelt Kârshî ( ), in the notes of the Arabic translation. Qarshi is the name given to the city of Nasaf, in the VIIth/XIIIthe century. Bartol'd had mistakenly read this name as Qurashî, but later corrected the error.

2) The sources have been cited, in E. Esin, *A History of pre-Islamic and early Islamic Turkish culture*, (Istanbul, 1980), index, Khotan.

3) Gardîzî, *Zayn'ul-Akhbâr* (Teheran, 1374), 270.

4) The sources are given in Esin, *A History....* op. cit. in note 2, index Uygur.

5) Ibn'un-Nadîm, *Kitâb'ul-Fihrist*, (Cairo edition), 486.

6) For the sources, see E. Blochet, "La Conquête des Etats Nestoriens a'Asie Contrale par les Shi'ites "*Revue de l'Orient chrétien*, XXV (Paris, 1925-26).

7) 'Awfî, *Jâmi'ul Hikâyât*, in V. Bartol'd, Turkestan v epoxu Mongol'skago nashestviya, (St Petersburg, 1898) vol. I (Texts), 95-97.

8) Ibid. Tamghach Khan: O Pritsak, "Kara-Hanlılar", *İslam Ansikpoledisi*, 261-62.

9) See G.Clauson, *An Etymological dictionary of pre-Thirteenth century Turkish* (Oxford, 1972), Ustem.

10) For the chronology of the Qara-Khitay invasion, see K. Menges, *Appendix V. K.A. Wittvogel-Fêng Chia Sêng, A History of Chinese society, Liao. Transactions of the American Philosophical Society*, XXVI, (1964), 634. The related episode is mentioned by Ibn'ul-Athîr, in the passages on events of the year H. 563.

11) Menges op. cit. in note 10, 670. Esin, A. History.... index, Kara-Khitay.

12) J. Boyle, *Ata Malik Juvaini's History of the World-conqueror*, (Mahchester, 1958), 41.

13) Ibid., 41-45, 63-70.

14) Bartol'd, op. cit. in note 7, 106 (Juvaynî). In the same volume, Jamâl Qarshî, *Mulhaqât'us-Surâh*, 135-4

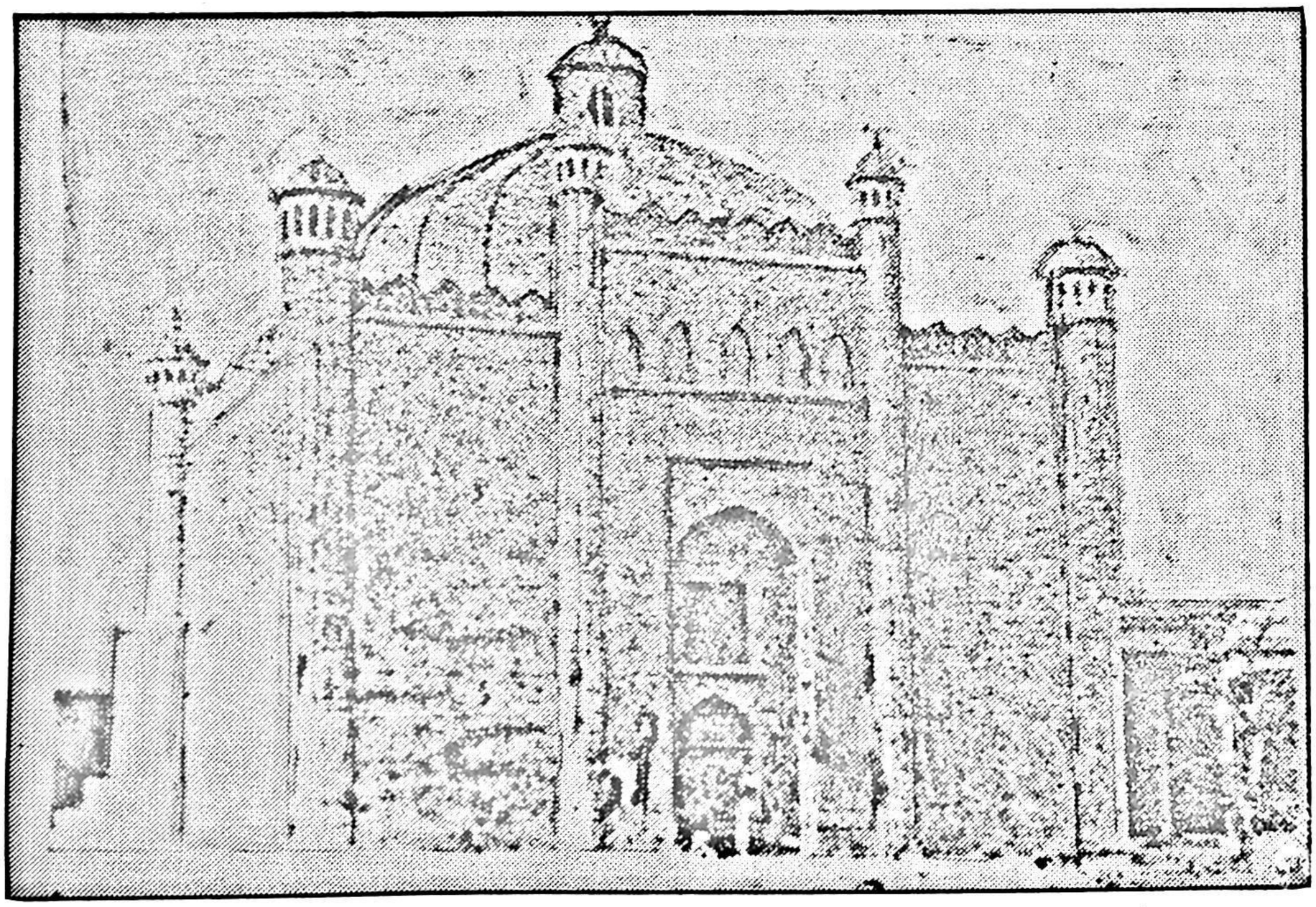
15) Islamic sources: Pritsak, op. cit. in note 8, 270, Chinese sources: L. Hambis, *Le Chapitre CVIII du Yuan-shc* (Leiden, 1954), 170, 175.

16) Bartol'd, 106-108 (Juvaynî).

17) Clauson, op. cit. in note 9, s.v.

18) Bartol'd, 133-36 (Qarshî). On the Idiqut, see Boyle, 46.

19) Bartol'd, 132 (Qarshî).

Satuk Bugra Han türbesinin XIX ncu asırda alınmış bir fotoğrafı.
A photograph of Satuq Bughra Khan's funerary monument, made in the IXIth century.

DOĞU TÜRKİSTAN SEYAHATİMDE EDİNDİĞİM İNTİBALAR

Bu yazı, 1984 yılı içinde Doğu Türkistan'ı ziyaret eden bir Özbek Türkü'nün, ana vatanında görebildiklerinin ifadesidir.

Amil Abdullah

Pekin'den, Doğu Türkistan'ın başkenti Urumçi'ye hergün düzenli olarak yapılmakta olan, Çin hava yollarının müteaddid uçak seferlerine ve Pekin'den, Doğu Türkistan'ın Korla şehrine uzanan demiryolu ile peş peşe sefere çıkarılan tren katarlarına rağmen, Doğu Türkistan'a yaptığım yolculuk pek çok zahmetli olmuştur.

Bunun sebebini araştırdığım zaman; bugünlerde Çin'den, Doğu Türkistan'a kalabalık Çinli göçmen kafilelerinin gönderilmekte olduğu ortaya çıkmaktadır. Çin'den Doğu Türkistan'a gönderilmekte olan bu Çinli göçmen kafileleri, **"çiftçi"** ünvanı ile çöllere, şehirlerin çevresine, dağ eteklerine yerleştirilmektedir. Bu durum karşısında, ana yurdumuza 20.000.000'dan fazla Çinli' nin yerleştirilmiş olduğu söylentileri doğruluk kazanmıştır.

Akrabalarını görmek, vatanı ziyaret etmek maksadı ile Doğu Türkistan'a giden Türkler'e; **"kapalı bölgeler", "sınır bölgeleri", "yasak bölgeler"** bahaneleri ile kara yolculuğu yapmalarına izin verilmemesinin sebebi bu suretle daha iyi anlaşılmaktadır.

Hattâ, turistik geziler için Doğu Türkistan'a giden yabancıların bile kara yollarında seyahat etmeleri mümkün değildir. Bütün bunlar, Kızıl Çin Hükûmetinin Doğu Türkistan'a geniş ölçüde Çinli göçmen yerleştirilmesini gözlerden uzak tutmak içindir.

Uçağın penceresinden baktığımız zaman, yurdumun her yerinde kalabalık asker toplulukları ve askerî inşaatları görmemek mümkün değil. **Doğu Türkistan'ın pek çok bölgelerine Çinliler'den başkasının girmesi yasaklanmıştır. Bu yasak alanların, askerî hava meydanları, nükleer deneme alanları, silah ve cephane depoları ile dopdolu bulunduğu apaçık sezilmektedir.**

Nükleer denemelerin yapıldığı Taklamakan Çöl'ü etrafındaki şehirlerde ve diğer meskûn yerlerde, bugüne kadar görülmemiş hastalıkların ortaya çıktığı anlaşılmıştır. Bir çok insanın, bu bölgelerde yetişen meyvelerden zehirlendiği görülmüştür.

Çin'de bir kaç yıldan beri, Çinlilere uygulanan, birden fazla çocuk yapmama kanunu, Doğu Türkistanlı Türkler'e de uygulanmaya başlanmıştır. Hatta, Türkler'in çoğalmalarını önlemek için, Türkler'in kesif olduğu mahallelerin sularına kısırlaştırıcı ilaçlar atıldığı ısrarla söylenmektedir.

Doğu Türkistan'da devlet dairelerinin selahiyetli adamları, tamamen Çinli'dir. Türkler'den müdürler, memurlar var ise de, bunlar göstermelik kuklalardan ibarettir.

Atalar diyarı mübarek Kaşgar şehrini tanımak mümkün değil. Tarihlerin bize anlattığı Kaşgar'ın yerinde, yaslı ve talihine küskün bunlu ve köhne, virâne bir yığın yatmaktadır. Burada üçbin kişinin çalışmakta olduğu dokuma fabrikasında, Türk asıllı işçi sayısı bin kadardır. Urumçi, Gulca, Karamay, Kargalık... gibi şehirlerdeki fabrikalarda çalışan Türk asıllı işçiler, Çinli işçilerin onda birine bile ulaşmamaktadır. Bu şehirlerde çalışan Çinli işçiler için lojmanlar, evler ve sıhhî tesisler yapılmakta, fakat Türkler, eski kerpiç evlerinde, her türlü sefaletin kucağında barınmaktadırlar.

Çiftçilere gelince: Her ailenin nüfusuna göre toprak verilmiştir. Bu toprak kişi başına bir buçuk Mo'dur. Bir Mo, 660 metre karedir. Ekilecek ürün hükûmet tarafından tayin edilmektedir. Çiftçilerden, "yer parası" ve "su parası" adı altında, herkesten 8 Yuan vergi alınmaktadır. Bunun dışında çiftçiler, elde ettikleri ürünün % 20'sini devlete teslim etmek zorundadırlar.

Ev yapmak için her çifçi ailesine 7,5 Pun yer verilmiştir. ..... Evlerin insası, çiftçilerin kendi imkânlarına terk edilmiştir. Bu şartlar altında, elbette ki ev yapmak mümkün olmadığından, tamamı Türk olan çiftçi halk, kerpiç harabelerde hayatlarını sürük-

lemeye çalışmaktadırlar.

Meselâ; Kaşgar'ın Beşkerem adlı köyünde yaşamakta olan dört kişilik bir çiftçi ailesine 6 Mo arazi verilmiştir. Bu arazinin 4,5 Mo'luk bölümüne buğday ekilmiş, elde edilen ürün miktarı 600 kilogramdır. Geri kalan 1,5 Mo'luk yere yonca ekilmiştir. 600 kilogram buğday üretilen toprağa atılan gübrenin fiyatı 150 Yuandır.

El işleri ile uğraşan sanatkârlara ve küçük esnafa, devlet iş vermekten âciz olduğu için, bunların sanatlarını icra etmekte serbest bırakmış. Ancak, hayat seviyesinin düşük olması ve halkın elinde para bulunmaması sebebiyle bu sanat erbabı, iş yapamamakta ve işsiz dolaşmaktadır. Böylece, Doğu Türkistan'ın evlatları kendi öz vatanlarında işsiz, aç ve perişan, âvâre gezmekte, buna mukabil, müstevli Çinli, Türk topraklarında üretilen yer altı ve yer üstü madenlerinin işlendiği fabrikalarda çalışarak müreffeh yaşamaktadır.

Doktorların, memurların aylıkları 60-80 Yuan arasında olup, (bir Yuan, takriben 125 TL. değerindedir.) idareciler ve meslekleri̇nde uzman olanlar ise, 100 Yuan kadar almaktadırlar. Fabrikalarda çalışan işçilerin aylık ücretleri, 60 Yuan civarındadır. Bu gibi yerlerde % 90 Çinlilerin istihdam edilmesi ise kesin bir kuraldır.

Kaşgar'daki Çivi Fabrikasında çalıştırılmakta olan genç Türk kızlarının ve Yarkent' teki kumaş fabrikasında, çocuklarını kucaklarında taşıyarak çalışan genç annelerin aylıkları, ancak 30 Yuan olmaktadır.

Urumçi'nin, Kaşgar'ın korkunç kış günlerinde sokakları süpüren ve çöplerini toplayan perişan kılıklı müslüman Türk kadınlarını görmek, yüreklerimizi kanatan, haysiyetimizi inciten manzaralardır. Bu vaziyette tek Çinli görmek imkânsızdır.

Urumçi şehrinin nüfusunun % 90'ını Çinliler teşkil etmektedir. Bundan dolayı, bu şehirde Çinliler'in oturmaları için yeni binalar inşa edilmiştir.

Hükûmet dairelerinden başka mahallelerde telefon yoktur. Televizyon, Türkler için, ulaşılması pek uzak bir hayâldir. Zaten programların tamamı Çince ve Komünizm propagandasından ibarettir. Kaşgar, Yarkent, Hoten... gibi büyük şehirlerin ana caddelerinden başka yerlerinde asfalt görmek mümkün değildir. Sokaklar toz, toprak ve çamur deryasıdır. Şehirler arası ulaşım otobüslerle yapılmakta ise de, şehir içi ulaşım, umumiyetle at ve ekseri eşek arabaları ile yapılmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyetinin yıllık millî gelirinin % 40'ını Doğu Türkistan temin etmekte olduğu halde, Doğu Türkistan halkı, sefalete terkedilmiştir. Bütün yer altı ve yer üstü Türk zenginlikleri Çin'e akıtılmakta ve Doğu Türkistan, dünyada emsâli görülmemiş bir şekilde sömürülmektedir. Bugünkü Çin yöneticileri, yakın geçmişte, Sovyetler' den aldığı borçları, Doğu Türkistan' dan elde ettiği gelirlerle ödemiştir. Doğu Türkistanlı Türk, emeğini ve bütün zaruri ihtiyaçlarını karne ile temin etmektedir. Temin etmek derken, karneye bağlanan ihiyaçların ne derece yeterli olabileceğini okuyucuların izanına bırakıyorum.

1949 yılında Kızıl Çin kuvvetlerince işgal edildikten sonra, Doğu Türkistan'da tam bir şiddet ve baskı rejimi uygulanmış, 1952'de işçilerin ücretlerinde azaltmalar yapılmış, 1954'ten 1955'e kadar yürütülen "reform hareketi" sırasında, Doğu Türkistan Türkleri feodal, karşı devrimci.. gibi ithamlar altında müthiş bir işkence ve baskıya maruz bırakılmış, bütün maddî varlıkları Çinliler tarafından gasbedilmiştir. Böylelikle Doğu Türkistan'ın Müslüman Türk halkı sonu gelmeyen yoksulluklara itilmiştir.

1956'da esnaf ve sanatkârları ıslah harekâtı yürütüldü. Esnaf ve sanatkârlar kooperatifleştirildi. Köylerde ise bir kaç çiftçi ailesini birleştirmek suretiyle "dayanışma grupları" kuruldu; daha sonra bu guruplar birleştirilerek onlar da kooperatif oldular.

1958 yılında, "ÜÇE KARŞI HAREKET" sloganı altında; "YERLİ MİLLİYETÇİLER", "ZARARLI UNSURLAR" "SAĞCILAR" sıfatlarıyla itham edilen binlerce mâsum, münevver müslüman Türk işkencelerle yok edilmiştir. Bütün halk komünleştirildi. Komün devrinde, evlerde yemek pişirmek yasak edilerek, her mahalle, çalışma kamplarında ve hapishanelerde olduğu gibi bir kazandan yemeye mecbur edilmiştir. Bu devrede onbinlerce Doğu Türkistanlı açlıktan ölmüş, onbinlercesi de evlerinde yemek pişirme suçundan yargılanarak ölüme mahkûm edilmiştir. Yine bu devrede mahallelerin ortasına yüksek bir kule yapılarak, hangi evin bacasından duman çıktığı gözetlenmiş ve tüten bacaların sahipleri suçlanarak şiddetle cezalandırılmışlardır. Kışları son derece soğuk geçen Doğu Türkistan'da kış günleri ateş yakma korkusu yüzün-

den bir çok evlerde, çocuklar soğuktan donmuş, bir çok çocuk ta hastalanarak ölmüştür.

1966'da başlayan "Kültür Devrimi" ile Çin'in hakimiyeti altında yaşayan milletlerin, kültürleri, millî sanat, örf ve âdetleri, dinî inanç ve ibadetleri ortadan kaldırılmıştır. On yıl devam eden bu "devrim" sırasında, zararlı çıkan asıl Çin milleti olmamış, Çin esaretindeki milletler ve bilhassa Türkler mânevî ve maddî değerleriyle yok edilmek istenmiştir. Hattâ, Türklerin, kadın ve erkek millî elbiselerini giyinmeleri yasaklanmış, kadınlar, saçlarını Çinli'ler gibi kesmeye mecbur tutulmuşlar, erkekler Çinliler gibi tıraş olmaya zorlanmışlardır.

Bugünkü Çin idarecilerinin Doğu Türkistan Türkleri'ne tanımış olduğu sınırlı serbesti, dinî hürriyet; hakikatte, Doğu Türkistan'ın zenginliklerini Çin'e taşımak ve Doğu Türkistan'a yerleştirilmiş olan 20.000.000 Çinli'ye ilave olarak yeniden milyonlarca Çinli getirmek gibi sinsi planları karşısında bir "Sükût Payı" kabilinden sahte ve göstermelik jestlerden ibarettir.

"DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ" SUUDÎ ARABİSTAN'DA

"Doğu Türkistan'ın Sesi", dünyanın bütün ülkelerine ulaştığı gibi, Suudî Arabistan'a da ulaşmış ve büyük alâka görmüştür. Bu kardeşçe alâkanın bir belirtisi olarak, Suudî Arabistan'ın en büyük gazetelerinden biri olan "El-Medine" gazetesinde "Doğu Türkistan'ın Sesi"nden bahseden yazının kupürü görülüyor.

صوت تركستان الشرقية
للعالم الاسلامى

□ من محمد عبده الصباغ :

جدة ـ صدر فى استانبول مؤخرا العدد الأول من مجلة فصلية هامة بعنوان (صوت تركستان) الشرقية وهى تسلط الأضواء على رقعة اسلامية لم تحظ بالاهتمام الكافى .

وقد راس تحريرها ناشرها السيد (عيس يوسف الب تكين) الأمين العام السابق لحكومة تركستان الشرقية ، وقد تحدث السيد الب تكين فى افتتاحية هذا العدد عن ضرورة اصدار هذه المجلة ، وتطرق الى المصاعب التى تواجه مثل هذه المنشورات .

كما تحدث عن اهمية هذه المجلة بالنسبة لقضية (تركستان الشرقية) قائلا ان الهدف من اصدارها هو (اعلام العالم الاسلامى والعالم الحر بقضيتنا استنادا الى احداث تاريخية وعلمية).

وذكر الناشر ورئيس التحرير فى كلمته الافتتاحية بأن المهاجرين القادمين من تركستان الشرقية يقومون بتمويل هذه المجلة التى تصدر بثلاث لغات هى (العربية والانجليزية والتركية) ويحتوى العدد الأول الذى صدر فى طبعة أنيقة على المقالات التالية :

- تقديم للسيد عيس الب تكين وتعريف على تركستان ، ومقال آخر بعنوان (مساعدة تركستان الشرقية واجبة على المسلمين) ومقال آخر بعنوان (الاسلام والشيوعية) للسيد احمد كونار .
- (الوقت فى كشغار) قصيدة شعرية للشاعر نيازى يلدرم كنج عثمان اوغلى . واحتوت المجلة ايضا على صفحات من (اهتداء تركستان الشرقية الى الاسلام) للدكتورة امل أسين .

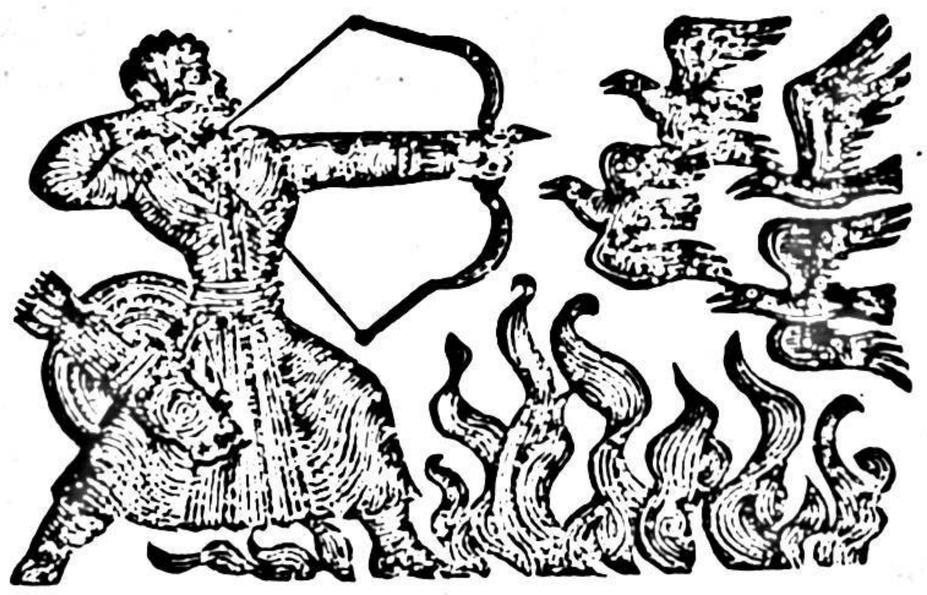
والمجلة فى مجملها جهد طيب ، يستحق كل تشجيع وتقدير من اخواننا المسلمين فى كافة ارجاء الأرض

بتوریاندا ایسه عصرنمازیدین کین تلاوت قرآن تنگلانش اوچون کلگه‌ن مسلمانلر اون آ-
التو لرینی مسجد گه برابر آلیب کیریب تلاوت قرآن نی تسجیل قلیب آلغانلریدن کتاری
لرنی کوروبتش وقرأت لرینی تنگلاتش اوچون کلگه‌ن مهمانلرنی قبول اوگزلر لر
گه یاتماق کتکه‌ن

حجدن قایتیب بارغان حاجیلر وحیتدن اوروق - توققان یوقلاتش اوچون بار-
غان لرغه خلق طرفیدین کورسه‌تکده بولغان عزت - اکرام لرنینگ زیاده لیگی، حج قلیب کتکدن
لرنینگ حج آیامیده، کیگه‌ن لباسلرینی عید کونلری کیشکه مخصوص قلیب قویشی کته -
کیچیک ، ار - خاتون لرنینگ همه سیده، هج قلیش آرزوسینینگ کوچلیک بولوشی،
سعودی عربستان دینی بارغان تفسیر لیک قرآن گه بولغان طلب نینگ کوپلیگی ذکر گه شایان
دور. شرقی ترکستان خلقی عموميتله بویه‌ردینی بارغان تفسیر لرینی توتلوق استفاده
قلالمغانی اوچون بوگونکی زمانوی بیگی اوسلوبدا تفسیر قیلینغان قرآن کریم ودینی
کتاب لرنی طلب قلماقتادور لر.

اوندان باشقا سعودی عربستان رادیوسینینی ترکستان تیلیدا بیریلواتقان اذاعه آر -
قالیق ختمی مسئله لردن ایشتدیریلیشنی هم طلب قلماقتادور لر. ادیب وشاعر لر ترکی
تیلیدا باسلغان ادبی اثر لر، شعر توپلاملری یبه‌ریب توروشمیزنی التماس ایتکلان
لری کبی علمی وطبی بحثه لرنینگ تیز - تیز باریب توروشلرینی طلب واهید
قیلادور.

چینلیلر طرفدین ۱۹۵۲ ـ 1958 - یللاری ختایچه تاجوستلرنی افاد، لایدورغان لاتنی حروفی توزولوپ فقط شرقی ترکستان داعملگه آشورولمشی تقریباً مینگ یلدین بری تو- للا ئیلیپ کلگدن عری بتکنمیز ابطال ایتلیپ خلقمیزنی علمی میراثلردین لایقله استفاده ایتا- لمیدورغان حالگه کلتوروپ قویولغانیدینگ 1980 - یلدین باشلاپ تکرار عری املاعه کوچورگن بولسمو املا کرهنه شکلیدینی چیقارلیپ تیلمیزدیکی عری وفارسی سوزلرنی گینه ایمس اوزآنا تیلمیزنی هم تولوق تطق ایتالمیدورغان درجه ده بوزمشلرو بو وسیله ایله یورتیمیزدا معارف عجله سنی تکرار آرقاغه سورپقلاماقنه سبب توغدورماقدالر. بو نیگزنه تراغاندا: چینلیلر ننگ یورتیمیزدا یورگوزوپ کلمکده بولغان خلقنی معارف سیز قالدوروپ بایلیقلریدین خواهش لریچه فائده لانیش، تیلمیزنی - ادبیاتیمیزنی بوزوپ؛ تاریخی - علمی میراثلریمیزدین تجرید ایتماقله خلقمیزنی ختایلاشتوروش پولیتیقه سی اساسی صورتده اسکیسدین مطلقاً فرق سیز دور.

چینلیک استعمارچیلر، قانلیق تیرورلری، دهشتلیک قاماقلری، هر تورلیک ظلم اشکنجه لری بیلهن خلقمیزنی امحا ایتمکده اوزون یللاردین بویان تیرشیب کلگه نیگه رغماً خلقمیزنی نک قلبندیکی ملی روحنی، اسلام دینیگه بولغان کوچلیک عقیده سنی آزادلیق ومستقللیک گه قاراب اینتلشنی - ایشانچینی محو ایتا المامشلر دور.

رابطه الاسلامیه طرفدین الشیخ احمد جمجوم ریاستنده یارغان وخدو 1980 - یلی 8- آیدا معردین یارغان 3 قاریم نینگ زیارتی وشیخ عبدالمجید قاری نینگ دینی تبلیغ لری خلقیمیز آرانسنده یخشی تاثیر لرقالدورمیشی، خلقمیز نینگ مسلمان قرینداشلریغه بولغان معنوی یاغلانشنی، کلگوسیدین کوتکلده بولغان امید و آرزو لرینینگ کوچایماغیگه سبب اولمشدور.

اوروموچی مسلمان لری، معردین یارغان قاری لردین جمعه کونی خطبه قلیب بیرپشلرینی طلب قیلغانلر وخطبه قیلنغان مسجدگه آدم یاتمای کتکدن واویلرگه کیریب قاتحه قلیب بیرتشی التماس قلیب یوللارینی توستانلار.

پروگرام لری کیرگوزولورمو؟ دیب سوراغانمدا. "یوق" دیب قطعی جواب بردی.

شرقی ترکستان علمالریدن امیرحسین قاضی طرفدن قویولغان اوچ خیل طلب غه باشتن میستر جاوزی یاك نینگ جوابی توبندیکیچه بولغان:

1- سوال: مسلمان لر نینگ حج گه باریشغا رخصت قلینشی؟

ج: بیر نینگ دولتیمیز سوتسیالستیك دولت بولغانی اوچون سعودی عربستان بیلدن دیپلوماتیك مناسبتی میز یوق. بناءً علیه کوپله پ بیه رشیگه بولمایدو.

2- سوال: خسته خانه لرگه دوالانیشی اوچون بارعان آغیر کیسل لردین هم مقدماً پول آلمای توروپ معالجه قیلنمایدور. شوننداغ حالتلرده بره رادنچه خسته دوالانمای اولوپ کتدی. مسئو تورومنی عملدین قالدورسالار....

ج: بونلر کیچیك اشلر.....

3- سوال: دینی مدرسه لرا علیگه کیلتورولسه.....

ج: 18 یاشغیچه بالیلر نینگ دینی مدرسه لرده اوقوشیگه رخصت قلنما-یدور. 18 یاشیدین آشقاندین کین دینی بیلم اورگانسه بولیدو. بوهم سیاسی مسئله لردور. دیب جواب بیرگدن.

1983 - یلی 15- آیلاردا آرتوشتده اولتوروشلوق وخلق طرفدین سیویلگدن بردین عالیمیز رستم قاری، دینی تشویق بیلدن عیب لانیپ 2 یل غه کیسلدی.

مدنیت انقلابی زمانلریده یورتیمیزدیکی همه دینی، ادبی وتاریخی کتاب لارحتا قرآن لرکویدو-رولوپ، خلقیمیز تاریخی عنعنه لریدین، علمی بایلیقلریدین محروم ایتلمیشی؛ بایلر، بای دهقان لرا ولادی، پولوق عنصر وملدچی لردیگدن کبی عیب لانش لربیلدن کوپ سیاندیکی شرقی-ترکستان اولادلری اوقوتسیز- علمسیز قالدوریلمشدور، حالا تولوق اورتانی قینچیلیق لر بیلدن بیتریپ عالی اوقوللرغه کیره لمای عادی ایشلر بیلدن تیریلچیلیك قیلیواتقان لر سانسیز دور.

یاکی اولگه مایل بولغان حکمدارلارنی ایشدین چیقارتیش، فن تخنیکا، مدنی معارف وصنی صاحه دیکی "شیوجیکجوی" چیلرنی تازیلاتیش عبارت بولغان!!) . بو دور، لرد، خلفیمیز نینگ با- شتیدین که چورگدن فلاکتلیک وآغیر کونلر غایت مشقتلیک بولوب تصورلنش امکان سیز دور .

بولگونکی کوندہ، چینلیلر نینگ شرقی ترکستان غه بیرگدن حکم ذاتی ودینی ایرکینلیکی حقیقی بولمایدیدی، شرقی ترکستان نینگ بایلیقلرینی چین گه توشموشی وشرقی ترکستان غه یرلشتورو- لگدن یگرمه ملیون چنلی دینی باشقا بینه ملیونلاب ختای آلیب جیقیب برلشتو روشی ویرلیک خلقنی حعارف سیز قالدروشی کبی زهریک پلانلرینی سکوت ایتدورمک اوچوندور .

کذالیک ؛ 1968 یلی ۱- آی 12- کونی یارکند، آلتون مسجد واقعه سی مناسبتی بیلدن توغو- لغان قانلیق حرکت ، 1979 - یلی قارغالیق، ده بینه بیر مسجد گه مجبول لر طرفدین اوت قویو- ب بیریگه نیگه قارشی کوتاریلگدن زور نمایش، 1980 یلی خیض آباد واقعه سی دیب نام بیریگدن آزاد شرقی ترکستان تشکیلات چیلرینینگ قورالیق آیاقلانشی وبینه 1980- یلی ۱۵- آیدا کاشغر ده ناحق اولتورولگدن بیر اویغور یگیتی نینگ جنازه سنی کوتاریب ظلم گه قارشی قیلغان زور نمایش وآخیرا 1983 یلی آرتوشده یوز برگدن واقعه لرکبی قورغالیش لرنینگ آلدینی آلیش وخلق نینگ غضبنی سا ووتوشی غه قارا تلغاندور .

1983 - یل ۱۵ آیلاردا بتون چین بینه بیر تازیلاش اوتکه زیلیب قولغا آلنغان یورمینک لرچه مجرم جنایت چیلرنی شرقی ترکستان غه اورونلاشتوردی .

مسجد لرآچیق، نماز وروزه گه رخصت بیریلگدن بولسمو دین گه قارشی پروپاگندالر هنوز توختاتیلمغان، بیرآز یوقاری منصلرگه ایگه بولوشی اوچون پارتیه لیک بولوشی، پارتیه لیک بولوشی اوچون دینی ضیز بولوشی آساس شرط دور .

هیچ بیر مدرسه ده دینی درسلر اوقوتولمغانی کبی خصوصی دینی مدرسه لروقاری خانه لرآچیلمانی قطعا ممنوع دور .

وزیر رتبه لی بیر دیکی بیر مسئول دینی ؛ بولدینی کبی مدرسه لر درسلیکلریگه دینی تعلیم تربیه

کاشغر، ختن و یارکند کبی چونك شهرلرنینگ یعنی کوچالری سفلت قلنغان اما وزی کوچالرو
همه لرکه پنه حالنده دور. قاتناشی ایشلری شهردین شهرگه اوتوبوس بیلەن بولسمو، شهرایچی و
نواحیلریده، حالا اولاغ بیلەن دور.

بتون چین نینگ $\frac{4}{5}$ مهروصنی و بایلغنی قامداب تورغان شرقی ترکستان نینگ اصلاح
و تعمیرینیز قالیشی و خلقی نینگ حیات مسویه سنگ توه ن بولیشی، بویورت نینگ بایلیقلرینینگ
چین گه تونشولوب کیتوا تقان لغنی اوچوق کورینه دور.

بوگونکی چین اداره چیلری یقنکی اوتموشده روسلر دین آلغان قرض لرینی شرقی ترکستان نینگ
بایلیقدین توله میش، خلقنی آزنورمادیکی قارالنان وکونجیت یانی بیلەن تامین لیب هرنوع
خام مالالرنی، آشلیق لرنی وچاروالارنی سوویت لرا تقاتی گه بیرمشلر دور.

1949 - یلدن چین کومونیست لری یورتنی اشغال قلغان دین کین 1952 - یلی اینچیلر
نینگ اجرت حقنی آزایتیش حرکتی آلیب باریلغان.

1954 - یلدین 1955 - یلغیچه یراصلاحاتی آلیب باریلیب شو وقت دیکی یرایگه لری
بای دهقان، عکس الانقلابچی، بوزوق عنصر، گلستچی عملدار دیگه ن کبی جنایت لربوکلانیب
یرسوتارتیب آلنغان وقاتتیق جزالانغان.

1956 دیکی سودا - صناعت چیلرنی اوزگه رتیش حرکتی ده سودا - صناعت چیلرکالیکتیلاشتو-
رولغان. یزالاردا بیرقانچه دهقان لادن بیرلشتوروب همکارلیق گوروپیالرغه هوئگره بیرنچچه
گوروپیالرنی بیربیرگه قوشوب باشلانغوچ کوپراتسیه لر تشکیلانغان.

1958 - یلی "3" گه قارشی حرکت" تشلاری آستیدا، یرلیك ملتچی، بوزوق عنصر، اوگچی
عنصرلردیگه ن عیب لانیش بیلەن تورغونلیغان صیالیلرنی، دین عالم لرینی، منور کتیلرنی یو-
قاتقان و بتون خلق "کومونا" لاشتورولغان. کومونا زمانیدا اویلرده یمك حاضرلاشی یاساق
بولوب هرمحله بیرقازانغا قاریغان. 1966 - یلی مدنیت انقلابی اعلان قلنیب 1976 یلی ده آیا-
غلاشقان. بوحرکت نینگ مهم نقطه سی: پارتیه وحکومت ایچیده کاپیتالیزم یولینیا قاراب ماکلغان

آلتیدا دورعان بوغدای ٥٥٥ کیلوگرام دور، تالغان 2 1/2 سو بیرگه بیده ایکیلا دور. بو کا سو بیرگه صرف قیلینادورغان اوقوت ٥٣٥ کوی توتادور.

بیرلیک هنرمندلر، اوتتشاق صناعت چیلرگه دولت ایشی تاپیپ بیرشدین عاجز تالغانیدین حرانیشله شکه رخصت بیرگدن بولسمو مادی احوال توفون بولغانی اوچون بیرلیک لر آراسیدا ایشسیزلیک کوب.

دوکتور لر، صناعت چیلرو مامورلرنینگ آیلیقلری ٦٥ - ٨٥ یوءن آراسیدا بولوب اداره باشلیقلری، متخصص دوکتور لرنینگ معاشلری آران یوز یوءن دین آشسزاق دور. گیلام وشاهی اطلس وقماش ایشلهپ چیقاریشی کبی فابریکالاردا وکیم تیکیش معمل لریده ایشچیلرنینگ آیلیقلری هم ٥٥ - ٦٥ یوءن نی آشمایدور.

کاشغرده "کخیل میتال" نامیلیق میخ زاوتی دا ایشلهپ تورغان قزلرویارکند دیکی شاهی اطلس فابریکاسیدا بوواق بالیلرینی بشیگه بولهپ پیچیگه آلدیلاریغه قویوب چرخده ایپک ایگریتوا تقان خانون لرنینگ آیلیقلری فقط ٣٥ یوءن دور. اورومچی نینگ قارا لیق کوچالریدا وکاشغر نینگ قارا سوغاقلریده، کوچا سوبورمیوا تقان خانون لرنینگ منظره سی انسان گه حزن کیلتورادور. ... !

اوزاق یرلردین ایشگه عربه سیده، تشخیل کلتوروب پول یاسیوا تقان مختلف عمر دیکی ارخانون یرلیک لردولتدین اجرت آلماسدین وظیفه لرینی وقتیدا بیجبریشی مجبور - تینده دور لر.

اورومچی ده، ختایلرشهرخلقی نینگ $\frac{90}{100}$٪ تشکیل قیلغانی اوچون یانگی بینا لر بیلهن تأمین قیلینغان واویلرگه سوکیرگوزولگهن بولسمو جنوبی ولایت لرده اویلرگه سوکیرگوزولگهن ایمس. هرمحله گه قویولغان حومهک لردین سوتوشولیدور. حکومت اداره لریدین باشقا اوروندلرده تیلیفون یوق. رنگلیک تیلویزیون محطه سی بولسمو کهبنل لیکدین هراویده تیلویزیون یوق. بیریلیوا تقان پروگرام لرنینگ کوپی ختایچه دور.

شهرلرده یوگونگلی طبده نا معلوم کیسه للیک لر پیدا بولوشنا باشلاغان وکوب کشیلر تکلیمکان غه یقین یه رلرده یتشادورغان میوه لرنی "زهه رلنگه ن" گمانی بیله ن یمدین قوریغانلری حکایه قلنما قدا دور.

چیندن بیرقانچه یلدین بری یورگوزولوب کلگه ن "بیردین کوب باله آلیب کلما نسلیک آلیب کلگه ن لرنی جزالاتش" قانونی چینلیلرگه خاص بولغان بولسمو، بو یلدین باشلاب شو قانون نینگ شرقی ترکستان خلقیگه هم تطبق ایتیلیشی اهتمالی نینگ بارلغی سوزله نیلمکده و ایچیلادورغان سولرغه و بعض سکریا تلرغه عقم ماده لری آرالاشتورغان لغی گمان ایتیلمکده دور.

بولتون اداره لرده حسابسی وسلاحیت لیک اورونلرگه چینلیلر یرله شتورولگه ن اهمیتسز وظیفه لروقارا ایشلرگه شرقی ترکستان لیق لر اورونلاشتورولغان. یوقاری رتبه لرده بولغان یرلیک لر نینگ سلطه وسلاحیت لری بک محدود دور.

کاشغر ده اوچ مینگ کشی ایشلایدورغان توقوماچیلیق فابریکا سنده یرلیک لردین فقط منگ کشی بار. اما اورومچی وغولجا لردیک کته شهرلردیکی فابریکالاردا، قارامای و قارغالیق غه یقین پترول منبع لریده یرلیک ایشچیلر ختایلر نینگ اوندین برینی هم تشکیل قلما یدور. بوندانغ اورونلاردیکی ایشچیلر اوچون سالنغان بنالرغه ختای ایشچیلری جا. یلاشقان. دهقانلرگه هرعائیله نینگ نفوسیگه کوره برکشی اوچون $1\frac{1}{2}$-2 حودنی یر بیریلگه ن و تیریلادورغان آتلیق بیلگولنگه ن دهقانلاردین یریولی، سویولی دیب هر کشی دین 8 یوه ن دین آلشدینی باشقا محصولات نینگ $\frac{20}{100}$ % دولتگه تاپشورولمق مجبوری دور. اولتوروشی اوچون هرعائیله گه $7\frac{1}{2}$ یوك دین یر بیریلگه ن اما اوی سا- لیب آلیش چیقیم لری دهقان لرگه عائید دور.

مثله:- کاشغر نینگ بشی کرم ناملق قیشلاسیدا، تورت کیشیلیک بیر دهقان عائیله سیگه بیریلگه ن که مویه رنگ $6\frac{1}{2}$ حوسیگه 20-25 جینگ اوروغ چاچیلیب بوندین

یورتدین آلغان انتبالر یمدن سطرلر

عامل عبد الله

پیکین دین شرقی ترکستان نینگ مرکزی اوروچی غچه بولغان چین هوا یوللاری وینه پیکین دین کورلا شهری غچه چوزولغان تمور یول آرقیلیق هرکونکی منظم رحله لر دائما زحمت بولیشدین، شرقی ترکستان غه چینلیلر نینگ زور آقینی بایقاپ آلماق بکموتین بولماقنیدک، سحرا لرگه، یزا لرگه دهقان صفتی بیلدن یر-لشتورولگدن و شهر اطراف لرگه، تاغ آرا لرگه اورونلاشتورولغان چین عسکر لرنینگ کوپلیگیدین شرقی ترکستان دا یگرمه میلیون دین آرتوقراق چینلیلر بار دیگدن خبرنی تصدیق لاتش توغرا کیلدی دور.

چتدین اوروق توقتان یوقلاتش یاکی سیاحت اوچون بارغانلرنی، شهر لرآرا سنده قوروق یول بیلدن ماکدورماسلغی یاکی "آچیلمغان منطقه"، چیقارا شهر لر بهانه سی بیلدن کوپ یه رله رگه بارغورماسلغی؛ شرقی ترکستان دیکی چینلیلر نینگ عددینی چتدین بار-غان لارنینگ کوپیدین یاشوروشی اوچوندور.

شرقی ترکستان حدودنیه کیریتش بیلدنلا آیرپلان پنجره لریدین قارالسا، تاغ آرالرینده قورولوشلار، تمور یوللار، کوپروکلر وعسکری هوا میدان لرگوزگه چالیقتا-دور. چینلیک عسکری کشیلردین باشقا لرنینگ باریشی ممکن بولمغان منطقه لرکوپ بولوپ، بو منطقه لرا اسلحه زادورلری وآتوم قورالاری تجربه قیلنادورغان اورونلار ایکانی سوزله نیلمکده وآتوم بومبالری تجربه قیلنادورغان تقلیمکان چولی اطرافیدکی

"BİZİ GÖRÜN İBRET ALIN!"

Said BİLGİÇ

12 Eylül öncesinde, milliyetçi gençlerin tertip ettikleri, komünizmin mahiyetini anlatma mitinglerine, İstanbuldaki Doğu Türkistan'lı kardeşlerimiz, "Bizi görün, ibret alın" vazılı pankartlarla katıldılar. Çünkü onlar, Kızıl Çin ve Komünist Rusya'nın zulüm ve entrikalarından kurtulmak için Türkiye'ye iltica etmişlerdi. Vatanları Kızıl Çin'in işgalindeydi.

Bu mazlumların seslerine yeter değeri vermeye mecburuz: Türklüğün son müstakil kalesi olan Türkiye, Türklük âleminin ve müslümanların ümit mihrakıdır.

Esir Türk'ler konusuna girmezden önce, büyük dâva ve imân adamı İsa Yusuf Alptekin'den kısaca bahsetmek isterim: Doğu Türkistan Hükümeti eski Gnl. Sekreteri sayın İsa Yusuf Alptekin ile 32 yıl önce merhum Profesör Remzi Oğuz Arık'ın evinde tanıştım. İnsan hayatı için kısa sayılmayacak bu zaman içerisinde, onun mefkûresi istikametindeki çalışmalarında zerre miktar aksama ve heyecan noksanlığı görmedim. Genç nesillerin çalışmalarında bu büyük dâva adamını örnek edinmeleri gerekir.

Gençlerimizin, onun hayat seyrinden, ülküsüne olan aşkından alacakları önemli dersler vardır.

İsa Yusuf Alptekin'in, hâlinde-tarzında vatanlarını kaybetmiş duygulu insanların hüznünü görmemek mümkün değil. Fakat ümidini hiçbir zaman kaybetmemiştir.

Ömrünü, esir Türklerin hürriyet ve istiklâllerine kavuşmalarını temine yarayacak çalışmalara hasretmiş bu zâtın, insanlık anlayışına, vefasına ve zarafetine de hayranım. Memleket çocuklarının kafaları, gönülleri Alptekin'in fikriyat ve ruhiyatı ile doldurulabilirse Türk ve İslâm dünyasına büyük hizmette bulunulmuş olur.

İsa Yusuf bey, Türk milletine, İslâm âlemine, bütün insanlığa def'alarca hitap etmiş, esir Türklerin meselelerini, dertlerini milletlerarası toplantılara, kongre ve konferanslara götürmüştür.

Türklerin anayurdu olan Türkistan (Orta Asya) takriben 6 milyon kilometre karelik bir sahadır. Bu güzel, bereketli topraklar, iki emperyalist devlet arasında taksime uğramış .. 1.828.418 kilometre karelik bölümü Çinlilerin elindedir. Türkistan'ın bu bölümü doğuda kaldığı için buraya Doğu Türkistan diyoruz. Geri kalan 3.171.592 kilometre karelik bölüm Rus işgalindedir. Türkistan'ın bu kısmına da Batı Türkistan denilmektedir.

Doğu Türkistan halkı Çin'e karşı çok çetin mücadeleler vermiş, fakat yurtları henüz bu emperyalist ülkenin işgalinden kurtulmamıştır.

1981 yılı Temmuz ayında Doğu Türkistan'a gidebilen ilk Doğu Türkistanlı gazeteci sayın Hızırbek Gayretullah, bir yazısında şöyle diyor: "Bu seyahatimde Altay'a gitmek, büyük kahraman Osman Batur'un mezarını ziyaretle bir fâtiha okumak, daha sonra Kaşgar'a gitmek, Doğu Türkistan tarihinde ilk Cumhurbaşkanımız merhum Hoca Niyaz bey ile diğer şehitlerin huzurlarına varmak-Eğer varsa- kabirlerine birer fâtiha yollamak istiyordum... Fakat bu arzuma Çin makamlarınca izin verildiği için ulaşamadım. Benim Altay ve Kaşgar havâlisine girmeme müsaade edilmedi."

Evet, Kızıl emperyalistler kabir ziyaretine bile imkân vermemektedirler.

"Son ikiyüz küsûr sene zarfında bir kurtuluşu yeni bir istilâ takip etmiş Doğu Türkistan Çin esareti altında kalmıştır. Bu dönemde büyük zulümler irtikâz edilmiştir. Mançu, Milliyetçi Çin ve Çin Cumhuriyeti dönemlerinde yapılan zulümleri anlatmak için ciltlerle kitap yazmak gerekir."

"Zaman içinde bütün emperyalist yöntemlerde bir gevşeme ve insanileşme görülür ve emperyalist devletler hâkimiyetleri altındaki ülkelere nefes alma imkânları verirken, Çin şovenizminde en küçük esneme olmamıştır. En ilkel sömürgecilik usulleri Doğu Türkistan ve diğer Çin sömürgeleri üzerinde sürdürülmektedir."

Sayın İsa Yusuf Alptekin'in Çin devlet yetkililerine gönderdiği muhtırasında ifade ettiği üzere "Batılı emperyalistler, esaretleri altındaki milletlere çağın medeni imkânlarını ve teknolojisini götürmüşlerdir. Ama, Çin emperyalizmi Doğu Türkistan'ı, tarihin bu ilim, kültür, medeniyet merkezini harâbe

hâline getirmiştir. Meselâ İngilizler, Hindistanda Gandi, Tagor, Muhammed Ali Cinnah, Muhammed İkbal gibi şahsiyetlerin yetişmelerine imkân verirken Çin milli politikası bu gibi şahsiyetleri yok etmeyi politikasının temeli saymıştır."

İsa Yusuf Alptekin'in Çin Halk Cumhuriyeti'nden Doğu Türkistanlılar için neler istediğini yukarda bahsolunan muhtırasına eklediği "Talepler Listesinde" görmekteyiz.

Bu çok haklı ve çok mâsum isteklerden bir kısmını gençlerimize duyurmayı lüzumlu addediyorum:

1) "Doğu Türkistan Çin'in ayrılmaz bir parçasıdır" iddiasından vazgeçilmelidir.

2) Doğu Türkistan'a yerleştirilen Çin'li göçmenler geri çekilmeli, göçmen iskânı durdurulmalı ve Türk kızlarının Çinlilerle evlenmeye zorlanmalarına son verilmelidir.

3) Doğu Türkistan'ı sömürgeye çevirmek niyetini gösteren (Sinkiang) adı kaldırılmalı, yerine yurdumuzun tarihi, coğrafi ve milli adı olan Doğu Türkistan adı kullanılmalıdır.

4) Doğu Türkistan Türklerinin hakiki sayısı, eskiden olduğu gibi gizlenmemeli, dünyaya duyurulmalıdır. Kanaatimce Doğu Türkistandaki müslüman Türklerin sayısı en az onbeş milyondur.

5) Bütün siyasi mahkûmlar tahliye edilmelidir.

6) Keyfi tutuklamalar ve duruşmasız idamlara son verilmelidir.

7) Doğu Türkistan'daki bütün hâkimler, Doğu Türkistan'ın Türk halkındanseçilmeli, lağvedilen Şer'i mahkemeler, dini dâvalara bakmak üzere yeniden ihdâs edilmelidir.

8) Doğu Türkistan'daki yüksek idareciler vâli dahil olmak üzere müslüman Türklerden seçilmeli, Türkleri subay olarak yetiştirmek üzere, Harp Okulunun bir şubesi Doğu Türkistanda açılmalıdır.

9)Çin Halk Cumhuriyetinin İslâm memleketlerindeki sefaretlerinde, Doğu Türkistanlı müslüman Türk elemanlar, diplomatik temsil görevleri dahil olmak üzere her sıfatla istihdam edilmelidir.

10) Bütün camiler ibâdete açılmalıdır. Tahrip edilen camiler tâmir edilmeli yıkılanların yerlerinde yenileri yapılmalıdır. Her seviyede dini tedrisat okulları açılmalıdır. Dini vakıflara âit mallar, gayelerine uygun şekilde kullanılmak üzere Evkaf'a iade edilmelidir. Türkiye'den ve diğer müslüman ülkelerden din adamları ve dini okullara öğretmenler dâvet edilmelidir.

11) İmkânı olanların hacca gitmesine müsaade edilmelidir.

12) Şimdiye kadar tatbik edilen, Doğu Türkistan halkının içki ve uyuşturucu madde kullanmalarını teşvik siyasetine son verilmeli, ispirtolu içkilerin ve uyuşturucu maddelerin kullanılması yasaklanmalıdır.

13) Doğu Türkistan'ın tarihi ve kültürü hakkında bilgi veren okul kitaplarına müsaade edilmelidir. Türk tarihindeki büyük adamları kötüleme kampanyasına son verilmelidir.

Doğu Türkistan'da umumi kütüphaneler tekrar açılmalıdır. Kütüphanelere Türkiye' den, müslüman ülkelerden ve Batı ülkelerinden gönderilecek kitapların konulmasına müsaade edilmelidir.

Okullarda Türkiye lehçesinin, Arapça' nın ve Urdu dilinin öğretilmesine müsaade edilmelidir. Doğu Türkistan gibi büyük ilim adamları yetiştirmiş olan ve geçmişte büyük bir ilim merkezi olan bir ülkeyi sun'i bir cehâlete mahkûm etme siyasetine son verilmelidir.

14) Rejime uygun gelmeyen fikirler taşıdığından şüphe edilen ana-babaların çocuklarına karşı güdülen ayırt edici siyasete son verilmelidir. Bu güne kadar yüzbinlerce çocuk, ana-babaları devrime aleyhtar diye, zengin diye, çitfçi diye, milliyetçi diye, panislamist diye ve sâir şekillerde itham edildikleri veya böyle olmalarından şüphelenildiği için tahsilden tamamen mahrum bırakılmışlardır. Bu ithamlar mâsum çocuklara intikal ettirilmemelidir.

15) Üniversitelerde tedrisat Türkçe olmalı, daha çok sayıda üniversite açılmalı ve Doğu Türkistan yerli halkına buralara girmek için öncelik tanınmalıdır.

16) Türk diline Çince kelimeler sokulması ve bu gibi kelimelerin kullanılmasını mecburi kılmak tatbikatına son verilmeli, hükümet dairelerindeki resmi dil ve okullardaki tedrisat dili Türkçe olmalı, Çince ikinci bir dil olarak ve ancak ortaokullarda okutulmaya başlanılmalıdır.

17) Doğu Türkistandaki Uygur, Kazak, Kırgız, Tatar, Özbek gibi kabilelerin tek bir millet, Türk milleti olduğu ve sâdece aynı dilin değişik lehçelerini konuştukları gerçeği kabul edilmeli ve bunların hükümet zoruyla, gerçekler tahrif edilerek ayrı milletler olarak gösterilmesinden vazgeçilmelidir.

18) Eski ve müşterek edebi dilin kullanılmasını serbest bırakmalı ve hükümetçe de muteber sayılmalı.

19) Daha geniş basın hürriyeti verilmeli, hükümet tarafından neşredilmekte olan gazeteler (şimdi bütün basın hükümetin tekeli altındadır) daha serbest hâle getiril-

meli ve mahalli kültüre, değişik fikirlerin ifadesine daha çok yer verilmelidir. Ayrıca hususi şahıslar tarafından da gazete ve dergi çıkarılmasına müsaade edilmelidir. Radyo, televizyon ve sinemalar da daha serbest hâle getirilmeli ve buralarda mahalli kültüre daha fazla yer verilmelidir. Bunlar yerli sanatçıları da istihdam etmelidirler.

20) Doğu Türkistan tarihini, kültürünü, folklörünü, halk edebiyatını, türkülerini, destanlarını vs. incelemek ve bu sahalarda materyal toplamak üzere Doğu Türkistan Türklerine bir merkez teşkil etme müsaadesi verilmelidir. Bu sahalarla ilgili olarak yabancı ülkelerde yazılmış kitapları ithal etmeye de müsaade olunmalıdır.

21) Ülkenin dışına seyahat hürriyeti verilmelidir.

22) Müsadere edilen bütün topraklar ve mallar meşru sahiplerine iade edilmelidir.

23) Bir harâbe haline getirilen memleketin, yeniden imar ve inşasına başlanılmalıdır. Memleketimizin zengin madenlerinden ve tarım mahsullerinden gelen kârın bir kısmı bile bu imar ve inşa masrafları karşılamaya yetecektir.

İsa Yusuf Alptekin bey, isteklerini otuzbir maddede toplamıştır. Biz sâdece 23 maddesini verdik. Her madde var olmayanın istenmesinden ibaret olduğuna göre, anlaşılıyor ki, Doğu Türkistan Türkleri mutlak bir hürriyetsizlik ve tam bir sefâlet içerisindedirler.

1760 senesinde Doğu Türkistan Mançu-Çin istilâsına uğramıştı. Bunu 1876'da ikinci Mançu-Çin istilası takip etti. Bu ikinci Mançu-Çin istilâsından sonra 18/Kasım/1884'de Doğu Türkistan, Çin sınırları içine alınmış ve Doğu Türkistan'a "Yeni müstemleke" mânasına gelen "Sinkiang" ismi verilmiştir. Böylece Uygur Türklerinin tarihinde en kanlı devir başlatılmış oldu.

Uygur Türkleri, tekrar hür ve müstakil yaşayabilmek gayesi ile Mançu-Çin idaresine karşı en az dörtyüz kere ayaklanmışlardır.

Bazı tarihçiler, Mançu-Çin istilâsı devrinde Uygur Türklerinden bir milyondan fazla insanın katledildiğini yazmaktadırlar. Bunun dışında beşyüzbinden fazla Uygur Türk'ü Mançu-Çin istilâcılarının intikam hissiyle hareket edeceklerinden korkarak, Batı Türkistan'a (Sovyet Rusya'ya) sığınmak zorunda kalmışlardır.

Mançu-Çin idaresine karşı ayaklanan ikiyüzbin'e yakın Uygur Türk'ü, zincirlere vurularak İli vâdisine sürülmüşlerdir. Uygur Türkleri burada, Orta Asya'yı kontrol etmek üzere gönderilen üçyüzbinden fazla Mançu-Çin askerinin tarım, sulama, kanalizasyon işlerinde çalıştırıldılar.

II. Mançu-Çin istilâsı sırasında Doğu Türkistan'da Yakup bey idaresinde 14 yıl süren bir devlet kurulmuşsa da, istilâcıların bitmek bilmeyen saldırılarına dayanamayarak yıkılmıştır.

II. Mançu-Çin istilâsının 1911 yılına kadar devam ettiğini görüyoruz. Bu arada Çin'de Mançu hanedânı devrilmiş ve cumhuriyet ilân edilmiştir. Çin'deki kargaşadan istifade eden bazı umumi vâliler, Doğu Türkistan'ı dış görünüşte Çin'e bağlı olarak fakat hakikatte kendi irâdelerine göre idare ettiler.

1911-1944 yılları arasında Doğu Türkistan'ı dört zâlim Çinli vâli idare etmiştir.

Uygur Türkleri, diğer Türk Boyları'nın da iştiraki ile biri 12 Kasım 1933, ikincisi 7 Kasım 1944'de olmak üzere iki def'a müstakil Doğu Türkistan Cumhuriyetini kurmuşlarsa da Sovyet-Çin işbirliği neticesinde bu milli hükümetler devam etme şansına ulaşamamışlardır.

Cang-Kay-Şek'in ordusunu mağlup eden Kızıl Çin birlikleri 13/Ekim/1949 tarihinden başlıyarak Doğu Türkistan'ı istila ettiler.

Şimdi neticeye gelelim:

Bahsolunan dönemde, hürriyet ve istiklâllerine kavuşmak için dörtyüz def'a ayaklanan ve milyonlarca evlâdını kaybeden bu asil millete, hiç bir vicdan "Tükenmiş" gözüyle bakamaz.

Hakikaten, insan haklarına,insan şeref ve haysiyetine hürmeti varsa, "Hür dünya" mazlum milletlerin dertlerine daha büyük bir ciddiyetle eğilmelidir.

"26. Esir Milletler Haftası" dolayısiyle basın toplantısı yapmış olan sayın İsa Yusuf Alptekin'in sesinin duyulmasını temenni ediyoruz.

Doğu Türkistan, günümüzde korkunç bir imha hareketi ile karşıkarşıyadır. Kızıl Çin Doğu Türkistan'a şimdiye kadar beş milyon Çinli getirmişti. Bunların sayılarını ikiyüz milyon'a çıkarma çabasındadır. Bu hazin tatbikat ile her vicdanlı insanın meşgul olması, bu mazlum millete el uzatması gerekir.

Esir milletlerin kurtuluş mücadelelerine alaka duyan hür milletler, netice olarak kendi durumlarını da tahkim etmiş olacaklardır. Günümüzde insanlık âlemi bir bütün olarak mütalaa edilmelidir. Doğu Türkistan'ın son ikiyüz yıllık hayatı ibret dersleri ile doludur.

KIRIM TÜRKLERİ 40 YILDIR SÜRGÜNDE

18 MAYIS 1944 - 18 MAYIS 1984

(EMEL dergisinden)

Bundan 1500 yıl öncesinden itibaren, Karadeniz'in kuzeyindeki Kırım yarımadasına yerleşen Türk boylarının torunları olan Kırım Türkleri Kırım'ın yerli halkıdır. İstisnasız tamamı Müslüman olup, hepsi de anadilleri olarak, Türkiye Türkçesine çok yakın olan Kırım Türkçesini konuşurlar.

Kırım Türklerinin millî devleti olan "Kırım Hanlığı" bağımsız bir devlet olarak, 1783 yılına kadar yaklaşık 400 yıl boyunca varlığını sürdürmüştür. Bu süre içinde Kırım Hanlığı, kardeş Osmanlı devletinin en sadık müttefiki sıfatıyla, Orta Avrupa' dan Kafkasya'ya, İran'dan Mısır'a kadar çok geniş bir sahada Osmanlı sınırlarını korumak ve genişletmek amacıyla kanını dökmüştür. En önemlisi, kuzeydeki Rus tehlikesine karşı Kırım Hanlığı, uzun süre gerçek bir set olmuştur.

Kırım'ın 1783'de Rus İmparatorluğu tarafından işgali Kırım Türklerin felâketinin başlangıcı oldu. Çarlığın 1917'de yıkılışına kadar geçen yaklaşık bir buçuk yüzyıllık süre içinde Kırım Türkleri, Rus emperyalizminin en ağır baskılarına, katliamlarına maruz bırakıldılar. Din ve milliyetlerinden vazgeçmek, topraklarını Rus sömürgecilere terketmek için zorlandılar. Bu çok ağır şartlar altında milyonlarca Kırım Türkü, vatanları Kırım'ı terkedip, soydaş ve dindaş Osmanlı devletinin Anadolu ve Rumeli vilayetlerine göç etmeye mecbur kaldı. En güç şartlar altında gerçekleşen bu göçler esnasında, yüzbinlerce Kırımlı yollarda helâk oldu. Bütün bunlara rağmen Kırım'da kalan Kırım Türkleri, millî benliklerine daha da sarılarak, geçen yüzyılın sonlarında içlerinden Gaspıralı İsmail Bey gibi büyük bir önderi çıkartıp, sadece Kırım Türklerine değil, başta Osmanlı Türkleri olmak üzere Türklük şuurunun henüz gelişmediği Türk Dünyasının bütün parçalarına, Türk milliyetçiliği fikrini yaydılar.

Rusya Çarlığı 1917 ihtilâliyle yıkılınca, "milletler hapishanesi"ndeki diğer milletler gibi, Kırım Türkleri de millî istiklâllerini ilân ettiler, millî Kurultaylarını açtılar. Kırım Türklerinin gök bayrağı tekrar Bahçesaray'da, Akmescid'de, Kefe'de, Gözleve'de, Kerç'de, Yalta'da, Sudak'da dalgalanmaya başladı. Ne var ki, 1917 ve 1918 yıllarındaki bu kısa istiklâl dönemi, tekrar toparlanan Rus emperyalizmi tarafından sona erdirildi. Sovyetleştirilen Kırım, "Kırım Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti"ne çevrildi. İkinci Dünya Savaşı sırasındaki Alman işgaline kadar süren bu dönem, Kırım Türklerinin çarlık zamanında çektiği bütün acılara rahmet okuttu. Kırım Türk kültürünün yok edilmesi amacıyla her türlü baskıya başvurulduğu, binlerce câmi ambara çevrildiği gibi, onbinlerce Kırım Türkü Sibirya ve Urallara sürüldü, yüzbinlere varan sayıda Kırım Türkü de ya kurşuna dizilerek ya da dünyanın en münbit topraklarından biri olan Kırım'da yaratılan sunî açlıklarla yok edildi. Şimdi olduğu gibi, o yıllarda da bu büyük mezalim dünya kamuoyunun ilgisinden uzakta gerçekleşti.

1941 yılında Alman orduları Sovyet Rusya üzerine hücuma geçince, aynı yılın sonlarında Kırım'ı ele geçirdiler. Kırım Türklerine yönelik görülmemiş baskı ve zulmün uygulayıcısı olan Sovyet rejiminin Alman işgaliyle gecici gibi göründüyse de, Nazi Almanyası'nın Kırım'ı kolonileştirme planlarıyle bu ümitler kısa zamanda yok oldu. Bu sefer Kırım Türkleri iki ateş arasında kalarak, savaşı bütün felâketleriyle yaşadılar.

1944 yılı Nisan ayında Kızıl Ordu'nun Kırım'ı tekrar geri alması ise Kırım Türklerine tarihlerinin en büyük felâketini getirdi. Öncelikle gözleri dönmüş Kızıl Ordu askerleri Kırım Türklerinin yerleşim bölgelerine saldırarak, bu savunmasız insanların can, mal ve ırzlarına tecavüz ettiler. Bu esnada öldürülen Kırım Türklerinin sayısı bugün bile tam olarak bilinmiyor. Ama asıl büyük facia 18 Mayıs 1944 gecesi sahneye konuldu.

18 Mayıs 1944 gecesi, Kızıl Ordu askerleri bütün Kırım Türklerine evlerini terketmelerini emrettiler. Toplanan Kırım Türkleri hayvan vagonlarına bindirilerek Sibirya ve Kuzey Türkistan istikametinde yola çıkarıldı. Günlerce süren yolculuk boyunca vagonların mühürlü kapıları asla açılmadı. Açlık ve havasızlıktan ölen binlerce insanın cesetleri dahi dışarı çıkartılmadı Ana-

babalar çocuklarının, çocuklar anababalarının kokmaya başlayan cesetleriyle yan yana günlerce aç susuz yolculuk ettiler.

Bu fecî sürgün istisnasız bütün Kırım Türk halkına yaş ve cinsiyet tefrik edilmeksizin uygulandı. Böylelikle, tek bir gecede bütün bir millet 1500 yıllık vatanından sürülmüş olmaktaydı. Bu korkunç yolculuk şartları altında sürgüne tâbî tutulan Kırım Türklerinin % 46'sı yollarda hayatını kaybetti. Çıldıran, sakat kalan ve ağır hastalıklara yakalananlar bu sayının dışındadır. Bütün bu olup bitenlerden habersiz olarak Kızıl Ordu saflarında Almanlara karşı savaşmakta olan onbinlerce Kırımlı asker de savaş biter bitmez, pek çoğu göğüslerinde Sovyet kahramanlık madalyaları taşıdıkları halde, vatanları Kırım'a değil, Sibirya ve Türkistan'daki sürgün kamplarına yol'andılar.

Bu durumda, Kırım'da tek bir Türk dahi bırakılmamaktaydı. Bununla da yetinilmedi ve yarımadadaki Türk varlığının mührü olan bütün eserler, yapılar büyük bir hızla yok edildi. Türkçe isim taşıyan yüzlerce köy, kasaba, şehir ismi değiştirildi. Bugün Kırım'da Türkçe isimli tek bir köy mevcut değildir. Tarihî Bahçesaray ve Canköy şehirleri yarımadadaki, Türkçe isimlerini halen de koruyabilen yegâne iki yerleşim merkezidir. Ayrıca tarihlerden de Kırım Türklerine ait bahisler çıkarıldı. Zarurî olarak onlardan bahsetmek gerektiği zaman da "geçici olarak bir süre Kırım'ı işgal etmiş müstevlîler" şeklinde gösterildiler. Dünya yüzünde henüz Rus halkı yok iken Türk olmuş olan Kırım'ın 1783'de Ruslar tarafından işgali ise Sovyet tarih kitaplarında "Kırım'ın Ruslarca geri alınması" veya "kurtarılması" olarak adlandırıldı. Kırım Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti de ilga edilerek, Kırım önce (1946'da) Rus Federal Sosyalist Cumhuriyeti'ne, sonra da (1954'de) Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumuhriyeti'ne bağlandı.

Kırım Türklerinin çilesi vatanlarından binlerce kilometre uzaklıktaki sürgün yerlerinde de devam etti. Bu sürgün bölgelerinin Kırım'dan tamamen farklı iklim şartlarını haiz oldukları bir yana, Kırımlıların mecburî iskâna tâbî tutuldukları yerlerden 5 kilometreden fazla uzaklaşmaları (en yakın aile fertlerini görmek amacıyla da olsa) kesinlikle yasaktı. Kültür ve dinlerini koruyacak kuruluşlar teşkili ise söz konusu bile değildi. 1956 yılında Kruşçev'in Stalin dönemini karalama kampanyası ile birlikte, Kırım Türkleri gibi haksız muameleye maruz kalan bazı Kafkas Türk ve Müslüman toplumlarına hakları iade edilirken, Kırım Türklerinin adı zikredilmedi. Sadece 1957'de Taşkent'de "Lenin Bayrağı" adında halen de yayınını sürdürmekte olan Kırım Tatar Türkçesi ile bir Sovyet gazetesinin yayınına izin verildi. Hiç şüphesiz, bu gazete Kırımlıların hür gazetesi olmayıp, tek özelliği Kırım tatar Türkçesinde yayınlanmakta olan bir Sovyet gazetesi.

Bununla birlikte, 1950'lerin sonlarından itibaren sürgündeki Kırım Türk toplumunun millî toparlanışı da başladı. Vatanları Kırım'a geri dönmek ve millî haklarını geri almak amacıyla sürgündeki Kırımlılar arasında çok yaygın ve hızlı, gizli bir şekilde teşkilatlanma başladı. Bu teşkilatlanma öncelikle Kırım'a dönüş ve en tabiî insanî haklarının iadesini talep eden onbinlerce imzayı hâvî dilekçelerin Sovyet yönetimine sunulması ve Moskova'ya pek çok temsilcinin gönderilmesi ile kendini gösterdi. Bu faaliyetler zaman içinde temsilcinin gönderilmesi ile kendini gösterdi. Bu faaliyetler zaman içinde imza sayıları yüzbinleri, temsilci sayıları da binleri bulacak şekilde arttı. 1960'larda sürgündeki Kırım Türklerinin millî mücadelesi artık tamamıyla halka malolmuş bir kitle hareketi manzarasını aldı. Ne var ki, Sovyet rejiminin buna karşı tepkisi çok sert oldu ve yüzlerce Kırımlı en dayanaksız suçlamalarla hapse atıldı. Kırım Türk toplumu üzerindeki baskı da iyice yoğunlaştırıldı. Bunlara rağmen Kırım Türklerinin millî mücadelesinin yine de güçlenmesi üzerine Sovyet yönetimi 5 Eylül 1967'de bir kararname yayınlayarak "Kırım'da yaşamış Tatar milletinden vatandaşların" Kırım'a dönebileceklerini ilân etti. Şüphe yok ki, Sovyet yönetimi o sıralarda zaten çok yıpranmış olan sürgündeki Kırım Türklerinin büyük çoğunluğunun tekrar Kırım'a dönmeyeceklerini hesaplamaktaydı. Ne var ki Kırımlılar herşeyi göze alıp büyük kitleler halinde vatanları Kırım'a göç etmeye başladılar. Bunun üzerine söz konusu kararname kâğıt üzerinde bırakıldı ve uygulanmadı. Meselâ, bu kararname yayınlanır yayınlanmaz üç ay içinde Kırım'a dönen ilk parti 6000 Kırım Türkünden sadece 3'üne oturma izni verildi. Kırım'a dönmeye çabalayan Türkler en ağır baskı ve cezalara maruz bırakıldılar. Kırım'a sokulmadılar. Bugün bile herşeye rağmen Kırım'a dönen ve orada yerleşmelerine izin verilen Kırım Türkleri ancak 20000 kadardır.

Bu baskı ve haksızlıklar Kırım Türkleri-

nin millî hareketini daha da kamçıladı. Bütün yıldırma çabalarına, hapis, sürgün ve haksızlıklara rağmen Kırımlılar aralarından millî liderlerini çıkararak seslerini insanlığa duyurmayı başardılar. Böylelikle, Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu (Cemilev), Reşat Cemilev, Mamedî Çobanov, İsmail Yazıcıyev, İzzet Hayırov, Nurfet Murahas ve bunlar gibi yüzlercesi ön saflarda giderek milletlerinin haklı sesini yükselttiler ve halen de yükseltmekteler. Bu arada Musa Mahmut ve İzzet Memedunayev gibileri de vatanlarında yaşamak gibi en tabiî insanî haklarından mahrum bırakılışlarını protesto etmek için hayatlarına son verdiler.

Kırım Türklerinin haklı mücadelesi Sovyet rejiminin bütün baskı ve zulümlerine rağmen bugün de sürmektedir. Ne var ki, bu mücadele çoğunlukla insanlığın ve en önemlisi Müslüman ve Türk aleminin ilgisi, hatta bilgisi dışındadır.

Dünya kamuoyunun ve bu arada Türkiye kamuoyunun vatanlarından sürülmüş bir diğer toplum olan Filistinlilerin haklı meselesiyle ilgilenmesi, en başta Kırım Türklerinin destekleyeceği bir konudur. Lâkin bu, aynı felâkete daha da geniş boyutlarda maruz kalmış olan Kırım Türklerinin davasının unutulmasına yol açmamalıdır. Filistin Arapları Filistinden 50-100 km. daha doğuya sürülmüşken, Kırım Türkleri vatanlarından en az 3000 km. daha doğuya sürülmüşlerdir. Kaldı ki, Kırım Türkleri, Türkiye Türklerinin sadece dindaşı değil, aynı dili konuşan, aynı kültüre sahip soydaşlarıdır. Ayrıca Kırım Türkleri Filistin Araplarından daha az Müslüman olmadıkları gibi, daha az insan da değildirler.

18 Mayıs 1944'den beri tam 40 yıldır insanlık dışı sürgün hayatına mahkûm edilen Kırım Türkleri herşeye rağmen yok olmuş bir toplum değildirler ve yok olmayacaklarını da her vesile ile haykırmaktadırlar. Halen sürdürdükleri gayretleri de, yok olmuş bir milletin ardından yakılan bir ağıt değil, amaca ulaşana kadar asla durmayacak olan bir millî mücadeledir. Kırım Türkleri bu mücadelelerinde, insanlığa dünya Müslümanlarını ve en başta soydaşları olan Türkiye Türklerini hiç değilse manevî destekleriyle yanlarında görmek istiyorlar.

TÜRKİSTANLIM AĞLAMA

Eriyecek demir ağlar gözyaşların dinecek
Hür olduğun mutlu günler hepsi geri gelecek
Yüreğini yakan ateş elbet bir gün sönecek
Selam salıp yeller ile yüreğimi dağlama
Demir erir gam tükenir Türkistan'lım ağlama

Dağlar bile dayanmamış imanına gücüne
Zindan olmuş diyarında güneş doğacak yine
Zafer Hak'kın Hak'tan yana inancım var dinine
Selam salıp yeller ile yüreğimi dağlama
Demir erir gam tükenir Türkistan'lım ağlama

Mavi renkli ayyıldızın kucak açsın semaya
Her karanlık günden sonra bir aydınlık gün var ya
Kalksın elin zincirsizce dua etsin mevlâya
Selam salıp yeller ile yüreğimi dağlama
Demir erir gam tükenir Türkistan'lım ağlama

Zulüm köksüz ağaç gibi elbet bir gün devrilir
Kızılların kanlı putu hepsi yere serilir
O hürriyet bayramına nice canlar verilir
Selam salıp yeller ile yüreğimi dağlama
Demir erir gam tükenir Türkistan'lım ağlama

Müjdeler var anayurttan esir olmuş gardaşa
Yazılacak destanımız her ağaca her taşa
Bayram olur o gün bize bayram olur her kuşa
Selam salıp yeller ile yüreğimi dağlama
Demir erir gam tükenir Türkistan'lım ağlama

Hüseyin ÖZTÜRK

CRIMEAN TURKS IN EXILE FOR 40 YEARS

18 MAY 1944 - 18 MAY 1984

(from periodical EMEL)

The Turks of Crimea (also called the Tatars of Crimea), speak a dialect of Turkish very close to that of Turkey. They have been settled in the peninsula of Crimea, north coast of the Black Sea, for about 1500 years. All of them are Muslims.

They had their own state, accepting the Ottoman Empire as suzerain, for about 400 years, and played their role in defending the Islamic World in Europe. They were specially effective in preventing any descent from the north by the Russians.

In 1783, the Crimea was invaded by Russia. From that year on, till 1917, life was very bitter for the Muslims of Crimea. The Russian authorities exerted pressure on the people, to give up their religion and their nationality. They resisted. Many emigrated to Turkey. Hundreds of thousands died, from hardships. In this period, also, they produced some great spiritual leaders.

When Czarist Russia collapsed in 1917, the Crimeans, along with other "imprisoned nationalities" of Russia, felt delivered. They proclaimed the independence of Crimea in 1917. But this joy was short-lived. In 1918, Crimea was invaded by the Red Army. Terrible atrocities were committed against the Muslim population, and years of bondage, even harsher than in Czarist times, came.

In 1941, Germany attacked Russia, and late that year, German armies entered Crimea. This appeared to the Muslims as a ray of hope. But they were soon disappointed. The Germans did not want Crimea to be independent: they desired to turn it into a colony of Germany.

In 1944, the Soviet Russian army re-took Crimea. This was the greatest calamity in the history of that Muslim people. The Red soldiers murdered, plundered and raped. With unlimited license. No one can even estimate the number of Crimeans murdered in those days.

But the greatest tragedy came during the night of 18th May, 1944. Red Army soldiers broke into the houses of Muslims and ordered everyone to come out. The entire remaining population of Crimea were packed into closed railroad cars, made to transport cattle and sheep, and started on the long journey to Siberia and Central Asia. The doors were sealed. During the journey, which took many days, these doors were never opened. Thousands died from hunger and asphxiation. The corpses remained in the sealed waggons, together with the living, and rotted there, for days. So, whole families, children, women, men, the living, the rotting corpses, all remained in the sealed waggons, hungry and thirsty and in great pain, for many days.

This exile was applied without discrimination to the whole people: new-born babies included. Thus, within one night, an entire people were uprooted from their homeland of 1,500 years. 46 percent of those who started the journey lost their lives before reaching the destination. Those who went mad, who contracted serious diseases, and who were permanently crippled, and those who died shortly afterwards, are not included in this percentage. Meanwhile there were Muslim young men of Crimea who had been drafted into the Red Army, and who were thus fighting the Germans, These were kept ignorant about what was happening in their homeland. They continued to fight for Soviet Russia. Some of them fought well. And some were given medals for heroism in this war for Soviet Russia. But, when the war was over, these were separated from the other soldiers. All Crimean Muslims, including those who carried Soviet medals, were thrust into covered rail-road waggons and taken on the journey to the regions of banishment.

Thus, not a single Muslim was left in Crimea. And that was not the end of the story, either. All monuments, buildings, everything which was made by Muslims or which evoked a memory of Muslims in Crimea was systematically destroyed. All names of places were changed. All references in history books to the Turkish Muslim Crimean population were erased. In rare cases where a reference in a book to the Muslim Turkish people of

Crimea was absolutely unavoidable, they were refered to as "invaders who had occupied Crimea for a short time", The invasion and annexation of Crimea by Russia in 1783 was called in history books, "the liberation of Crimea", or the "re-taking of Crimea by the Russians", although no Russians were ever in Crimea before that date. The Crimea was first (in 1946) declared to be an integral part of the "Federal Republic" of Russia, and later (in 1954) of Ukrainia.

The sufferings of the Muslims of Crimea continued in their region of banishment. It was forbidden for them to move outside a diameter of 5 kilometers from the spots where they were settled. (Even for the purpose of closest relatives seeing each other). Any permission for them to form organizations for cultural and religious purposes was, of course, entirely out of the guestion. The climate was harsh and quite different from that of their homeland.

In 1956, Khrushev accused the Stalinist era of crimes against humanity, and in the course of that campaign various Caucasian peoples, who had been similarly uprooted and banished, were "pardoned" and permitted to return to their ancient homelands. But there was no mention whatsoever of the Crimean Muslims. In 1957, they were permitted to publish a newspaper in their own dialect. It was called "The Star of Lenin" and is still being published. But it is merely one more Soviet newspaper, with the only difference that is written in the Crimean dialect, instead of Russian.

During the 1960's, there was increasing activity among the Crimeans in exile. Secretly, they came together, organized, and started petitions for their return. Also, later, they sent representatives to Moscow. In time, the signatures in the petitions mounted to hundreds of thousands. The Soviet rulers reacted against these with terror and oppression. Hundreds of Crimeans were arrested and convicted on trumped up charges. But the movement continued, with increased power. Finally, on the 5th of September 1967, the Soviet Government published a decision that the "Citizens of Tatar origin, who were formerly living in the Crimea, can return". They thought that by now, with the great material difficulties in the way, very few would make the attempt. But they were wrong. Great masses of Crimeans, accepting all the material sacrifices involved, started on the journey back to their homeland. Faced with this, the Soviets chose not to apply the decision, which remained only on paper. Within one month after the publishing of the decision, 6,000 Crimeans had succeeded in reaching Crimea. Of these, only 3 were granted the permission to remain there. All the land had been given to Slavic settlers. The many thousands of further Crimeans who were trying to go back to Crimea were forcibly prevented, and severely punished. After the passage of so many years, even today the number of Crimean Muslims who live in Crimea is only 20,000.

In spite of all oppressions and attempts to intimidate, Crimean Muslims have continued their struggle to regain their rights. They have made their voice heard in the world. Many are in prison for their protests. Some, like Musa Mahmud and İzzet Mehmedunay prefered to commit suicide, rather than live away from their ancestral homeland.

The struggle still continues. But it is a pity that most of what is happening is not known in the world outside Soviet Russia.

The Muslims of Crimea naturally entirely approve of the interest taken in the rights of the Palestinian Arabs, and the whole-hearted support given to them by the Turks of Turkey and by the Islamic World. But they believe that this should not cause the Crimean Muslims to be totally forgotten. The Arabs of Palestine have been driven some 50-100 kilometers away from their homes. Crimean Muslims were driven 3,000 kilometers away. The Muslims of Crimea are no less Muslim than the Palestinians.

In spite of the exile which now has reached its 40th year, under the most inhuman conditions, the Muslims of Crimea do not regard themselves as a dead or extinct nation. They are people who are continuing their struggle to remain alive, facing and overcoming all difficulties. They are confident that this struggle shall continue, till their final return. They expect and hope that the free Turkish nation, the Islamic World, and free humanity, shall not forget them, and shall give them at least moral support.

Türkili Tarihinden Ana Çizgiler

TÜRK TARİHİNİ YENİ BAŞTAN YAZMAK ZARURETİ

Prof.Dr. TÜRÜKOĞLU Gök-Alp

Tanrı'nın izniyle, "Doğu TÜRKİSTANIN SESİ" dergisinin elinizdeki 3. sayısından başlamak üzere, "TÜRKİLİ TARİHİNDEN ANA ÇİZGİLER" genel başlığı altında, tarihimizin, özellikle ORTA ASYA TÜRK TARİHİNİN bilinmesi, hiç unutulmaması gerekli konularını gözler önüne sermeğe çalışacağım. Bana bu fırsatı veren derginin yazı işleri müdürü sayın N. Yıldırım Gençosmanoğlu'na içten teşekkürlerimi sunarım.

Zengin, engin bir geçmişimiz var. Bu geçmişimizi tarih olarak ortaya koymak konusunda bugüne kadar yapılan çalışmaları yeterli, ortaya konulmuş bulunan eserleri tam görmüyorum. Çünkü bu eserler bir sistemden mahrum olduğu gibi modern tarih anlayışına da uygun değildir. Oysa, Türk çocuğunun eline mümkün olduğu kadar dört başı mamur bir Türk tarihi vermek, bunun için de tarihimizi yeni baştan yazmak zarureti vardır. Ben bu zarureti, bu ihtiyacı "sınırlandırılmış TÜRK TARİHİ" adlı eserimin I. cildinin ÖNSÖZ'ünde şöylece belirtmiş bulunuyorum:

"Bizde yaygın bir kanaat vardır: "Türk Tarihi" zaman, yer ve devlet sayısı yönlerinden sınırlı değildir ve bu sınırlı yani mazbut olmayış onun başlıca özelliğini teşkil eder. İşte bu yaygın kanaattan dolayıdır ki, Türk'ün tarihi önsüzlüğe doğru uzandığı gibi onun Asya, Avrupa ve Afrika'da birçok yurtları vardır ve kurduğu devletlerin sayısı da 104'ü" bulmaktadır.

Halbuki, umumî bir kaide olarak denilebilir ki, "devlet" kurmayı başarmış her milletin tarihte yalnız bir "devlet"i olmuştur ve bu "devlet" zaman, yer ve sayı bakımından sınırlıdır yâni mazbuttur. Esasen, bilindiği üzere, "devlet" in en büyük vasfı devamlılıktır.

Bizim bu umumî kaide dışına çıkışımız tarihimizin özelliğinden değil "devlet"in mahiyeti ve vasfı üzerinde ya hiç veya gerektiği şekilde durmamamızdan ileri gelmektedir. Bilindiği üzere, en büyük siyasî teşkilât olan "devlet" sosyolojik, hukukî ve tarihî bir varlıktır. Bizde, şimdiye kadar, "devlet"in bu sosyolojik ve tarihî varlığı üzerinde kısmen durulmuş ve fakat onun hukukî varlığı üzerinde hiç durulmamıştır. İşte "devlet" hukukî yönden ele alınmadığı yâni "devlet"in târifi yapılmadığı içindir ki tarihte şu veya bu yerde görülen bir Türk iktidarına "devlet" gözü ile bakılmış ve böyle "devlet"lerimizin sayısı 104'e kadar çıkarılmıştır! Halbuki, "devlet"in hukukî mahiyeti gözönünde bulundurulacak olursa Türk'ün de umumî kaideye uyarak tarihinin akışı içinde bir tek devlet kurduğu, ancak, İran'ın tam olarak türkleştirilememiş olması dolayısıyla bu tek "devlet"in iki devlet görüntüsü aldığı tesbit olunacaktır. Gerçi, Çingizoğulları ve Aksak Temir zamanında devletimizi hukuk yönünden tek devlet olmuşsa da aradaki İran engeli sebebiyle bu durum geçici bir zaman sürmüş, sürekli-lik kazanamamıştır. Bunun dışında kalan Türk iktidarlar ise içinde bulundukları tarihlerin malıdırlar.

Bizdeki yaygın kanaat sebebiyle, bu noktada yapılması muhakkak bir tenkidi hemen belirtmek yerinde olur. Tarihimizi Orta Asya ve Anadolu'da olmak üzere iki devletle sınırlamak ve bu yerlerin dışındaki Türk hâkimiyetlerini Türk Tarihinin dışında bırakmakla tarihimizi parçalamış, daraltmış olmaz mıyız? Hayır. Tarihimizi sınırlamakla yâni umumî kaideyi Türk Tarihine tatbik etmekle bir kere ilmî hareket etmiş oluruz. Tarihimizi ilim temeline oturtmak, böylece hukukî bir çerçeve ile çerçevelemekle onu her türlü şahsî/siyasî görüşlerin tesirinden kurtarmış, ona objektiflik kazandırmış oluruz. İkinci olarak, ırkımız haksız bir töhmetten kurtulmuş olur: Bugün, millet olarak, çok devlet, sayısını 104'e kadar çıkardığımız çok devlet kurmakla öğünmekteyiz. Bu öğünüşün ilimle yâni gerçekle bir ilgisi bulunmadığı gibi aynı zamanda, bu, bize zarar verecek olan bir öğünüştür. Çünkü, tarihte önemli olan çok devlet kurmak değil,

kurulan bir devleti yaşatabilmektir. Bu husus, devletin devamlılık vasfının tabiî bir neticesidir. O halde, tarihte hiçbir milletle kıyaslanmıyacak sayıda çok devlet kurduğumuzu söylemekle ırkımızı, devamlı devlet kurmak iktidarından mahrum olduğu töhmeti altına sokmuş olmuyor muyuz? Üçüncü olarak, tarihimizi sınırlamak yâni mazbut bir hale getirmekle onu dağınıklıktan, müphemlikten kurtarmış oluyoruz. Bunun en büyük faydası bilhassa eğitim ve öğretim alanında görülecektir. Tarihin millî ruhu, millî şuuru aşılamada oynadığı üstün rol gözönünde bulundurulursa sınırlı, belli bir Türk Tarihinin Türk çocuğuna millî tarih şuurunu aşılamada, T ü r k l ü k g u r u r v e ş u u r u n u uyandırmada yapacağı müstesna hizmet daha iyi anlaşılır. Çağımızın ideolojiler çağı olduğu, bu çağda milletlerin ideolojik telkinler yoluyla ortadan kaldırılmağa çalışıldığı hatırlanırsa, üstelik, tarihimizin müphem, dağınık olarak kalmasında gizli ellerin ısrarı gayretleri bulunduğu bilinirse mazbut bir Türk Tarihinin en büyük, en temelli millî varlık koruyucusu olacağı çok daha iyi anlaşılacaktır. Dördüncü olarak, Çin, Hind, İran, Avrupa ve Afrika'da kurulan Türk sülâleleri Türk Tarihinin dışında bırakmakla tarihimizi daraltmış olmuyor, ilmî yönden bir gerçeği, bir vakıayı kabul etmiş bulunuyoruz: Bu sülâleler oralarda kurulmakla o devletlerin birer unsuru olduklarından artık Türk Tarihi ile bir ilgileri kalmamıştır Onlar artık ruhlarıyla, cisimleriyle kısa bir zaman sonra Türk olmaktan çıktıkları gibi esasen daha kuruldukları andan itibaren birer unsuru oldukları devletin siyasî, kültürel ve jeopolitik zaruretlerine ayak uydurmak zorunda kalmışlardır. Bizim bir Türk olarak onlarla öğünmemiz, onların birer Türk devleti olmalarından değil, başka ırklara nasip olmayacak derecede Türk ırkının yayılma kabiliyetini göstermiş bulunmalarındandır.

Tarihimizi sınırlı bir şekle sokmanın, başka bir deyişle, onu mazbut bir hale getirmenin zaruret ve mecburiyetini böylece ve kısaca belirttikten sonra, eksikliğini ve yanlışlığını gördüğümüz başka konulara geçebiliriz.

Bizde bugüne kadar yazılan millî tarih kitaplarının kanaatımızca en büyük eksiği, sistemli bir şekilde T ü r k ç ü b i r g ö r ü ş l e yazılmamış olmasıdır. Tarihin "millî hâfıza" olduğu kabul edilirse bizim tarihimizin millî bir görüşle yazılmasının önemini uzun boylu anlatmağa lüzûm kalmaz. Hiç şüphesiz Türkçü bir görüşle yazılacak bir Türk Tarihinde ilkin "Türk" adının mânâsı üzerinde önemle durmak, sonra da olayları Türkçü bir görüşle değerlendirmek gerekir.

Modern tarih anlayışına göre, tarih demek, olayların sebeplerini ve neticelerini göstermek demektir. Bizim tarih yazarlarımız ise hâlâ eski hikâyeci görüşten kendilerini büyük ölçüde kurtaramamışlar, bunun sonucu olarak da okuyucularını lüzûmsuz bir sürü isim ve tarih ile bunaltmışlardır.

Denilebilir ki, şimdiye kadar "Hun", "Hsiungnu", "Teoman" ve "Mete" adları üzerinde ya hiç yahut gerektiği kadar durulmamıştır. Bundan dolayı, hemen bütün tarih kitaplarında bu adlar tekrarlanıp durmuştur. Halbuki bu adların hiç biri Türkçe değildir.

Adımızla ve millî tarih şuurumuzla doğrudan doğruya ilgili bir Türk budunu var. Bu budun, adının "Türük" olduğunu bıraktığı belgelerle bar bar bağırdığı halde bizim tarihçilerimiz inanılmaz bir umursamazlık ve taklit duygusu ile ona "Tukyu" ve "Göktürk" demekte ısrar etmişlerdir! Diğer taraftan, bu budunun içinden çıkardığı sülâle de "Aşina" olarak adlandırılmakla yetinilmiştir. Halbuki bu "Aşina" Çince üç işaretin lâtince yazılışı olup Türkçe ile uzaktan yakından bir ilgisi yoktur. Bizim görebildiğimiz kadarı ile hiç bir tarihçimiz bu "A-shiih-na" nın Türkçesinin ne olabileceği üzerinde durmamışlardır. Üçüncü olarak, Türk milliyetçiliğinin, başka bir deyişle Türkçülüğün temelini Türük Budun teşkil ettiği, millî tarih şuurumuzu bu buduna borçlu olduğumuz halde, diyebiliriz ki, hiç bir tarih eserinde, ağırlık, tarihimizin 552-745 devresine verilmemiştir.

Prof. Zeki Velidi Togan'ın büyük ölçüde yaptığı tesir ile Moğollar ve özellikle Çingiz, Türk Tarihine mal edilmiş bulunmaktadır. Halbuki yurt, ruhî davranış, dil ve tip bakımlarından her iki millet ve ırk birbirinden keskin çizgilerle ayrılmıştır. Çingiz ve oğulları Türk Tarihinde ancak ve ancak yabancı bir sülâle sıfatı ile yer alabilirler. Tıpkı Türklerin de Çin, Hind, İran, Mısır ve Avrupa tarihlerinde yabancı bir sülâle olarak yer aldıkları gibi. Diğer taraftan, bugüne kadar yazılmış hiç bir tarih kitabında Çingiz'i ortaya çıkaran sebepler üzerinde durulmadığı gibi Çingiz ve oğullarının tarihimizde oynadıkları meş'um roller de gereği gibi belirtilmemiştir.

Çağrı Bey oğlu Sultan Alp Arslan "Anadolu Fâtihi" bilinir. Bu acaba doğru mudur? Daha açık bir ifade ile, Sultan Alp Arslan'da gerçekten Anadolu'da yeni bir Türk yurdu

kurma, burada ikinci bir Türk devletinin temellerini atma şuuru var mıdır? Şimdiye kadar bu mesele ele alınmamıştır; ilmî bir tenkidi yapılmamıştır. Diğer taraftan, Anadolu'da Selçükoğulları sülâlesi nasıl ve hangi şartlar altında kurulmuştur? Bu konuda ancak Prof.Mehmet Altay Köymen'-de belirtiler vardır.

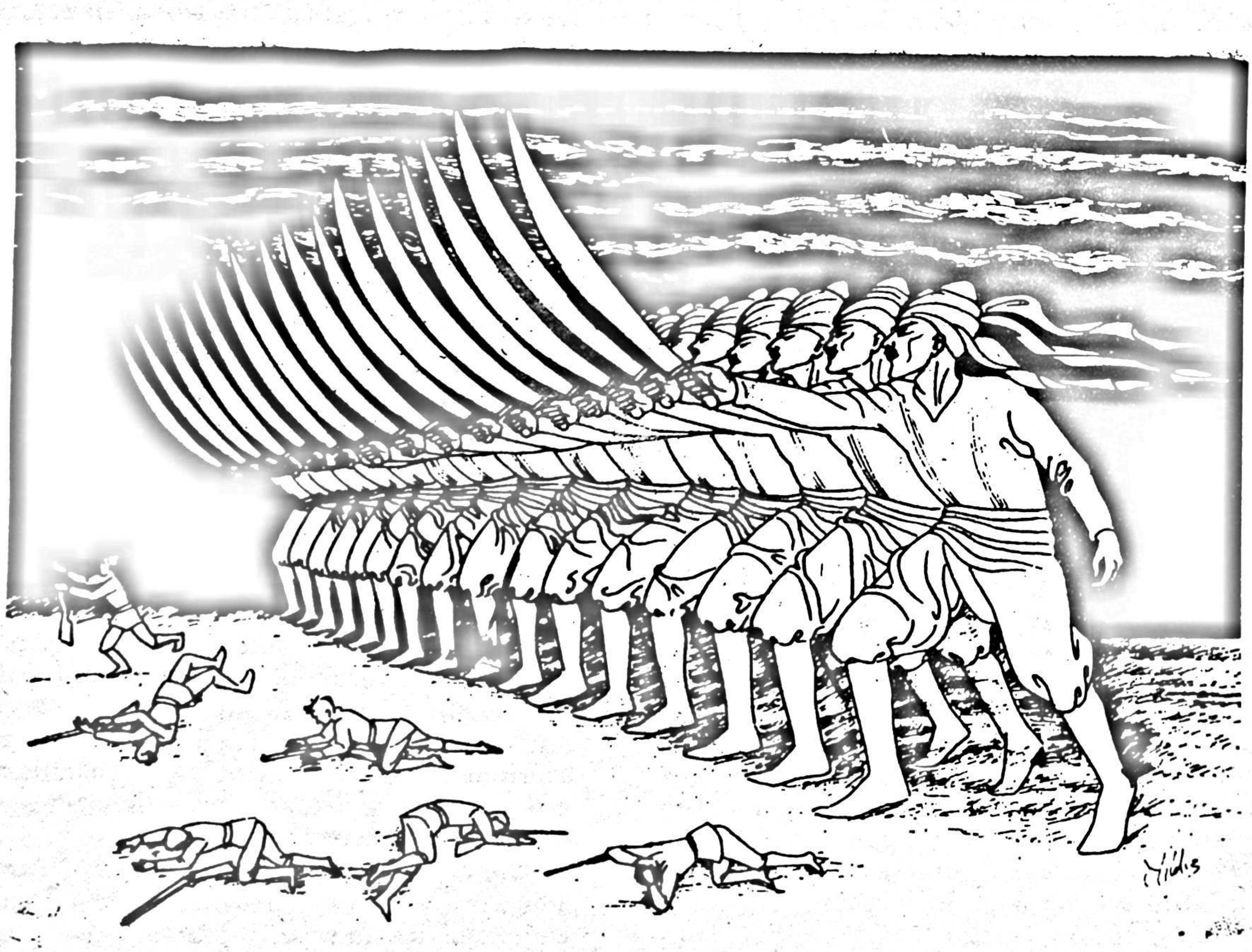
"Osmanlı" sülâlesinde, daha başlangıçta, "Osman" adı üzerinde durmak gerekmektedir. Çağdaş Bizans kaynakları üzerinde yapılan araştırmalar Ertuğrul Beğin oğlunun "Osman" adını taşımadığını kesinlikle ortaya koyduğu halde yazılan tarih kitaplarında yine "Osman" adı kullanılıp durmaktadır. İkinci olarak, Fâtih Sultan Mehmet Han şimdiye kadar Türk Milliyetçiliği yönünden ele alınmamıştır. Üçüncü olarak, II. Mehmet Han'ın Çandarlı ailesine sürdüğü kara leke tarih kitaplarında olduğu gibi durmaktadır. Dördüncü olarak, Yeniçeri ordusunun gerçek mahiyeti hep gözlerden ırak tutulmuş, yapılan bütün harpler, kazanılan bütün zaferler bu orduya maledilmiştir. Beşinci olarak, II. Abdülhamit Han'a "Kızıl Sultan" bakışı bugün de sürdürülmektedir. Altıncı olarak, dünkü muhteşem imparatorluğumuzun gerçekte kimler tarafından yıkıldığı hususunda bugün de tarih kitapları susmaktadır. Bir cümle ile tarihimizin 1307-1922 arası şimdiye kadar Türk gözü ile ele alınmamıştır. Buna karşılık, dönme ve devşirme zihniyeti emperyalist tutum ile birlikte sürdürüp gitmektedir.

K.Atatürk iktidarı henüz tarih kitaplarına girmemiştir. K. Atatürk ve iktidarı da artık tarihin malı olmalıdır. Hattâ İsmet Paşa ve Celâl Bayar iktidarları da tarihçinin tarafsız hükmüne bırakılmalıdır.

Denilebilir ki, gelip geçmiş iktidarların, sülâlelerin özellikleri, oynadıkları roller, yaptıkları tesirler sistemli bir şekilde ele alınmamış, üzerinde ciddiyetle durulmamıştır. Tarihin bir isimler, unvanlar ve tarihler mezarlığı olmadığı kabul olunursa bunun önemi kendiliğinden ortaya çıkar.

Dokunduğumuz şu birkaç nokta da bize açıkca göstermektedir ki, Türk Tarihi yeniden, yeni baştan yazılmalıdır.

Gelecek yazımda TÜRKİLİ ve TÜRKELİ devletlerini ele alacağım.

TARİHTE SOSYALİZM'İN "FİKİR BABALARI"-II

WANG MANG

Doç.Dr. Abdülkadir DONUK

WANG MANG (ölm. m.s. 22): Tarihte **"Sosyalizm"**i ilk defa tatbik eden şahıs olarak tanıtılmaktadır. Çin hükümdar âilesinden olmamakla beraber, sarayda çevirdiği entrikalar sonucunda, arka arkaya genç yaşta imparator olan 3 kişinin ölümünü fırsat bilerek (bilhassa son "Han" sülâlesi imparatoru P'ing-ti'yi bizzat zehirleyerek), m.s. 8 yılında gûya göğün emriyle kendini "Hsin" sülâlesinin imparatoru ilân etti. Ölümüne kadar olan zaman (m.s. 22), Çin tarihinin en karışık devirlerinden biridir(1). Wang Mang, iddiaya göre, eşine rastlanmamış bir demagogdu. Klasik Çin kitaplarındaki metinleri değiştirerek, kendisini ulu ve kutlu bir şahsiyet gibi sunuyordu. Hattâ modern propaganda metodlarını da tarihte ilk defa kuran ve işleten de o olsa gerektir(2). Kendisini sanki kitaplara uygun bir şekilde hareket eden eski zaman hükümdarları gibi gösteriyordu. Yayınladığı kanunlar, ileri sürdüğünün aksine yeni değildi; eskiden yürürlükte olan, fakat zamanla unutulan kanunların tahrif edilerek tekrar neşrinden ibaretti. Bunun için Wang Mang, ya metinde geçen bir yeri olduğundan tamamiyle başka bir tarzda yorumlamış, yahut da eski metne belirli bir kısım ilâve ettirerek ona dayanmıştı. Bu durumu "Wang Mang ile adamlarının önce bilerek hile yaptıklarına şüphe yoktur" diyen tanınmış sinolog W. Eberhard, zamanla Wang Mang'ın kendi adamlarının uydurduğu yalanlara inanmaya başladığını söylemek suretiyle (3), adı geçenin karakterini gözler önüne sermektedir.

Oğullarını ve ve torunlarını dahi öldürten Wang Mang, imparator olduğu müddetçe bütün servetini yeni hânedan olarak adlandırdığı kendi idaresini geliştirmek için kullanmıştır. Düşüncesine ve ideallerine göre, yeniden organize etmeğe çalıştığı devlet, ekonomi ve cemiyet hayatı, bugünkü mânada **"sosyalizm"** fikirlerini taşıyan bir karakter arz ediyordu(4). Tanınmış iki büyük sinolog O.Franke ve W.Eberhard'ın Çin kaynaklarından tesbit ettikleri hayal gücü yüksek Wang Mang'ın **"sosyalist kanunları"** ana hatlarıyla şöyle idi:

"Tahta çıkar çıkmaz hükûmet merkezinde bulunan eski imparator âilesine mensup olanların hepsini bertaraf ederek yalnız taşrada ehemmiyetsiz vazifelerde bulunanları bıraktı. Sonra bir çok kanunlar neşrettirdi. Bu kanunlara göre ona Çin tahtında ilk sosyalist adı veriliyordu. Kanunları ilk bakışta hakikaten çok modern görünüyordu. Bunlara göre hususî şahısların köle kullanmaları yasak ediliyordu. Bütün köleler devlet köleleri olacaklardı. Hususî şahısların arazi sahibi olmaları da yasak ediliyordu. Bütün arazi devletin idi. Toprak, toprağı çok olanlardan alınarak toprağı olmayan köylülere verilmek suretiyle yeniden taksim edilecekti. Bundan başka şarap, tuz, demir âletler ve sikkeler devletin inhisarı altına alınmıştı. Göller ve dağlardan da yalnız devlet istifade edebiliyordu. Bununla, halkın yakacak odununu tedarik ettiği, balık avladığı ve avlandığı arazi kastedilmiştir. Bütün para işleri yeniden tanzim edildi; yeni para nevileri tedavüle çıkarıldı. Devlet halka kredi açtı ve alınan faiz de o zamana kadar hususî şahıslar tarafından alınan faizlerden daha aşağı idi. Nihayet istikraz büroları açıldı. Bu bürolar, piyasada mal fazla olup fiyatlar düşünce mal ve bilhassa buğday satın alır ve piyasada mallar azalıp fiyatlar yükselince satardı"(5).

"Eğer bu kanunlara uzaktan bakılacak olursa, hakikaten fakir halkın selâmeti için yapılmış gibi görünüyor" diyen W.Eberhard, mes'elenin iç yüzünü şu şekilde açıklamaktadır:

"Durum aslında katiyyen böyle değildi. Bu kanunları yapmaktan maksat, boşalmış olan devlet hazinesini tekrar doldurmaktı. Bundan başka o zamana kadar iktidarda bulunanların elinden iktidarı almaktı. Para reformundan dolayı memlekete çok miktarda maden geliyordu, çünkü Wang Mang'ın çıkardığı yeni paranın madenî kıymeti çok azdı. İnhisar vasıtasiyle de devlet çok para temin etmişti. Halk için en zararlı inhisar dağlar ve göller idi. Çünkü bu, en çok fakir halkı ilgilendiriyordu. Bunlar, artık istedikleri gibi odun toplıyamıyor, yahut balık avlıya-

mıyor, fakat bunları ancak para mukabilinde tedarik edebiliyorlardı; hâlbuki paraları da yoktu. Devlet, köylülere kredi açmakla da kâr ediyordu. Çünkü köylüler umumiyetle borçlarını ödeyemiyor, fakat hususî işlere göre bir vurguncu ile anlaşma yapabiliyordu. Toprağı istediği zaman bir başka köylüye de verebilirdi. Hâlbuki şimdi köylü borcunu ödeyemediği takdirde devlet ondan toprağını alabilir ve kendisini de devlet kölesi olarak çalıştırabilirdi. İstikraz büroları ise hiçbir zaman vazifelerini ifa etmemişlerdir; mal satın alıp tekrar satmak suretiyle fiyatları tanzim etmemişlerdi, yalnız ucuz satın alıp pahalıya satan devlet için, bir varidat kaynağı idiler. Hususî köleler kullanmak yasağı, yalnız birkaç zengin âileye şâmildi; bunlar, bilhassa Wang Mang'dan önce, iktidar mevkiinde bulunanların azaları idi. Yeni toprak dağıtımı, yalnız zengin toprak sahiplerine teşmil ediliyor ve bu suretle onların toprakları ellerinden alınmakla iktidarları da azaltılıyordu. Arazinin köylüye tekrar dağıtımı işi, hiçbir zaman yürümemiş ve ciddiye de alınmamıştı. Demek ki, bu kanunlar hiçbir suretle içtimaî değil idi, yalnız devletin kasasını doldurmağa yarayacaktı. Fakat bu bile olmadı. Çünkü Wang Mang'ın tâyin ettiği memurlar vergileri kendi şahsî istifadeleri için kullanıyorlardı. Bütün yeni kanunların getirdiği hasılat merkeze kadar gelmeden küçük memurların ceplerinde kalıyordu. Neticede köylülerin hayat seviyeleri daha da kötüleşmiş, devletin parasını arttıracak vasıtalar noksanlaşmıştır.(6).

Wang Mang memleket dahilinde uğradığı bu başarısızlığı ve karışıklıkları gizlemek için, Hunlara savaş ilân etmek suretiyle, halkın dikkatlerini bu noktaya çekmek istemiştir. Fakat onun Hun'lara karşı yürümeden önce içteki kargaşalıklar gittikçe artmakta idi. Wang Mang, m.s. 12 yılında bütün reform kanunlarını geri almak zorunda kaldı. Bunların tatbiki kabil olmadığı ve neticelerin eskisinden daha kötü olduğu görülmüştü. Nihayet m.s. 18'de ufak isyan hareketleri başlamıştı. Bu isyanlar, Wang Mang'ın yanlış tedbirlerinden dolayı köylülerin düştükleri müşkül duruma tahammül edemiyerek hakikî bir ayaklanma mahiyetini almasına başlangıç olmuştur. İsyanın önderleri taşradaki çiftlik sahipleri idi. Çok kısa bir zamanda yayılan bu hareketler ihtilâl hâlini almıştı.

Köylülerden kurulu kalabalık halk kütlesi her yerde memurları ve ileri gelenleri öldürerek hükûmet merkezine doğru ilerliyordu. Wang Mang taraftarı kıtalar da, karşı tarafa geçmedikleri takdirde, isyancılardan farklı hareket etmiyorlardı; onlar da rastgele yağmacılık yapıyor ve memurları öldürüyorlardı. Katliâm ve çarpışmalar yüzünden Wang Mang'ın ordusu Hunlara hücum edeceği yerde, takviye alamadığından yağmacılığı tercih eder olmuştu. Böylece ordu dağıldı gitti. Durumu iyi değerlendiren eski imparator âilesi Han sülâlesi mensuplarının idareyi ele alması üzerine, milyonlarca insanın ölmesine sebeb olan Wang Mang, kafası kesilmek suretiyle (m.s. 22), lâyık olduğu cezaya çarptırılmıştır(7).

1- W.Eberhard, Çin Tarihi, Ankara, 1947, s. 100 vd.

2- B.Ögel, Büyük Hun İmparatorluğu Tarihi, II, Ankara, 1981, s. 201.

3- W. Eberhard, ayn. eser. s. 101 vd.

4- W.M. McGovern, The Early Empires of Central Asia, Chapel Hill -North Carolina, 1939, s. 214.

5- W.Eberhard, ayn.eser. s. 102.

6- Tafsilen bk. W.Eberhard, ayn. eser. s. 102 vd.

7- Tafsilât için bk. O.Franke, Geschichte des Chinesischen Reiches, I, Berlin-leipzig, 1930, s. 375-387, 389 vdd, 408, 411, 414, 418; II, Berlin, 1936, s. 6, 27, 102, 204; III, Berlin, 1937, s. 64, 162, 164 vd, 178, 200, 202 vd, 373; W. Eberhard, ayn.eser. s. 104 vd.

GELECEK SAYIMIZDA

Prof.İbrahim Kafesoğlu'nun

KUDATGU BİLİK

hakkında önemli bir inceleme yazısını yayınlayacağız

IN OUR NEXT ISSUE:

We shall be publishing a study on

QUDATGU BİLİK

by Prof. İbrahim Kafesoğlu.

فكانت هٰذه المكاتب تشترى السلع التجارية وعلى الأخص القمح من الأسواق عند وفرتها فيها بأسعار منخفضة وتبيعها عند ما تقل هذه السلع في الأسواق وترتفع أسعارها.»(٥)

ويقول أبرهارد «ان الانسان اذا ألقى نظرة عابرة على هذه القوانين يظن أنها في صالح الشعب والفقراء من الناس والكادحين منهم ولكنه اذا أمعن النظر فيها وجدها غير ذلك» ويضيف قائلا:

«والواقع أن هذه القوانين لم تكن أبد الخير الشعب وصالح الفقراء من الناس، بل كانت تهدف الى ملء الخزينة الفارغة للدولة وكسر شوكة الأقوياء والأثرياء من الناس حتى لا يتمكنوا من القيام بنشاطات معادية للنظام القائم في البلاد. وقد جنت الدولة من احتكاراتها أرباحا كبيرة، وأشد هذه الاحتكارات وطأة على عامة الشعب هو ماكان يتعلق بحق الانتفاع من البحيرات والغابات فكان الناس يحتطبون من الغابات ويصطادون الأسماك في البحيرات كما يشاؤون وأصبحوا يحصلون على احتياجاتهم من ذلك مقابل دفعهم الثمن وما كانوا يجدونه... وكذلك الدولة التي فتحت اعتمادات للقرويين والفلاحين ومنحت لهم القروض كسبت من ورائها أموالا طائلة وجنت فوائد كبيرة، والذين يعجزون عن تسديد ديونهم للدولة كانت الدولة تتمتع بحق استخدامهم كعبيد لها... اما مكاتب القروض فلم تؤد أية خدمة للشعب بل كانت أحد موارد الربح للدولة تشترى السلع التجارية رخيصة ثم تبيعها مرتفعة الأسعار. والأشخاص العاديون الذين منعوا من امتلاك العبيد واستخدامهم في أعمالهم الخاصة انما كانوا بعض الاثرياء من رجال الدولة السابقين، وأماتوزيع الارض على الفلاحين فلم يتحقق بصورة جدية فصادرت الدولة الأراضي الكبيرة من أيدى أصحابها للقضاء على مصادر قوتهم وسلطتهم لا لتوزيعها على الفلاحين...

وكل ذلك يدل دلالة واضحة على أن القوانين التي نشرها وانغ مانغ لم تكن اجتماعية اصلاحية بل كانت تهدف فقط الى اغناء الدولة على حساب الكادحين ولكنه لم يتحقق أيضا وظلت الأموال والضرائب العائدة للدولة تذهب الى جيوب الموظفين الذين عينهم وانغ مانغ في الشؤون المالية وتحصيل الضرائب والرسوم من الناس المكلفين وأدى ذلك الى تدهور الحالة الاقتصادية للبلاد وانخفاض المستوى المعيشي للناس...»(٦)

وقام وانغ مانغ باعلان حرب على هون سعياوراء اخفاء فشله في السياسة الداخلية للبلاد والاضطرابات القائمة فيها الا أن تفاقم هذه الاضطرابات الداخلية لم تمكنه من تنفيذ خطته الحربية فاضطر في عام ١٢ بعد الميلاد الى سحب جميع قوانينه الاصلاحية وفي عام ١٨ بعد الميلاد بدأت الانتفاضات الشعبية تنطلق من هنا وهناك وأخذت تشتد ويتسع نطاقها شيئا فشيئا حتى تحولت الى ثورة عرمة ضد وانغ مانغ ونظام حكمه القائم في البلاد وتحركت الجماهير في مسيرات شعبية كبيرة نحو العاصمة تقتل الموظفين وتقضي على جميع آثارهم في البلاد فعم القتل والنهب وضربت الفوضى أطنابها وأسفرت هذه الأحداث الدامية عن مقتل ومصرع الملايين من الناس الى أن تم اسقاط وانغ مانغ من الحكم واعدامه بضرب رأسه في عام ٢٢ بعد الميلاد واستلام أحد أعضاء الأسرة المالكة القديمة دفة الحكم في الصين.

---

(١) ابرهارد، صين تاريخي، أنقره ـ ١٩٤٧، الصفحة: ١٠٠

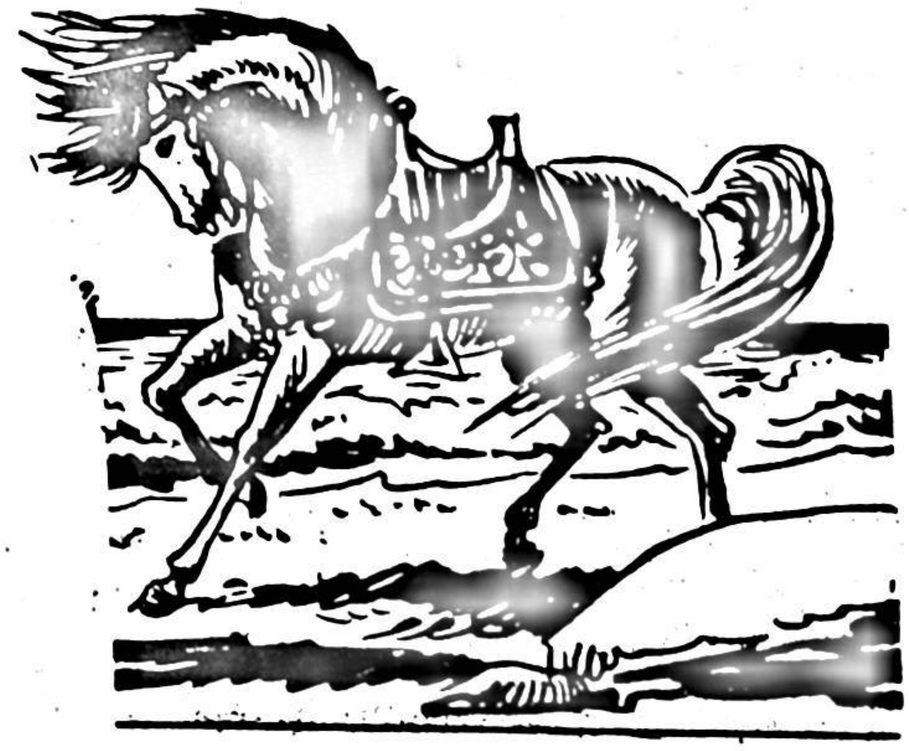
(٢) ب. أوكل، بيوك هون امبراطورلغو تاريخي، أنقره ـ ١٩٨١، ص ٢٠١

(٣) المصدر السابق لأبرهارد

(٤) ماك كوفرن، دى ارلي امبيرس أوف سنترال أسيا ـ ١٩٣٩، ص ١١٤

(٥) المصدر السابق لأبرهارد

(٦) المصدر السابق لأبرهارد

زعماء الفكر للاشتراكية في التاريخ

وانغ مانغ الصيني (- ٢٢ بعد الميلاد)

بقلم الأستاذ المساعد الدكتور عبد القادر دونوق

يعرف وانغ مانغ بكونه أول رجل اداري في التاريخ فرض النظم والمبادىء الاشتراكية على مجتمعه وحاول تطبيقها. ولم يكن وانغ مانغ ينتمي الى الأسرة المالكة في الصين ولكنه استطاع أن يدخل القصر الصيني ويرتقي في سلم المراتب بسرعة هائلة ويسيطر على الموقف فيه نتيجة ألاعيبه السياسية ومكاييده ليعلن نفسه بأمر من السماء وارادتها امبراطورا للشعب الصيني ويتربع على عرش الصين عام ٨ بعد الميلاد في أعقاب ثلاثة من ملوك الصين قضوا نحبهم في ريعان شبابهم كان آخرهم الامبراطور بينغ تي فمات متأثرا من سم دسه في طعامه. وان عهده الذي انتهى بمقتله في عام ٢٢ بعد الميلاد يعتبر من أكثر الأدوار التاريخية بلبلة واضطرابا واختلالا في الصين (١). ويدعي البعض أنه كان أمهر قناص لمشاعر وأحاسيس الجماهير الشعبية، فكان اذا تحدث الى الجمهور ألهب مشاعرهم وهيج عواطفهم، وكان يضفي على نفسه العظمة والقدسية فقد استصاغ لنفسه تحريف بعض النصوص الواردة في المتون الكلاسيكية الصينية، ومما يعتقد أن الطرق والوسائل الدعائية الحديثة هي من ابتكاره واختراعه فهو اول من وضعها وعمل بها في تاريخ البشرية(٢). كان يتظاهر بالميل الى القديم والتمسك به وبماجاء في كتب الأولين وكان يجرى على عادات وأساليب من كان قبله من الملوك، والقوانين التي نشرها باسمه هي في الأصل قوانين قديمة كان العمل بها في الصين قديما ثم أهملت وبقيت في غياهيب النسيان فأخرجها وانغ مانغ الى حيز الوجود ولكنه لم ينشرها كما هي بل صاغها صياغة جديدة وأدخل فيها التعديل والتحريف ثم عرضها باسمه على شعبه و وضعها موضع التنفيذ في بلاده. وكان يفسر النصوص كما يحلوله ويريد، وقد يضيف اليها شيئا من عنده ليعتمده في مجال التنفيذ ويقول ابرهارد العالم المتخصص بالعلوم والآداب الصينية انه ما من شك في أن وانغ مانغ ورجاله كانوا على علم بما صنعوه من تضليل وتدجيل في حق شعبهم الا أن خديعتهم هذه نفذت عليهم أيضا بعد مدة وأصبحوا يؤ منون بها ويصدقونها هم أنفسهم(٣).

ان وانغ مانغ الذى قضى على خصومه السياسين وقتل من أبنائه وأحفاده أيضا صرف كل مالديه من مال وامكان في سبيل تطوير نظام حكمه الذى أقامه في الصين والذي يحمل الطابع الاشتراكي بالمعني المتعارف عليه اليوم في مبادئه ومثله وفلسفته الاقتصادية والاجتماعية (٤). والخطوط العامة لقوانينه الاشتراكية حسب ماجاء في أبحاث ودراسات العالمين المتخصصين فرانك و ابرهارد هي كما يلي:

«وبعد اعتلائه عرش البلاد قام بتصفية جميع خصومه السياسين من أعضاء الأسرة المالكة القديمة ولم يبق منهم الا من كان يشغل مناصب غير هامة في أماكن نائية من البلاد، ثم بدأ بنشر قوانينه الاشتراكية فنشر عددا كبيرا من القوانين وكان بذلك أول اشتراكي يعتلي عرش الصين. والقوانين التي نشرها تبدو في الوهلة الأولى عصرية جدا وكانت هذه القوانين تمنع الأشخاص العاديين من استخدام العبيد وتجعل ذلك حقا خاصا للدولة كما كانت تمنعهم من امتلاك الأراضي، فالأرض كلها للدولة فيجب انتزاعها من أيدى الأشخاص العاديين وتوزيعها على من يعمل فيها من المزارعين والفلاحين. والخمر، والملح، والآلات الحديدية، والمسكوكات النقدية في انحصار الدولة كما أن الدولة وحدها تتمتع بحق الانتفاع من البحيرات والغابات ويعني ذلك اختصاص الدولة بصيد الأسماك في البحيرات وبيع الحطب من الغابات وما الى ذلك. و وقد تم تنظيم جميع الشؤ ون النقدية من جديد، وعرضت أنواع جديدة من النقدللتداول، وفتحت الدولة اعتمادات للشعب بفائدة أقل من الفائدة التي كان يتقاضاها الأشخاص العاديون مقابل ديونهم على الناس، ثم قامت الدولة بفتح مكاتب القرض

SOME PRECURSORS OF SOCIALISM-II

WANG MANG

Dr. Abdülkadir DONUK

Wang Mang (died 22 AD), is known as the first person to have actually put Socialism into practice. He was not a member of the Imperial Family of China himself. But he was an adroit Palace intriguer. He made very good use of the chances that the deaths, at youthful ages, of 3 Emperors, one after the other, brought to him. He poisoned the last Han Dynasty Emperor, **P'ing-Ti,** himself. In the year 8 A.D. he proclaimed himself Emperor, the first of the Hsin Dynasty, "according to the revealed will of Heaven". The years after that, till his death in the year 22 A.D., is one of the most confused periods in Chinese history. (1) Wang Mang appears to be a matchless demagogue. He altered the texts of some classical Chinese books, and presented himself as a great, and even sacred, personality. It could be that he was also the first person to put into application modern methods of mass propaganda and brainwashing. (2) He was presented to the people as a ruler who acted in strict conformity with precedents and followed the precepts of great ancient rulers. The laws he promulgated, contrary to what was claimed for them, brought nothing really new. They were merely distorsions of the old laws, some of them laws that had fallen into disuse since a considerable time. Wang Mang often distorted the meanings of ancient texts, and sometimes made fraudulent additions. W. Eberhard, the famous Sinologist, is of the opinion that Wang Mang and his officials undoubtedly made these misinterpretations and additions intentionally, but he adds the thought that in time Wang Mang began to believe his own lies, thus shedding light on a remarkable character.(3)

Wang Mang had his own sons and grandsons executed. During the time he was Emperor, he spent the entire revenue of the State to strengthen his new regime. This new regime presented a character very similar to "socialism" in the sense understood today. (4) Two famous Sinologists, O. Franke, and W. Eberhard, basing themselves on Chinese sources, summarize the "socialist laws" of Wang Mang as follows:

"His first act, as soon as he ascended the throne, was to liquidate all members of the ancient Imperial Family, except some minor members in distant and unimportant offices. After that came a mass of new laws. These laws led later to his being called the first socialist on the Chinese throne. At first look, these laws appear in many respects very close to modern socialist legislation. Private persons were forbidden to own slaves. All slaves became the property of the State. Private persons were also forbidden to own land. All land became the property of the State. Arable land was to be taken from those who had too much and distributed for use among peasants who did not have any land. Wine, salt, iron utensils and coins came under state monopoly. Only the State had the right to exploit lakes and mountains. This last measure covered all fishing in lakes, all fire-wood and all hunting rights. All money matters were radically changed, and new kinds of money were issued. The state started to make loans to the people. Interest rates on these loans were lower than private lenders used to charge. Finally, special loan-offices were established. These bureaus also used to buy produce when prices fell (specially wheat) and later they sold that produce when there was dearth and prices rose." (5)

W. Eberhad says, "At first look, these laws might appear to favour poor people", but on closer examination he reaches the conclusion that the contrary was the case. He says:

"The reality was quite different. The motive underlying these laws was to fill up the sovereign's Treasury, which had become dangerously depleted. A further objective was to render previously powerful elements impotent. The monetary reform enabled large quantities of money to be minted. Because the intrincsic metallic value of the coins was very low. The monopolies, too, provided a great deal of revenue to

the ruler. The most harmful and t most irksome of the monopolies, for people, was the state monopoly mountains and lakes. Because formed the livelihood of the p people. Now they could not catch or cut fire-wood for themselves, bu ad to buy these from the governmen.. And they had no money with which to b such things. It was also very profit for the government to lend money people. Because, in most cases, the borrowers could not repay the loans. Formerly, in such cases the borrower could, at a sacrifice, reach an agreement with the private lender. But now, when a person failed to pay his debt to the state, the government took away his land, and made him a slave of the state, using him for forced labour. The lending bureaus also failed to be useful as price regulators and stabilizers. They merely made extra profits for the state, buying cheap from people who were forced to sell, and selling at high prices to people who had to buy. In practice, the prohibition of owning slaves by private persons affected only a few rich families, mostly members of the class which was in power before Wang Mang. Similarly, prohibiting private persons from owning land mainly resulted in the seizure of the properties of great landowners. This had the double result of enriching the State and breaking the power of these great land-owners. The sections of the laws pertaining to the distribution of such lands to the peasants was never put into practice and was not taken seriously. Summing up: The sole benefit really envisaged in these laws was to fill the coffers of the state. But even this aim was not fully realized. Because the officials appointed by Wang Mang pocketed the greater part of the profits themselves. Most of the new revenues failed even to reach the capital. The result was a great fall in the living standard of the peasants, and a drying up of the productive sources for future revenues of the state, too." (6)

In order to cover up this failure and the confusion within the country, Wang Mang thought of diverting people's attention to another field, and so declared war on the Huns. But, he had no chance to complete his preparations and start his campaign against the Huns. The confusion and anarchy inside the country increased rapidly. In the year 12 A.D., Wang Mang was obliged to repeal all his "reform laws". It had become clear that these could not be kept up, and that the results so far had been catastrophic. In the year 18 A.D., revolts started in various places, at first on a small scale. These were the desperate uprisings of peasants and other people who could bear the hardships they were suffering no longer. The revolts spread throughout the country and assumed the proportions of a general uprising. The leaders of the uprising were the former landowners in the provinces. Large numbers of people, mainly composed of peasants, were everywhere killing the officials and marching toward the capital. Wang Mang's own soldiers, too, where they did not join the rebels, acted more or less as the rebels did: They started killing officials, and plundering whatever they could lay hands on. Wang Mang's main army, being prepared for the campaign against the Huns, could not be reinforced, and after some time, that army, too, prefered to join the plunderers. So, Wang Mang's armies dissolved away. The remaining members of the ancient Han Dynasty took good advantage of this opportunity, and succeeded in seizing power. Wang Mang was beheadd in 22 A.D., and so received the punishment which he so richly merited, after having caused the death of millions.(7)

---

(1) W. Eberhard, "Çin Tarihi" (Chinese History), Ankara 1947, p.100.

(2) B. Ögel, "Büyük Hun Imparatorluğu Tarihi" vol. II (History of the Great Hun Empire), Ankara, 1981. p.201.

(3) W. Eberhard, op.cit. p. 101

(4) W.M.McGovern, "The Early Empires of Central Asia", Chapel Hill, North Carolina, 1939. p. 214

(5) W. Eberhard, op.cit. p.102.

(6) For a fuller treatment, see: W. Eberhard, op.cit. p.102.

(7) For details, see: O.Franke, "Geschichte des Chinesischen Reiches", (History of the Chinese Empire), vol.I, Berlin-Leipzig 1930. pp. 375-387, 389-cont. 408, 411, 414, 418; vol.II, Berlin 1936. pp.6, 27, 102, 204; vol. III, Berlin 1937. pp. 64, 162, 164-cont., 178, 200, 202-cont., 373; and W. Eberhard, op.cit. p.104-cont.

"SARI TEHLİKE"

Ergenekon GÖKBAYRAK

Doğu'da ve Batı'da yaygın bir tabir olarak "Sarı Tehlike" kullanılagelmiştir. Bu sözlerin ve fikrin altında ne dereceye kadar gerçek yattığını anlıyabilmek için meseleyi objektif bir görüşle inceleyelim:

Çin Milletinin tarihî karakteristik vasıfları:

1- Çin milleti çeşitli yabancı müşahitler tarafından umumiyetle, sinsi, hilekâr, bencil, haris, merhametsiz ve şovenist olmakla itham edilmiştir. Aynı zamanda bu milletin sızma, yayılma ve assimilasyon kabiliyetinin çok yüksek olduğunda hemen herkes ittifak halindedir.

2- Çin milleti, kendisini bütün milletlerden üstün gördüğünden ve kendisini bütün milletlerin efendisi telâkki ettiğinden, diğer bütün milletlerden nefret eder.

3- Çin milleti kendisine "Cun Hua" ünvanını verir. Bunun mânâsı "Merkezî devlet" demektir. Yani Çin devletini bütün dünya devletlerinin merkezi sayar.

4- Çin milleti diğer milletlere isim taktığı zaman çok çirkin mânâlara gelen Çin hiyerogliflerini kullanır. Meselâ tarihteki Hun Türklerinden bahsederken "Şung-Nu" der ki, bunun mânâsı "barbar köle" demektir.

5- Çin milleti tarihte herhangi bir sebeple çok kısa da olsa bir defa girdiği bir memleketi hemen benimser ve orasını artık kendi mülkü sayar. Artık oradan bir daha çıkmak istemez, ne yapıp edip o memleketin halkını assimile etmek ve toprağını kendi toprağına ilhak etmek ister. Nitekim Çin, tarihte "Huang-Ho" adını taşıyan Sarı Nehir'in yukarı ve aşağı vadilerinden ibaret iken, temas ettiği komşuları olan Cav, Batı Cav, Yen, Güney Liyang, Batı Liyang, Doğu Vey, Kuzey Vey, Batı Vey, Kuzey Cu gibi Çince isimler taktığı Türk soyundan birçok milletleri assimile etmiş ve 1600 senesinde doğu ve güney-doğu bölgelerine yavaş yavaş nüfuz ederek, aradan geçen 3,5 asır içinde 1 milyarlık muazzam kitle haline gelmiştir. Bu ükelerin yerli halklarını doğu ve güneydoğu Çin denizindeki adalara sürmüş, fakat bu milletlerin vatanlarını ise kendi topraklarına ilhak etmiştir. Bu suretle Çin, tarihte Batı Türkistan'ı, Afganistan'ın kuzey kısımlarını teşkil eden Bedehşan bölgesini, Keşmir'in Hunza, Gilgit, Baltıstan ve Lâdak bölgelerini, Dış Moğolistan ile İç Moğolistan, Mançurya Doğu Türkistan, Tibet gibi bugünkü Çin müstemlekelerini, keza Güneydoğu Asya, Güney Asya, ve Hint Denizlerinde kâin ve Tayland, Vietnam, Laos, Kamboçya, gibi memleketlerden bazılarını Tang ve Ming sülâleleri, bazılarını ise Mançu sülâlesi devirlerinde birkaç defa zapt ve istilâ etmiş ve bazılarını ise Çin devletinin himayesini kabule mecbur ederek haraca bağlamıştı.

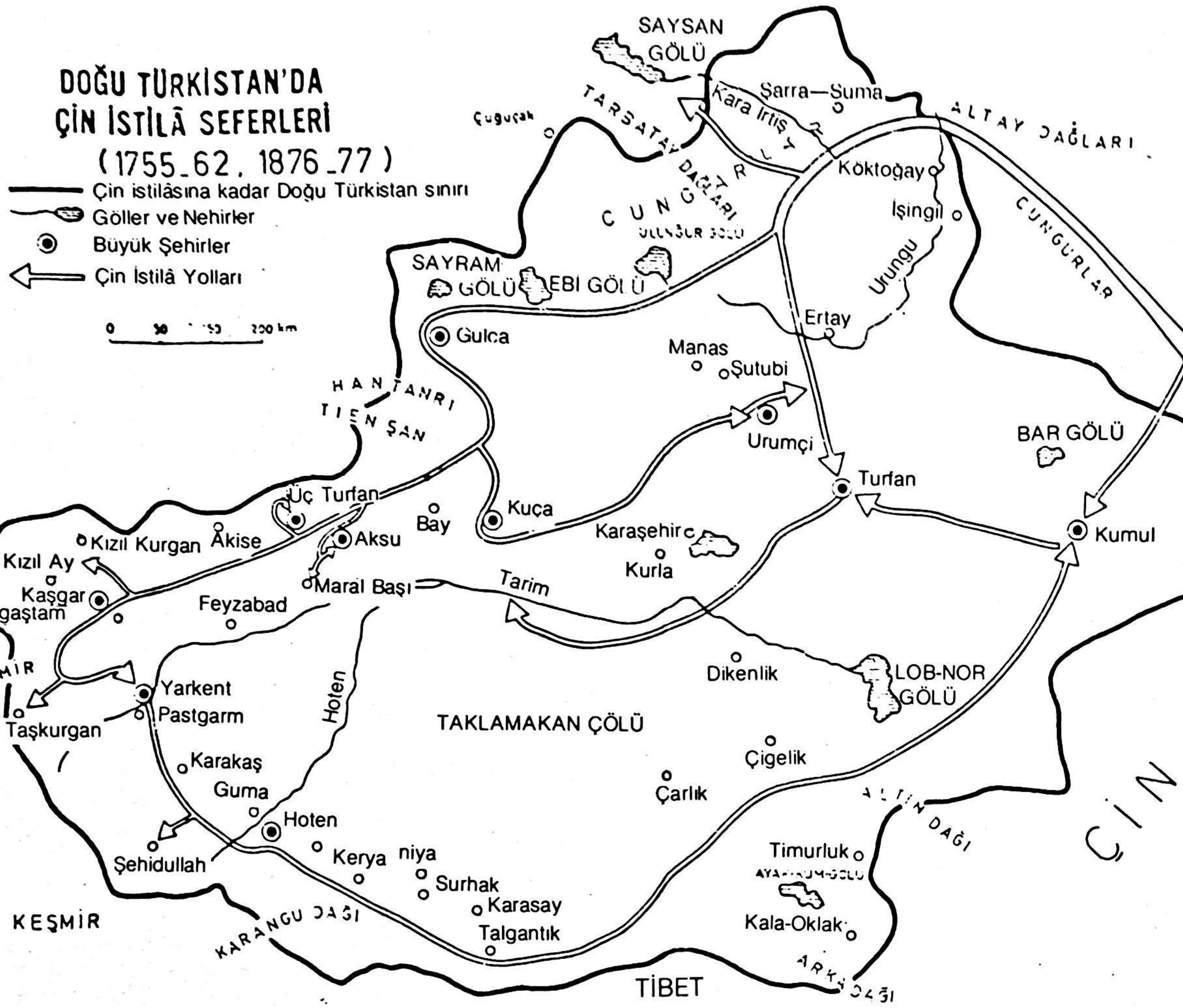
6- Çin Milleti, evvelce herhangi bir sebeple bir defa girip de silâh kuvvetiyle tardedildiği memleketlerden kat'iyen vazgeçmez ve onu unutmaz. Her zaman ve her gözü oradadır. İlk fırsatta orasını ele geçirmek ister.

7- Çin Milleti tarihte sızma yayılma ve emperyalist karakteriyle ve yüksek assimilâsyon kabiliyeti ile daima iftihar eder. En yüksek Çin devlet adamlarıyla ilim ve san' at adamları, her fırsatta Çin milletinin bu karakteristik vasıflarıyla övünürler.

8- Çin milleti tarihte başka milletlerin, meselâ Türklerin, Tibetlilerin, Moğolların ve son olarak da Mançuların esaretine uğradığı zamanlarda, o milleti kendisine tamamiyle yabancı, millet sayarak, onun Çin milleti üzerindeki hakimiyetine isyan eder. Fakat devir değişip de bu defa o milleti esareti altına aldığı zaman ise, artık o milleti kendisine yabancı değil, bilâkis akraba bir kabile; akraba bir millet sayar. Ve kendi potasında eritip yok etmek için ne mümkünse yapar.

9- Tarihte emperyalist ve müstemlekeci milletlerden ve onların devletlerinden hiç birisi, iktisaden sömürdüğü memleketin adını değşitirmeğe teşebbüs etmediği halde, Çin devleti, ikinci istilâ devrinde ve 1882 senesinde Doğu Türkistan'ın millî adını "yeni ilhak olunan toprak" mânâsına gelen "Sinkiang" olarak değiştirmiş ve o gün bu gün Doğu Türkistan'ı bu isim altında tanıttırmağa çalışmaktadır. Binaenaleyh, tarihî hakikatler muvacehesinde rahatça diyebiliriz ki, Çin devleti, dünya hâkimiyeti peşinde koşan, dünyanın en eski ve hunhar ve en

emperyalist devletidir.

ÇİN EMPERYELAZMİ

Çin'in Doğu Türkistan'ı istilâ etmesinin başlıca sebeplerinden biri, bu memleketin fevkâlâde müsait stratejik mevkii dolayısıyle, burasını merkezî bir üs yaparak, buradan, komşu Batı Türkistan, İran, Afganistan, Ortadoğu, Anadolu, Balkanlar ve Orta Avrupa'ya kadar istilâ ederek dünyaya hakim olma arzusudur. Nitekim:

1- Çin tarihleri, Çinlilerin daha milâddan evvelki devirlerde Hindistan, bugünkü Pakistan, Ortadoğu ve Afganistan'ı istilâ için harekete geçmeyi düşünmüşler; fakat bazı sebeplerden muvaffak olamamışlardır.

2- Çin Devleti, Doğu Türkistan'ı üs yaparak, M.Ö. 104 senesinde 6000 askerle; M.Ö. 102 senesinde ise 60.000 askerden müteşekkil büyük bir Çin ordusu sevk ederek, Batı Türkistan'ı zapt ve işgal etmiştir.

3- Milâttan sonra 7. asırda Çinliler gene Doğu Türkistan'ı askerî üs yaparak, Batı Türkistan'ı yedi defa istilâ etmişler ve tâ Hazar Denizi kıyılarına kadar uzanmışlardır. Hattâ daha da ileri giderek İrana ve İran üzerinden bütün Ortadoğuyu istilâya hazırlandıkları bir sırada püskürtülmüşlerdir.

4- Milâdî 7. asırda, Çinliler, bugünkü Pakistan'ın kuzey bölgelerini teşkil eden Hunza ve Baltıstan taraflarını iki defa istilâya muvaffak oldukları zaman Araplar, İranlılar, Afganlılar ve Hintliler büyük bir korkuya kapılarak arka arkaya kıymetli hediyelerle elçiler göndermek suretiyle, Çinlilerin düşmanlığını ber taraf etmeğe muvaffak olmuşlardır.

5- Doğu Türkistanlıların asırlarca Çinlilerle olan mücadeleleri dolayısı ile emperyalist Çin'i, batıya müteveccih bütün akınları ve teşebbüsleri Doğu Türkistan'da kesilmiş veya Çinlilerin Batıya göçmelerine kesin

surette engel olmuştur. Eğer Türkistanlıların Çinlilerle mücadeleleri olmasaydı, diğer bir deyimle Doğu Türkistanlılar Çin hakimiyetini ve esaret hayatını kabul etmiş olsaydılar, emperyalist Çin, zamanımızdan asırlarca evvel batıya sıçrayarak Batı Türkistan'ı ve onun üzerinden de Afganistan, Hindistan, İran; İran üzerinden de bütün Ortadoğu memleketleriyle Balkanları ve hattâ Orta Avrupayı zapt ve istilâ ederek, fevkâlâde assimilâsyon kabiliyeti dolayısıyle bütün bu memleketleri Çinlileştirmiş olacaktı. İşte Doğu Türkistan Türklerinin bütün Çin akınlarını Doğu Türkistan'da durdurması sayesindedir ki, bu memleketler, bugünkü millî mevcudiyetlerini muhafaza etmek imkânını bulmuşlardır.

Bu itibarla, kesinlikle denilebilir ki, Doğu Türkistan, tarihte batı dünyasının doğudaki en müstahkem kalesi rolünü oynamıştır. Bunu anlamak için bugünkü Çin Cumhuriyetinin kurucusu ve 1911 Çin inkılâbının önderi olan Dr. Sun Yat-Senin 1924 senesinde neşrettiği "Üç Halk Prensibi" mânâsına gelen "SAN-MİN-CU-Yİ" adlı meşhur kitabına bir göz atmak kâfidir.

ÇİN'İN MİLLİ GAYE VE HEDEFLERİ

Millîyetçi Çin Devletinin umumi siyasetine ışık tuttuğu kadar, bugünkü Kızıl Çin Devletinin genel politikasını etkileyen Dr. Sun Yat Sen'in mezkûr kitabının 17. sahifesinde şöyle deniyor: **"Çin, eskiden çok kuvvetli ve muazzam bir devletti. Çok geniş topraklara hükmederdi. Geçmişte Çin Devletinin siyâsî hudutları şöyle idi: Doğu'da Şark Denizi, batıda Pamir yaylasının batı kısmı, kuzeyde Amur Nehri, Güneyde Himalâya Dağları ile çevrili idi. Vietnam, Burma, bizim topraklarımızdı. Vietnam'ın Çin'den koparılmasından evvel, Çin Devleti, Amur ve Asur Nehirlerinin her iki kıyısındaki topraklarını kaybetti Ondan daha evvel ise Doğu Türkistan ve Batı Türkistan bizim topraklarımızdı. Buralardan başka Tayland, Okinova, Borneo, Sumatra, Cava, Nepal, Bhutan gibi cenubî Asya memleketleri Çin'in metbuu olup, devletimize vergi ve haraç verirlerdi. Fakat Çin devleti geçen asırda zayıflayınca Ruslar, İngilizler, Fransızlar, Japonlar ve Almanlar gibi Avrupalı yabancı emperyalist milletler Çin'in birçok ülkelerini zorla koparıp aldılar. Binaenaleyh Çin devleti tekrar kuvvetlenmeli ve birgün bu ana toprakları mutlaka geri almalıdır.'**

Modern Çin'in kurucusu, mezkûr kitabının 49. sahifesinde ise: **"Eğer 400 milyonluk Çin devleti, tarihte hangi yoldan yürümüştür diye bir sual sorulacak olursa Çin Devletinin emperyalizm yolundan giderek bugünkü vüs'at ve inkişafını sağladığı cevabı verilmelidir. Zira atalarımız, tarihte siyâsî kuvvet istimal ederek zayıf milletlerin yurtlarını zapt ve işgal etmek suretiyle Çin devletini büyütmüşlerdir."** diyor.

Görülüyor ki, Çin milletinin karakteri en yetkili şahsiyetinin kalemi ile ifade edilen bu sözlerle Çin devletinin ister millîyetçi olsun, ister kızıl olsun, millî hedefleri ve emperyalist gayeleri açıkça gösterilmiş olmaktadır.

KIZIL ÇİN TEHLİKESİ

Her nekadar millîyetçi Çin devleti, uğradığı dahilî ve haricî gaileler dolayısı ile bu millî hedeflere doğru kesin teşebbüslere girişmeğe cesaret edememiş ve buna imkân da bulamamış ise de, bugünkü Kızıl Çin hükümeti, komünizm kisvesi altında, bu hedeflere müteveccih çok büyük gayretler sarfetmekte ve çok esaslı ve şumüllü tedbirler almaktadır. Diğer bir deyimle, bir zamanlar Avrupalıların müstakbel bir heyûlâ gibi gördükleri "Sarı Tehlike", İkinci Dünya Harbinden sonra artık Kızıl'a bürünerek fiilen hakikat olma yoluna girmekte ve komünizmin sert taktikleri ile hergün biraz daha büyüyerek gittikçe yaklaşmaktadır.

Bu cümleden olarak, Kızıl çin, istikbalde girişeceği tecavüz ve istila hareketlerine ait çok taraflı ve şumüllü askerî, siyâsî ve iktisadî plânlarını şimdiden hazırlamış bulunmaktadır. Bu meyanda:

1- Kızıl Çin hükümeti, tarihte Çin toprağı olarak telâkki ve resmen ilân etmekten çekinmediği komşu memleketlerin dillerinde sistemli radyo yayınları yapmakta, propoganda kitapları, mecmua ve broşürler neşretmekte ve bu işler için gerekli elemanları yetiştirmek üzere hususî kurslar, mektepler, cemiyetler ve enstitüler açarak göz koyduğu memleketleri've bu memleketlerin halklarını yakından tanımak için her bakımından ve her cepheden tetkik ettirmektedir.

Kızıl Çin hükümeti, millî gaye ve hedeflerine ulaşmak için muazzam servetler sarfederek, her vasıtadan ve her fırsattan azamî derecede faydalanmaktadır. Kızıl Çin hükümetinin umumî mahiyetteki bu faaliyetleri yanısıra giriştiği askerî ve fiilî icraatı daha da şayanı dikkattir. Şöyle ki:

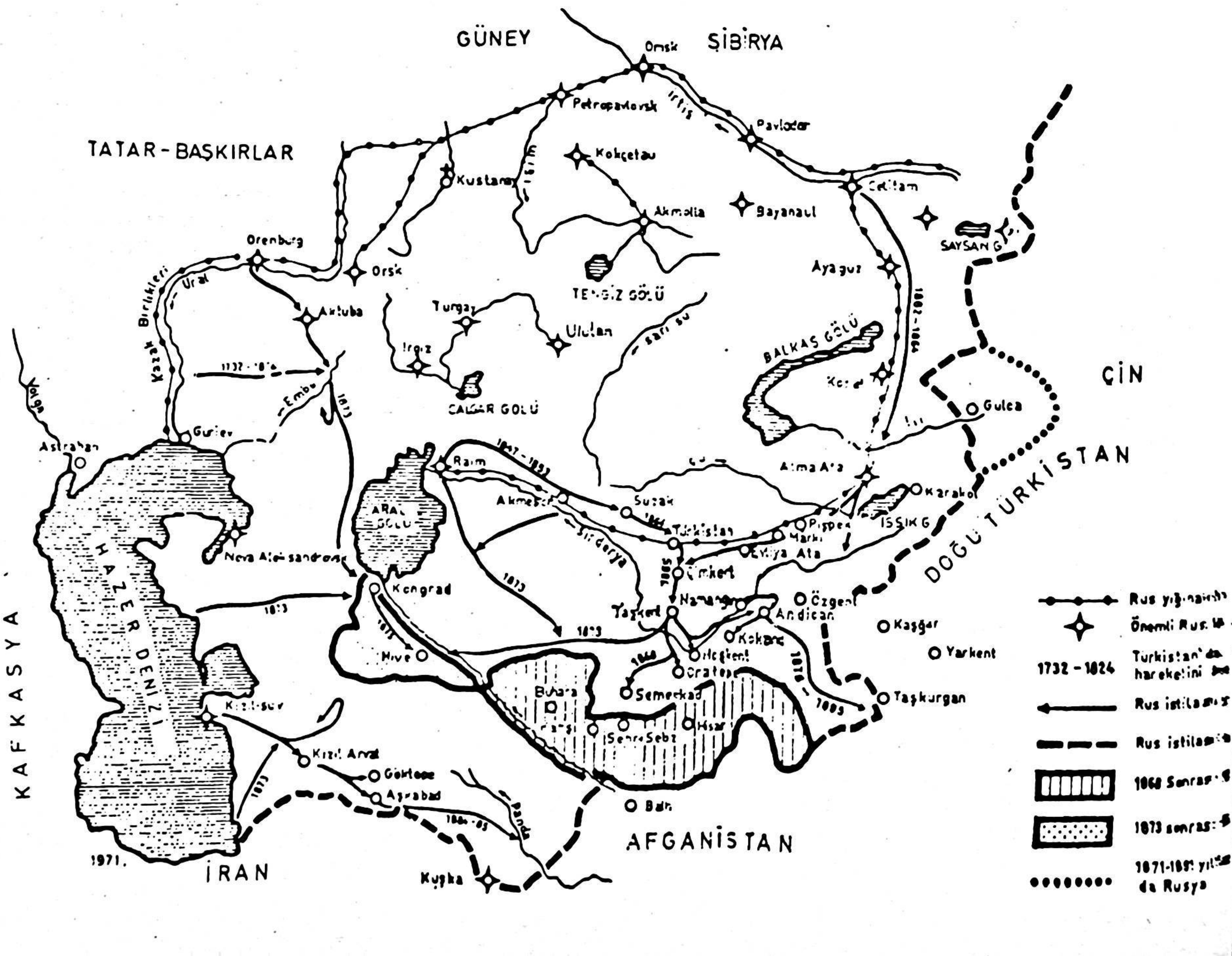
2- Kızıl Çin, 1949 da Doğu Türkistan'ı işgal ettikten sonra bu ülkenin fevkalâde müsait, merkezî ve stratejik durumu dolayısiyle, burasını askerî bir üs olarak kullanmak üzere her türlü askerî harp malzemesiyle doldurmuştur. Bu meyanda Kızıl Çin idarecileri, elde edilen malûmata göre, Doğu Türkistan'a milyonlarca muvazzaf asker getirmiş ve bunları memleketin en stratejik kilit mevkilerinde mevzilendirmiş bulunmaktadır. Kızıl Çin'in Doğu Türkistan'daki bu kuvvetlerinden başka yedek askerleri ve sayısız uçağı vardır. Bu kuvvetlere ilâveten, askerî işlerde kullanmak üzere onbinlerce üniversite talebesini Doğu Türkistan'a sevketmiştir.

3- Kızıl Çin hükümeti Doğu Türkistan'ı Çinlileştirmek ve yerli Türkleri öz vatanlarında ekalliyette bırakıp kalabalık Çin potasında eriterek yok etmek maksadiyle Doğu Türkistan'a getirip en iyi topraklara iskân ettiği milyonlarca Çinli muhacirle birlikte halen Doğu Türkistan'da bulunan komünist Çinlilerin yekûnu on milyonlara ulaşmıştır.

4- Kızıl Çin hükümetinin Doğu Türkistan'daki mühim icraatından bir diğeri de Doğu Türkistan'dan komşu Batı Türkistan; Hindistan, Pakistan ve Afganistan'a giden müteaddit yollar inşa ettirmiş olmasıdır ki, bu yolların stratejik ehemmiyeti oldukça yüksektir.

5- Kızıl Çin hükümetinin emperyalist politikasının hazırlıkları meyanında en dikkati celbeden diğer bir husus da 500.000 insanı kırbaç ve süngü altında gece-gündüz zorla çalıştırmak suretiyle, kısa bir zamanda 2350 Km. uzunluğundaki "Urumçi-Lencu" demiryolunu ikmal etmiş bulunması ve bu yolu güneydoğu Türkistana doğru uzatmasıdır. Eğer Kızıl Çin'in Sovyetlerle arası açılmış olmasaydı, bu demiryolu, Sovyetlerin meşhur "Türksib" Türkistan-Sibirya demiryolu ile birleştirile-

TÜRKİSTAN'A KARŞI RUS SALDIRI YOLLARI
(XVIII. Yüzyılın Başında Kuzey'de — XIX. Yüzyılın Sonunda Güney'de)

cekti. Bu suretle uzak şark ile Avrupa, Pasifik ile Karadeniz, bu demiryoluyla birbirine bağlanmış olacaktı.

6- Kızıl Çin hükümetinin 34 senelik iktidarı zarfında kaydettiği muazzam askeri inkişaf sayesinde harp gücü ve askerî potansiyeli büyük ölçüde arttığından, artık Asya'daki büyük rakibi ve komşusu olan eski velinimeti Soyvet Rusyayı dahi tehdit etmeye başlamıştır.

Kızıl Çin ile Sovyet Rusya arasındaki ihtilâf, zahirde ideolojik mahiyette gibi gözüküyorsa da, hakikatte bu iki devlet arasındaki zıddıyetin esası ve temelleri, millî ve tarihî menfaatlere dayanan "Asya hatta dünya hakimiyeti" fikri üzerinde toplanmaktadır. Çünkü bugün, Sovyet Rusya'nınbütün müstemlekeleri dahil yüz ölçümü 21.000.000 Km². dir. Bu vâsî topraklar üzerinde yaşayan insanların mikdarı ise sadece 260.000.000 dur. Buna mukabil Çin'in Mançurya, İç Moğolistan, Doğu Türkistan ve Tibet gibi bütün sömürgeleri dahil, yüzölçümü ise ancak 9.597.000 Km².dir; bu topraklar üzerinde yaşayan insanların nüfusu ise 1 milyardır. Çin'in nüfusu her sene 25-30 milyon artmaktadır. Bu nüfus arta arta bir gün gelecek kıt'a Çin'e sığmayacak ve taşacaktır. Bu itibarla Çin'in yukarıda belirttiğimiz tarihî ve an'anevî emperyalist emellerinden maada, sadece bu nüfus artışı ve artan nüfusu beslemek ve doyurmak mecburiyeti Çin idarecilerini ister istemez ekspansif bir siyaset takip etmeğe mecbur kılmaktadır.

7- Kızıl Çin, bilhassa Sovyet Rusya ile, müstakbel bir sıcak harbin ve hattâ nükleer [illegible] harbin hummalı hazırlığı içindedir. Kızıl [illegible] azından Batı Türkistan'a; Sovyetler de Doğu Türkistan'a göz dikmiş durumdadırlar. Her iki emperyalist devlet, göz koyduğu ülkenin halkını, müstevli ve sömürgeci olarak vasıflandırdığı ve ilân ettiği, başındaki devlete karşı, karşılıklı isyana teşvik ve tahrik etmekte ve istikbale matuf çok cazip vaadlerde bulunmaktadırlar. Binaenaleyh istikbalde Kızıl Çin ile Sovyet Rusya arasında bir harp vukuunda bu iki dev arasındaki mücadelenin başlıca mevzularından ve safhalarından biri, hiç şüphesiz Doğu ve Batı Türkistan olacaktır.

KIZIL ÇİN'İN SOVYET RUSYA'YA KARŞI ALDIĞI TEDBİRLER:

Kızıl Çin, fevkalâde önem verdiği Doğu Türkistan'ı Ruslar'a kaptırmamak amacı ile, Sovyetlere karşı aldığı askerî tedbirlerin yanısıra bazı idarî ve ekonomik tedbirlere de başvurmuştur ki başlıcaları şunlardır:

1- Doğu Türkistan'ın fevkâlâde zengin yeraltı servet kaynaklarını ve hava yollarını müştereken işletmek maksadiyle 27.3.1950 tarihinde Sovyetlerle akdetmiş olduğu üç muahedeyi, 1957 senesinde, Kızıl Çin hükümeti tek taraflı olarak feshetmiştir.

2- Kızıl Çin hükümeti evvelce Doğu Türkistan'da mevcut bulunan 5 Sovyet Konsolosluğunu kapatmıştır.

3- 1916 ve daha evvelki yıllarda Batı Türkistan'dan Doğu Türkistan'a göç ederek yerleşen bütün Batı Türkistanlı Türklerle diğer bütün gayrı Türk Sovyet teb'asını, Doğu Türkistan'dan kovmuştur.

4- Doğu Türkistan halkının Sovyetlerle her türlü temas ve münasebetlerini kökünden kesmek maksadiyle, Kızıl Çin hükümeti, Sovyet hudut mıntıkalarında oturan bütün yerli Türkleri geri çekmiş ve bunların yerlerine Çinli muhacirleri yerleştirmiştir.

5- Kızıl Çin hükümeti, memlekette mevcut Sovyet yerleştirmesi ve Sovyet sempatizanı ne kadar unsur varsa, hepsini tasfiye etmiştir.

6- Eski Sovyet-Çin dostluğu zamanında Sovyet Rusya'da basılıp Doğu Türkistan'a gönderilerek, Doğu Türkistan'daki okullarda okutulmakta olan bütün Rus kitaplarını, gazete ve mecmualarını ve hattâ Rusça bütün ders kitap ve araçlarını, velhasıl Rus menşe'li ne varsa hepsini toplatıp imha etmiştir.

RUSLARIN DOĞU TÜRKİSTAN SİYASETİ:

Rusların gerek Çarlık devrinde ve gerekse bugünkü komünizm devrinde Doğu Türkistan hakkındaki siyasetlerinin temelini şunlar teşkil etmiştir:

1- Beynelmilel durum imkân verdiği takdirde, Doğu Türkistan'ı istilâ ederek Rus topraklarına katmak;

2- Bu mümkün değilse, Doğu Türkistan'da Çinlilere karşı vuku bulan millî kurtuluş hareketlerini, kurulan millî hükümetleri kendi tesirlerine almak suretiyle Doğu Türkistan'a hakim olmak;

3- Bu da mümkün değilse, merkezî Çin hükümetine itaat etmeksizin keyfî ve müstakil şekilde Doğu Türkistan'ı idare etmekte olan egoist ve militarist Çinli valilere yardım etmek, Doğu Türkistan'daki millî kurtuluş hareketlerini bastırmak suretiyle, bu Çinli valileri kendi kontrol ve idaresine alarak, bunlar marifetiyle Doğu Türkistan'ı idare etmek;

4- Merkezî Çin hükümeti Doğu Türkistan'ı bilfiil işgal ve istilâ etmek

imkânı bulunca, bu istilânın kolaylaştırılmasına yardımcı olmak suretiyle, merkezî hükümetin sempatisini kazanmağa teşebbüs etmek.

Ruslar, bu politikaları icabı, geçen asırdan beri Doğu Türkistan Türklerinin bütün millî hareket ve teşebbüslerini, daima müstevli Çinliler lehine baltalamışlardır. Meselâ:

A- İli vilâyeti Çin esaretinden kurtulup, aradan 8 yıl geçtikten sonra, yani 1871 senesinde silâh zoruyla İli vilâyetini istilâ etti. Bu vilâyeti kurtaran ve burada kurulan devletin hükümdarı olan Ebul Alâ Hudaykuloğlu'nu esir alarak Rusya'ya götürdü. Bundan gayesi: İli'nin, İli'den maade bütün Doğu Türkistan'daki mahalli hükümetleri birleştirip müttehit bir devlet kurmağa muvaffak olan Yakup Han Bâdevlet'in eline geçmesini önlemek; bu suretle Bâdevlet'in İli yoluyla Rus mahkûmu Batı Türkistan'ı kurtarma plânını suya düşürmekten ibaretti.

B- Doğu Türkistan'a vâki ikinci Çin istilâsından 5 yıl sonra, yani 1881 de ısrarlı teşebbüsleri ve tehditleri neticesinde Ruslar, Çinlilerden 9.000.000 ruble tazminat ve İli vilayetinden büyük bir arazi parçası koparıdılar. Ruslar ancak bu suretle İli'yi terketmişlerdi.

C- Ruslar, Çinlilerin zayıf zamanlarından istifade ederek zor kullanmak ve tehdit etmek suretiyle 1864, 1881, 1882, 1883, 1884 senelerinde Çinlilerle aktettikleri Tarbağatay, Petrograd, Kaşgar, Habahı anlaşmaları icabı Altay, Tarbağatay, İli, Aksu ve Kaşgar vilayetlerinden yüzbinlerce km²'lik toprak ve birçok emperyalistik imtiyazlar koparmışlardır.

Ç- Sovyet Rusya'ya gelince: Kumul isyanı patlak verdikten sonra, Rusya bu

RUSYA VE ÇİN HAKİMİYETİ ALTINDAKİ TÜRKİSTAN'DA İDARİ TAKSİMAT

isyanı kendi kontroluna almak istedi. Buna muvaffak olamayınca büyük bir korku ve endişeye düştü. O zamanki Doğu Türkistan Umumi Valisi Ching Shu-Rin ile 7.10.1931 tarihli yedi maddelik gizli bir muahede Akdetti. Bu muahede icabı, Doğu Türkistan'dan bir takım emperyalistik imtiyazlar kopardı. Buna mukabil, Doğu Türkistan'daki ayaklanmayı bastırma hareketinde kullanması için malzeme vermek suretiyle yardım etmişti.

D- Ruslar, 1933 senesinde Ching-Shu-Rin'in yerine geçen general Şın Şî Say ile aktettiği çok gizli bir anlaşma icabı, Doğu Türkistan'dan eskisine nazaran daha fazla imtiyazlar kopardı. Buna mukabil büyük miktarda askerî yardım yaparak Türkistan'a yayılan kurtuluş hareketinin bastırılmasına ve Kumul inkılâbının lideri Hoca Niyaz'ın riyasetinde merkezi Kaşgar olmak üzere kurulan millî hükümetin dağıtılmasına sebep oldu. Ayrıca bu istilâ tamamlandıktan sonra da 300.000 Türk'ü tevfik ederek, başta Cumhurbaşkanı Hacı Hoca Niyaz ve Başbakan Sabit Abdulbâki olmak üzere 100.000 kişiyi çeşitli işkence ve öldürüş usulleriyle imha ettiler. Böylece 1933-1943 arasında 10 yıl müddetle bu gaddar Çinli valiyi kukla gibi kullanmak suretiyle Doğu Türkistan Türklerine kan kusturdu ve memleketin bütün nimetlerinin başına bütün açlığıyla çöreklendi.

E- 1937 senesinde Rus kuklası general Şın Şi Say'ın mezalimine karşı Abdüniyaz adlı bir milli kâhramanın liderliğinde bir ayaklanma vukua geldi. Abdüniyaz, 4 ay içinde Doğu Türkistan'ın büyük bir kısmını kurtardı. Fakat neticede Sovyet Rusya, büyük miktarda asker sevketmek suretiyle bu isyanı da bastırdı. Esir aldıkları 20.000 millî mücahidi çeşitli işkencelerle öldürdü. Mücahitlere çeşitli şekillerde yardımlarda bulundukları iddiasıyla onbinlerce mâsum insanı tevkif ederek, insanlık dışı türlü türlü işkenceler yaptı.

F- 1940'da Altay'da Osman Batur liderliğinde bir ayaklanma oldu. General Sın, bu isyanın bastırılmasında da Ruslardan yardım istedi. Ruslar, bu fırsattan istifade ederek general Şın Şi Say'a "harfi bile değiştirilmemek" şartıyla, kendi hazırlattığı 17 maddelik bir anlaşmayı imza ettirdi. Bu muahede ile, eskisine nisbetle çok fazla imtiyazlar aldı. Mukabil olarak yardımda bulundu ve hattâ Altay'daki ayaklanmayı bastırmağa giden general Şın'ın kuvvetlerini Rus müşavirleri kumanda etti.

G- 1944'de İli vilâyetinde Ali Han Töre' nin liderliğinde, Millîyetçi Çine karşı bir ayaklanma oldu. Kısa bir süre içerisinde İli, Tarbağatay, Altay vilâyetleri Çin istilâsından kurtarıldı. Ali Han Töre'nin riyaseti altında, merkezî İli'de olmak üzere müstakil bir hükümet kuruldu. Bu hükümet, Doğu Türkistan'ın diğer kısımlarını da kurtarmak üzere harekete geçti. Kurtuluş hareketinin sür'at ve gelişmesinde büyük korkuya kapılan Çinliler, Doğu Türkistan'ı tahliye etmeğe, çoluk çocuklarını Çin'e taşımağa başladılar. Fakat, bu defa Doğu Türkistan' ın tamamiyle kurtulup istiklâlini kazanması Batı Türkistan'a örnek ve teşvik olacak endişesiyle büyük bir korkuya kapılan Ruslar, İli hükümetini korkutmak ve tehdit etmek suretiyle Millîyetçi Çin ile anlaşmağa mecbur etti.

Ğ- 1949'da Millîyetçi Çin, Komünist Çin hükümetine tamamen mağlûp olduktan sonra, Millîyetçi Çin'in Doğu Türkistan' daki 100.000 mevcutlu askerlerinin Kanton' daki merkezî hükümetle alâkası kesildi. Bu fırsatı ganimet bilen Doğu Türkistan Türkleri, millîyetçi Çin kuvvetlerini bertaraf ederek istiklâlini ilân etmek ve onlardan elde ettikleri silâhlarla, Doğu Türkistan'ı Kızıl Çin kuvvetlerine karşı müdafaa etmeğe karar verdiler. Fakat, Kızıl Çin hükümetinin sempatisini kazanmak ve ileride imtiyazlar koparmak için, Ruslar, Doğu Türkistanlılara Kızıl Çin kuvvetlerine karşı savaşa giriştikleri takdirde askerî müdahelede bulunacağı tehdidini savurarak, Doğu Türkistan'a olan Kızıl Çin istilâsına yardım etmiş oldular.

Netice olarak kesinlikle iddia edilebilir ki, bu politika seyri göz önünde tutulursa, Rusların Doğu Türkistan hakkında izledikleri tarihî politikalarında bugün için yapacakları herhangi bir değişiklik, nihayet bir t a k t i k değişikliğinden öteye geçemiyecektir.

RUSLARIN KIZIL ÇİN'E KARŞI ALDIĞI TEDBİRLER:

Kızıl Çin'in Doğu Türkistan'da aldığı askerî, ve iktisadî tedbirler Sovyetler'i son derece ürkütmekte ve mukabil bazı tedbirler almağa sevk etmiş bulunmaktadır. Ki bu tedbirlerin başlıcaları şunlardır:

1- Son elde edilen bilgilere göre, Sovyetler de hudut boylarında çeşitli askerî tedbirler aldığı gibi, Kızıl Çin'in iddia ve propogandalarını tesirsiz bırakmak için, Batı Türkistan Türklerine uygulamakta olduğu umumî politikasını bir hayli yumuşatmıştır.

2- Aynı sebeplerden dolayı, Batı Türkistan'a iltica eden Doğu Türkistanlı-

lara beklemedikleri sıcak bir alâka göstererek, bunları umumiyetle Doğu Türkistan'a yakın bölgelere ve özellikle Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan'ın muhtelif şehirlerine yerleştirmişlerdir.

3- Sovyetler Doğu Türkistan'dan kaçıp gelen Doğu Türkistanlıları teşkilâtlandırmaktadır. Bir rivayete göre bunlardan 50.000 kişilik "Doğu Türkistan'ı Kurtarma Ordusu" adıyla komandolar teşkil ederek, başına Doğu Türkistanlı mülteci general Zünnun Tayyip'i geçirmiştir. Bunlardan, vurucu kuvvet ve gerillacı elemanlar yetiştirmek için hususi eğitimler gösterilmektedir.

4- Kazakistan'da Özbekistanda Özbek Üniversitelerine bağlı olmak üzere "Uygurloji Enstitüsü" adıyla bir ilmî araştırma müessesesi teşkil ederek Doğu Türkistan'ı her cephesiyle tanıtmağa çalışmaktadır.

5- Yine bir rivayete göre Doğu Türkistanlılardan "Doğu Türkistan Millî Komitesi" adında millî bir kurtuluş komitesi kurmuştur.

6- Müstakbel Doğu Türkistan Devletini hariçte temsil edecek diplomatları yetiştirmek üzere Sovyet Dış İşlerine bağlı hususî bir enstitü vücuda getirilmiştir.

7- Taşkent ve Alma-Ata radyoları, Doğu Türkistan'a müteveccih olmak üzere her gün iki saat yayın yapmaktadırlar.

8- Sovyet Rusya matbuatı, Sovyet idarecileri "Doğu Türkistan'ın Çin tarafından işgal edilen bir ülke olduğunu, bura halkının Çinli olmadığını" her vesile ile tekrarlamaktadırlar.

Yukarıdaki hususlardan çıkarılacak netice şudur ki, Doğu Türkistan'ın komşuları ve onun dostu olması tabiî olan ülkeler için en akıllıca ve kendi menfaatlerine de en uygun olan yol, Doğu Türkistandaki durumu yakından incelemek, Doğu Türkistan'ın geleceği konusunda esaslı şekilde düşünmek, Doğu Türkistan halkının hürriyet ve insan hakları için yürüttüğü manevî mücadeleyi diplomatik yollardan desteklemek, gerekirse kendi aralarında ve ilgili diğer devletler ile de müşavere ederek, Doğu Türkistan'a hem dünya sulhu için hem de ora halkının insan hakları için en uygun bir statüyü sağlamak üzere siyasî bakımdan mümkün olanı yapmaya çalışmaktır. Bunun için zarurî bir ilk adım da bu ülke halkının hürriyet isteğine tam maenvî destek sağlamaktır.

Şu halde Doğu Türkistan mes'elesi, zahirde görüldüğü gibi sadece Doğu Türkistanlıları ilgilendiren mahallî bir dâvâdan ibaret olmayıp komşu ve dindaş memleketlerle yakın doğu memleketlerini, bütün hür dünyanın hattâ bütün insanlığın mukadderatını ve dünya sulhünü yakından alâkadar eden köklü ve aktüel bir mes'eledir.

Dördüncü sayımızdan itibaren

Suudî Arabistanlı değerli ilim adamı Dr. Muhammed Ali Bâr tarafından hazırlanan ve Sovyet tahakkümündeki Müslüman Türkler'in komünizm şartları altında yaşayışlarını konu alan iki ciltlik büyük eserden bazı pasajların ve bölümlerin, Türkçeleştirilerek verileceğini okuyucularımıza duyururuz.

D T S.

اعلان

نعلن لقرائنا الكرام أننا اعتبارا من العدد القادم لمجلتنا سنقدم لهم تعريفا بالكتاب القيم «المسلمون في الاتحاد السوفيتي عبر التاريخ» لفضيلة الدكتور محمد علي البار، ومقتطفات منه، كماتشكرا لمؤلف على انجازه العظيم في خدمة الاسلام والمسلمين، فجزاه الله عنا كل خير.

صوت تركستان الشركية

مسلمي تركستان الغربية تكذيبا للادعاءات والدعايات الصينية مع اتخاذ تدابير عسكرية مختلفة على طول حدوده مع الصين الشيوعية.

٢ـ واللاجئون من التركستانين الشرقيين الى تركستان الغربية يلقون من السلطات السوفيتية علاقة ودية واهتماما خاصا ويتم اسكانهم في المناطق القريبة من تركستان الشرقية وبصورة خاصة في مدن كزاكستان، وكيرغيزستان، وتاجكستان.

٣ـ يقوم الاتحاد السوفيتي بتنظيم اللاجئين من تركستان الشرقية والهاربين منها، وقد قيل ان جيشا من الفدائيين قوامه ٥٠ الف فدائي تم تشكيله باسم «جيش التحرير لتركستان الشرقية» وتعيين الجنرال ذي النون طيب قائدا عليه وهو لاجئ من تركستان الشرقية حيث يجري تدريبهم على حرب العصابات واعدادهم قوة ضاربة في معسكرات خاصة يلقون فيها تدريبا خاصا.

٤ـ اقام الاتحاد السوفيتي مؤسسة بحث علمي بعنوان «المعهد العالي للعلوم الاويغورية» في كل من جامعتي كزاكستان و اوزبكستان ويتم التعريف بتركستان الشرقية بجميع جبهاتها عن طريق هذه المؤسسة.

٥ـ ومما يقال ان لجنة تم تشكيلها من التركستانين الشرقيين واطلقوا عليها اسم «اللجنة الوطنية لتركستان الشرقية» لتعمل من اجل تحرير تركستان الشرقية ونيل استقلالها.

٦ـ اقام الاتحاد السوفيتي معهدا خاصا تابعا للشؤون الخارجية السوفيتية لتخريج الدبلوماسيين الذين يمثلون في الخارج دولة تركستان الشرقية المزمع انشاؤها.

٧ـ تقوم اذاعات طشقند وآلما ـ آتا ببث برامج موجهة الى تركستان الشرقية لمدة ساعتين في كل يوم.

٨ـ والاداريون السوفيتيون يدلون في كل وسيلة ببيانات وتصريحات يؤكدون فيها على ان تركستان الشرقية مستعمرة صينية وان شعبها ليس صينيا، وانما هو شعب احتلته الصين.

وان كنا في حاجة الى تلخيص العلاقات الصينية ـ الروسية اليوم فيمكن القول بان الاسباب والعوامل التاريخية، والاقتصادية، والسياسية تجعل الحرب بين الاتحاد السوفيتي والصين الشيوعية ضرورة حتمية. واذا وقعت حرب بينهما وانتصرت فيها الصين الشيوعية فتحتل الصين سبيريا، وتركستان الغربية وتمتد الى شواطئ بحر قزوين ومن هناك تجتاح القفقاس الى الاناضول، والبلقان والى اوربا الوسطى ومن على ايران الى الشرق الاوسط. اما اذا كان الانتصار من نصيب الاتحاد السوفيتي فتقع تركستان الشرقية، ومغولستان الداخلية، ومانشوريا، والتبت في احتلال الاتحاد السوفيتي ويقترب الروس من الهند وباكستان عبر حدود تركستان الشرقية، ويعرض ذلك مستقبل هذه البلاد للخطر...

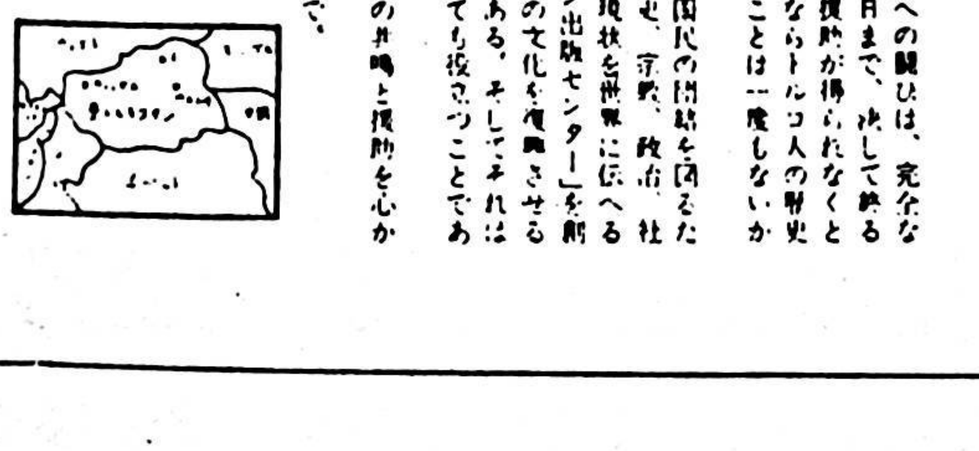
النتيجة:

ويتضح من ذلك كله ان قضية تركستان الشرقية ليست قضية محلية لاتهم الا التركستانين الشرقيين فقط، كما يبدو ويظنه البعض، بل هي قضية واقعية ملموسة تهم عن كثب كلا من البلاد المجاورة، والبلاد الاسلامية الشقيقة، وبلاد الشرق الادنى وتتعلق بمصير العالم الحر، والانسانية كلها، والسلام العالمي.

لذلك كان لزاما، وواجبا محتما على كل من تركيا العزيزة التي هي السند الاول ومصدر الامل للبلاد التركية الاسلامية المحتلة وحليفاتها في حلف «الناتو» والدول المجاورة والبلاد الاسلامية الشقيقة الاهتمام بقضية تركستان الشرقية باهمية بالغة ومتابعة ما يجري فيها عن كثب ودعم ومساندة التركستانين الشرقيين الذين يخوضون في الداخل والخارج كفاح موت او حياة في سبيل كيانهم القومي وحريتهم واستقلالهم، وعلى الدول المعنية جميعا اجراء مشاورات فيما بينها للتوصل الى قرار من الان حول مستقبل تركستان الشرقية.

"DOĞU TÜRKİSTAN'IN SESİ" JAPONYA'da

Japonya'da yayınlanan "Asya Forum" adlı derginin 21. sayfasında, Doğu Türkistan'ın Sesi' hakkında çıkan yazının Japonca kupüründe, birinci sayımızın kapak planı ve adresimizin İngilizcesi görülüyor.

VOICE OF EASTERN TURKISTAN
Eastern Turkistan Publishing Center
Millet Cad. 26/3, Kuruk Saray Apt. Aksaray, Istanbul, Turkey

وتاربغاطاي، و ايلي، و اقصو، وكاشغار.

د ـ اما الاتحاد السوفيتي فقد عقد اتفاقا سريا بسبع مواد في ١٩٣١/١٠/٧ مع الوالي الصيني في تركستان الشرقية تشينغ شو ـ رين في اعقاب ثورة «كومول» التي انفجرت ضده وعجز عن اخمادها، وبموجب هذه الاتفاقية السرية حصل الاتحاد السوفيتي على امتيازات امبريالية في تركستان الشرقية ومد الوالي الصيني فيها بمساعدات عسكرية ٣٠ طائرة حربية وعدد كبير من المدافع والرشاشات لاستخدامها في اخماد الثورة الشعبية في تركستان الشرقية.

هـ ـ وفي عام ١٩٣٣ عقد الروس اتفاقا شديد السرية مع الجنرال شينغ شيه ـ تساي الذي تم تعيينه واليا عاما على تركستان الشرقية خلفا لشينغ شو ـ رين وحصلوا بموجبه على امتيازات امبريالية اكثر في تركستان الشرقية مقابل مساعدة عسكرية كبيرة للوالي في القضاء على الانتفاضات الشعبية التي اجتاحت البلاد في تلك الفترة من التاريخ. وبفضل هذه المساعدات العسكرية الروسية تم القضاء على الحكومة الوطنية التي تشكلت في كاشغار برئاسة زعيم الثورة الكومولية خواجه نياز، كما تم اعتقال ٣٠٠ الف مسلم تركي وزجهم في السجون، فلقي مائة الف منهم حتفهم في السجون بسبب التعذيب الشديد الذي تعرضوا له وفي مقدمتهم الزعيم الوطني خواجه نياز. وظل هذا الوالي الصيني الغادر يحكم تركستان الشرقية بالدم والنار لمدة عشر سنوات خلال الفترة الواقعة بين ١٩٣٣ ـ ١٩٤٣ منفذا الاوامر والتعليمات التي كان يتلقاها من اسياده الروس حسب الاتفاقية المعقودة معهم.

و ـ في عام ١٩٣٧ اندلعت ثورة وطنية في تركستان الشرقية بزعامة المجاهد عبد نياز ضد المظالم الوحشية التي يرتكبها العميل الروسي الجنرال شينغ شيه ـ تساي في حق الشعب التركستاني المسلم، وتمكن هذا الزعيم الوطني من تحرير قسم كبير من البلاد في ظرف اربعة اشهر، ولكن الروس بعث بقوة عسكرية كبيرة الى تركستان الشرقية واخمدوا هذه الثورة الوطنية ايضا، فتم قتل ٢٠٠٠٠ مجاهد وطني من التركستانيين الشرقيين بانواع التعذيب والتنكيل، كما تم اعتقال عشرات الالوف من الناس الابرياء بحجة مساعدتهم للثوار وتنفيذ اشد التعذيب في حقهم.

ز ـ وفي عام ١٩٤٠ وقعت ثورة وطنية اخرى في ولاية «آلتاي» بقيادة الزعيم الوطني عثمان باطور وطلب الجنرال مساعدة عسكرية من الروس لاخمادها فقدموا اليه مشروع اتفاقية بسبع عشرة مادة للتوقيع عليها دون تغيير حرف واحد منها. وبهذه الاتفاقية حصل الروس على امتيازات اكثر مما مضى وفي مقابلة ذلك قدموا للجنرال شينغ شيه ـ تساي ما طلبه منهم من مساعدة عسكرية وقام المشاورون العسكريون الروس بقيادة قوات الجنرال شينغ المشتركة في القضاء على المجاهدين التركستانيين واخماد ثورتهم الوطنية.

ح ـ وفي عام ١٩٤٤ اندلعت ثورة وطنية في ولاية «ايلي» ضد الصين الوطنية بقيادة علي خان توره وتم تحرير كل من ولايات ايلي، وتاربغاطاي، وآلتاي، من ولايات تركستان الشرقية من الاحتلال الصيني خلال مدة قصيرة، كما تم تشكيل حكومة وطنية مستقلة برئاسة علي خان توره عاصمتها «ايلي» وتحركت قواتها لتحرير الاجزاء الباقية من تركستان الشرقية تحت الاحتلال الصيني، وساور الصينيين الخوف والقلق بسبب التقدم السريع والتطور المذهل لقوات هذه الثورة وبدأ وايغا درون تركستان الشرقية مع اهليهم واولادهم الا ان التهديدات الروسية حملت حكومة ايلي على الاتفاق والتحالف مع الصين الوطنية وذلك لأن الروس رأوا في حصول تركستان الشرقية على استقلالها التام مايهدد سلطتهم ونفوذهم في تركستان الغربية. . . .

ط ـ وعندما احرزت الثورة الشيوعية الصينية انتصارا حاسما على حكومة الصين الوطنية في عام ١٩٤٩ انقطعت علاقة الجيش الصيني بمائة الف جندي في تركستان الشرقية بالحكومة المركزية في «كانتون» واغتنم الاتراك المسلمون هذه الفرصة فانقضوا على قوات الصين الوطنية في بلادهم هادفين الى الحصول على مالديها من اسلحة وذخائر حربية ليدافعوا عن وطنهم تركستان الشرقية ضد قوات الصين الشيوعية، وكانوا عازمين ومصممين على اعلان استقلالهم لولا التهديدات الروسية حول اعلان حرب عليهم فيما اذا دخلوا في حرب ضد القوات الصينية الشيوعية. والتهديد بالتدخل العسكري الروسي في تركستان الشرقية انما كان من اجل التقرب والتودد الى حكومة الصين الشيوعية للحصول منها على بعض امتيازات في المستقبل.

وكل ذلك يدل دلالة قاطعة على ان السياسة الروسية ازاء تركستان الشرقية لن يحدث فيها تغيير وستظل هذه السياسة على منهجها القديم ومسيرتها التاريخية. وان حدث فيها اليوم اي تغيير فلن يكون ذلك الا من نوع التغيير التكتيكي.

التدابير الروسية ضد الصين الشيوعية:

والتدابير العسكرية، والادارية، والاقتصادية المتخذة في تركستان الشرقية من قبل الصين الشيوعية ضد الروس حملت الاتحاد السوفيتي على اتخاذ تدابير مقابلة ضدها وفيما يلي اهم هذه التدابير:

١ ـ تفيد المعلومات الاخيرة التي تم الحصول عليها ان الاتحاد السوفيتي ينهج منذ مدة سياسة التسامح واللين نحو

٧ـ تستعد الصين الشيوعية لحرب ساخنة وحتى نووية مع روسيا السوفيتية فكل منهما طامعة في الاخرى، فالصين تطمع في تركستان الغربية التي يحتلها الروس، وروسيا السوفيتية تطمع في تركستان الشرقية التي تحكمها الصين، وكل من هاتين الدولتين الشيوعيتين تصف الاخرى بالامبريالية والاستعمار واحتلال الشعوب واستغلالهم وتحرض شعوب مستعمراتها على الثورة عليها وتعدهم بالدعم والمساعدة ووعود اخرى معسولة ومعطوفة الى المستقبل. وان وقعت حرب بين الصين الشيوعية وروسيا السوفياتية في المستقبل فلا بد ان تكون تركستان الشرقية احدى المسائل الرئيسية المؤدية اليها وتركستان الغربية اخراها. . . .

ما اتخذته الصين الشيوعية من تدابير ضد الاتحاد السوفياتي:

والصين الشيوعية تولى اهمية كبيرة على تركستان الشرقية وقد اتخذت التدابير العسكرية اللازمة لصد الروس عنها كما انها اتخذت بعض التدابير الادارية والاقتصادية من اجل ذلك ايضا، اهمها:

١ـ كانت الصين الشيوعية قد عقدت ثلاث اتفاقيات مع روسيا السوفياتية حول القيام باستثمارات مشتركة في مجال الثروات الطبيعية الغنية لتركستان الشرقية والخطوط الجوية لها في ٢٧/٣/١٩٥٠ ولكنها قامت بالغاء هذه الاتفاقيات في عام ١٩٥٧ من طرف واحد.

٢ـ قامت الصين الشيوعية باغلاق خمس قنصليات كانت موجودة في تركستان الشرقية للاتحاد السوفيتي.

٣ـ قامت الصين الشيوعية بطرد المهاجرين القادمين من تركستان الغربية ومناطق اخرى من الاتحاد السوفيتي في عام ١٩١٦ والاعوام التي قبله الى تركستان الشرقية والمتوطنين فيها، قامت بطردهم من تركستان الشرقية وابعادهم عنها.

٤ـ قامت بسحب الاتراك المسلمين المحليين في مناطق الحدود مع الاتحاد السوفياتي وتهجير وتوطين الصينيين فيها بغية قطع كل علاقة واتصال لشعب تركستان الشرقية بالاتحاد السوفيتي.

٥ـ قامت الحكومة الشيوعية الصينية بتصفية جميع العناصر المنحازة للاتحاد السوفيتي والمؤيدة له في البلاد.

٦ـ صادرت الكتب، والصحف، والمجلات الروسية وحتى الكتب المدرسية التي تم طبعها في الاتحاد السوفيتي في عهد الصداقة الصينية ـ الروسية وتقرر تدريسها في مدارس تركستان الشرقية فصادرتها واحرقتها كما قامت بمصادرة كل شيء ينتمي الى مصدر روسي وقضت عليه.

السياسة الروسية ازاء تركستان الشرقية:

والسياسة الروسية ازاء تركستان الشرقية، سواء في روسيا القيصرية بالامس وروسيا الشيوعية اليوم، قامت على الاسس التالية:

١ـ احتلال تركستان الشرقية وضمها الى اراضي روسيا متى تهيأت الظروف وكان الوضع الدولي مساعدا لذلك.

٢ـ تحريض التركستانيين الشرقيين على تفجير ثورة وطنية ضد الصينيين والعمل من اجل تاصيل الشقاق والنزاع بين الطرفين والتقرب من الادارات الوطنية لتركستان الشرقية والتاثير عليها واحتلالها من هذا الطريق.

٣ـ مساعدة الولاة الصينيين الحاكمين في تركستان الشرقية الذين لهم نزعة استقلالية واستبدادية في القضاء على الحركات التحررية الوطنية للسكان المحليين وفرض اشرافها ورقابتها عليهم وتمهيد الطريق الى احتلال تركستان الشرقية.

٤ـ اذا استطاعت الحكومة الصينية المركزية من احتلال تركستان الشرقية وفرض سيطرتها عليها يقدم الروس لها كل مساعدة من شانها تسهيل مهمتها الاحتلالية وذلك لكسب صداقتها واقامة علاقات ودية معها.

وتنفيذا لهذه السياسة فقد وقف الروس منذ القرن الماضي ضد كل حركة تحررية لشعب تركستان الشرقية، وفيما يلي بعض هذه المواقف العدائية لهم:

أ ـ احتل الروس ولاية «ايلي» في تركستان الشرقية في عام ١٨٧١ بعد ثمانية اعوام من تحررها من الاحتلال الصيني بقيادة زعيمها الوطني أبي العلاء خداي قول اوغلو وقضوا على الحكومة الوطنية فيها واسروا حاكم الولاية ابا العلاء وذهبوا به الى روسيا، وكان القصد من ذلك هو عرقلة الجهود التي كان يبذلها يعقوب خان بادولت في توحيد الحكومات المحلية في تركستان الشرقية واقامة دولة موحدة فيها، كما كان الروس يهدفون الى ضرب مخططاته الرامية الى تحرير تركستان الغربية ايضا.

ب ـ وفي اعقاب الاحتلال الصيني الثاني لتركستان الشرقية قام الروس في عام ١٨٨١ بتسليم ولاية «ايلي» للصينيين بعد قبضهم تعويضا ماليا بمقدار ٩ ملايين روبلة وحصولهم على قطعة ارض كبيرة منها.

ج ـ استغل الروس الضعف الذي مني به الصينيون في فترات ١٨٦٤ و ١٨٨١ و ١٨٨٢ و ١٨٨٣ و ١٨٨٤ وحملوهم على عقد اتفاقات معهم حصلوا بموجبها على امتيازات امبريالية عديدة واراض كبيرة تقدر بمئات الالوف من الكليومترات من ولايات تركستان الشرقية التالي،

الاولون استولوا على بلاد الامم الضعيفة والمغلوبة على امرها بقوتهم السياسية وضموها الى الصين وبذلك عظمت الدولة الصينية واتسعت رقعتها. . . .»

ويشاهد ان المزايا الخلقية للشعب الصيني قد تم التعبير عنها بقلم اكبر مسؤول صيني، وما من فرق بين الصين الوطنية والصين الشيوعية من حيث الاهداف القومية والاطماع الامبريالية لهذا الشعب، وجاء كل ذلك واضحا وصريحا في الكتاب الذي نقلنا منه بعض المقاطع.

الخطر الصيني الشيوعي:

والصين الوطنية بسبب مشاكلها الداخلية والخارجية لم تتمكن من القيام بمحاولات حاسمة في سبيل تحقيق هذه الاهداف القومية للشعب الصيني الا ان الحكومة الحالية للصين الشيوعية تبذل جهودا جبارة في هذا المضمار تحت شعار الشيوعية وتتخذ تدابير اساسية شاملة. ويمكن القول ان شبح الخطر الاصفر الذي كان يراه الاوروبيون سابقا قد انقلب بعد الحرب العالمية الثانية الى حقيقة واقعة حمراء تكبر وتشتد يوما بعد يوم بفضل التكتيكات العنيفة للشيوعية وتقترب منهم وتهددهم.

وقد اعدت الصين الشيوعية مخططات شاملة وذات جوانب متعددة من عسكرية وسياسية واقتصادية تتعلق بالنشاطات الاعتدائية والاحتلالية لها في المستقبل. . . . من ذلك:

١ـ تقوم الحكومة الصينية الشيوعية بصورة منظمة ومنسقة ببث برامج اذاعية موجهة باللغات المحلية للبلاد المجاورة لها التي تعتبرها جزءا من اراضيها القومية ولاترى باسا في اعلان ذلك رسميا وتنشر الكتب والمجلات والمناشير الدعائية لها وتنظم الدورات وتقيم المدارس والمعاهد والجمعيات لتخريج الكوادر اللازمة للعمل في هذا المضمار من اجراء بحوث ودراسات تفصيلية عن البلاد التي تطمع فيها وتهدف الى احتلالها.

وان حكومة الصين الشيوعية تنفق مبالغ كبيرة من اجل تحقيق اهدافها القومية وتغتنم كل فرصة وتستغل كل وسيلة في سبيل ذلك الى ابعد الحدود. والى جانب النشاطات العامة فان لها نشاطات اخرى ذات طابع خاص كما في الفقرات التالية. . . .

٢ـ في عام ١٩٤٩ احتلت الصين الشيوعية تركستان الشرقية واتخذتها قاعدة عسكرية لها مشحونة بالاسلحة والذخائر الحربية وذلك بسبب موقعها الاستراتيجي الهام، وتفيد المعلومات التي تم الحصول عليها ان الصين الشيوعية جاءت الى تركستان الشرقية بقوات عسكرية جديدة يقدر عددها بملايين ووضعها في اهم المواقع الاستراتيجية والنقاط الهامة من البلاد بالاضافة الى قواتها الاحتياطية وعدد كبير من طائراتها الحربية فيها، كما بعثت عشرات الالوف من الطلبة الجامعيين الى تركستان الشرقية لاستخدامهم في الحركات والاعمال العسكرية.

٣ـ قامت حكومة الصين الشيوعية بتهجير وتوطين عدد كبير من الصينيين في تركستان الشرقية وتم اسكانهم في افضل الاراضي والمناطق فيها، وان عملية التهجير والتوطين هذه لاتزال مستمرة وتهدف الى تصيين تركستان الشرقية، وجعل العنصر التركي الاسلامي في نفس بلده اقلية واذابته في بوتقة الصين الكبيرة.

٤ـ قامت حكومة الصين الشيوعية بانشاء طرق مواصلات برية من تركستان الشرقية الى كل من تركستان الغربية، والهند، وباكستان، وافغنستان، المجاورة لها وتتمتع هذه الطرق باهمية استراتيجية كبيرة.

٥ـ قامت بانشاء الخط الحديدي «اورومتشي ـ لينجو» الذي طوله ٢٣٥٠ كليومتر. وانجزته في مدة قصيرة بتشغيل ٥٠٠ مائة ألف إنسان في انشائه تحت تهديد السياط والحراب. ولولا التوتر الذي حدث في العلاقات السوفيتية الصينية لتم ربطه بالخط الحديدي السوفيتي «تركستان ـ سبيريا» وامكن بذلك ارتباط الصين بشبكة الخطوط الحديدية التي تربط بين الشرق الاقصى واوربا والباسيفيك والبحر الاسود وكان ذلك في صالح السياسة الامبريالية لحكومة الصين الشيوعية.

٦ـ الحكومة الشيوعية الصينية تحكم البلاد منذ ٣٤ عاما وادى ذلك الى تطوير قوتها العسكرية والحربية الى درجة اصبحت تهدد اليوم ولي نعمتها القديم ومنافسها الكبير في اسيا الاتحاد السوفيتي.

والخلاف القائم بين الشيوعية والاتحاد السوفياتي قد يبدو عقائديا ولكنه ليس كذلك. بل هو في الحقيقة نزاع بين الطرفين على القيادة، والسيادة، ومناطق النفوذ، لافي اسيا فحسب، بل في العالم كله، اي ان الخلاف بين الطرفين تمتد جذوره الى المنافع والمصالح التاريخية والقومية لكل منهما. ان مساحة الاتحاد السوفياتي مع جميع مستعمراته ٢١ ٠٠٠ ٠٠٠ كليومتر مربع، اما الذين يعيشون على هذه الاراضي الكبيرة الواسعة فلا يتجاوز عددهم ٢٦٠ ٠٠٠ ٠٠٠ نسمة. وتبلغ مساحة الصين بما فيه مستعمراتها من مانتشوريا، ومغولستان الداخلية، وتركستان الشرقية، والتبت نحو ٩ ٥٩٧ ٠٠٠ كليومتر مربع، اما الذين يعيشون عليها من السكان فيزيد عددهم على مليار نسمة. وتسجل الصين زيادة سكانية تتراوح بين ٢٥ ـ ٣٠ مليون نسمة في السنة وسيؤدي ذلك الى تضخم سكاني في الصين لاتكفيهم ارضها ولاتعيشهم امكاناتها فتفيض السيول البشرية منها إلى الخارج، الامر الذي يشغل بال الاداريين الصينيين منذ اليوم ويفرض عليهم انتهاج سياسة توسعية.

«سينكيانغ» ومعناه المستعمرة الجديدة او الارض الجديدة المنضمة الى الوطن الصيني، ومنذ ذلك التاريخ تعمل الصين من اجل تثبيت هذا الاسم وتعريف تركستان الشرقية به في العالم. وبناء على ذلك واملم هذه الحقائق التاريخية الدامغة يمكن القول ان الصين اقدم دولة امبريالية في العالم تستغل الشعوب، وتمتص دماءهم، وتعمل من اجل فرض سيطرتها على العالم كله...

الامبريالية الصينية:

ان لتركستا الشرقية موقعا استراتيجيا هاما وهو احد الاسباب الرئيسية التي حملت الصين على احتلالها لتجعلها قاعدة مركزية تنطلق منها عند الحاجة الى تركستان الغربية المجاورة، وايران، وافغانستان، والشرق الاوسط، والاناضول، والبلقان، واوربا الوسطى في سبيل فرض سيطرتها على العالم واقامة حاكمية عالمية لها. واليكم بعض الادلة على ذلك:

١ـ يذكر التاريخ الصيني ان الصينيين كانوا يفكرون في احتلال الهند، وباكستان اليوم، والشرق الاوسط، وافغانستان في العهود التي سبقت الميلاد ولكن بعض الاسباب حالت دون تحقيق املهم هذا.

٢ـ والدولة الصينية التي اتخذت تركستان الشرقية قاعدة لها قبل الميلاد غزت تركستان الغربية بجيش قوامه ٦٠٠٠ جندي في عام ١٠٤ قبل الميلاد، اما في عام ١٠٢ قبل الميلاد فقد جهزت جيشا كبيرا قوامه ٦٠ ٠٠٠ جندي وغزت به تركستان الغربية واستولت عليها واحتلتها.

٣ـ وفي القرن السابع الميلادي قام الصينيون باحتلال. تركستان الغربية ايضا سبع مرات، وكانت تركستان الشرقية قاعدتهم التي انطلقوا منها حتى وصلوا الى شواطئ بحر قزوين، واعدوا العدة لغزو ايران والتوغل في الشرق الاوسط فلم يتيسر لهم ذلك، بل اضطروا الى التراجع.

٤ـ وفي القرن السابع الميلادي ايضا تمكن الصينيون من احتلال المناطق الشمالية من باكستان اليوم مرتين ونشروا الرعب والقلق في النفوس فقام العرب، والايرانيون، والافغان، والهنود بارسال سفرائهم الى الصين حاملين معهم الهدايا الثمينة واستطاعوا بذلك رد الغزو الصيني عنهم.

٥ـ والتركستانيون الشرقيون كانوا في كفاح مرير مع الصينيين عبر قرون طويلة فقطعوا الطريق على حملاتهم العسكرية الموجهة نحو الغرب، ولولا مكافحتهم الصينيين، وبتعبير اخر، لو ان التركستانين الشرقيين رضخوا للحكم الصيني واعترفوا به لتمكنت الصين الامبريالية قبل قرون من القفز الى الغرب واحتلال تركستان الغربية اولا، ثم افغانستان، والهند، وايران، والشرق الاوسط، وبلاد البلقان، وحتى اوربا الوسطى، ولتعرضت هذه البلاد لمحاولات التصيين والاذابة العرقية والثقافية من قبل الصينيين. وان كانت هذه البلاد تتمتع اليوم بكيانها القومي فالفضل في ذلك يعود للتركستانين الشرقيين الذين كافحوا الصينيين بكل شجاعة وبسالة وعرقلوا مدهم الاستعماري، وحالوا دون تحقيق آمالهم التوسعية في تلك البلاد.

ويتضح من ذلك كله ان تركستان الشرقية لعبت دورا كبيرا في رد الصينيين عن التوغل في الغرب فكانت اقوى واعظم قلعة دفاعية للغرب في الشرق وان القاء نظرة في كتاب الدكتور «سون يات سين» زعيم ثورة ١٩١١ الصينية بعنوان «سان مين جويي» (المبادئ الشعبية الثلاثة) الذي نشره في عام ١٩٢٤ يكفي لاثبات ذلك.

الاهداف القومية للصين:

ان الكتاب الذي اشرنا اليه آنفا يلقي الاضواء على السياسة العامة للصين الوطنية، كما ان السياسة العامة للجمهورية الصينية الشعبية اليوم متاثرة بما جاء فيه. ويقول الدكتور سون يات سين في الصفحة ١٧ من الكتاب نفسه:

«ان الصين كانت في الماضي دولة عظيمة وقوية جدا، وكانت تحكم اراضي كبيرة واسعة، وكانت حدودها السياسية كما يلي: المحيط الهادي في الشرق، وبامبر في الغرب، ونهر آمور في الشمال، وجبال هيمالايا في الجنوب، وكانت فيتنام وبورما داخل الاراضي الصينية، وقبل انفصال فيتنام من الصين كانت الدولة الصينية قد فقدت اراضيها الواقعة على ضفتي نهر آمور، ونهر آسور، وكذلك تركستان الشرقية وتركستان الغربية كانتا ارضا صينية. اما بلاد اسيا الجنوبية من تايلاند، واوكينوفا، وبورنيو، وسمطرة، وجاوى، ونيبال، وبهوتان فكانت تابعة ومنقادة للدولة الصين وتدفع لها الخراج والضرائب. ولكن الصين اصيبت في القرن الماضي بضعف واغتنمت هذه الفرصة كل من روسيا، وانجلترا، وفرنسا، واليابان، والمانيا واستولت على عدة بلاد صينية بالعنف والشدة، فعلى الدولة الصينية ان تستعيد قوتها وعظمتها وغابر مجدها لتتمكن من اعادة هذه الاجزاء المغتصبة منها...»

ويقول مؤسس الصين الحديثة الدكتور سون يات سين في الصفحة ٤٩ من كتابه المذكور: «وان سال سائل عن الطريق الذي سلكته الدولة الصينية في الماضي حتى بلغ تعداد سكانها ٤٠٠ مليون نسمة فعليكم ان تردوا عليه قائلين: ان الدولة الصينية ما نالت هذه الدرجة العظيمة من الرقي والانكشاف الا بالسير في درب الامبريالية. فابلؤ نا

الخطـــر الأصفـــر أو الامبريالية الصينية

آركنقون كوك بايراق

قبل ان يعرف الانسان السجايا التاريخية للشعب الصيني ومميزاته الخلقية لايدرك تمام الادراك حقيقة الخطر الاصفر والامبريالية الصينية، ولايستطيع الوقوف على ابعادهـا وجسامة خطورتها. . .

المميزات الخلقية للشعب الصيني:

١ـ الشعب الصيني شعب يتميز بالمكر، والخديعـة، والانانية، والشره، والبغي، والظلم، والشوفينية ويتمتع بقدرة كبيرة على التسلل، والتوسع، والاذابة العرقية.

٢ـ الشعب الصيني يكره جميع الشعوب الاخرى، وان كرهه هذا ناتج عن شوفينيته حيث انه يعتبر نفسه فوق كل الشعوب والسيد الوحيد لأمم الارض.

٣ـ الشعب الصيني يطلق على نفسه لقب «تشونغ خو» ومعناه «الدولة المركزية، ويعني ذلك ان الدولة الصينية تعتبر مركزا لدول العالم كلها.»

٤ـ الشعب الصيني اذا نعت الشعوب الاخرى بصفة يختارها من اقبح المعاني واكرهها على النفس البشرية، فمثلا عندما يذكر الترك الهونيين في التاريخ ينعتهم بصفة «شونغ نو» ومعناها «العبد المتوحش».

٥ـ الشعب الصيني اذا دخل ارضا لسبب من الاسباب ولو لمدة قصيرة يالفها حالا ويعتبرها ملكا له ولا يقبل الجلاء منها ابدا ويعمل مافي وسعه من اجل اذابة شعبها وضمها الى اراضيه. والواقع ان الصين كانت عبارة عن الوديان المترامية في اعلى واسفل نهر يطلق عليه اسم «هونغ هو» (النهر الاصفر) ولكنها احتلت من الاراضي المجاورة لها ماتسميه اليوم جاو، وجاو الغربية، وبين، وليانغ الجنوبية، وليانغ الغربية، و وي الشرقية، و وي الشمالية، و وي الغربية، و جو الشمالية، واذابت العناصر التركية فيها وضمتها الى اراضيها. وكان عدد سكانها في عام ١٦٠٠ م ٨٠ مليون نسمة وبعد ثلاثة قرون ونصف قرن بلغ التعداد السكاني لها مليار نسمة بفضل سياستها التوسعية في المناطق الشرقية والجنوب الشرقي ونفي السكان المحليين لهذه المناطق الى الجزر الواقعة على البحر الصيني واغتصاب اراضيهم وضمها اليها. وكذلك تركستان الغربية، والاجزاء الشمالية من افغانستان وهي بدهشان، ومناطق هونزا وغيلغيت، بالتستان ولاداك من كشمير، ومغولستان الخارجية، ومغولستان الداخلية، ومانتشوريا، وتركستان الشرقية، والتبت، وبعض البلاد الواقعة على المحيط الهندي والجنوب الشرقي لأسيا وجنوب اسيا مثل تايلاند، وفيتنام، ولاوس، وكامبوديا، تعرضت لاحتلال الصين مرات عديدة ولاتزال بعض هذه البلاد مستعمرات صينية حتى يومنا هذا.

٦ـ الشعب الصيني لاينسى بلدا دخله لسبب من الاسباب ثم اضطر الى الجلاء منه ولايتخلى عنه ابدا فيتحين الفرص لفرض سيطرته عليه من جديد، والقبض على زمام الامر فيه مرة اخرى.

٧ـ الشعب الصيني يباهي ويفتخر دائما بشوفينيته وامبرياليته. والسياسيون الكبار، ورجال العلم والفن في الصين يتشدقون بصورة دائمة بهذه المزايا الخلقية لشعبهم.

٨ـ الشعب الصيني تعرض لاحتلال شعوب اخرى مثل الترك، والتيبت، والمغول واخيرا المانشوريين ولكنه لم ينسجم ابدا بشكل من الاشكال مع قوة الاحتلال بل كان يثور عليها ويعمل من اجل طردها واجلائها من البلاد. اما اذا احتل هو شعبا اخر فلا يراه غريبا عنه فيعتبره احدى القبائل المنحدرة من اصله ويعمل من اجل اذابته في بوتقته بكل ما اوتى من قوة.

٩ـ والدول الامبريالية والاستعمارية لاتحاول تغيير اسم البلد الذي تستغله اقتصاديا، ولكن الصين قامت عند احتلالها الثاني لتركستان الشرقية في عام ١٨٨٢ م بتغيير الاسم التاريخي والقومي لها واطلق عليها اسما صينيا جديدا

"THE YELLOW PERIL"

Ergenekon GÖKBAYRAK

The words "Yellow Peril" have been used extensively, both in the East and in the West. Let us attempt to make an objective examination of the facts, to determine how much truth there may be in this expression and idea:

Historical characteristics of the Chinese nation:

1- The Chinese have been described, by the great majority of foreign observers, as being, in general, devious, treacherous, cruel and chauvinistic. Almost all foreigners are unanimous in considering the Chinese as possesing a high degree of capacity to infiltrate other countries, to spread rapidly and to assimilate other nations.

2- The Chinese tend to consider themselves superior to other nations, as deserving mastery over other nations, and they tend to hate other nations.

3- The Chinese call themselves, "Chung-Hua", meaning the "Central State". Thus they consider themselves as the central nation of the world.

4- When the Chinese gave names to other nations, they generally used hieroglyphic signs having ugly connotations. For instance, ancient Chinese texts, speaking of the Hun Turks, call them "Shung-Nu". This means, "Barbarian Slaves".

5- The Chinese have the habit of considering a country which they once invaded, even though for a short time, as rightfully belonging to them forever. They never give up the thought of reconquering those lands, and permanetly assimilating and possessing them. Originally the Chinese homeland was confined to the upper and the lower basins of the "Huang-Ho", the Yellow River. Their neighbours then were such nations, mainly of Turcic origin, as Jav, Yen, South Liang, West Liang, East Vey, North Vey, West Vey, and North Ju, these being the names given to these people by the Chinese. In time, these were all, one by one, conquered and assimilated. Thus the Chinese spread gradually over the eastern and south-eastern portions of what is now considered China Proper. And grew till now they cover the whole land and are 1 billion. The original inhabitants of the lands mentioned were driven away to the islands in the east and the south-east and their homelands are now purely Chinese land. Within the period of recent history, the Chinese invaded and occupied for some time Western Turkistan, the northern part of Afghanistan, the Hunza, Gilgit, Baltistan and Ladakh regions of Kashmir, Outer and Inner Mongolia, Manchuria, Eastern Turkistan, Thibet, South-east Asia, Southern Asia, Thailand, Viet-Nam, Laos, Cambodia, and other lands, some of these repeatedly, and some are now still under Chinese rule.

6- If the Chinese have occupied and ruled a land once, and later have been expelled from there by force of arms, they never forget that land. They consider it as rightfully theirs, and are forever seeking an opportunity to recover it.

7- The Chinese have always been proud of their capacity to infiltrate, to spread into other lands and to assimilate other nations. Chinese statesmen, scholars and artists always boast of these qualities and glorify them.

8- When the Chinese homeland is invaded by a neighbourgn nation, for instance Turks, Thibetans, Mongolians or Manchus, the Chinese have emphasized their foreignness, have called them aggressors, barbarians and savage criminals, have counseled resistance against them and have followed a policy of endoctrinating their people with feelings of hatred and contempt towards these ""invaders". But if the tables are turned, and that nation is ruled by the Chinese, then that nation becomes a close relative of the Chinese nation, being "protected" and "helped" by their close blood-relation, the Chinese. And everything possible is done to assimilate that nation.

9- Imperialist and colonialist states, in general, do not change the names of countries they occupy and annex. The Chinese, after their second invasion of Eastern Turkistan, in 1882, suppressed the ancient name of the country and gave it the name, "Sin-Kiang", meaning "newly annexed land", and strictly forbade the use of the country's real name.

Chinese Imperialism:

One of the main reasons why invading and annexing Eastern Turkistan appeared so

desirable to the Chinese was that Eastern Turkistan has a very important strategic situation, enabling its use as a base for the invasion of Western Turkistan, Iran, Afganistan, Anatolia, the Balkans and eventually Central Europe. These facts support the above view:

1- Chinese historians state that their nation, from very ancient times, several centuries B.C. on, nurtured hopes and plans of invading what is now India, Pakistan, Afganistan and the Middle East, but could not accomplish this at the time, due to various causes.

2- China, using Eastern Turkistan as the base of operations, sent 3.000 epidiers into Western Turkistan in 104 B.C., and 60.000 in 102 B.C., invading and occupying Western Turkistan in both cases.

3- In the 7th century A.D., again using Eastern Turkistan as their operational base, the Chinese invaded Western Turkistan 7 times, reaching as far west as the shores of the Caspian Sea. Next they started preparations for invading Iran and the Middle East. But they could not make the attempt, because they were defeated in Western Turkistan.

4- During the same century, the Chinese invaded the Hunza and Baltistan regions in Northern Pakistan, twice. Arabs, Afgans, Persians and Indians felt great anxiety, and sent ambassadors to China, with expensive gifts, and thus stopped the further advance of the Chinese.

5- By far the greater number of Chinese attempts to expand westward were stopped and checked in Eastern Turkistan. Again and again the Chinese tried to expand westward, advancing into Eastern Turkistan with great armies. The great majority of such attempts were stopped in Eastern Turkistan. The people of Eastern Turkistan, although always greatly outnumbered, defeated almost every attempt by the Chinese to invade their homeland. Most of these clashes were not even known in the outside world. But the fact is that India, Pakistan, Afghanistan, Iran and the Middle East owe their present independence to the long-sustained and successful resistance of the people of Eastern Turkistan, through thousands of years, against Chinese attempts at expansion. If the people of Eastern Turkistan, instead of being fiercely devoted to their freedom, had been by nature submissive and had given up the struggle, successive waves of Chinese invasion would have certainly flowed over Turkistan into the countries mentioned, and the great capacity of the Chinese to assimilate other nations would have resulted, sooner or later, in all these countries being fully digested and assimilated.

In view of all the above facts, one can say with full certainty that Eastern Turkistan performed the function of a most effective defensive fortress for all countries lying to the west of China.

Dr. Sun Yat Sen, the founder of the present Republic of China, and leader of the 1911 Revolution in China, fully confirms the above conclusions in his book **"San-Min-Ju-Yi"**, meaning, **"Three Popular Principles"** published in 1924.

National Goals of China:

The above-mentioned book by Sun Yat Sen throws light on the policies followed by Nationalist China. It has also been influential on the foreign policy of Communist China. On page 17 of this book, there is this passage: **"Formerly, China was a very great and a very powerful state. China ruled then over very vast territories. In the past, China's frontiers were: In the east, the Eastern Sea. In the west the western part of the plateau of Pamir. In the north, the Amur River. In the south, the Himalaya Mountains. Vietnam and Burma belonged to us. After that, China lost first the lands on both banks of the Amur River. Next, Vietnam was torn away from us. Before that, the lands of Eastern Turkistan and Western Turkistan, too, belonged to us. In addition, Thailand, Okinawa, Borneo, Sumatra, Java, Nepal, Bhutan, and all the countries of south-eastern Asia, owed allegiance to us and paid tribute to us, accepting our suzerainty. But, during the last century, when our country fell weak, the Russians, the British, the French, the Japanese, and the Germans, European imperialist foreigners, occupied and took many parts of the lands belonging to China. China must become strong once again and take back her lands."**

The founder of modern China, on page 49 of the book mentioned, says: **"If it is asked, what road did the Chinese nation, this great nation of 400 millions, follow in her history, the right reply to this question should be: the road of Imperialism. It is by following the policy of Imperialism that we reached our present development and our present territorial extent. Our ancestors, during**

our history, used force to invade and annex the lands of weaker nations, and thus made China greater."

This is how China's ploicy and goals are expressed by the person having the greatest authority to speak for China. These words express the unchanging goals of China, whether it is Nationalist China or Communist China.

The Danger of Communist China:

Nationalist China, due to her internal difficulties, could not seize an opportunity to put these ideas into pratice. But today's communist China, employing the techniques of communism, is making very thorough preparations and great efforts to progress along that road. In other words, the "Yellow Peril", which so frightened some Europeans formerly, has changed its colour to Red after the Second World War, and is now pragressing along the road of expansion with giant steps.

China's preparations for her future aggressions take many forms, in military, political and economic fields. Among these might be mentioned:

1- Chinese radio broadcasts are taking place, extensively, in the languages of nations whose homelands the Chinese have plainly declared to belong legitimately to China. In those same languages, books, booklets, periodicals are being published. Courses are active in training experts in the culture of these lands and in giving information about these lands to Chinese experts. Institutes in China are busy making in-depth studies of such lands, from every angle. Communist China is spending vast sums for these activities.

2- After Communist China invaded Eastern Turkistan in 1949, it realized very clearly the great strategic importance of this country, and it proceeded to fill this country with military installations, to stock-pile vast quantities of military material, and to station enormous numbers of soldiers there: amounting to millions according to some accounts. Great numbers of military aeroplanes are based in Eastern Turkistan. Tens of thousands of University students from China have also been sent there, to help the military preparations.

3- Communist China has forcibly settled millions of Chinese immigrants in Eastern Turkistan. These have been given the most productive lands, and have been settled in strategically important localities.

4- Communist China has built roads in Eastern Turkistan, leading toward Western Turkistan, India, Pakistan, and Afganistan. These roads are plainly of great strategic importance.

5- Communist China, using forcible labour, under extremely severe compulsion, of about 500,000 workers, and making them work ceaselessly, day and night, has built a railway, 2,350 kilometers long, from Lanchu in China to Urumchi, capital of Eastern Turkistan. This was planned to link with the Russian Turk-Sib rail network, but this linkage was not completed, due to relations between China and U.S.S.R. deteriorating.

6- During the last 34 years, the military power and potential of Communist China has vastly increased. This has led China to challenge its old boss, Soviet Russia, too. The conflict between Russia and China appears to be, on the surface ideological. But in reality it is based on historic clash of interests and has its roots in the wish to seize the domination of Asia, even eventually of the world. Soviet Russia, including allands held in its bondage, has an area of 21 million square kilometers, and a total population of 260 millions. Red China, including her colonies such as Mongolia, Manchuria, Eastern Turkistan and Tibet, has a total area of 9.5 million square kilometers and an estimated population of one billion. Red China's population grows by about 25-30 millions each year. This situation drives Red Chinese leaders to a policy of territorial expansion in the near future.

7- Red China is busy preparing for "hot war", even a nuclear war, against Soviet Russia. Red China desires to invade and annex, at they very least, Western Turkistan. And the Soviets desire to invade and annex, again at the very least, Eastern Turkistan. Both imperialist states are conducting a radio war against each other, inciting the people living in the lands they covet to rebel against their present masters, and making all sorts of sweet promises. It is clear that in a future war between these two powers, the main bones of contention will be Eastern and Western Turkistan.

Measures Taken by Red China against Soviet Russia:

Red China attaches great importance to Eastern Turkistan. She is very anxious to prevent the Soviets from seizing this land. For this purpose, in addition to military measures,

she has also taken some economic and administrative measures:

1- Eastern Turkistan has very rich mineral resources. Three treaties had been signed between Red China and Soviet Russia, on 27th March 1950, for the joint development and exploitation of these resources. In 1957, Red China unilaterally annulled these treaties.

2- The Red Chinese government closed down the 5 Soviet Consulates that existed previously in Eastern Turkistan.

3- All Turks of Western Turkistan origin, who had immigrated into Eastern Turkistan during 1916 and previous years, and had been settled since then in Eastern Turkistan, and also other non-Turkic Soviet citizens living in Eastern Turkistan were deported.

4- In order to prevent any contact between the Turks of Eastern Turkistan, and people in the Soviet Union, Chinese authorities removed all Turkish populations living along the Soviet border, to localities in the interior, and settled Chinese immigrants along the border.

5- The Chinese government weeded out and dismissed from office all functionaries who were trained and educated in Soviet Russia, and also functionaries who had been appointed by the Russians in the beginning.

6- All books, newspapers, periodicals, and specially text-books prepared and printed in Soviet Russia, and sent to Eastern Turkistan during the years of Soviet-Chinese friendship were weeded out and destroyed. The same treatment was accorded to any books in the Russian language, and anything else of Russian origin.

The Soviet Policy Towards Eastern Turkistan:

Russian policy both during the Czarist period and the communist period in Eastern Turkistan remained the same, and rested on these principles:

1- To invade Eastern Turkistan and annex it to Russia if and when the international political situation makes this possible.

2- If this should not be possible, then to establish their power and influence over national liberation movements and revolts against the Chinese that might be born in Eastern Turkistan, and thus acquire a de facto domination of the country,

3- If that, too, should not prove possible, to promise aid and give aid to Chinese governors of Eastern Turkistan, who might have ambition of acting independently of the central government. Some governors were cruel and militarist despots. They tended to oppress the people, denying them freedom and human rights, and also had personal ambitions, the Russians incited these to even more extreme acts, and gave them support and encouragement and also secured important concessions from them for their own interests.

4- When the central government of China felt able to invade Eastern Turkistan, specially to suppress the revolt of the Muslim-Turkish inhabitants, the Russian policy was to aid such Chinese invasions and suppressions, thus gaining the sympathy of the Chinese and concessions from them.

In accordance with this policy, since the last century, the Russians have always sabotaged national liberation movements in Eastern Turkistan, and in such clashes they always intervened in favour of the Chinese. For instance:

A- The province of Ili, in the north-west of Eastern Turkistan, had revolted against the Chinese. This revolt was successful, and the province enjoyed its independence for 8 years. But at the end of this period, in 1871, the Russians invaded Ili province, destroyed the local administration, and captured the leader, Ebu'l-Alâ Hudayquloğlu, and took him to Russia. The purpose of this intervention was to prevent Ili province from joining the growing strength of the state set up in Kashgar by Yaqub Khan Bedevlet, and forestall and prevent a possible attempt to liberate Russian-occupied parts of Turkistan, too.

B- The Chinese invaded Eastern Turkistan themselves 5 years later, i.e. in 1881. Faced with the insistent demands and even theats of the Chinese, the Russians finally agreed to evacuate the Ili region which they had occupied previously, exacting as the price of this evacuation, a payment by the Chinese of 9 million rubles, and also a substantial change in the frontier line, resulting in the cession to the Russians of a portion of Ili province.

C- The Russians seized opportunities created by weak moments of the Chinese, and through the use of force and/or threats signed the treaties of Tarbagatay, Petersburg, Kashgar, and Habakhi with China, in 1864, 1881, 1882, 1883 and 1884, securing by these treaties various concessions, and also the cession by China to Russia of a total of several thousand square kilometers of territory.

D- During the Soviet period: When the people revolted, for the moment successfully, in Qumul (Hami), the Russians first attempted to take this revolt under their own control. When this proved to be impossible, the Soviet felt anxiety about the ultimate outcome of this matter. They established contact with the Chinese Governor-General of Eastern Turkistan at that time, Ching Shu-Rin, and made a secret treaty with him, containing 7 articles. This treaty granted many concessions to the Russians in Eastern Turkistan. In return for this, the Russians gave airplanes, cannon, machine-guns and other war material to the Chinese governor, and thus helped him crush the rebellion.

E- The Russians made another secret treaty, in 1933, with Chin Shu-Rin's successor, General Sheng Shih-Tsai, and secured many further concessions in Eastern Turkistan. In return, the Soviet gave vastly increased military assistance to this governor, and succeeding in crushing completely the uprising of the Muslim-Turkish people under Khoja Niyaz. This had been very successful and resulted in the establishment in Kashgar of a strong and stable administration. Eastern Turkistan was completely re-occupied, the national government that had been set up was destroyed, 300,000 Muslim Turks were arrested, and 100,000 people, including Khoja Niyaz, were killed, mostly by cruel and inhuman methods and with torture. Thus, between 1933 and 1944, Eastern Turkistan suffered terrible oppression under the rule of General Sheng Shih-Tsai, himself at that time a Soviet puppet.

F- In 1937 there was another rebellion, this time under the leadership of a national hero, Abdülniyaz, Abdülniyaz succeeded in liberating a great part of Eastern Turkistan, as the result of fighting lasting 4 months. But Russia sent large forces into Eastern Turkistan, and suppressed this rebellion, too. 20,000 freedom fighters taken prisoner and murdered with horrible tortures. Additional tens of thousands of innocent civilian Muslims were arrested and subjected to terrible tortures, under the accusation of having helped the rebels.

G- In 1940, a national rebellion took place in Altay region, under Osman Batur. That, too, was at first successful. General Sheng appealed to the Russians again for help in defeating this rebellion. The Rusians sent him the text of a new treaty, with 17 articles, sternly warning him that, "not a syllable of this text is to be changed". Sheng signed the treaty, granting further important concessions to the Russians. The Russians gave him the help requested, and the rebellion was suppressed.

H- In 1944, another rebellion broke out, in Ili province, under the leadership of Ali Khan Töre. This time against Nationalist China. This, too, was highly successful. Within a short time, the provinces of Ili, of Tarbagatay, and of Altay were cleared from Chinese troops. An independent Government, under Ali Khan Töre, was established with capital in İli. Operations were started to liberate the other parts of Eastern Turkistan, too. This rapid development caused great fear among the Chinese. They started to send their dependents to China. Again Russia interfered. This time by threats. They threatened that they would launch a full invasion unless the "rebels" came to terms with Nationalist China. The Ili government had no choice but to reach agreement with China.

I- In 1949, Nationalist China suffered a complete defeat in the struggle against Communist, China. There were about 100000 Nationalist Chinese troops then garrisoned in Eastern Turkistan. All communications between these and the last capital of Nationalist China, in Canton, were cut. The Muslim Turkish people of Eastern Turkistan, realized this was an oportunity for them to make an attempt to gain their independence, taking over the weapons of the Nationalist Chinese troops stationed there. But the leaders of the Nationalist Chinese troops prefered to curry favour with their ancient enemies the communists, and furthermore, at that time Soviet Russia, too, interfered, and made the threat that if the people of Eastern Turkistan resisted Communist Chinese troops, the Soviet Army would cross the frontier and break this resistance.

In view of this policy, consistently carried through for so long, against the people of Eastern Turkistan, we can say that any change in this policy by Soviet Russia now, can only be interpreted as a tactical expedient.

Measures Taken by the Soviets against Red China:

The measures taken by Red China in Eastern Turkistan, are regarded with anxiety by the Soviets, who in turn have taken the following counter-measures:

1- The latest news indicate that the Soviets have increased their military power in the frontier region, in various ways, and have also greatly decreased the previous harshness

of their treatment of the Muslims of Western Turkistan.

2- For the same reason, refugees from Eastern Turkistan are accorded unexpectedly friendly treatment, and are being settled, in general, in localities close to the Chinese frontier, mainly in Kazakhistan.

3- The Soviet have organized against the Chinese the refugees from Eastern Turkistan, who amount to a considerable number. A strong rumour is current, that out of these refugees, the Soviets, have formed a 50,000-man force, called "The Army for the Liberation of Eastern Turkistan", trained in commando fighting under General Zünnun Tayyip, a refugee from Eastern Turkistan. Special emphasis is being given to the training among these of guerilla fighters and hit-and-run groups.

4- "Institutes of Uigurology" have been established, connected with the local Universities in Kazakhistan, and also in Özbekistan. These are entrusted with the function of studying Eastern Turkistan in all aspects.

5- Again according to a rumour, a National Liberation Committee, with the title, "National Committee of Eastern Turkistan" has been established in Western Turkistan, composed of Eastern Turkistanian refugees.

6- A special Institute, under the direction of the Foreign Affairs administration of Soviet Russia, has been founded for the training of future diplomatic representatives of the State of Eastern Turkistan.

7- The radios of Tashkent and Alma Ata broadcast for two hours every day in Eastern Turkistanian dialects.

8- The Soviet Russian Press and Soviet officials, at every opportunity, repeat the statement that, "Eastern Turkistan is a country that is occupied by the Chinese, and the inhabitants of this country are not Chinese".

Conclusion:

Summing up, Russo-Chinese relations appear to make eventual war between these two almost inevitable. In such a conflict, defeat of Soviet Russia would mean that Red China would occupy the whole of Siberia and Western Turkistan, reaching the Caspian Sea. From there on, Red China would push on toward the Caucasus, Anatolia, the Balkans and Central Europe. And also, in another direction toward Persia, and the Middle East. If Red China is defeated, the Soviets will get Eastern Turkistan, Mongolia, Manchuria, and Tibet. Their next step will be Pakistan and India, descending down from Eastern Turkistan. Thus, the existense of these states will have been endangered. In addition, the possession of Eastern Turkistan, with her great natural resources, will complement the resources of Western Turkistan, already being exploited by Soviet Russia, and shall result in an enormous increase in the power of Soviet Russia.

Thus, it is seen that the question of what happens to Eastern Turkistan is not merely a local question, affecting that country alone, but is a matter that has a bearing on the future of neighbouring countries, the Near East, and eventually of the world.

The conclusion to be drawn from the above, is that it would be wise, and to their own interestes too, for neighbours and potential friends of Eastern Turkistan to study closely conditions there, to give thought to the problem of the future of Eastern Turkistan, to support by diplomatic means the spiritual struggle of the people of Eastern Turkistan for human rights and independence, and if necessary, to consult among themselves and with other powers involved, and try to do what is politically possible to secure for Eastern Turkistan a future status that would be best both for world peace and for the human rights of her inhabitants. The essential first step in this is the giving of full moral support to the wish for freedom of her inhabitants.

VEFAT

Geçtiğimiz Ramazan ayı içerisinde Doğu Türkistan'dan Afganistan yoluyla Türkiye'ye gelerek Kayseri'ye yerleşen Doğu Türkistanlı Türkler'den Hacı Mirahmet Batur, Hacı Yakup Türksoy ve Hacı Yusuf Baykal vefat etmişlerdir. Merhumlara Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı dileriz.

D.T.S.

AFGANİSTAN FACİASININ GENEL BİR TABLOSU

Doç.Dr. Kiyamuddin Rai

Afganistan 27 Aralık 1979 Cuma gecesi saat 10 sıralarında kızıl ordu tarafından işgal edildi. Fakat işgal planı yıllar önce olmuştu. 1921 yılında Lenin zamanında yeni kurulmuş Sovyet devleti ve Afganistan arasında imzalanan dostluk anlaşması ilk adım oldu. Ruslar önce bütün güçleri ile Batı Türkistan mücahidlerinin hürriyet mücadelesini kırmaya çalıştılar. Batı Türkistan halkının son direniş hareketi kırıldıktan sonra, Ruslar bu toprakların zengin varlığını yağmalamaya geçtiler. İngiliz İmparatorluğunun bu toprakları önce Çarların, sonra da Sovyetlerin nüfuz sahası olarak kabul etmesi, Sovyet yağmacılara serbestlik sağlamıştı. Buhara'nın işgalinden sonra Buhara Emirinin temsilcisi Miletler Topluluğu Teşkilatına başvurup Rus işgalinin kınanmasını istediği zaman hiç bir netice alamayışı bu gerçeğin bir belirtisiydi.

Afganistan ise İngiliz ve Sovyet imparatorluklarının arasında tampon bölge olarak kabul edildiğinden bir müddet Sovyet işgalinden kurtulmuş oldu.

Hint yarımadasından İngilizlerin çekilmesi Sovyetlerin yayılmacı politikasına uygun bir zemin hazırladı. Hive ve Buhara Emirliklerini ve bütün Batı Türkistanı işgal ederken kullandıkları taktikleri aynen Afganistan'da uyguladılar: "Dostluk ve işbirliği" anlaşmaları imzalamak, bu anlaşmalardan faydalanarak uşak kişiler yetiştirmek ve bu hainlere darbe yaptırmak.

Sovyetler aynı şekilde Afganistan ile "dostluk", "kültürel", "iktisadi" ve askeri anlaşmalar imzalayarak kendilerini Afganistan saltanat rejiminin dostu olarak gösterdiler. "İyi komşuluk ilişkileri" "karşılıklı saygı ve işbirliği" ve "birbirlerinin içişlerine karışmama" gibi sözler ettiler ve Afgan hükümetleri de bunlara inandı. Hem de o kadar ki, 1953'te o zamanın başbakanı Muhammed Davud Han 1931'de imzalanan Türkiye-Afganistan Dostluk Anlaşmasını feshederek yerine Sovyetler ile askerî, kültürel ve iktisadî bir anlaşma imzaladı. Bunun üzerine Afganistan'da gerçek bir kardeşlik duygusu ile hizmet eden Türk subay ve sivil personeli bu ülkeyi terk ettiler. Yerlerini Sovyet danışmanları doldurdu. Afgan-Sovyet Dostluk planını çizen Davud Han Sovyetlerden askerî yardım isteyince, Sovyetler de ikinci cihan savaşından kalma paslanmış silahlarını Afganistan'a sevk ettiler. Sovyet basını Davud Han'ı överek onu Sovyet halkının gerçek dostu diye tanıttı. Davud Han'ın on yıllık (1953-1963) başbakanlık döneminde bu dostluk zirveye ulaştı. Heryıl askeri ve mülki sahalarda yüzlerce Afgan genci öğrenim için Sovyetlere gönderildi. K.G.B. teşkilatı da Afganistanın çeşitli devlet organlarında görevli insanları avlamaya çalıştı ve bu işi de başarabildi. Gün geçtikçe Afganistanın çeşitli devlet kuruluşlarında Sovyetlerin nufuzu derinleşti.

1933 yılında 19 yaşında Afganistan tahtına oturan Muhammed Zahir Şah, ülkenin yönetiminde etkili olmayıp devlet işleri 1953'e kadar fiilen Muhammed Haşim Han ve Şah Mahmud Han ve amcaoğulları Muhammed Davud Han ve Muhammed Naim Han tarafından yönetildi. 1963'te Sovyetlerin nüfuzunun artmasıyla ülkenin tehlikede olduğunu fark eden Zahir Şah, yeni bir anayasanın getirilmesi ile ülkenin yönetim şeklini değiştirdi. Yeni anayasaya göre kral ailesine mensup olanlar, başbakan, kabine ve meclis üyesi seçilemeyeceklerdi. Böylece Afgan-Sovyet dostluğunun kurucusu Davud Han ve onun kardeşi Naim Han siyaset sahnesinden uzaklaşmış oldular. Yeni anayasaya göre meclis seçimleri yapılarak yeni başbakan ve hükümet üyeleri halk içinden seçildi.

Yeni değişiklikler ve demokratik hareketler Sovyetleri telaşlandırdı. Afgan halkının sağlam dini inançları yanında milli şuurunun da uyanacağı korkusunu yarattı. 1963'ten itibaren demokrasi hareketlerini baltalamak için Sovyetler geniş faaliyetlere giriştiler. Davud Han'ın on yıllık başbakanlık döneminde Sovyetler Afganistanın hem ordusunda hem de sivil organlarında yetiştirdikleri uşaklarını bu yıkıcı faaliyetlerinde kullandılar.

Sovyetler ilk adım olarak 1963'te

Afganistan'da "Halk partisini" kurdurdular. Bu gerçekte Komünist Parti idi. Bu görevi ilk olarak Nur Muhammed Taraki'ye verdiler. İktidarı ellerinde bulunduran çevreler bu gelişmeleri pek önemsemediler.

1973'e kadar iktidara gelen başbakanlardan Muhammed Haşim Mayvendval, Nur Ahmed İtimadı ve Muhammed Musa Şafik Sovyetlerin planı üzerine Afganistanın ordu ve emniyet kuruluşlarında yetiştirilen Sovyet uşaklarınca öldürüldüler. Demokrasi dönemindeki hükümetler Sovyetlerin bu yıkıcı faaliyetleri karşısında pasif kaldılar. İslamî ve millî çevrelerce yayınlanan gazetelerde Sovyetlerin yıkıcı faaliyetlerine karşı çıkan uyarıcı yazılara hükümet hiç değer vermiyordu. 1973'te Kral Zahir Şah tedavi görmek için İtalya'ya gitti. Kral İtalya'da iken Afganistan'da darbe yapıldı ve saltanat rejimi ortadan kaldırılarak yerine Cumhuriyet ilan edildi. Davud Han darbenin lideri olarak gösterildi.

Sovyet askeri danışmanlarının yönetiminde, Sovyetlerde eğitim görmüş olan subaylarca gerçekleştirilen bu darbeden Davud Han son anda haberdar olmuştu. Davud Hanın devlet başkanlığına gelmesi ile Sovyetler büyük ölçüde rahata kavuştular. Ama Davud Han'ın kendisi bu şekilde iktidara gelmekle bir çok gerçeklerin farkına varmış gibi idi. Davud Hanın çevresini saran Sovyet adamları "karşı-devrimci" adı altında islamî ve millî çevrelere karşı faaliyete geçip bunları yoketmeye çalıştılar. Davud Han işlediği hataların neticesini gördü ve ülkeyi kurtarmak istedi. Ama artık iş işten geçmişti.

Sovyetler yine ordudaki adamlarını harekete geçirdiler. 23 Nisan 1978 Perşembe günü öğle saatında Davud Han Başkanlık sarayında kabine toplantısını yürütürken, zırhlı birlikler Başkanlık sarayına ve yanında bulunan Savunma Bakanlığına saldırdılar. İslamî ve millî duygulardan ve siyasî şuurdan yoksun olan ordunun diğer kademelerindeki general ve subaylar komünizme karşı oldukları halde hiç bir teşebbüse girişemediler. Sadece Başkanlık sarayının muhafız alayı ile darbeciler arasındaki savaş sabaha kadar sürdü. Davud ve kardeşi Naim ve bunların aile mensupları ve kabine üyelerinden bazıları o gün kurşuna dizildiler. Bu kanlı darbeden sonra Halk Partisi iktidara geçmiş oldu. Moskova'dan gelen bir heyetin de katıldığı iki günlük toplantıdan sonra devlet başkanı ve hükümet üyelerinin listesi resmen ilan edildi. Başkanlık görevi Nur Muhammed Taraki'ye verilmişti.

Bundan sonra Afganistan halkı komünist rejime karşı tepkiler göstermeye başladı. İslamî ve millî kuvvetler millet ile birlikte düşmana karşı mücadeleye geçtiler. Taraki hükümeti Sovyet danışmanlarının direktifleri ile Afgan müslüman halkının tepkisini kırmak için vahşice hareketlere girişti. Halk Partisinin üyeleri halkın canına kıymaktan başka malını ve mülkünü de yağma ettiler. Milletin dini inançlarına hakaret etmeye başladılar. Taraki bir parti toplantısında "Bize yirmi milyon insandan iki milyon kalsa yeter." dedi. Taraki herhalde Stalin'in Batı Türkistan'da yaptığı katliamları Afganistan'da uygulayacağını düşünüyordu. Fakat "Halkçılar", gün geçtikçe milletin direnişine karşı daha zayıf düştüklerini gördüler. Daha da hunharlaşmaya başladılar.

Ülkenin her köşesinde rejime karşı ayaklanmalar başladı. Herat, Daraysuf, Hazaracat, Vardak, Nuristan, Badahşan ve Kunar halkının ayaklanmaları ve Herat'ta Sovyet danışmanlarının öldürülmesi Taraki rejiminin işlediği insanlık dışı cinayetlere karşı gösterilen birer tepkiydi. Halk ve Parçam fraksiyonları arasında çıkan anlaşmazlık, Parçam grubunun lideri Babrak Karmal ve bir kaç üyesinin elçi olarak yurt dışına gönderilmelerine sebep oldu. Bir müddet sonra geri çağırıldıkları zaman Afganistan yerine Moskova'ya gidip yerleştiler. Yine Halk grubunun içinde çıkan anlaşmazlık Taraki'nin ölümü ve Hafizullah Amin'in iktidara geçmesi ile sonuçlandı. Hafizullah Amin daha yumuşak bir sosyalist sayılıyordu. Hafizullah Amin K.G.B. ve Sovyet danışmanlarının Afganistanın içişlerine fazla müdahale etmesinden şikayetçi oldu, ve Sovyet Büyükelçisi Pozanov'un geri çağırılmasını istedi.

Sovyetler Amin'in biraz hür politikasına dayanamayıp onun ortadan kaldırılması için hazırlıklarını yaptılar. İlk önce Kabil'in merkezinde ve Sovyetlerin askeri sevk ve idare merkezi sayılan Kabil Havaalanının yakınında bulunan Başkanlık sarayının boşaltılması ve Kabil'in uzak bir köşesinde bulunan Tepe-i Tac Beg Sarayına yerleştirilmesi ustaca sağlandı. Sovyet Karakuvvetleri komutanı Kabil'e gelerek Afgan kuvvetlerinin askeri merkezlerini denetledikten sonra Hafizullah Amin'i de ziyaret etti. Amin bir şeyler hissetti. Silahlı olarak yirmi dört saat görevde bulunmaları için parti merkezlerine direktif gönderdi. Kabil'de her an bir olayın patlak vereceğini herkes hissediyordu.

Bu sırada Sovyetler 25 ve 26 Aralık geceleri (1979) Kabil Havaalanı ve Sovyet Havaalanları arasında bir köprü kurarak iki gece içinde dörtbin Sovyet paraşütçü askerini Kabil Havaalanına indirdiler. Sovyet dev uçaklarının sesi akşamdan sabaha kadar Havaalanı yakınlarında yaşayan halkın uykusunu kaçırdığı halde, Kabil'in uzak bir köşesine yerleştirilen Hafizullah Amin'in bu harekat'tan haberi bile olmadı. Üçüncü gece yani 27 Aralık 1979 Cuma gecesi saat on sıralarında Sovyet kuvvetleri harekete geçip Amin'in sarayına saldırdılar. Amin'i öldürdükten sonra Rus generalleri Afganistan'ın yönetimini kendi ellerine aldılar. Aynı gece 85 bin Sovyet askeri hududu geçip Afganistanın stratejik noktalarına yerleşti.

Böylelikle yirmi beş yıl içerisinde uygulanan "dostluk", "karşılıklı saygı ve işbirliği" ve "iyi komşuluk" anlaşmaları sonuca varmış oldu. İşgalin ertesi günü Sovyetlerde bulunan Babrak Karmal Kabil'e getirilip Afganistanın Başkanlık sandalyasına oturtuldu.

Fakat Sovyetlerin hesaplamadıkları bir nokta vardı: Bu topraklarda yaşayan insanların kalbindeki derin islamî ve millî duygular ve vatan sevgisi. Yediden yetmişe bütün millet, işgalci Sovyetlere karşı ayağa kalktı. Daha önce Davud yönetimi zamanında yurt dışına hicret eden ve Pakistan'ın Paşaver şehrinde teşkilatlanan islamî ve millî güçler vatanı kurtarmak için millet ile birlikte bir bütün olarak faaliyete geçtiler.

Afgan mücahidleri tekrar hürriyete kavuşmak için başlattıkları cihadı sürdürmeye kararlıdırlar. Mücahidler düşmandan aldıkları ganimetlerle silahlanarak düşmana büyük kayıplar verdirmişlerdir. Pançşer ve Hazaracat gibi merkez bölgeleri ve kuzeyde Badahşan'ın büyük bir kısmı tamamen kurtarılmış bölgeler olduğu gibi toprak olarak da ülkenin yüzde sekseni mücahidlerin elindedir.

Sovyet işgal kuvvetleri her çeşit cinayeti işlemekten çekinmeyip şehir ve köyleri bombardıman etmeye, kimyevî silahlar ve Napalm bombaları dahil en modern silahları kullanmaya devam etmektedir.

Cihad hedefe varmadan durmayacaktır, çünkü durdu mu cihad sayılmaz. Kim bilir, belki Afgan halkının başlattığı cihad esaret altında yaşayan diğer müslüman milletlere de bir ilham kaynağı ve bir ümit kapısı olacaktır.

NEŞRİYAT MERKEZİMİZE TEBRİK GÖNDERMEK SURETİYLE MÜBÂREK RAMAZAN BAYRAMIMIZI KUTLAYAN:

*K.Maraş'tan sayın **Bahattin KARAKOÇ**, İstanbuldan sayın **Ekmeleddin İHSANOĞLU**, Ankaradan **And Kartpostallar ve Yayınları Koll. Şti.**, Malatya Cezaevinden sayın **Yusuf IŞIK**, Kayseriden sayın **Avukat Nevzat TÜRKDEN**, Rizeden sayın **Hüsnü YAVUZ**, Elazığ'dan sayın **Tahsin BAYKARA**, Kayseri'den sayın **Mehmet Emin TUĞCU**, Sakara'dan sayın **Yunus Bağ GÖKÇE**,* İstanbul'dan Batı Trakya Dergisi sahibi sayın ***Selahattin YILDIZ**, Almanya'dan sayın **Hüseyin KOLDAŞ**, İstanbul'dan sayın **M.Rasim SAVAŞ**, Arabistan'dan sayın **Hüseyin KARİ**, İstanbul'dan sayın **İbrahim KARABULUT**, Belçika'dan Anver Türk Kültür Derneği 2. Başkanı sayın **Mehmet ÖZÇELİK**, Adana'dan sayın **Mustafa KÖKER**, Afyon'dan sayın **Dr Safa KAPICIOĞLU**, İstanbul Sultanahmet Cezaevinden **Şerafettin AYIK**, Rize'den sayın **Nural Cengiz YAMAKOĞLU**, Bursa Kapalı Cezaevinden sayın **İbrahim HASANOĞLU**, Ankara'dan sayın **Yusuf URALGİRAY**, İstanbul'dan sayın Avukat **M.Muhittin DERVİŞBEY**, Kayseri'den sayın **M.Dursun TÜRKMEN**, İzmir Kemalpaşa Kapalı Cezaevi mahkûmları adına sayın **Hikmet TAŞDEMİR**, **Çetin ORSAVAŞ**, **Ahmet TAŞDEMİR** kardeşlerimize teşekkür eder, geçmiş Ramazan Bayramlarını kutlar, selâm ve saygılarımızı sunarız.*

D.T.S.

Kitap Hülasası

"SOVYETLER BİRLİĞİ'NDEKİ İSLÂM HALKLARI"

(Bu kitap Sovyet kaynaklarının verdiği rakamlara, ve büyük ölçüde onların teşhislerine ve hükümlerine, dayanmaktadır. Bu yazının sonunda bazı noktalarda Mehmet Allahverdi'nin tenkitleri ve düzeltmeleri vardır. Ama rakamları düzeltecek bilgiler elimizde olmadığından, Sovyet kaynaklarından gelen rakamlar aynen durmaktadır. Bu rakamlarda Türk toplulukları sayıca çok azaltılmıştır. Ayrıca, Sovyetlerin çeşitli Türk lehçelerini apayrı milletler sayan zorlama görüşü, ve yine çeşitli Türk topluluklarını mutlaka yabancı bir soya ekleme gayreti, veya bunları melez saymadaki ısrarı, yine Sovyetlerin bilinen huylarının icabıdır. Kitabı incelerken okuyucular bu yönleri daima akılda tutmalıdırlar. Sovyetlerin tezgâhladıkları istatistikleri bilmek önemli olacağı gibi, onların taktiklerine ve gayelerine ışık tutmak bakımından da bu kitap faydalıdır. - D.T.S.)

Yazarı: **Şirin Akıner**
(Hülasa Eden ve Yorumlar Ekliyen:
Mehmet Allahverdi)

GİRİŞ:

Müslüman olmak demek Allah'ın iradesine teslim olmak demektir. Bir kimsenin Müslüman olup olmadığını anlamak için onun kendisini ve kâinatı nasıl gördüğüne bakmalı. Yoksa nasıl bir hayat sürdüğüne değil. Umumiyetle, Sovyetler Birliğinde yaşıyan ve kendilerine "Müslüman" diyen kişiler, bu açıdan gerçekten Müslüman sayılabilirler.

Sovyet toprakları üzerindeki Müslümanlık miladî 7. yüzyılın ikinci yarısında Ortaasya'yı fetheden Araplar tarafından getirildi. İslamiyeti ilk kabul edenler Türk menşeli yerlilerdi. Miladî 9. yüzyılın sonunda İslamiyet Kafkasya'ya ve Rusya'nın Avrupa'daki topraklarına da yayılmıştı.

Sovyetler Birliği'ndeki Müslümanlar, 50 yıldan 350 yıla kadar değişen müddetlerdenberi Rus idaresi altında bulunuyorlar. Son 60 küsur yıldanberi bu idare Sovyet idaresi şeklindedir. Bütün bu süre içinde hakim unsur olan Rusların Müslümanlara karşı tutumu umumiyetle, baskı ve zorlama olmuştur. Buna rağmen Müslümanlar şimdiye kadar dinlerine sadık kaldılar.

Müslüman halkları arasında dil ve ırk bakımından büyük farklar vardır. Bu çok karışık ve alacalı zümreleri biribirine bağlıyan tek unsur ortak dinleri ve ortak Sovyet vatandaşlıklarıdır. Birçok başka ülkelerdeki Müslüman halktan farklı olarak, Sovyet ülkesindeki çeşitli müslüman topluluklar arasında hiçbir bağ yoktur.

TARİKATLARIN ROLÜ:

Sovyetler ülkesinde İslamiyetin ilk yayılmasında en büyük tesiri tarikatlar göstermiştir. Rus idaresi zamanında da bu tarikatlar, halkın direncini kuvvetlendirmekte çok tesirli olmuşlardır.

MÜSLÜMANLARIN YENİK DÜŞMELERİ:

Başlangıçta irili ufaklı bir çok Hanlık ve küçük devlet halinde bölünmüş olmalarına rağmen, Müslümanlar bugünkü Rusya'da hakim durumda idiler. Yıkılmaları 16. yüzyılda başladı. Korkunç İvan'ın Çarlığı zamanında önce 1552'de Kazan Hanlığı, sonra 1556'da Astırhan Hanlığı Rus istilasına uğradı. Taşkent 1865'te, Semerkand 1868 ve Hokent 1876'da Rusların eline geçti. 1919'da Ortaasya'nın bütün topraklarının Rus hakimiyeti altına girmesi tamamlandı. 1920'de en son, yarı bağımsız, Buhara Emirini ve Hiva Han'ını da Ruslar tahttan indirdiler. Komunist rejim bu son iki yeri de 1924'te resmen Sovyet topraklarına kattı.

MÜSLÜMANLARIN YAŞADIĞI YERLER:

Müslümanlar Sovyetler Birliği'nin hemen her yerinde, dağınık olarak, bulunurlar.

Sovyetler ülkesi çok geniştir. 15 başlıca Cumhuriyet'e ve (ikinci derecede de) Muhtar Bölge'ye bölünmüştür. Bunlardan Müslüman nüfusun çok olduğu yerler şunlardır:

Başlıca Cumhuriyetler:

Orta Asya'da.

1- Özbekistan
2- Kazakistan
3- Kırgızıstan
4- Tacikistan
5- Türkmenistan

Kafkasya'da.

6- Azerbaycan:

Muhtar Bölgeler:

Avrupa Rusyası ve Siberya'da

1- Başkır
2- Çuvaş
3- Tatar

Kafkaslar Bölgesinde.

4- Çeçen-İnguş
5- Kabardin Balkar
6- Dağıstan
7- Nahçıvan
8- Abaza eli
9- Kuzey Ossetler

Orta Asya'da

10- Karakalpak:

Kolaylık için, bu yukarıdaki yerleri üç bölge içinde toplayabiliriz: A- Avrupa'daki Rusya ve Siberya. B- Kafkas. C- Orta Asya. Bu üç bölgedeki Müslüman nüfus nispeti şöyledir: (Unutmıyalım, bütün rakamlar Sovyet kaynaklarının verdikleridir):

A- Avrupa Rusyası ve Siberya: % 21
B- Kafkasya: % 21
C- Orta Asya: % 58.

NÜFUS SAYISI:

1917'de komünist ihtilâli koptuğu zaman şimdiki Sovyet ülkesinde Müslüman nüfus toplam 20 milyondu. Bu nüfus 1970'de 36.848.455 oldu. 1979'da 45.544.114'e çıktı. Bütün Sovyet ülkesindeki nüfusa göre Müslümanların nispeti % 17,4'tür. (Sovyet nüfusu toplam: 262.084.654).

1970-79 arasında Müslüman nüfusu artış nispeti yılda % 2,5 idi. Islav nüfusun bu müddet içindeki yıllık artışı ise % 0.8. En yüksek artış nispeti Tabasaranlar (Dağıs'tandaki bir Türk boyu) arasında % 4 ve bunun hemen arkasından gelen, Tacikler arasında % 4'e yakın idi.

Sovyet ülkesindeki Müslümanların % 90'ı Sunnî mezheptendir ve bunların hemen hepsi Hanefî'dir. Çok azı Şafiî. Kalan % 10'ı Şiî'dir. Şiîlere bilhassa Azerbaycanlılar, Tatlar, Kürtler ve Pamir'de yaşıyan Pamirliler arasında rastlanır.

Ayrıca birkaç bin Bahaî ve 23 bin civarında Yezidî vardır. Bunları öbür Müslüman topluluklar Müslüman diye kabul etmezler.

MÜSLÜMANLARIN IRK VE DİL OLARAK DAĞILIMI:

Sovyet ülkesindeki Müslümanlar başlıca üç ırk grubundan meydana gelir: Türk kaynaklı, İran kaynaklı ve Kafkas kaynaklı olarak. Çok az sayıda başkaları da vardır: Araplar, Döngenler (Müslüman Çinliler), Çala'lar (Müslüman olmuş Yahudiler, vb.) Nispetler şöyledir:

% 85: Türk menşeli (38.956.217)
% 8: İran menşeli
% 6,9 Kafkas menşeli
% 0,1: Öbürleri.

(Tekrar ediyoruz: Bütün bu rakamlar ve kitaptaki öbür rakamlar Sovyet kaynaklarının verdikleridir).

TÜRK MENŞELİ OLANLAR:

1926'da Sovyet makamları Türk menşeli etnik topluluk olarak (irili, ufaklı) 40 topluluk adı sayıyorlardı. Ama ondan sonraki istatistiklerde bu "40 etnik topluluk"tan 16'sının adı bir daha anılmadı. Şimdi Sovyet resmî istatistiklerine göre "Türk menşeli" olmak üzere Sovyetler Birliği'nde 24 "halk" vardır. Bunlardan 9'unun dini İslâmın dışında dinlerdir. Sovyetler bunların hepsini ayrı ayrı "millet" saymışlardır ve bunların hepsinin lehçesini ayrı bir "dil" saymaktadırlar. Bunlara kısaca göz atalım: (Dikkat, bunların menşeleri ve tarihleri hakkında söylenenler de Sovyet idarecilerinin yaydıkları iddialardır-D.T.S)

Özbekler: _____ **1979'daki nüfus**

Adları 1282-1312'deki Özbek Han'dan gelir. Türk kabilelerinin bir karmasıdırlar, ama idarecileri Moğollardı. 12.455.978

Kazaklar:

Moğolistan'dan gelme Oğuz ve Moğol kabilelerinin torunlarıdır. Milattan önce 1. yüzyıldan itibaren şimdiki bölgelerine geldiler. 19. yüzyılda Müslümanlığı kabul ettiler. 6.556.442

Türkmenler:

Bunlar Moğolistan'dan gelen Oğuz kabilelerinin torunlarıdır. 10. yüzyılda Orta Asya'nın Güney-Batısında yerleştiler ve aynı yüzyılın sonuna doğru İslamiyeti kabul ettiler. 2.027.913

Kırgızlar:

Bunlar Miladî 840 yılında Moğolistan'ın Kuzey-Baatı bölgesindeki Uygur devletini

devirdiler. 13. yüzyılda Türkleştirildiler. (Görülüyor ki, Sovyetler bir yandan Türk boylarını ayrı millet gibi gösterir, ve sayılarını da azaltırken, öbür yandan bunların "sonradan Türkleştirilmiş başka kökten milletler" olduğu yalanını da aşılamaya çalışıyorlar-D.T.S.) 17. yüzyılın ortalarından itibaren İslâmiyeti kabul etmeğe başladılar. 1.906.271

Tatarlar:
Bunlar Türk menşeli kabilelerin (çoğu Kıpçak) torunlarıdır. 13. yüzyılın ilk yarısında Rusya'yı istila eden Moğol ordusu ile gelmişlerdir. (Görülüyor ki Sovyetler'in yalanları çok cepheli. Bunlardan biri de eski Türk yurtlarına Türklerin sonradan ve yeni olarak geldiklerini iddia etmek.—
D.T.S.) 6.317.468

Uygurlar:
Türk menşeli bir halktır. 745 Miladî yılında Doğu Türkistan'da ve Kuzey-Batı Moğolistan'da bir devlet kurmuşlardır. (Bu sayı yalnız Sovyet Rusya'dakiler içindir. Görülüyor ki, bu unsur için Ruslar başkaları için huy edindikleri iftira ve tahriflere girişmemişler. Çünkü bunları tutar görünüp Çinliler ile çekişmelerde sömürmeği hesaplıyorlar.-D.T.S.) 210.612

Azerbaycanlılar:
Bunlar aslında Farsça konuşan bir halk idi. 7.-11. yüzyıllarda Türkçe konuşan kabilelerin Azerbaycan'ı istila etmeleri sırasında Türkleştirildiler. (İran'daki Türk düşmanları ile tam ağız birliği şeklinde bu yalanın üzerinde ısrar edilmesi çok manidardır-D.T.S.) 5.477.330

Çuvaş'lar:
Bunlar Fin-Uğur lehçeleri konuşan kabilelerle Türkçe konuşan Volga boyu Bulgarların bir karışımıdır. 10. yüzyılda başlı başına bir kabile haline geldiler ve Altın Ordu devrinde İslamiyeti kabul ettiler. . . 1.751.366

Başkurt'lar:
Bunlar da Fin-Uğur kabileleri ile Kazak ve Karahitay gibi Türk menşeli kabilelerin bir karışımıdır. 10. yüzyılda İslamiyeti kabul ettiler. . . . . 1.371.452.

Karakalpaklar:
Bunlar Aral Denizi bölgesinin eski yerli halkı olan İranlılar ile Moğolistan'dan gelen Oğuz kabilelerinin bir karışımıdır. (Hep aynı yalanlar: melezlik isnadı ve köklü Türklüğü inkâr gayreti-D.T.S.) 303.324

Karaçay'lar:
Kuzey Kafkasya'daki bir Türk menşeli kabile. Balkar'ların akrabası. . . 131.074

Balkar'lar:
Bunlar aslında Kuzey Kafkasya menşelidirler. Ama Bulgar-Hazar kabileleri ile temas neticesi Türkleşmişlerdir. (Aynı nakarat-D.T.S.) 66.334

Nogay'lar:
Altın Ordu'nun Nogay kolundan. Özbek Han devrinde (1282-1312) İslâmiyeti kabul ettiler. 59.546

Kumuk'lar:
Menşeleri meçhuldür. En kuvvetli ihtimale göre yerli Kafkas menşeli kavimler ile Kıpçak Türk menşeli kabilelerin karışımıdırlar. 11. yüzyılda Müslüman oldular. 228.418

Türkler: 92.689
En fazla Gürcistan'ın Meşhet bölgesinde yaşayan bunların bir kısmı Türklerin torunudurlar, bir kısmı da 16. yüzyılda Türklerin Gürcistan'ı istilası sırasında Türkleştirilmiş olan Gürcülerdir. (Böylece Sovyetler 92 binin ötesindeki kendi sınırları içindeki bütün Türklere "Türk" adını haram etmiş oluyorlar ve bunların bir kısmını da zorla ve yeni Türkleştirilmiş kişiler diye gösteriyorlar) Şimdi Türk menşeli milletler Sovyetler ülkesinin her yerinde bulunmaktadır. 1979'da bunların bölgelere dağılımı (aşağı yukarı) şöyleydi:

Orta Asya ve Kazakistan: Sovyetlerdeki Türklerin % kaçı olduğu:
Özbekler, Kazaklar, Türkmenler,
Kırgızlar, v.s.) . . . . . % 60

Avrupa Rusyası ve Siberya _ _ % 25
(Tatarlar, Çuvaş'lar, Başkurt'lar,
Vakut'lar, Gagauz'lar, Tuvan'lar,
Hakas'lar, Altaylar, Şor'lar,
Dolgan'lar, Karayım'lar, Tofa'lar)

Kafkasya Bölgesi: _ _ _ _ _ _ _ _ **% 15**
(Azerbaycanlılar, Kumuk'lar, Karaçay'lar,
Balkar'lar, Nogay'lar)

Bunlar arasında Müslüman olmayan Türkler 9 küçük topluluktur, ve hepsinin toplam sayısı 823.260'dır. Sovyetler'deki Türk nüfusunun % 2'sini teşkil ederler. Sovyetler'deki toplam Türk nüfusu 1979 nüfus sayımına göre 39.779.477'dir.

Türk halklarının ilk menşeleri hakkında

hiçbir ciddî bilgi yoktur. (Sovyetlerin görüşü-D.T.S.) Umumî kanaat onların ilk anayurtlarının Moğolistan'da olduğu yolundadır. Orta Asya'ya ilk gelişleri 5. yüzyıldadır. 11. ve 13. yüzyıllarda da Sovyet ülkesinin öbür bölgelerine ve cıvar yerlere yayıldılar.

Bütün dünyadaki Türk menşeli halkların toplam nüfusu konusunda hiçbir rakam elimizde yoktur. Sovyet kaynaklarının elindeki rakamlara göre (Baskakov) 1962'deki toplam nüfusları (bütün dünyada) 58.638.000 idi. Sovyetler ülkesindeki nüfus artma hızları başka yerler için de yürürlükte sayılırsa, şimdi nüfuslarının 100 milyona varmış olması gerekir. Türk köklü halklar arasında en büyük topluluk Türkiye'dir. (nüfusu 40 milyonu aşar) Dünya'daki Türk menşeli halkların % 40'ı Sovyet sınırları içinde yaşar.

İRAN MENŞELİ MÜSLÜMANLAR:

1926'da Sovyetler İran menşeli olarak Sovyet sınırları içinde yaşıyan 12 ayrı etnik topluluk saymışlardı. Bunlardan Hazarlar ve Cemşitler sonradan Türkmenler'e ve Tacikler'e katıldı. Talış ve Yagnubiler çok küçük topluluklardır. Kalan 8 topluluk ayrı birer "halk" sayılmaktadır. Dökümleri:

Tacikler: _____ 1979'daki nüfus
Türkler gelmeden önceki Orta Asya'nın esas ve en eski sakinleri bunlardı. . 2.897.697

Tatlar:
Çoğunluğu Müslüman değil. . . 541.893

Kürtler:
Tarihlerinin başlangıç safhaları meşhul. Bu rakamın içinde 23 bin Yezidi de var. 115.858

İranlılar (Farslar): _____ 31.313

Afgan'lılar:
Dari lehçesi konuşanlar. 4.185

Bulucîler: _____ 18.937

Pamirliler: _____ 50-60 bin

KAFKASYALILAR:

1926'da Sovyetler Kafkasya'da varlığını iddia ettikleri, irili ufaklı, 34 etnik topluluk adı yayınladılar. Daha sonraki dökümlerde ise bunlardan 19 tanesinin bir daha adları anılmadı. Kalan 15 "halkın" adları ve 1979' daki sayılar şöyle:

Avar'lar	482.844
Lezgi'ler	382.611
Dargın'lar	287.282
Lak'lar	100.148
Tabasaran'lar	75.239
Rutul'lar	15.032
Çakur'lar	13.476
Agul'lar	12.078
Çeçen'ler	755.782
Kabardın'lar	321.719
İnguş'lar	186.198
Adıgey'ler	108.711
Abaza'lar	90.915
Çerkes'ler	46.470
Abazın'lar	29.49?

AYNI SOY, AMA DEĞİŞİK DİN:

Müslüman halklar konusunda dikkati çeken bir başka nokta da, bazı halklarda (kan ve dil birliğine rağmen) bazı kişilerin baska din'den olmalarıdır.

TÜRK MENŞELİ OLANLARDAN:

Adı	Toplam Nüfus	Müslüman olan kısmı	Müslüman olmayanları
Çuvaş'lar	1.751.366	Çoğunluk	Az sayıda Hristiyan
İngiloy'lar	Meçhul	Çoğunluk	Pek az sayıda Hristiyan
İRAN MENŞELİLER:			
Kürt'ler	115.858	Çoğunluk	23.000 Yezidi
Oset'ler	541.893	Azınlık	Çoğunluk Hristiyan
KAFKASYALILAR:			
Abaza'lar	90.915	Çoğunluk	Pek azı Hristiyan
Kabardın'lar	321.719	Çoğunluk	Az sayıda Hristiyan

SINIRDIŞI ÜLKELERLE ETNİK BAĞLAR:

Sovyetler'deki Müslümanlar yalnız değildirler. Çin, Afganistan, İran, Pakistan, Irak, Türkiye, Romanya, Bulgaristan gibi komşu ülkelerde yaşıyanlarla aralarında soy ve dil bağları vardır. Böyle bağlara ait birkaç döküm:

	Çin	Türkiye	Irak	İran	Afganistan	
Tatar'lar	8.000	10.000	—	—	—	
Azerbaycanlılar	—	—	4.625.000	—	Az sayıda	
Kürt'ler	—	3.200.000	2.000.000	—	1.500.000	
Özbek'ler	18.000	—	—	1.649.000	—	
Kazak'lar	700.000	—	—	3.000	—	
Tacik'ler	20.000	—	—	2.000.000	—	
Türkmen'ler	—	300.000	500.000	400.000	500.000	
Kıngız'lar	80.000	1.000	—	25.000	—	
Uygur'lar	5.000.000	—	—	—	—	
Buluci'ler	—	—	600.000	40.000	—	
Toplam	1.326.000	3.511.000	7.725.000	2.117.000	2.000.000	

Görülüyor ki, Sovyet ülkesindeki Müslümanların komşu ülkelerdekilerle bağları var. Bunlardan en önemlisi 40 milyonluk Türkiye Türkleridir.

SOVYET İDARESİ ALTINDA HAYAT:

1917'de iktidarı ele aldıkları andan itibaren, komünistler İslamiyete karşı çeşitli tedbirler almaya giriştiler. İlk on yıl içinde (1917-1927): Müslüman kadınların peçe kullanmaları, birden fazla kadınla evlenme, Hac'ca gitme, Kur'ân ve din kitaplarının basımı, doğrudan yasaklandı. Zekât, sadaka verme ve oruç tutma ise, yasaklanmadı, ama baskılar ve ürkütmekle önlenmek istendi. Vakıflar ilga edildi. Üstelik, Müslümanların yaşadığı bölgelerde domuz yetiştirilmesi mecburî kılındı.

Son yıllarda bu baskılar biraz azaltılmıştır. Resmî makamların seçtiği pek az sayıda kimsenin Hac'ca gitmesine izin verilmektedir. Az sayıda ve belirli çeşitlerde din kitaplarının basılmasına müsaade ediliyor. Sovyet Anayasasında (tamamen kâğıt üstünde kalan) din ve vicdan hürriyeti de vardır.

MÜSLÜMANLARA YAPILAN ZULÜMLER:

Sovyet hükûmeti Müslümanlara daima şüpheci gözle baktı. İkinci Dünya Savaşında Almanların işgal ettiği bölgelerin bir kısmında Müslümanlar yaşıyordu. Sovyetler, savaşı kazandıktan sonra, bunları Almanlarla işbirliği yapmak ve "vatan haini" olmakla suçladılar. 1944'de Kırım Tatarları, Çeçen'ler, İngüş'ler, Karaçay'lar ve Balkar'lar bütünüyle Orta Asya'ya sürüldüler. Ayrıca Türkiye sınırı bitişiğinde yaşıyan Meşket bölgesi Türkleri de tümüyle Orta Asya'ya sürüldüler. Bu sürgün sırasında, 90 bin Kırım Tatarı ve 30 bin Meşket bölgesi Türkü öldüler. Başka yerlerde de ölenlerin sayısı çok oldu. 1957'de bunların tekrar eski yerlerine dönmelerine izin çıktı. Ama bu da tatbiki imkânsız bir şeydi. Çünkü onların eski toprakları tamamen Islav unsurlara verilmişti.

CAMİLER:

Sovyetler'in başlıca düşmanlık hedeflerinin biri de camiler oldu. 20. yüzyılın başında Çarlık Rusyası'nda 26.000'den fazla cami vardı. Sovyet idarecileri bunların kapatılmalarını emretti. Bazı bölgelerde, mesela Karaçay, Çerkes ve Çeçen-İnguş muhtar cumhuriyetlerinde, bütün camiler kapatıldı. Bunlardan Çeçen-İnguş bölgesinde 1978'de 2 caminin tekrar açılmasına izin verildi (eskiden burada 2675 cami vardı). Karaçay-Çerkes bölgesinde ise hiçbir caminin açılmasına izin yok. Türkmenistan'da 1911'de 481 cami vardı, şimdi yalnız 5. Şimdi Sovyetler Birliği'nde kac caminin açık olduğu sorulduğu zaman Sovyet ilgilileri açık cevap vermekten kaçınıyorlar. En yeni tahminlere göre şimdi Sovyetler Birliği'nde 450 civarında cami ibadete açıktır. dökümü:

Siberya ve Avrupa Rusyası . .	: 200
Orta Asya, Kazakistan	: 143
Kuzey Kafkasya	: 45
Azerbaycan	: 16
Dağıstan	: 27

Bu camilere ibadet için kaç kişinin gitmekte olduğunu öğrenmek çok zor. Hususî konuşmalarda İmamlar, pek çok kişinin camilere geldiğini ima ediyorlar. Bayramlarda camilerin dolu olduğu muhakkak.

MEDRESELER:

Yirminci yüzyılın başında Çarlık Rusyası'nda 24.000 medrese vardı. Şimdi yalnız iki tane var. Biri Buhara'da, öbürü Taşkent'te. Bunlar da aradan çok yıllar geçtikten sonra açıldı. Buhara'daki 1945'te, Taşkent'teki 1971'de. Buralardaki öğrenci kadroları birkaç düzine'dir. Üstelik medreselere alınmak için iyi Arapça bilmeyi de içine alan sıkı bir imtihanı kazanmak gerekiyor. Çoktandır Arapça okutulmadığı için, Arap harfleri de yasak olduğu için, gençlerden kimse Arapça bilmiyor. Bu yüzden bazı yıllarda bir tek kişi bile giriş imtihanını kazanamadı.

DİN İŞLERİ MÜDÜRLÜKLERİ:

Sovyetler Birliği'nde İslamlara ait din işlerinin idaresi dört müdürlüğe verilmiştir. Bunların merkezleri: Taşkent, Ufa, Mahaçkale ve Baku şehirlerindedir. Bunlar İkinci Dünya Savaşından sonra kuruldu ve bu müdürlüklerden her biri bir bölgeyi idare etmekle görevlidir. Bunların başlıca (resmî olarak) görevleri dinî işler hakkında mutalaa vermektir. Sovyetler Birliğin'deki Müslümanların dertlerini halletmek ve onlara yardımcı olmak bunların tamamen görevleri dışındadır.

İSLÂM DÜŞMANLIĞI PROPAGANDASI:

Çok az miktarda dinî kitap yayınlanmasına müsaade edilmektedir. Bu işi yalnız Din İşleri Müdürlükleri yapabilir. Başka hususî kuruluşların veya kişilerin dinî kitap yazmaları ve yayınlamaları yasaktır. Din İşleri Müdürlükleri kurulduktan sonra 6 baskı miktarında Kur'an, 1 baskı Sahih-i Buhari ve birkaç tane de küçük dinî kitaplar yayınladılar. ama din düşmanlığı yapan kitaplara göre bunların sayısı son derece azdır. 1948 ile 1975 arasında sadece Sovyet Müslümanlarının kendi dillerinde bine yakın İslamiyet düşmanı kitap ve risale yayınlandı. Rusça yayınlananlar bunun dışındadır.

İBADET İŞLERİ:

Ölülerin gömülmesinin İslamî usullere göre yapılmasına izin verilir. Sünnet yaygındır.

Oruç tutanlar için hiç bir kolaylık gösterilmez. Ama buna rağmen pekçok Müslümanın oruç tuttuğu bilinmektedir.

EĞİTİM İŞLERİ:

Nazariyeye göre bütün Sovyet vatandaşlarının parasız eğitim görmek hakları vardır. 7-15 yaşları arasındaki bütün çocuklar için orta öğretim mecburidir. Bütün okullarda kız-erkek öğrenciler birlikte eğitim görürler.

Nüfuslarının çoğunluğu Müslüman olan bellibaşlı 6 "Cumhuriyet" için okulların dökümü şöyledir:

Adı	Orta ve İlk Öğretim Okulları	Üniversiteler
Özbekistan	9.400	2
Kazakistan	8.800	1
Tacikistan	3.000	1
Türkmenistan	1.800	1
Kırgızistan	1.700	1
Azerbaycan	4.300	1

İlk ve orta öğretim okullarında öğretim o bölgenin yerli diliyledir. Üniversitelerde ise Rusça. Kâğıt üzerinde orta öğretim herkes için mecburi isede, gerçekte Ruslar ile Müslümanlar arasında açık fark vardır:

	Ruslar	Müslümanlar
Orta Öğretim	% 50	% 37
Yüksek Öğretim	% 4'ten çok.	% 3'ten az.

Sovyet Anayasasının 45. maddesinde her Sovyet vatandaşının kendi ana dilinde öğretim görmesi hak olarak tanınmıştır. Ama gerçekte durum böyle değildir. Yukarıda adı geçen 6 bölgenin dışında (mesela muhtar cumhuriyetlerde) öğretim yerli halkın diliyle değil, Rusça yapılır. Müslüman çocuklar öğretimi Rusça yapmak zorundadırlar.

Ayrıca bütün meslekî ve teknik öğretim Rusça'dır. Yüksek öğretim kuruluşlarına kaydolmak için yapılan yarışmalı imtihanları kazanmak gerekir. Bu imtihanlar ise Rusça'dır ve bunlarda Rus dili ve edebiyatı önemli yer tutar. Bu ise, Müslüman çocukların Ruslara göre daima eşitsizlik durumunda bulunmalarını ve onlara meslekî öğretim ve yüksek öğretim kapılarının hemen hemen kapalı kalmasını sağlar.

İSLÂMİ KÜLTÜR:

Sovyet Müslümanları arasında en büyük kitle Türklerdir. Bunların kendi dilleri vardır. Daha önce onların ana dilleri Arap alfabesiyle yazılırdı. Bu da Kur'an ile İslâm alemiyle bir bağ teşkil ederdi. Sovyet Hükûmeti önce bunu değiştirdi ve yerine Latin alfabesini koydu. 1940'da bir değişiklik daha yapıldı ve Latin alfabesi de kaldırılarak yerine Ruslara ait Kiril alfabesi konuldu. Bu durumda Müslüman çocukların İslamî dinî eserlerle bağlantıları büsbütün kesildi.

Sovyet Anayasasının 159. maddesine göre Sovyetler Birliği'nin bütünü için bir resmî dil yoktur: Bütün halklar idarî işlerde ve mahkemelerde kendi ana dillerini kullanabilirler. Tatbikatta ise, Müslümanların bulunduğu bölgelerde resmî muameleler için hemen hemen yalnız Rusça kullanılmaktadır. Tercüme işleri için gerekli kadrolar hazırlanmadığı için halk Anayasaya dayanan bu hakkını kullanamamaktadır. Bazı Müslüman cumhuriyetlerinde sokaklarda tabelalar ve halka yapılan ilan levhaları bile yalnız Rusça yazılıdır.

Halkın ana diliyle bir hayli sayıda dergi ve gazete yayınlanır. 1979 yılında Müslü-

man "Cumhuriyetlerinde" halkın diliyle yayınlananların dökümü:

Adı	Gazete sayısı	Dergi sayısı
Özbekistan	185	83
Kazakistan	159	144
Tacikistan	51	55
Türkmenistan	45	31

Sovyet dergi ve gazetelerinin hepsinin bir ortak yanı vardır: Komünistlik propagandası bunların temelini teşkil eder. Rusça yayınlarda da, halkın anadili ile yapılanlarda da durum böyledir. Dinî yayın olarak yalnız, Özbek lehçesinde ve Arapça olarak basılan, "Sovyetler Birliği'ndeki Müslümanlar" adında bir tek dergi vardır. Ama bunun ülkenin içinde dağıtılmadığı ve yalnız dış ülkeler için neşredildiği sanılmaktadır.

Gerçekte, hayatın her sahasında Rusça hâkim kılınmıştır. Bütün resmî muameleler ve bütün bilim çalışmaları ve teknik işler Rusça'dır. Bu durum genç kuşaklardan Müslümanları Rusça öğrenmeye mecbur bırakmaktadır. Bunun tesiri, ana diline ek olarak Rusça'yı iyi bilenlerin sayısındaki artmada görülmektedir:

		1970	1979
Azeybaycan	Müslümanları	% 16,6	% 29,5
Özbekistan	"	% 14,5	% 49,3
Kazakistan	"	% 41,8	% 52,3
Tacikistan	"	% 15,4	% 29,6
Türkmenistan	"	% 15,4	% 25,4
Kırgızıstan	"	% 19,1	% 29,4

Rusçaya böyle zorlama olarak sağlanan üstünlük halkın ana dilini ihmal ettirmekte, ana dilin gelişmesini baltalamakta, hatta ana dilin bir edebî dil olarak varlığını bile tehlikeye düşürmektedir.

Sovyet idarecileri kâğıt üzerinde çeşitli "halkların" millî hassalarına ve etnik varlık olarak hususiyetlerinin korunacağını daima tekrarlamışlardır, ancak bu ayrı milliyetler arasında karma evlilikler de artmaktadır. Müslümanların çoğunlukta olduğu "cumhuriyet"lerde bu gibi karma evliliklerin nispeti şöyledir:

	1959'da	1970'de
Azerbaycan	% 7,1	% 7,8
Özbekistan	% 8,2	% 10,9
Kazakistan	% 14,4	% 20,7
Tacikistan	% 9,4	% 32,2
Türkmenistan	% 8,5	% 12,1
Kırgızistan	% 12,3	% 14,9

(Ancak bu rakamlar, Rusların teşvik ve manevî baskı yapmak için şişirmiş oldukları, gerçek dışı rakamlar da olabilir. Ruslar sürekli olarak karma evlilikleri teşvik etmekte ve bunun için her türlü tazyiki kullanmaktadırlar-D.T.S.)

İKTİSADÎ DURUM:

Sovyetler Birliği'ndeki Müslümanların çoğunluk olduğu bölgeler petrol, kömür, altın, bakır gibi madenler bakımından çok zengindir. Ayrıca buralarda bol miktarda meyve, tahıl ve pamuk yetişir. Sovyetler'deki Müslüman nüfusun % 60'ı tarım ve hayvan yetiştirmekle meşguldür. Halı dokumak, madenlerde çalışmak ve mensucat sanayii de Müslümanların çok meşgul olduğu işlerdir.

Mesken bakımından Müslüman nüfus ile Sovyetler sınırı içinde yaşayan diğer unsurlar arasında büyük fark olmadığı tahmin ediliyor. Ama çeşitli etnik gruplara ait kişiler arasıda ücret ve hayat seviyesi bakımından ne gibi farklar olduğu bilinmiyor. Son 15 yıl içinde umumî olarak hayat seviyesi çok yükselmiştir, ama Azerbaycan ve Orta Asya gibi bölgelerdeki hayat seviyesi öbür bölgelere göre yine düşüktür.

İÇTİMAÎ DURUM:

Müslüman kadınların yüzlerini örtmeleri yasaktır. Bütün okullarda kız-erkek öğrenciler birlikte okuduğundan, Müslüman kızlar da aynı duruma tâbidir. Rus kadınları gibi, Müslüman kadınlar evlerinin dışında, devlete ait kollektif çiftliklerde ve fabrikalarda çalışmaya mecburdurlar. Buralarda beraber çalıştıkları dinsiz bazı erkeklerin (ve çok değişik ahlâk telakkileri olan erkeklerin) tecavüzlerine karşı korumasız durumdadırlar. Tam rakamlar verilmemekle beraber, Müslüman kadınlar arasında dışarıda çalışanların nispetinin Rus kadınlarına göre biraz düşük olduğu tahmin ediliyor.

Bütün İslâm bölgelerinde halk domuz yetiştirmeye zorlanmaktadır. 1979'da Orta Asya'da 3.794.000 domuz beslenmekteydi. Müslümanlar, bir nevi zulüm olarak, domuzlarla hemen hemen koyun koyuna yaşamaya mecbur tutulmuşlardır.

KİTABIN TAHLİLİ VE TENKİDİ:

Yazar, bu kitapta Müslüman sayılmak için gerekli şartları eksik belirtmiştir. Bir kimsenin Müslüman sayılması için sadece Allah'a inanması yetmez. Kur'an'a ve ayrıca Meleklere ve Kıyamet gününe ve Allah'ın Resûlüne de inanması gerekir.

Bazı tarikat ve zümreler (mesela hiçbir dine tam olarak inanmayan Yezidiler, Hazret-i Ali'ye "Allah" diye tapan Ali İlahi'ler ve Peygamberimizin sözlerini kesin say-

mayan Ahmediler) bazan kendilerine Müslüman deseler bile gerçekte Müslüman sayılamazlar.

Bunların dışındaki Sovyet Müsülmanlarına gelince, onların tamamen Müslüman sayılması gerektiği konusunda Şirin Akıner' in görüşüne katılıyorum. Müslüman olmanın gerektiği ibadetleri yapamıyorlarsa ve İslâmî ölçülere uygun bir hayat yaşıyamıyorlarsa, bu onların üzerindeki baskıların kaçınılmaz bir neticesidir.

Sovyet Müslümanlarının uzvî bir birliği olmadığı ve dünya Müslümanlarından kopmuş oldukları yolundaki, yazarın görüşlerine katılmıyorum. Sovyetler'deki Müslümanların % 85'i Türk milletinin çeşitli kabileleridir. Bunlar müşterek soy ve müşterek dil bağı ile birbirlerine bağlıdır. Aralarındaki ufak lehçe farkları onların biribiriyle konuşup anlaşmalarına engel değildir. Kalan % 15 İran veya Kafkas menşeli topluluklardır. Bunlar da Türk menşeli Müslümanlarla yüzyıllardanberi beraber yaşamaktadır. Bu da onların arasında din bağına ek olarak birlik duyguları ve aynı kaderi paylaşmanın bağlarını meydana getirmiştir. Bilhassa karşılarında hepsinin müşterek düşmanı olan İslam-düşmanı idare ve çoğunluk bulunması bu bağları kuvvetlendirmektedir. Ayrı Müslüman etnik gruplar arasında evlenmeler çoktur.

Aynı soydan gelen gruplara Sovyetler ayrı ayrı "milliyet" statüsü vermekle bunları ayrı millet oldukları düşüncesine doğru itmek ve onları dinlerine bağlılıktan da uzaklaştırmak gayesini gütmüşlerdir. Bu Sovyetler'in makyavelce taktiklerini gösteren bir örnektir. Bu gibi durumlar karşısında Sovyet kaynaklarının verdiği bilgilere dayanarak Sovyet Müslümanları hakkında bir hükme varmakta acele etmemek gerekir.

Sovyetler Birliği'ndeki Müslümanların sayısı hakkında kitaptaki bütün rakamlar Sovyet kaynaklarından alınmadır. Komünistliğe tamamen karşı inanç taşıyan unsurların gerçek sayısının bilinmesi Sovyet idarecilerinin asla işine gelmez. 1917'de Müslümanların sayısı 20 milyon civarındaydı. Bunların büyük kısmı Türklerdi. Türkler, gelenekleri icabı, çok çocuklu olurlardı. 1970-1979 yılları arasında Türk soylu unsurlar arasında (Sovyetler'de) nüfus artma nispeti yıllık % 2,5 olmuştur. Bu nispeti 1917-1979 yılları arasındaki bütün yıllara tatbik edersek ve 1917'deki rakamı 20.000.000 olarak kabul edersek, 1979'da 60 milyonu aşkın bir rakam meydana gelir. Halbuki yazara göre 1979'daki Müslüman nüfusu sadece 45 milyon. Sovyet rejimi altında elbette idamlar v.s. olmuştur. Ama yine 45 milyon ile 60 milyon arasındaki farkı izah etmeye yetmez. Şu halde, Müslümanların gerçek nüfus sayısının kitapta yazılı olandan çok fazla bulunduğunu tahmin edebiliriz.

Yezidiler ve Ali İlahiler Müslüman olmadıkları halde Sovyet idarecileri bunları "Müslüman Kürtler" arasında saymışlardır. Sovyetler onları daima Müslümanların arasına sokmak siyasetini gütmüşlerdir. Bunları bozucu ve fit sokucu unsurlar olarak kullanmak maksadıyla, kasden böyle yapıyorlar.

Sovyetler'in "etnik grupların sayısı" konusunda verdikleri bütün rakamları şüpheli saymak gerekir. 1926'da "etnik grup" olarak bir çok grupların adını yayınladılar. Sonra bunların sözü edilmez oldu. Mesela, daha önce 13 ayrı topluluk sayılan küçük Kafkasya toplulukları şimdi birleştirilmiştir ve bir tek topluluk sayılmaktadır.

Yine Kafkas toplulukları sırasında 1926' da "Ruduk" adlı topluluktan 1 tek kişi olduğunu ilan etmişlerdi. 1960'lı yıllarda bu topluluktan 1.000 kişi olduğunu ilan ettiler. 34 yılda 1 tek kişi üreme yoluyla çoğalıp 1.000 kişi olamaz.

Muhtelif "Cumhuriyetler" arasında 1968-1969 yıllarında büyük nüfus hareketleri olduğu (resmî rakamlara göre) görülmektedir. Bu iddiaya inanmak zordur. Böyle büyük mikyasta hareketlerin sebebinin ve nasıl meydana geldiğinin hiç bir izahı yoktur.

Müslüman toplulukların nüfus mikdarları hakkında ve bunların menşeleri hakkında kitapta verilen bilgilerin Sovyet kaynaklarından alındığı anlaşılıyor. Sovyetler'in 1926'da yayınladıkları rakamlar tamamen temelsizdir. Bundan sonraki rakamları da şüphelidir.

Hac, İslâmın 5 rüknünden biridir. Sovyet Müslümanlarına Hac tamamen yasaklanmıştı. Mesela sadece 20 kişinin "İslam cemaatini temsilen" diye Hac'ca gitmesine izin vermek Hac'ca müsaade etmek sayılmaz. İçerideki Müslümanların dışarıdaki dindaşlarıyla temas etmesinin onların maneviyatını kuvvetlendireceği düşünülmüş ve bu sebeble yasaklanmış olduğunu tahmin edebiliriz.

Sovyet Anayasasında yazılı olan "din ve inanç hürriyeti" teminatı konulan din aleyhtarı sınıflamalar ve dinî kuruluşların yıkılması yoluyla tesirsiz hale getirilmiştir. Mabetlerin dışında "dinî propaganda" yapmak yasaklanmıştır. 20 yaşından küçüklerin toplu ibadetlere katılmaları da yasaktır. Kurban kesimi yasaktır. Din İşleri Müdür-

lüklerinin dışında hiçbir kuruluş ve hiçbir hususî şahıs dinî kitap yayınlayamaz. Bu adı geçen müdürlükler de tamamen resmî makamların emrinde ve idaresindedir. Bu durumda "Vicdan hürriyeti" sözü ve iddiası gülünç hale gelmektedir. Anayasa "dinî ibadetler ve dinsizlik propagandası yapmak serbesttir" diyor. Bunun ikinci kısmı, birinci kısmı tamamen örtmekte ve baskı altına almaktadır.

Kitapta camilerin bayramları tıkabasa dolu olduğu ve başka günlerde de pekçok kimsenin namaz kılmak için muntazaman camilere gittiği yolundaki beyanları bile olduğu gibi kabul edemeyiz. Bu bilgiler Demidov adındaki bir Sovyet yazarının kitabından alınmadır. Sovyetler'de resmî siyasî propagandaya uygun olmayan hiçbir şey yazılamaz. Son propaganda politikaları Sovyetler'de ibadetin serbest olduğunu göstermek şeklinde olmuştur. Gerçek durum ise çok başkadır. Mesela, Orta Asya'da Müslüman nüfus 27 milyon olduğuna göre, ve yalnız 143 camiye müsaade edildiğine göre 27.000.000 +143 = 190.000 kişiye bir tek cami düşmektedir. Bu da ibadet hürriyetinin ne derece kısıtlandığını gösterir.

Sovyetler'de yerleşme yerleri "şehirler", "kasabalar" ve "köyler" diye sınıflanır. 12.000 nüfusu olan yerler "kasaba" sayılır. 3.000 nüfuslu yerler "kasabacık"tırlar. 3.000' den az nüfuslu olan yerler de "köy" sayılır. Buna göre "köy" ve "kasabacık" ve "kasaba" sayılan yerlerin hiçbirinde cami yok demektir. Köylerdeki bütün camiler komünist ihtilalin ilk günlerinde kapatıldı. Şimdi açık olan camiler yalnız şehirlerdedir ve yabancı turistler için göstermeliktir.

Din adamı yetiştirmek için medreseler de ancak kâğıt üzerinde var sayılır. Buhara'da ve Taşkent'te açık olan iki medresenin de öğrencisi yok denecek kadar azdır. Bazı yıllarda bir tek öğrenci bile alınmaz. Bu, giriş imtihanlarında "iyi Arapça bilmek" şartının bulunmasından ötürü olabilir. Buhara medresesi din işlerinde başlangıç seviyesinde bilgi vermek, Taşkent medresesi de yüksek seviyede bilgi vermek için kurulmuştur. Başlangıç seviyesinde öğretim yapan bir okula girmek için iyi Arapça bilmek şartının konmasındaki hikmeti anlamak mümkün değildir. Bunun tek izahı girecek öğrenci sayısını düşük seviyede tutmaktır. Böylece bu iki medresede yalnız bir iki düzine öğrenci bulunur ve bunların 45 milyonun din adamı ihtiyacını karşılayacağı iddia edilir.

Sünnet'in yaygın olduğu, dinî bayramların muntazaman kutlandığı ve ölülerin gömülmesinin dinî usullere uygun olarak yapıldığı iddialarına da inanmak güçtür. Sünnet yapmak için bu işi bilen usta kişiler gerekir. Böyle kimselerin yetişmesi ve resmî müsaade verilmesi hükûmetin işbirliğine ve iyiniyetine bağlıdır. Şehirlerde de doktorlara sünnet yapmak için müsaade verilip verilmediğini bilmiyoruz. Kurban kesmek de yasaktır.

Komünist bayramların dışında bayramın varlığı kabul edilmez. Dinî bayramlarda tatil yoktur. İşçilere birkaç saatlik bile işlerini bırakmak izni verilmez. Bayramları kutlamak, sünnet ve kurban kesmek gibi işlerin komünist partisinin gözünden kaçmasına imkân yoktur. Şuhalde Müslümanların bunları yapabildiğine dair kitapda yazılanların gerçeğe uygun olmaması ihtimali kuvvetlidir.

Müslümanların oruç tutmak konusunda sebatlı ve azimli olduğunu okumak güzel bir haberdir. Ama resmî makamların hiç bir müsamaha göstermediği de bir gerçektir. Buna göre mesela bir kollektif çiftlikte veya fabrikada zorla çalıştırılan kişilerin iftar veya sahur yemeği verilmeden ve bunlar için işi kesmesine müsaade edilmeden nasıl oruç tutabileceği de düşünülecek bir meseledir. Ayrıca, oruç tutan kimseleri idarecilerin nasıl bir gözle gördüğü, ve bunlara karşı baskı ve korkutma olarak neler yapılabileceği de ayrı bir konudur. Netice olarak diyebiliriz ki: Belki az sayıda kişi oruç tutuyordur, ama çoğunluğun oruç tutabildiği çok şüphelidir.

Sovyetler'deki durum hakkında bu kitabın karşılaştığı başlıca zorluk şuradan geliyor: İdareciler dışarıdan gelen araştırmacıların halkla doğrudan doğruya temas etmesine müsaade etmiyorlar. Şuhalde bunların kendi gözleriyle gerçekleri görmeleri imkânsız oluyor. Sovyet vatandaşlarının kendilerinin durumları hakkında bir şey yayınlamaları da yasaktır. Yalnız resmî makamlar kitap, dergi, v.s. yayınlayabilirler. Bu durumda Sovyetler'deki durumu inceliyecek yabancı bilim adamları resmî Sovyet kaynaklarına dayanmak zorundadırlar. Şirin Akıner de aynı durumdadır. Demidov'un yazdıklarına dayanarak fikir yürütmektedir. Demidov ise Sovyet propagandasının bir elemanıdır. Sovyetler'de ülke çeşitli bölgelere bölünmüştür. Bu bölgelerden bazılarını yabancıların görmesine müsaade edilir. Öbür bölgeler ise yabancılara kapalıdır. Semerkant şehri açık bir bölgeye tesadüf eder. Orada, sırf yabancıların gözünü boyamak için, sınırlı ölçüde dinî faaliyete göz yumuluyor olması mümkündür.

Sovyet Anayasasına göre Sovyet Müslümanlarının kendi ana dillerinde tahsil görmeleri onlar için bir anayasa hakkıdır. Ama Sovyet idarecileri bunu yerine getirmek için gerekli tedbirleri almamışlardır. Böylece bu imkânsız hale getirilmiştir.

Rusça'ya tanınan üstünlük veya imtiyazlı durum, halkın kendi ana dillerini körletmektedir. Böylece onların millî kültürleriyle başlıca bağları koparılmak isteniyor.

Anayasa'daki hükümlere rağmen, halkın ana dillerine hayat hakkı tanınmak istenmiyor. Alfabenin önce Arap alfabesinden Latin alfabesine, sonra da bundan Rus Kiril alfabesine değiştirilmesi büyük tahribat yapmıştır. Aynı zamanda Rusya'daki Müslümanlar ile sınırın öte tarafındaki Müslümanlar arasındaki kültür bağlarını kesmeye yaramıştır. Şimdi Rusya Türkleri Kiril alfabesini kullanırken, Türkiye'deki soydaşları Latin alfabesini, başka İslam ülkelerindekiler de Arap alfabesini kullanıyorlar. Böylece kültür alışverişi çok zorlaşıyor.

Halkın ana dilinde çok sayıda gazete ve dergi yayınlanmakta olduğuna dair verilen rakamlar da şişirilmiş olabilir. Bunlara inansak bile, bunların sadece resmî komünist propagandası yapan yayınlar olduğunu hatırlamak gerekir. Sovyet ülkesinde bütün yayınlar propagandadır. Bunların arasına tektük haber karışır. Hür ülkedeki durumun tam zıddına. Hür ülkelerde yayınlarda esas olan haberdir ve buna biraz propaganda karışabilir.

Müslüman halkın iktisadî durumu hakkında kitapta verilen bilgiler çok kıttır ve tatmin edici olmaktan uzaktır. Kitapta zikredilen başlıca kaynak A. McAulay'ın kitabıdır. Bunda **"Azerbaycan'da ve Orta Asya'da geçim seviyesi eskisine göre çok yükselmiştir, ama yine Sovyet ülkesinin diğer bölgelerine göre çok düşük sayılır"** denilmektedir. Ama hiçbir rakam verilmiyor. Bir rakam verilmediğine göre, bu konuda Müslüman toplulukların durumu ile Slav unsurların durumu arasındaki uçurumu tam olarak ölçmemiz de imkânsız hale geliyor. Halkın iktisadî durumu hakkında söylenenler böylece sadece tahminden ibaret kalıyor: Hatta bu konunun tam bir gizlilik perdesi ile örtülü bulunduğunu da söyliyebiliriz. Sovyet idarecileri, halkın geçim durumu hakkında rakamlara dayanan açık bilgi vermekten çekinmektedirler, çünkü böyle bilgilerin onların "marksist düzen her türlü iktisadî sıkıntıya karşı birebir devadır" şeklindeki resmî propagandalarını yalanlıyacağını biliyorlar.

Örtünmeyi yasaklamak ve müslüman kadınlarla dinsiz erkeklerin birlikte çalışmasını ve birlikte ders okumalarını mecburî kılmak halkı ezmek ve ahlâk ölçülerini bozmak gayesini güdüyor. Halkı domuz beslemeye mecbur etmek te bir baskı ve zulüm şeklidir. Bütün bu yasaklar ve baskılar halkın maneviyatını çökertmek, beyinlerini yıkamak ve onları komünist zihniyete doğru itmek için düşünülmüş ve tertiplenmiş bir planın parçalarıdır.

Buna karşı, Sovyetler'deki Müslüman halkın durumlarının düzelmesi için neler yapmak gerektiğini etraflı şekilde düşünmek ve bunun için iyi bir strateji planlamak gerekiyor.

KİTAP HAKKINDA VE YAZARI HAKKINDA BİLGİLER:

Kitabın yazarı bir diplomatın kızıdır. Çeşitli ülkelerde, bu arada Hindistan'da, Hollanda'da ve Sovyetler Birliği'nde tahsil görmüştür.

Şirin Akıner Orta Doğu ülkelerinde ve Sovyetler Birliği'nde birçok yerleri ziyaret etmiştir. Sovyet ülkesinde yaşıyan Türklerin lehçelerini de bilir. Sovyetler Birliği'ndeki Müslümanların yaşadığı bölgeler hakkında ve İran ve Pakistan gibi İslâm ülkeleri hakkında orta derecede sayılacak bilgisi vardır. Kendisinin bir İslam kültür kökünden gelmesine rağmen, dinî konularda kullandığı tabirler daha ziyade Hırisatiyan tabirleridir. Mesela "Havariler" tabiri gibi. Müslüman bir yazarın böyle tabirler kullanması iyi tesir yaratmıyor. Bu durum İslamî meseleler hakkında ve İslâm ülkeleri hakkında kitap yayınlamaya kalkışan, ama dayandıkları kaynaklar yalnız Batı kaynakları olan başka yazarlarda da görülmektedir.

Kitap başlıca 3 soruyu cevaplandırmaya yöneliktir: 1- Sovyet Müslümanları kimlerdir?, 2-Nerelerde yaşarlar?, 3- Kaç kişidirler? Onların ibadet durumları, iktisadî durumları ve siyasî bakımdan hayatları hakkında ise hemen hiçbir bilgi verilmiyor. Şu en önemli soruyu ise cevapsız bırakıyor: Sovyet Müslümanlarının gündelik hayatları nasıl geçmektedir? Etnografik sahada rakam toplayacak bir bilgin için kitap faydalı olabilir, ama halkın nasıl yaşadığını öğrenmek istiyen bir okura pek yararı olmuyor.

Bu kitap 1983 yılında, Londra, Boston, Melbourne ve Henley'de Kegan Paul International yayınevi tarafından yayınlanmıştır.

باللغة العربية والكتب الدينية الاخرى وكذلك الى ابتعادهم عن اخوتهم في الدين والعقيدة، اولئك الاتراك فى جمهورية تركيا المستقلة الذين يستعملون الحروف اللاتينية في كتاباتهم. . وبذلك تمكن السوفيات من ايجاد فجوة عميقة بين المسلمين في الاتحاد السوفياتي واخوتهم فى العقيدة فى الخارج.

ان عدد الصحف التي قيل انها تصدر باللغات المحلية للمسلمين مبالغ فيها. . وحتى اذا ما اعتقد انها صحيحة فانها لا تحتوى الاعلى دعايات للنظام الشيوعى وايد يولوجياته . لان الاعلام في النظام الشيوعي موجه وخاضع للرقابة الدقيقة.

اما فيما يتعلق بالحالة الاقتصادية للمسلمين السوفيات فان المعلومات المتوفرة ضحلة جدة. . واشارت الكاتبة فى هذا الخصوص الى مؤ لف ل ( ) والذي يشير الى ان الحالة مزدهرة في اذربيجان ـ اسيا الوسطى ـ في حين انها كذلك في بقية مناطق الاتحاد السوفياتي ولم يؤ يد اقواله هذه بارقام وحقائق بل مجرد كلام. . ولذلك فانه من الصعب الاخذ بهذه الاقوال مالم تكن موثوقة ومدعومة وثائقيا ـ. . وان كلما يقال عن احوال المسلمين السوفيات ماهو الا مجرد تخمين لايستند الى وقائع ملموسة والسلطات السوفياتية لاتستطيع ان تعطى معلومات دقيقة عن حقيقة واقعهم لئلا تكذب نفسها وتعطي انطباعا بان النظام الشيوعي ماهو الانظام فاشل.

وبقيام السوفيات بتحريم الحجاب جعل المرأة المسلمة ان تدرس وتعمل جنبا الى جنب مع الرجال الغير مسلمين ذوى اخلاقيات متنافرة مع الاسلام. . وقد وضعتهم السلطات فى هذا الوضع المشين الذى لاخيار لهن فيه. . ومعروف ان للمسلم حساسية خاصة تجاه الخنزير، ومع ذلك اجبرتهم على اقامة مزارع للخنازير فى اماكن اقامتهم وان يعيش فى وسطهم. كل ذلك هو من اجل تطبيع المسلمين وتمهيد السبل امامهم كي يتقبلوا مع مرور الزمن النظام الشيوعى لذا فانه مطلوب من الامة الاسلامية ان تضع استراتيجية حسنة التخطيط من اجل رفع مستوى المسلمين فى الاتحاد السوفياتي والعمل على تحسين اوضاع معيشتهم.

مساجدها ودور العبادة فيها عند مستهل الحكم الشيوعي. . وبناء على هذا فان جميع المساجد القائمة الان موجودة فقط في المدن الكبرى، وسمحت السلطات بافتتاحها كي تظهر امام العالم الخارجي . . بانها دولة متسامحة مع الدين والدليل على ذلك وجود هذه المساجد المفتوحة والتي تقام بها الصلوات.

وان وسائل تعليم الدين فقيرة جدا والطريقة التي تدار به المدرستان الموجودة احدهما في بخارى والاخرى في طاشكند ادت الى التقليل من فعاليتهما. . ان ضعف الطلاب باللغة العربية كانت احدى الاسباب الرئيسية لعدم قبول الطلاب بهما في الاعوام الماضية. . كما ان مدرسة بخارى لاتدرس الا العلوم الدينية الابتدائية. . اما التعليم الديني الثانوي فلا يدرس الا في مدرسة طاشكند. لذا فان الامر محير لماذا يطلب الى الطلاب اجتياز امتحان اتقان اللغة العربية لمن يريد الالتحاق بمدرسة بخارى الابتدائية. . وان الشرط المفروض وهو اتقان الطالب للغة العربية واتمامه الخدمة العسكرية وهي سنتان لمن يريد الالتحاق بتلك المدرسة ماهو الا تكتيك سوفياتي لابقاء عدد الطلاب في المدرسة في الحد الادنى ووضع العراقيل امام الراغبين باعداد كبيرة. . ولابد ان ادارة المدرسة اعطيت تعليمات مشددة لتنفيذ هذا المخطط. . وان هاتين المدرستين بشروطهما القاسية التي لا تقبل الا عددا ضئيلا من الطلاب لمجتمع اسلامي يفوق تعداده الى ٤٥ مليون نسمة تعتبران غير كافيتين

وأما القول بان عمليات الختان تتم بصورة عامة ويحتفل المسلمون بولائم العقيقة، كما ان عمليات دفن الموتى تتم وفقا للشريعة الاسلامية ـ فامور غير موثوق بها. . . وعملية الختان تحتاج الى رجل متخصص في هذه المهنة، ولايمكن لاى شخص ان يضطلع بهذه المهمة دون حصوله على ترخيص رسمي من الدولة كما هو الحال بالامام. . لذا فان الجراحين في المدن هل ينسمح لهم باجراء هذه العمليات كذلك بالمستوطنات والقرى، هل سمحت الدولة وللافراد المتخصصين بمزاولة هذه المهنة ام لا ؟ فامر يحتاج الى اعادة نظر.

اما وليمة العقيقة ـ فتقام بذبح شاة او حيوان مماثل للاحتفال بمولد طفل، وهي عادة مستحبة دينيا. وان اقامة مثل هذه الولائم في الاتحاد السوفياتي من الصعوبة بمكان اذا ما نظرنا الى ان ذبح الاضاحي في عيد الاضحى المبارك محظور في الاتحاد السوفياتي ولايسمح لاي مسلم بذبح اية اضحية مهما كان السبب. . . والسلطات السوفياتية لاتعترف باي عيد او مناسبة دينية خلاف الاعياد الشيوعية. . ففي العيدين لاتعطل الدوائر في اماكن تجمعات المسلمين. . وان حفل الختان، وولائم العقيقة ـ والاعياد الدينية ـ وعمليات دفن الموتى، فكل هذه تعتبر تجمعات شعبية محرمة بموجب القانون ولا تغرب عن اعين رجال المخابرات ال (كي . جي . بي)، لذا فانه من الصعوبة التصديق بان المسلمين يتمتعون بحرية القيام بكل ذلك.

انه لمن المهم ان نعرف ماذا كان المسلمون يقيمون الركن الاخر وهو «الصيام» فاذا ما علمنا ان السلطات السوفياتية لاتصرف لهم مواد غذائية استثنائية في شهر الصوم، كما انها لاتسمح لهم بتبادل الفطور او السحور اذا ما كانت تلك الاوقات في اوقات عمل. . كما ان المحلات التي تبيع المواد الغذائية هل تكون مفتوحة في اوقات فراغهم ام لا ؟ فكل هذه الامور لم تقم الكاتبة بالتحري عنها. . . وما هو اتجاه السلطات ونظرتهم حيال من يقيم هذا الركن. . لذلك فانه من المحتمل ان عددا ضئيلا يمكن لهم الصوم، اما السواد الاعظم منهم فانه لايصوم. .

وفي الحقيقة فان العقبة الوحيدة التي تواجه من يريد تقصي احوال المسلمين هو عدم سماح السلطات السوفياتية لمن ياتي من خارج الاتحاد السوفياتي بالاتصال باي من المواطنين السوفيات. . وهذا مايعيق الباحث من الوصول الى حقيقة الامر. . كما انه لايمكن للمواطن السوفياتي ان يعبر عن رأيه وينشره للملأ دون ان يحصل على اذن مسبق من السلطات. . . والكاتبة شيرين اكينار اتبعت نفس الاسلوب، فاعتمدت على معلومات (دميدوف) التي اجبر بان يخرجها بالصورة التي تعطي الانطباع بان الحكومة السوفياتية غير مناوئة للاسلام. . . وفى الحقيقة فإن الأمر ليس كذلك.. فقد قسمت السلطات الأماكن الاسلامية إلى عدة مناطق... فالبعض منها خصصتها للدعاية وهي التي يسمح للاجانب بزيارتها ـ واخرى محرمة وغير مسموح للاجنبي بزيارتها . . . فمدينة سمرقند من المناطق السياحية المسموح بزيارتها، لذا فقد سمح لبعض النشاطات الاسلامية ان تقام بها من اجل الدعاية كي تشاهد من قبل السواح الاجانب بان المسلمين السوفيات كفل لهم الدستور التعليم بلغاتهم المحلية، ولكن السلطات لم تطبق ذلك عمليا وهذا اجحاف بحق المسلمين.

وقيام السوفيات باعطاء الاهمية للغة الروسية في جميع المجالات لهو تخطيط لاضعاف اللغات التي يتكلمها المسلمون. . وبذلك ابعادهم عن تراثهم وثقافتهم. وبالتالي ابعادهم عن الاتصال بذوي جنسهم. . وخلافا لما نص عليه الدستور فانهم لم يشجعوا اللغات المحلية على الانتعاش بل اوجدوا تشويشا بعدة اساليب :ـ أولاً استبدلوا الحروف العربية التي كانت تكتب بها لغاتهم بحروف لاتينية ـ ثم استبدلت الاخيرة بالحروف الروسية (كبريلك). . وهذا الاتجاه لم يؤد فقط الى جهل المسلمين بتراثهم ووحدتهم الثقافية فحسب بل ادى الى ابتعادهم عن اخوتهم العرب ومن تعلمهم القرآن الكريم الذى كتب

تشتمل على اعداد كبيرة من تلك الجماعات ثم ما لبثوا ان الغوا بعض الجماعات المميزة منهم . . وفى احدى تلك الحالات قاموا بادراج ١٣ جماعة عرقية من الشعوب القفقاسية ضمن جماعة واحدة .

فى حالة اخرى اتوا بذكر شخص واحد من جماعة (رودوخ) ذات الاصول القفقاسية وذلك فى عام ١٩٢٦ م ثم فى عام ١٩٦٠ م ذكروا ان هذه الجماعة تتالف من الف فرد . . وان شخصا واحداً تنمو سلالته الى الف شخص فى خلال ٣٤ عاما فامر غير وارد . . والظاهر ان الاحصائيات التي تمت فى عام ١٩٢٦ م لم تكن دقيقة .

وفى بعض الحالات ، فان هنالك معلومات ضحلة بالنسبة للتاريخ القديم لبعض الجماعات العرقية الهامة . . فالاكراد ـ والتاتس ـ والنور تعتبر من القبائل الرئيسية ولكن لم يذكر شيئا عن اصولهم . . وعلى هذا المنوال فهناك هجرات واسعة تمت مابين الجمهوريات فى اسيا الوسطى خلال الفترة ١٩٦٨ ـ ١٩٦٩ م ولكن لم ينوه شيئا عن المسببات التى دعت الى حدوث تلك الهجرات البشرية . ان تعداد القازاق والاويغور فى الصين هو ٨, ٠ مليون نسمة و ٩٦, ٥ مليون نسمة على التوالى وليس ٧, ٠ مايون نسمة و ٥ مليون نسمة كما جاء فى المعلومات التى استقتها الكاتبة من السلطات السوفياتية . . وان تعداد البلوش فى كل من ايران وباكستان التي ذكرتها الكاتبة لم تكن صحيحة بل انها اقل من الواقع . . فانهم يبلغون حوالى مليون نسمة فى ايران ، وزيادة عن الميلونين نسمة فى باكستان وليس ٦, ٠ مليون نسمة وواحد مليون كما جاء فى الكتاب .

ان اصول الجماعات العرقية فى الاتحاد السوفياتى وتعداداتهم ، يظهر ان الكاتبة قد استقتها من مصادر سوفياتية . . لانه من المعروف ان الاحصاء العام الذى تم فى ١٩٢٦ م لم يكن بالدقة المطلوبة اذ انه اعتمد على التخمين وليس على الارقام الفعلية ، وتبعا لذلك فان بقية المعلومات كذلك يشوبها الشك ـ لذا يجب فحص المعلومات والارقام بكل دقة قبل قبولها خاصة تلك المتعلقة بالمسلمين .

فالحج ـ هو احد اركان الاسلام في حين ان السلطات السوفياتية وضعت حظرا على ادائه وان قياسها بارسال بعثة رسمية فى كل عام تتالف من افراد لايتجاوزون العشرين شخصا يعتبر امرا غير مقبول وليس كافيا لتمثيل المجتمع الاسلامى الكبير الذى يفترض على كل فرد منه ان يؤدى نسك الحج مرة فى العمر ان استطاع الى ذلك سبيلا . . وبقيام السلطات السوفياتية يمنع المسلمين من اداء هذا الركن قد وضعت حجرا على اتصالهم باخوتهم من الامة الاسلامية اذ ان اتصالهم بالعالم الاسلامي الخارجي فيه كشف للحالة البائسة التى يعيشونها فى ديارهم تحت الحكم الشيوعى المتسلط.

ان حرية الاعتقاد التى كفلها الدستور للمواطنين تعتبر غير واردة ـ اذا ما نظرنا الى قلة عدد المدارس الدينية والحظر المفروض على النشاطات الدينية . . ان التبشير بالدين خارج اماكن العبادة محرم بموجب القانون والشباب لايتمكنون من الاشتراك فى النشاطات الدينية . . ذبح الاضاحى فى عيد الاضحى المبارك غير مسموح . غير مصرح لاى شخص او مؤسسة ان تنشر المواد الدينية سوى الادارات الدينية الرسمية والتى تشرف عليها الحكومة . . وكل هذه المحظورات تجعل من المادة التى تكفل حرية العقيدة فى الدستور ـ مادة سخرية . . هذا ونرى على النقيض من ذلك ان التبشير للالحاد قد ضمنه الدستور بل وتشجعه السلطات وتحميه . . لذا فان تلك المادة التى تقول ان حرية العقيدة مكفولة بموجب الدستور ماهي الا وسيلة من وسائل الدعاية وفى الحقيقة لاوجود لها اطلاقا . .

اما ماقيل بالكتاب بان المساجد فى العيدين تمتلئ بالمصلين وان الائمة فى احاديثهم الخاصة يفيدون بان أعداداً كبيرة من الناس تذهب بانتظام الى اداء الصلوات في المساجد ـ فامر لايمكن تصديقه ويحتاج الى تحر وتفحص دقيقين للحالة الواقعية لهم فى تلك البلاد . . فالمعروف عموما ان هنالك وجوداً للاسلام فى الاتحاد السوفياتي ، ولكن كل المعلومات المتوفرة من كيفية وحقيقة ذلك الوجود مبنية على كتابات (دميدوف) وليس بخاف على أحد أن جميع المنشورات السوفياتية ماهي الا وسيلة من الوسائل السياسية الدعائية ولاتسمح السلطات السوفياتية باصدار اية منشورة او كتاب عن احوال المسلمين الا اذا كان يخدم الاهداف السوفياتية ويتمشى مع اغراضها الدعائية . . فالسلطات السوفياتية قد ركزت فى سياستها الخارجية على ان تعطي العالم الخارجي انطباعا بانها بلاد تؤوى الدين وتحافظ عليه في حين الواقع يقول العكس فعدد المساجد قد انخفض بصورة مدهشة الى درجة ان الاعداد التي سمح ببقائها لم تعد كافية لاحتواء المصلين . . مثلا : ـ يوجد في اسيا الوسطى ١٤٣ مسجدا لمجتمع اسلامي يبلغ تعداده ٢٧ مليون نسمة بمعنى ان مسجدا واحد لكل ١٩٠,٠٠٠ نسمة ، مع الاخذ بعين الاعتبار ان حجم تلك المساجد غير معروف ومن هذا يتبين ان المساجد غير كافية بالنسبة لعدد السكان .

ان المناطق السكنية السوفياتية اما في المدن الكبرى ـ او المدن الصغيرة ، او بالمستوطنات او القرى . . وعموما فان اية منطقة يبلغ تعداد سكانها ١٢,٠٠٠ نسمة تعتبر بلدة واذا كان عدد السكان ٣,٠٠٠ تعتبر مستوطنة ، واذا انخفض عدد السكان عن ذلك فتعطي المنطقة اسم قرية . . ومن اعداد المساجد وتعداد السكان كما توضح بعاليه فانه يتبين ان جميع سكان المدن الصغيرة والمستوطنات والقرى يعيشون بدون مساجد هذا عدا القرى التي اغلقت

الملحدين ممن لهم اخلاقيات على مستوى مختلف. . . ولا توجد هناك احصائية تبين نسبة تواجدهن في كل حقل من حقول الحياة المتعددة. . ولكن يظهر انهن لازلن متخلفات عن المرأة الروسية الاصل.

لقد اوجد الروس مزارع تربية الخنازير في المناطق الاسلامية. . وفي عام ١٩٧٩ م كان هناك حوالي ٣,٧٩٤,٠٠٠ رأس من الخنازير في جمهوريات اسيا الوسطى. . والمسلمون ذو الحساسية لكلمة «خنزير» قد اجبروا من قبل السلطات السوفياتية على ان يعيشوا بين الخنازير.

التعليق :ـ

ان وصف الكاتبة للمسلم لم يكن مستكملا. . فان المسلم بالاضافة الى ايمانه بالله وكتبه ورسله مطلوب منه ان يؤ من ايضا بملائكته وباليوم الاخر وبان محمدا عليه الصلاة والسلام هو خاتم النبيين.

ان وصف الواحد بالمسلم لان له علاقة ما بالعقيدة الاسلامية ليس كافيا.

فاليزيديز (الذين لايؤ منون باية ديانة)، وجماعة علي الهي (الذين يعبدون علي كرم الله وجهه). وجماعة الاحمدية (الذين لا يؤ منون بان محمدا عليه الصلاة والسلام خاتم الرسل) يدعون بانهم مسلمون. ولكن علماء المسلمين يعتقدون فيهم غير ذلك فالمسلم اذا لايعتبر مسلما الا اذا آمن في الاسس الست آنفة الذكر، واذا ما حاد عن اي منها فانه يخرج من دين الاسلام على الرغم من ادعائه بانه مسلم.

وبالنسبة لمسلمي الاتحاد السوفياتي فليس هناك اختلاف مع الكاتبة / شيرين اكينار فليس هناك اي رياء او خديعة في ادعائها بانهم جزء من المجتمع الاسلامي.

اما كونهم لايؤ دون الفروض كما ينبغي فانه لالوم عليهم ما دامت الاحوال السائدة في بلادهم لاتسمح لهم بذلك. . وانه ليس صحيحا القول بان مسلمي الاتحاد السوفياتي ليست لهم هوية مشتركة او انه ليست هنالك روابط مباشرة تربطهم ببعض. . فالمعروف ان ٥٨٪ من مسلمي الاتحاد السوفياتي يرجعون في اصولهم الى الجنس التركي الذي بجانب.وحدة الدين تربطهم رابطة اللغة الواحدة التي يتكلمونها جميعا بغض النظر عن وجود بعض الاختلاف في اللهجات والذي لايعتبر عائقا امامهم نحو التفاهم او التخاطب فيما بينهم. . اما الباقون والذين يمثلون ١٥٪ من المسلمين فانهم يرجعون في اصولهم الى الفرس والقفقاس وانهم قد عاشوا مئات السنين جنبا الى جنب مع الاتراك، ان تعايش هؤ لاء المسلمين الذين يعودون الى اصولهم الثلاث آنفة الذكر ـ طيلة القرون الماضية جنبا الى جنب وارتباطهم ببعض برباطة العقيدة الواحدة والمواطنة والمصاهرة اعتقد ان كل هذا لكفيل بوجود روابط مباشرة تربطها ببعض، وخاصة لمواجهة الاغلبية الغير المسلمة التي تتحكم بامور البلاد والعباد ـ الامر الذي يؤ كد عدم وجود فجوة بينهم بل يمثلون مجتمعا متحدا في اهدافه وتطلعاته. . .

وان قيام السلطات السوفياتية بتقسيم المسلمين الى قوميات مختلفة على الرغم من انهم ينحدرون من اصل عرقي واحد ما هو الا محاولة من السلطات لبث الفرقة بينهم عن طريق زرع النزعات القومية في نفوسهم واضعاف شعورهم نحو رابطة العقيدة. . . لذا فان على المرء ان يكون حذرا عند مايريد ان يقيم اوضاع المسلمين في الاتحاد السوفياتي.

وفيما يتعلق بتعداد المسلمين في الاتحاد السوفياتي فان الكاتبة قد اعتمدت على معلومات السلطات السوفياتية التي لايمكن ان تكشف عن القوة الحقيقية لاي مجتمع ترى فيه مناهضة للنظام الشيوعي. .

فعند قيام الثورة الباشفية عام ١٩١٧ م كان تعداد المسلمين عشرين مليونا، والغالبية العظمى منهم كانوا من الاتراك الذين بطبيعتهم يميلون الى ان يكون لهم نسل كثير. . . وخلال الفترة (١٩٧٠ ـ ١٩٧٩ م) كانت نسبة نموهم ٢,٥٪ فاذا اخذنا هذا في الاعتبار عن الفترة (١٩١٧ ـ ١٩٧٩) وان تعدادهم في الاساس كان عشرين مليونا حينئذ يكون مجموع نفوسهم يزيد على خمسين مليون نسمة بحلول عام ١٩٧٩ . . . وبتطبيق القاعدة الهندسية لنمو السكان ـ وهي القاعدة المعتمدة دوليا لتقرير النمو المضطرد في عدد السكان، فان عدد المسلمين في الاتحاد السوفياتي يجب ان يكون في عام ١٩٧٩ م ستين مليونا، لا ٤٥ مليون كما قالت الكاتبة. . . ومما لاشك فيه ان هنالك اعدادا كبيرة قد تعرضت للقتل واخرى اضطرت الى الهجرة خلال الحكم الشيوعي. . ومع ذلك فهناك فرق شاسع مابين الرقمين وهو ٤٥ مليون نسمة و ٦٠ مليون نسمة، وعلينا ان نعتقد ان العدد الحقيقي للمسلمين فى الاتحاد السوفياتى يفوق بكثير العدد المعلن من قبل السلطات السوفياتية.

ان الفئتين وهما : اليزيديز ـ وجماعة على الهى ـ قد ادرجتهم السلطات السوفياتية ضمن الشعب الكردى المسلم، وهذا خطأ جسيم، اذ ان اعطائهم الصبغة الاسلامية قد اتاح لهم التغلغل في المجتمع الاسلامي داخل وخارج الاتحاد السوفياتي. . ومن غير المستبعد ان السلطات السوفيتية عمدت الى ذلك بقصد استعمالهم ضد الاسلام. كما ان قيام السلطات السوفياتية بتحديد الجماعات العرقية لم يكن دقيقا وامر مشكوك فيه. ففى عام ١٩٢٦ م عملوا قائمة كبيرة

ولكن فعليا فان اللغة الروسية هي اللغة المطبقة والمستعملة في الدوائر والمحاكم المختلفة في جميع الجمهوريات والمناطق ذات الكثافة السكانية المسلمة. . ونظريا فان لكل مواطن الحكم ان يطالب بان تجرى محاكمته او يتابع قضيته باللغة التي يتكلمها ولكن نظرا لعدم توفر وسائل الترجمة فان هذا الخيار غير متوفر اطلاقا. . هذا فضلا عن ان لافتات الشوارع والتحذير وما شابه ذلك مكتوبة باللغة الروسية.

هنالك العديد من الصحف اليومية والدوريات والمجلات تصدر باللغات المحلية الخاصة بالمسلمين. . والمشاهد في عام ١٩٧٩ م من تلك الصحف والمجلات هو ما توضح فيما يلي: -

الجمهورية	الصحف	المجلات الدوريات
اوزنك	١٨٥	٨٣
كازاق	١٥٩	١١٤
تاجيك	٥١	٥٥
تركمان	٤٥	٣١
قيرغيز	٦٠	٣١
اذربيجان	٩٨	٥٨

هذا وتمتاز الصحافة السوفياتية سواء كانت باللغة الروسية ام باللغات المحلية الاخرى بانها كثيرا ماتتضمن الاراء والايديولوجيات الشيوعية. اما فيما يتعلق بالدين فهنالك مجلة واحدة تدعى (مسلمو شرق الاتحاد السوفياتي) والتي تطبع باللغتين العربية والاوزبكية. . ومن المشكوك فيه ان تكون معروضة للبيع في الاسواق المحلية بالاتحاد السوفياتي. اذ انها مخصصة للتوزيع في الخارج.

وفي الحقيقة فان اللغة الروسية لها السيطرة الكلية في جميع اوجه الحياة، انها لغة الادارة الفدرالية ولغة التخاطب مابين الجمهوريات المختلفة بالاتحاد السوفياتي وفي القوات المسلحة وفي المؤسسات العلمية والتكنولوجية والابحاث. . وهذا ماجعل المسلمين مضطرين الى تعليم ابنائهم اللغة الروسية، ان نسبة العارفين بهذه اللغة واتخذوها لغة ثانية منذ عام ١٩٧٠ م آخذة في النمو كما نرى فيما يلي: -

	عام ١٩٧٠ م	عام ١٩٧٩ م
اذربيجان	١٦,٦٪	٢٩,٥٪
اوزبك	١٤,٥٪	٤٩,٩٪
قازاق	٤١,٨٪	٥٢,٣٪
تاجيك	١٥,٤٪	٢٩,٦٪
تركمان	١٥,٤٪	٢٥,٤٪
قرغيز	١٩,١٪	٢٩,٤

وان اعطاءهم الاهمية للغة الروسية قد قلل كثيرا من مكانة لغتهم الاصلية، وهنالك مخاطر من ان تندثر لغاتهم الاصلية من الناحية الادبية.

على الرغم من ان السلطات السفيتية قد اعترفت بالجماعات العرقية المختلفة كقوميات مستقلة لتثبت بانهم شعوب مختلفة فانه من الملاحظ ان ميولهم نحو المصاهرة فيما بينهم بالتزاوج المختلط يزداد قوة. . ونورد فيما يلي النسبة المئوية بين تلك الزيجات المختلطة فيما بين شعوب الاتحاد السوفياتي المسلمة: -

	١٩٥٩	١٩٧٠
اذربيجان	٧,١٪	٧,٨٪
اوزبك	٨,٢٪	١٠,٩٪
قازاق	١٤,٤٪	٢٠,٧٪
تاجيك	٩,٤٪	١٣,٢٪
تركمان	٨,٥٪	١٢,١٪
قرغيز	١٢,٣٪	١٤,٩٪

الحالة الاقتصادية:

ان مناطق المسلمين في القسم الاوروبي من الاتحاد السوفياتي والقفقاس، واسيا الوسطى غنية بالفحم والنفط والاملاح، والذهب، والنحاس، وغير ذلك من المعادن. . بالاضافة الى الثروات المعدنية فانها تنتج الفواكه، والقطن، والحبوب. . وان اغلب السكان المسلمين بالاتحاد السوفياتي (٦٠٪) يعيشون في الارياف ويمتهنون الزراعة، وتربية المواشي ودودة القز، وخلاف ذلك. . اما اولئك الذين يعيشون في المدن فانهم يمتهنون حياكة السجاد، والعمل بالمناجم ومصانع النسيج.

وان مستوى مساكنهم يتماثل مع تلك العائدة للشعوب الاخرى في الاتحاد السوفياتي ولكن لاتوجد معلومات عن مقدار دخلهم ومستوى معيشتهم ونسب توظيفهم في الدوائر والمؤسسات الحكومية المختلفة. . ونظرا لانه يتبين ان المستويات قد تحسنت مؤخرا في كل من اذربيجان، وقازقيستان وجمهوريات اسيا الوسطى الا انها لاتزال اقل بكثير عما هي عليه في المناطق الاخرى من الاتحاد السوفياتي (الانتعاش في الاتحاد السوفياتي تاليف / اي. ماك اولي).

الحالة الاجتماعية: -

لايسمح للنساء المسلمات بارتداء الحجاب ويتلقون العلم جنبا الى جنب مع الرجال لان التعليم في جميع المراحل مختلط. . وكما تفعل المرأة الروسية فانهن يخرجن من منازلهن ليعملن في المزارع التعاونية وبالمصانع الى جانب الرجال

الدعايات المناوئة للاسلام:

لقد سمح مؤخرا على اعادة طباعة عدد محدود من الكتب الدينية الا انه محظور على اي شخص او هيئة ان تقوم بتلك العملية ماعدا الادارات الدينية الرسمية التي اوكل اليها ذلك الامر.

ومنذ ان استهلت اعمالها قامت بطباعة ٦ طبعات من القرآن الكريم، وطبعة واحدة من صحيح البخاري، وبعض البحوث الدينية الاخرى.. ولكن بالمقارنة الى الكميات الهائلة من المنشورات والمواد المناوئة للاسلام فان ما قامت بطباعته الادارات الدينية يعتبر شيئا لايذكر وخلال الفترة (١٩٤٨ م ـ ١٩٧٥ م) فقد صدر حوالي الف كتاب مناوئ للاسلام باللغات الدارجة في الاتحاد السوفياتي عدا الكتب التي صدرت باللغة الروسية.

النشاطات الاسلامية الاخرى:

غالبا ما يدفن اموات المسلمين وفقا للطريقة الاسلامية، وعمليات الختان تتم وفقا للشريعة الاسلامية بصورة عامة كما ان ولائم العقيقة لاتزال يحتفل بها في المجتمعات الاسلامية بالاتحاد السوفياتي.

لم تصرح السلطات رسميا للمسلمين بالصوم في شهر رمضان المبارك الا ان اعدادا كبيرة من المسلمين لاتزال تقيم هذا الركن الاسلامي وتحتفل بالمناسبات الدينية الهامة.

ولكل مواطن سوفياتي الحق في الدراسة مجانا والتفرغ للدراسة حتى المرحلة الثانوية اجباريا من سن ٧ ـ ١٥ عاما. والتعليم في جميع المراحل مختلط ـ بنين وبنات ويبلغ عدد المدارس والجامعات في الجمهوريات الاتحادية الست التي تقم اغلبية اسلامية كما يلي:

	عدد المدارس	عدد الجامعات
١ـ جمهورية اوز بكستان	٩٤٠٠	٢
٢ـ جمهورية قازقيستان	٨٨٠٠	١
٣ـ جمهورية تاجيكستان	٣٠٠٠	١
٤ـ جمهورية تركمانيا	١٨٠٠	١
٥ـ جمهورية قيرغيزيستان	١٧٠٠	١
٦ـ جمهورية اذربيجان	٢٣٠٠	١

ولغة التعليم بالمدارس هي اللغة المحلية في كل جمهورية من تلك الجمهوريات ماعدا الجامعات، فلغة التعليم فيها هي اللغة الروسية.. ومع ان المرحلة الثانوية اجبارية على الجميع فان هنالك اختلافا ملحوظا في نسبة مستوى التعليم مابين الروس والمسلمين كما نشاهد فيما يرد من ايضاحات لاحقة:ـ

	نسبة التعليم الثانوي لدى ابناء الروس (كل ١٠٠٠ شخص)	نسبة التعليم الثانوي لدى ابناء المسلمين (كل ١٠٠٠ شخص)
المدارس الثانوية	٤٩٤ (٥٠٪)	٣٨٩ (٣٧٪)
التعليم العالي	٤٣ (اكثر ٤٪)	٢٨ (اقل من ٣٪)

وقد كفلت المادة (٤٥) من الدستور، لكل مواطن سوفياتي الحق في التعليم بلغته الاصلية.. الا انه في الواقع فلا وجود لتطبيق عملي لذلك.. باستثناء الجمهوريات الاتحادية الست آنفة الذكر، فان لغة التعليم في المناطق الاخرى ذات الاستقلال الذاتي هي اللغة الروسية.. وعلى ابناء المسلمين ان يتلقوا العلم باللغة الروسية وليس بلغتهم الاصلية..

هذا بالاضافة الى ان جميع المعاهد العليا والمؤسسات التعليمية التقنية والمهنية تدرس باللغة الروسية..

والالتحاق بالتعليم العالي لايتم بالفوز في المسابقات التي تجرى خصيصا لذلك.. بل يتوجب ايضا النجاح في امتحان اجباري في اللغة الروسية وآدابها.. وهذا ما يعيق الطلاب المسلمين من الالتحاق بالمعاهد التقنية والكليات الجامعية، نظرا لعدم تمكنهم من اللغة الروسية.

الثقافة الاسلامية:ـ

ان الغالبية العظمى من مسلمي الاتحاد السوفياتي ينتمون الى العرق التركي، ولهم لغتهم الخاصة ـ التي كانت تكتب بالحروف العربية التي لها ميزة خاصة في نفوس المسلمين حيث انها لغة القرآن الكريم.. قام السوفيات في البداية، باستبدالها بالحروف اللاتينية، ثم في عام ١٩٤٠ م فرض استعمالهم للحروف الكيرميل (الروسية) في الكتابة والتي لاتزال مستعملة حتى الان.. وهذا الاجراء قد اعاق الاجيال الناشئة من المسلمين معرفتهم على تعاليم الدين الحنيف حيث ان جميع الكتب الدينية مكتوبة بالحروف العربية.

وتنص المادة (١٥٩) من الدستور السوفياتي عدم وجود لغة رسمية واحدة بالاتحاد السوفياتي بل نصت على ان جميع اللغات التي يتكلمها شعوب الاتحاد السوفياتي مساوية امام القانون وبالامكان استعمالها في جميع الدوائر والمحاكم،

السلطات السوفياتية فيهم واتهمتهم بالتعاون مع الغزاة الالمان وحكمت عليهم بالخيانة العظمى. . . ونتيجة لذلك قامت السلطات السوفياتية باجراءات تعسفية ضدهم حيث اجلت جميع شعوب القرم والتتار، والشيشان والانفوش، والكراشايس، والبلكار، اجلتهم عن مناطقهم وابعدتهم الى اسيا الوسطى وذلك في عام ١٩٤٤ م. وكذلك ابعدت جميع الماسخاتيان الاتراك الذين كانوا يعيشون على الحدود في الشمال الشرقي لتركيا ـ ابعدهم بصورة جماعية الى اسيا الوسطى. . .

واثناء عمليات الاضطهاد هذه مات حوالي ٩٠ الفا من القرم والتتار و ٣٠ الفا من الماسخاتيان بالاضافة الى اعداد كبيرة من الجماعات العرقية الاخرى راحت ضحية لهذه السياسة التعسفية، وفي عام ١٩٥٧ م سمح لاولئك المبعدين بالعودة الى مناطقهم الاصلية، ولكنهم لم يتمكنوا من تنفيذ ذلك نظراً لأن ممتلكاتهم قد سبق اغتصابها من قبل الشعوب الروسية التي سبق تهجيرها الى مناطقهم الاصلية اثناء عملية ابعادهم الى اسيا الوسطى.

المساجد: ـ

بالاضافة الى الاجراءات التعسفية الاخرى المناوئة للاسلام. فقد كانت المساجد والمؤسسات التابعة لها هدفا للسلطات الشيوعية السوفياتية. . . ففي اوائل القرن العشرين كان يوجد في الامبراطورية الروسية حوالي ٢٦,٠٠٠ مسجداً، هذا عدا المساجد التي كانت موجودة في خانة خيفا وامارة بخارى ـ الامارتين اللتين كانتا مستقلتين ولم تقع بعد تحت الحكم الروسي. .

قام الحكام الملحدون للاتحاد السوفياتي باصدار اوامرهم بقفل اعداد كبيرة من تلك المساجد. .

وفى بعض المناطق كراشييفو ـ شركس ذات الاستقلال الذاتي وجمهورية شيشينو ذات الاستقلال الذاتي ـ فقد تم اغلاق جميع المساجد الموجودة فيها. . وفى الجمهورية الاخيرة فقد اعيد فى عام ١٩٧٨ م افتتاح مسجدين فيها مقابل ٢٦٧٥ مسجدا كان موجوداً فى عام ١٩٣٠ م فى حين انه لم يعد افتتاح اى مسجد فى الاولى.

وفى جمهورية كارابادیا ـ كان يوجد فى عام ١٩٣٠ م ١١٣ مسجدا، اما الان فالموجود هنالك مسجد واحد فقط. . ونفس الحالة فى تركمانيا ـ كان يوجد فيها ٤٨١ مسجدا فى عام ١٩١١، اما الان فلا يوجد بها سوى خمسة مساجد ويراوغ السوفيات فى اعطائهم اية معلومات عن مجموع عدد المساجد التى تقام بها الصلوات فى الاتحاد السوفياتى. . وطبقا لتقديرات اخيرة فلا يوجد بالاتحاد السوفياتى اكثر من ٤٥٠ مسجدا كما يلى: ـ

أ ـ القسم الاوروبى من الاتحاد السوفياتى وسيبريا ٢٠٠ مسجد
٢ ـ اسيا الوسطى ١٤٣ مسجد
٣ ـ شمال القفقاس ٤٥ مسجد
٤ ـ اذربيجان ١٦ مسجد
داغستان ٢٧ مسجد

ومن الصعب جدا معرفة الاعداد التي تتمكن من الذهاب الى تلك المساجد بصورة منتظمة. . ويقول الائمة في احاديثهم الخاصة بان هنالك أعداداً كبيرة ترتاد المساجد ولكن من المؤكد ان المساجد تزدحم فى صلاة العيدين حيث الكل يحتفل بهاتين المناسبتين.

المدارس الدينية:

في اوائل القرن العشرين كانت هنالك حوالي ٢٤,٠٠٠ مدرسة في جميع الامبراطورية الروسية. . . اما الان فلايوجد في الاتحاد السوفياتي سوى مدرستين ـ احداهما في بخارى والاخرى في طاشكند: . . وافتتحتا بعد العقود التي تلت استيلاء الشيوعيين على الحكم اي في عام ١٩٤٥ م وعام ١٩٧١ م على التوالي. . . وتسع هاتان المدرستان على بضعة اعداد محدودة من الطلبة الذين لا يقبلون بها الا بعد ادائهم الخدمة العسكرية الاجبارية. . . وعلى راغب الالتحاق بهما ان يؤدي امتحانا صعبا للقبول يشترط فيه ان يكون الطالب ملما باللغة العربية لذا فان عليه ان يدرس العربية قبل التقدم لمثل ذلك الامتحان. . ودراسة اللغة العربية اصبحت صعبة في مجتمع يجهل الحروف الهجائية العربية التي اجبروا على عدم تعلمها منذ عام ١٩٤٠ م لذا فانه من غير المستغرب انه كانت هناك فترة لم يتمكن احد من ابناء المسلمين ان يجتاز اختبار القبول للالتحاق باحدى تلك المدرستين.

الادارات الدينية:

اصبح للمسلمين اربعة ادارات رسمية تعني بشؤونهم وتتمركز في كل من طاشكند ـ وباكو. . . وتم احداث تلك الادارات بعد الحرب العالمية الثانية. . وكل ادارة مسؤولة عن منطقة معينة وتنحصر اختصاصاتها في تفسير الامور الشرعية وفتواها لاتتعدى ان تكون توصيات. . . ومن الصعب جدا ان تحل مشاكل المسلمين في الاتحاد السوفياتي لان ذلك خارج عن نطاق مهتمها.

المنتمية لها بعض الافراد الذين يعتنقون ديانات غير الاسلام، مع انهم يتحدون مع المسلمين فى الدم واللغة، كما يلى :-

الاتراك	تعدادهم الكلى	المسلمون	الغير مسلمين
الشوفاش	١,٧٥١,٣٦٦	الأغلبية	عدد قليل منهم يعتنقون المسيحية
انقلوى	غير معروف	الاغلبية	عدد ضئيل جدا يعتنق المسيحية

الايرانيون :-

الاكراد	١١٥,٨٥٨	الاغلبية	٢٣,٠٠٠ يعتنق اليزدية
اوسيفيان	٥٤١,٨٩٣	عدد قليل	الاغلبية تدين بالمسيحية

القفقاسيون :-

ايخازيان	٩٠,٩١٥	الاغلبية	عدد قليل يدين بالمسيحية
قاربارديان	٣٢١,٧١٩	الاغلبية	عدد قليل يدين بالمسيحية .

اتصالاتهم باصولهم العرقية في الخارج :-

ان المسلمين عموما لايعتبرون شعبا وحيدا بل ان لهم اخوة فى الدم واللغة يقطنون فى الدول المجاورة: - الصين، افغانستان، ايران، باكستان، العراق، تركيا، رومانيا، بلغاريا وغير ذلك. . . ونوضح فيما يلي تعدادهم فى كل من تلك الدول كما يلى:

	الصين	تركيا	ايران	افغانستان	العراق
التتار	٨,٠٠٠	١٠,٠٠٠	—	—	—
الاذربيجانيين	—	—	٤,٦٢٥,٠٠٠	—	—
الاكراد	—	٣,٢٠٠,٠٠٠	٢,٠٠٠,٠٠٠	—	١,٥٠٠,٠٠٠
الاوزبك	١٨,٠٠٠	—	—	١,٦٤٩,٠٠٠	—
القازاق	٧٠٠,٠٠٠	—	—	٣,٠٠٠	—
التاجيك	٢٠,٠٠٠	—	—	٢,٠٠٠,٠٠٠	—
التركمان	—	٣٠٠,٠٠٠	٥٠٠,٠٠٠	٤٠٠,٠٠٠	٥٠٠,٠٠٠
القرغيز	٨٠,٠٠٠	١,٠٠٠	—	٢٥,٠٠٠	—
الاويغور	٥,٠٠٠,٠٠٠	—	—	—	—
البلوش	—	—	٦٠٠,٠٠٠	٤٠,٠٠٠	—
المجموع	١,٣٢٦,٠٠٠	٣,٥٠٠,٠٠٠	٧,٧٢٥,٠٠٠	٢,١١٧,٠٠٠	٤,٠٠٠,٠٠٠
المجموع الكلى:	١٨,٦٧٩,٠٠٠				

ومما تقدم يتبين ان المسلمين فى الاتحاد السوفياتي لهم صلات عرقية مع ١٩ مليون نسمة يسكنون فى الدول المجاورة بالاضافة الى ال ٤٠ مليون تركي سكان تركيا.

الحكم الشيوعي :-

منذ استيلاء الشيوعيين على الحكم في عام ١٩١٧ م فقد قامت السلطات الشيوعية بعدة اجراءات مناوئة للعقيدة الاسلامية ففي العقد الاول (١٩١٧ - ١٩٢٧) منعوا تعدد الزوجات وارتداء الحجاب بالنسبة للسيدات. . . والغيت المحاكم الشرعية. . . واوقفت المؤسسات الخيرية عن العمل، ومنع الخروج الى مكة المكرمة لاداء فريضة الحج. . وتم تشجيع المسلمين على عدم اخراج الزكاة والصدقات و ترك الصيام. . . كما تم منع طباعة القرآن الكريم والكتب الدينية الاخرى. . . وقبل كل هذا ارغموا المسلمين على انشاء مزارع لتربية الخنازير في مناطقهم الاسلامية. . .

ويقال ان هنالك بعض الانفتاح الان. . فقد سمح لعدد من المسلمين كاعضاء وممثلين في بعثة رسمية في كل عام تقوم باداء فريضة الحج الى مكة المكرمة، تختار من مختلف الجماعات العرقية وكذلك سمح لطباعة كمية محدودة من الكتب الدينية، وقد ضمن الدستور السوفياتي حرية الضمير، حرية العقيدة باية ديانة او عدمها، حرية القيام باداء الشعائر الدينية او القيام بدعاية مضادة لها.

أضطهاد المسلمين :

استمر الحكم الشيوعي في الاتحاد السوفياتي في معاملة المسلمين والنظر اليهم بعين الحذر والشك. . . وخلال الحرب العالمية الثانية، كان النازيون قد احتلوا بعض المناطق السوفياتية التي يقطنها المسلمون. . . فشكت

الفرس: ٣١,٣١٣

اتي الفرس الى اسيا الوسطى في عهد السافافيد، وفى الاصل اتي بهم التركمان كاسرى حرب حيث بيعوا كعبيد.

الافغان (الناطقون بلغة داري): ٤,١٨٥ (احصائية عام ١٩٧٠)

لايعرف بالضبط اصولهم، ويحتمل انهم هاجروا من شمال افغانستان الى تركمانيا فى اواخر القرن التاسع عشر.

البلوش: ١٨,٩٩٧

ان موطنهم الاصلي كان في منطقة كيرمان واثناء الغزو المغولي هاجروا الى الجنوب ثم الى الشرق حيث استوطنوا المنطقة المعروفة ب «بلوشيستان»، ثم ذهبوا الى اسيا الوسطى فى اوائل القرن التاسع عشر.

البامير: ٦٠,٠٠٠

ويعرفون ايضا باسم التاجيك قاطنى الجبال ويعتقد انهم ينحدرون من سلالات افراد الجيش اليوناني بقيادة الاسكندر الكبير.

القفقاسيون:

تم فى عام ١٩٢٦ م تسجيل ٣٤ مجموعة عرقية (كبيرة كانت ام صغيرة) من القفقاسيين. . وبعدئذ لم يجر تسجيل ١٩ منهم بصورة مستقلة من قبل السلطات السوفياتية، حيث ضمت ١٣ منهم الى الافارس، واثنتان الى البرارعينز، ولم يعرف عن مصير الاثنتين الباقيين ، وكل واحدة من الخمسة عشر الباقية اصبحت لها صفة المواطنة الخاصة بها مع اللغة الخاصة بها، كما يلى :-

اسم الجماعة	تعدادها حسب احصائية عام ١٩٧٩م
افارس	٤٨٢,٨٤٤
لزغيز	٣٨٢,٦١١
دارغيز	٢٨٧,٢٨٢
لاكس	١٠٠,١٤٨
تاباسارانس	٧٥,٣٢٩
روتولس	١٥,٠٣٢
ساغورس	١٣,٤٧٨
اكولس	١٢,٠٧٨
شيشينز	٧٥٥,٧٨٢
كاباردیانس	٣٢١,٧١٩
انكوش	١٨٦,١٩٨
اديكيس	١٠٨,٧١١
ابخازيان	٩٠,٩١٥
بشركس	٤٦,٤٧٠
ابازين	٢٩,٤٩٧

وكل هذه الجماعات تنتمى الى القفقاس موطنهم الاصلى.

الاخرون:-

بالاضافة الى الاتراك - و الايرانيين والقفقاسيين ، هنالك جماعات عرقية صغيرة من المسلمين تقيم فى الاتحاد السوفياتي وهم :-

تعدادهم

١-الدونقان (مسلمون من اصل صيني هاجروا الى الاتحاد السوفياتي في فترة الاضطهاد الصينى للمسلمين فى عهد مانشو (١٨٦٢ - ١٨٧٧) ٥١,٦٩٤
٢- العرب ٧,٩٨٧ (احصائية ١٩٥٩ م)
٣- شالاس (يهود بخارى اعتنقوا الاسلام)
لايعرف عددهم
٤- النور (الغجر) ٥,٠٠٠ (احصائية ١٩٧٠)

ومن هؤلاء الجماعات نرى العرب والشالاس والنور قد انصهروا مع الاوزبك فى اسيا الوسطى، ولذلك فلم يصنفوا كجماعات مستقلة منذ عام ١٩٧٠ م، ماعدا الدونقان فانهم لايزالون متقوقعين ومحتفظين بانفسهم كجماعة منفردة.

الجماعات العرقية الواحدة ممن يعتنقون ديانة غير الاسلام:-

هنالك بعض الخصائص الهامة فيما يخص الاصول العرقية للمسلمين وهى انه توجد ضمن بعض الجماعات العرقية

القرن الحادى عشر.

اتراك الماسختيان:

ينحدر البعض من اصول تركية، والبعض الاخر من اصول روسية تحولت الى تركية حينما وقعت ماسختيا جزء من جورجيا الروسية تحت حكم الاتراك في القرن السادس عشر.

ويتواجد الان الشعوب التركية في جميع ارجاء الاتحاد السوفياتي وحسب احصائية عام ١٩٧٩ م فانهم يتوزعون فيها كما يلي:

اسيا الوسطى وقازقستان

٦٠٪

(الاوزبك ـ القازاق ـ التركمان ـ القيرغيز ـ الاويغور ـ القاراقالباق واخرين من الاتراك)

القسم الاوروبي من الاتحاد السوفياتي وسيبريا ٢٥٪

(التتار ـ تشوفاش ـ باشكير ـ وجماعات تركية غير مسلمة مثل: ـ ياكوتس ـ كاكواس ـ توفينيان ـ خاكاس ـ القايس ـ شورس ـ دولقانس ـ كارايس ـ توفاس).

ما وراء القفقاس وشمال القفقاس

١٥٪

الاذربيجانين ـ كومايمس ـ كراشايس ـ بلكارس ـ نوغاي).

هذا وان الجماعات التركية الغير مسلمة والتي تعتنق الدين المسيحي تمثل فقط ٢٪ (٨٢٣,٢٦٠) نسمة من مجموع تعداد الشعوب التركية المسلمة في الاتحاد السوفياتي (٣٩,٧٧٩,٤٧٧) نسمة حسب احصائية عام ١٩٧٩ م ماعدا الكارايس والكرايمشاكس فانهما يهود ليست معروفة بالضبط تلك العصور المتقدمة التي ظهرت فيها الشعوب التركية. ولكن المتعارف عليه هو ان موطنهم الاصلي كان منطقة منغوليا، ثم اتجهوا نحو اسيا الوسطى في اواخر القرن الخامس الميلادي.. ثم توغلوا غربا باتجاه المناطق الاخرى من الاتحاد السوفياتي والمناطق المجاورة في خلال القرن الحادي عشر والثالث عشر ميلادى. ولا توجد احصائية دقيقة حتى الان للشعوب التركية في العالم وطبقا للمصادر السوفياتسة فان تعدادهم كان فى عام ١٩٦٢ م حوالى ٥٨,٦٣٨,٠٠٠ نسمة... فاذا كانت نسبة نمو الاتراك السوفيات قد اخذت في الاعتبار من حيث تطبيقها على بقية الاتراك المقيمين في مناطق اخرى فان تعداد الشعوب التركية في العالم ككل لابد وانه يكون في حدود ١٠٠ مليون نسمة.. ويمثل الاتراك في تركيا اكبر مجموعة تركية (فوق ٤٠ مليون نسمة) في حين ان ٤٠٪ من مجموع الشعوب التركية تعيش داخل الاتحاد السوفياتي.

الايرانيون (الفرس) :ـ

في عام ١٩٢٦ م تم تسجيل ١٢ مجموعة عرقية من اصل فارسي تعيش في الاتحاد السوفياتي... اثنتان منها هما: «الهزارا ـ والجمشيد» الذين ضموا فيما بعد الى التركمان والتاجيك على التوالي... واثنتان اخريتان ـ التاليش والياكنوبيس فانهما مجموعتان صغيرتان، وكل واحدة من تلك الجماعات اصبحت تمثل شعبا بذاته وبلغته الخاصة به كما يلي:

اسم الجماعة:	عددهم حسب احصائية عام ١٩٧٩ م.
التاجيك:	٢,٨٩٧,٦٨٦

يستوطنون اسيا الوسطى قبل وصول القبائل التركية اليها.. ويشكلون مجموعة عرقية مستقلة منذ اوائل القرن الثامن.

التاتس:	٢٢,٤٤١

يعرف القليل عن اصولهم... يعتقد انهم ينحدرون من المستوطنين الذين ارسلوا من بلاد فارس فى عهد الإمبراطورية الساسانية فى القرن الرابع والخامس الميلادى. ومعظمهم يعتنق الدين الاسلامى.

أوسيتيان:	٥٤١,٨٩٣

ينحدرون من اصول القبائل السايثيان والسارمايتان الذين استوطنوا القفقاس الوسطى فى القرن السادس منهم ٢٣,٠٠ من اليزد.

الاتراك:
في عام ١٩٢٦ م قامت السلطات السوفياتية بتصنيف ٤٠ قومية (كبيرة وصغيرة) من اصول تركية الا ان ١٦ منهم قامت فيما بعد، بتصنيفهم كقوميات اخرى، اما الان فاصبحوا جميعا ٢٤ قومية منهم ٩ قوميات غير مسلمة، وكل قومية اصبح لها طابعها الوطني الخاص ولغتها الخاصة بها كما يلي:-

اسم المجموعة	عدد السكان (احصائية ١٩٧٩م).
الاوزبك:ـ	١٢,٤٥٥,٩٧٨

اخذوا هذا الاسم من خان اوزبك (١٢٨٢ ـ ١٣١٢) م. الذي ادخل القبائل التركية الى الاسلام، مع ان زعماءهم كانوا من المغول.

القازاق: ٦,٥٥٦,٤٤٢

ينحدرون من اصول تركية ومغولية ويستوطن المنطقة المسماة بقازقستان منذ القرن الاول قبل الميلاد. اعتنقوا الاسلام في القرن التاسع عشر.

التركمان: ٢,٠٢٧,٩١٣

ينحدرون من اصول قبائل اوغوز المفعولية التي استوطنت منطقة جنوب غرب اسيا الوسطى في القرن العاشر... اعتنقوا الاسلام في اواخر ذلك القرن.

القرغيز: ١,٩٠٦,٢٧١

استولوا على دولة الاويغوز في شمال غرب منغوليا في عام ٨٤٠ م، واصبحوا اتراكا في القرن الثالث عشر، وبدأوا في اعتناق الاسلام في نصف القرن السابع عشر.

التتار ٦,٣١٧,٤٦٨

انهم ينحدرون من اصول تركية (وبصورة رئيسية من قبائل كيشاك) التي تشكل منها الجيش المغولي الذي غزى روسيا في اوائل القرن الثالث عشر.

الاويغور ٢١٠,٦١٢

انهم اتراك واقاموا دولة في شرق تركستان غرب منغوليا في علم ٧٤٥ ميلادية.

الاذربيجانيين: ٥,٤٧٧,٣٣٠

اساسا كانوا يتكلمون الفارسية، ثم تحولوا الى التركية خلال الفترة من القرن ٧ ـ ١١ ميلادي حينما نزحت القبائل التركية من منغوليا الى اذربيجان.

التشوفاش: ١,٧٥١,٣٦٦

ينحدرون من اصول قبائل الفينو او غريك في اواسط الفولغا وقبائل البولغار التي تتكلم التركية، واعتنقوا الاسلام في القرن العاشر.

الباشكير: ١,٣٧١,٤٥٢

انهم خليط من قبائل الفينو او غريك والقبائل التركية مثل القازاق والفاراقاتياس، اعتنقوا الاسلام في القرن العاشر.

القاراقالباقس: ٣٠٣,٣٢٤

انهم خليط من الفرس، سكان بحر الآرال وقبائل اوغوز المغولية.

قراشايس: ١٣١,٠٧٤

انهم اتراك ويقطنون شمال القفقاس وينحدرون من قبائل الكيبشاك ولهم صلة قرابة بالبالكارس.

البالكارس: ٦٦,٣٣٤

انهم من مواطني شمال القفقاس اصبحوا اتراكا باتصالهم بالبولغارس وقبائل الخزر.

النوغاي: ٥٩,٥٤٦

انهم ينحدرون من قبائل النوغاي واعتنقوا الاسلام اثناء حكم خان اوزبك (٢١٢ ـ ١٣٣٢ م).

الكومايك: ٢٢٨,٤١٨

لاتعرف اصولهم، ويحتمل انتماؤهم إلى عناصر قفقاسية وقبائل تركية من الكيبشاك، اعتنقوا الاسلام في

يتواجدون من اقصى الغرب على حدود بولندا الى اقصى الشرق على حدود الصين الشعبية. . . وكذلك في سبيريا الى الشمال من اسيا الوسطى وفيما وراء القفقاس في الجنوب.

والاتحاد السوفياتي بلاد مترامية الاطراف، ويتالف من ١٥ جمهورية اتحادية و ٢٠ منطقة ذات الاستقلال الذاتي. . . وفي كل من هذه الوحدات الادارية فان السكان الاصليين فيها هم مسلمون، كما هو موضح فيما يلي:-

الجمهوريات الاتحادية:-

١- اوزبك	اسيا الوسطى
٢- قازاق	
٣- قيرغيز	
٤- تاجيك	
٥- تركمان	
٦- اذربيجان	

المناطق ذات الاستقلال الذاتي:-

١- باشكير	القسم الاوروبي وسيبريا
٢- تشوفاش	
٣- تتار	
٤- شيشينو انكوش	ماوراء القفقاس وشمال القفقاس
٥- كاباردينوبالكار	
٦- داغستان	
٧- ناخيشيفان	
٨- انخرازيان	
٩- اوسيتيان الشمالية	
١٠- قراقالباق	اسيا الوسطى.

واذا مانظرنا الى كون هذه الوحدات الادارية تضم سكانا مسلمين، فانه من الممكن ان تقسم الى ثلاث مناطق رئيسية:

١- القسم الاوروبي وسيبريا
٢- اسيا الوسطى
٣- ماوراء القفقاس وشمال القفقاس.

وتبلغ نسبة المسلمين في تلك المناطق كما يلي:

١- القسم الاوروبي وسيبريا ٢١٪
٢- اسيا الوسطى ٥٨٪
٣- ماوراء القفقاس وشمال القفقاس ٢١٪

السكان:

عندما قامت الثورة الشيوعية في عام ١٩١٧ م كان عدد السكان المسلمين في الاتحاد السوفياتي عشرين مليونا. . . وارتفع بعدئذ الى ٣٧ مليون (٣٦,٨٤٨,٤٥٥) نسمة في عام ١٩٧٠ م، ثم في عام ١٩٧٩ م تجاوز تعدادهم الخمسة واربعون مليون نسمة (٤٥,٥٤٤,١١٤) بحيث اصبح تعداد المسلمين في الاتحاد السوفياتي يشكل ١٧,٤٪ من مجموع تعداد السكان الكلي في الاتحاد السوفياتي البالغ مجموعه (٢٦٢,٠٨٤,٦٥٤) نسمة وخلال الفترة (١٩٧٠ م - ١٩٧٩ م) كانت نسبة نموهم ٢,٥٪ في السنة مقابل ٨٪ نسبة نمو السكان من اصل روسي. . . واعلى نسبة نمو بين مسلمي الاتحاد السوفياتي سجلت في داغستان حيث كانت اكثر من ٤٪ وتليها تاجيك الذين سجلوا نسبة نمو تقدر ب ٤٪.

وحوالي ٩٠٪ من مسلمي الاتحاد السوفياتي من اهل السنة وينتمون الى المذهب الحنفي وهنالك أعداد قليلة ينتمون الى المذهب الشيعي ويمثلون ال ١٠٪ الباقية. واغلبهم شيعة (اثني عشرية) ماعدا فئة ضئيلة من اتباع المذهب الاسماعيلي (اتباع الاغاخان). . . وينتشر الشيعة بصورة رئيسية في الاذربيجانيين والتتار والاكراد والبامير.

وهنالك بضعة الاف من البهائيين وحوالي ٢٣ الف من اليزد (جماعة من القبائل الكردية) ومذان الصنفان من القوم لايؤمنون باية ديانة على الاطلاق بل انهم اخترعوا ديانة خاصة بهم تجمع مابين التعاليم الاسلامية والمسيحية واليهودية والمجوسية. . . ولذلك فان المسلمين لايقبلونهم في مجتماعتهم. . . وفي عام ١٩٢٦ كان اليزديون يصنفون على انهم فئة مستقلة الا انهم قد ضموا الى المسلمين الاكراد الذين توجد فيهم فئة ضالة اخرى يطلق عليها جماعة «اهل الحق» والذين يعبدون الامام علي بن ابي طالب (كرم الله وجهه).

الاصول العرقية للمسلمين:-

ينتمي المسلمون في الاتحاد السوفياتي الى ثلاثة اصول عرقية كما يلي: - الاتراك، الايوانيون، والقفقاس. . . وهناك اقليات من اصول عرقية اخرى مثل: العرب، الدنقان (الصينيون المسلمون)، والشالاس (اليهود الذين اسلموا) ويمثل الاتراك الغالبية ثم يليهم الايرانيون كما يلي:-

الاتراك:	٨٥٪	(٣٨,٩٥٦,٢١٧) نسمة.
الايرانيون (الفرس):	٨٪	
القفقاس:	٦,٩٪	
العرب، الدونقان والشالاس والنور وغيرهم:	١,٠٪.	

كتاب: المسلمون في الاتحاد السوفياتي

تاليف: شيرين أكينار
تلخيص وتعليق: محمد الله ويردي

المقدمة:

من المسلم به ان المسلم بعقيدته خاضع لارادة الله. . . . يؤ من بالله ربا وبكتبه وانبيائه. . . وان الحكم على شخص ما بانه مسلم او غير ذلك فالامر فيه يعود الى الشخص نفسه بالكيفية التي يحدد فيها انتمائه في هذا العالم وليس بالطريقة التي يعيشها. وان القواعد الاساسية للعقيدة عموما تفترض في المؤ من ان يتقبلها بصدر رحب ويكيف نفسه بمقتضاها. . . لذا فان اولئك الناس الذين يعيشون الان في الاتحاد السوفياتي ويطلقون على انفسهم «مسلمون» فانهم بلاشك جزء من المجتمع الاسلامي ليسوا مخادعين بل انهم صادقون في ادعائهم هذا.

دخل الاسلام الى الاتحاد السوفياتي بواسطة العرب وذلك حينما تمكن اجدادهم من فتح اسيا الوسطى في النصف الثاني من القرن السابع. وان اول الاقوام التي اعتنقت الدين الحنيف كان الاتراك. . . . وبنهاية القرن التاسع انتشر الاسلام فيما وراء القفقاس والجزء الاوروبي من روسيا. . . ظل المسلمون السوفيات تحت الحكم الروسي في البداية لفترة تتراوح مابين خمسين الى ثلاثمائة وخمسين عاما. . . وهم الان يرزحون تحت الحكم السوفياتي الشيوعي طيلة الستين عاما الماضية. . . . وان شعور الحكام تجاههم طيلة هذه الفترة كان استبداديا وتعسفيا. . . ومع ذلك فانهم ظلوا صامدين تجاه عقيدتهم. انهم يمثلون الان جماعات عرقية مختلفة ذات تعدادات كبيرة، وليست هنالك رابطة تربطهم سوى الدين والمواطنة. . . وبخلاف المسلمين في الدول الاخرى، فانه ليست لهم رابطة تعاونية مشتركة اذ انهم يتشكلون من كتل بشرية ذات عناصر مختلفة لا رابطة مباشرة تربط الواحد بالاخر.

دور الصوفية:

ان الصوفيين المنتمين الى المدارس والطرق المختلفة مثل: - النقشبندية «القادرية» الشيشنية لعبوا دورا بارزا في نشر الاسلام في الاتحاد السوفياتي. . . واهمهم: يوسف حمدان، احمد يساوي. . نجم الدين الكوبرا (في القرن الثاني عشر) وبهاء الدين نقشبندي (١٣١٨ - ١٣٨٩) . . . ومسلمو ماوراء القفقاس والفولقا واذربيجان يرجعون الفضل الى احمد ياساوي - التركي الصوفي الاول الذي عمل بدون كلل في نشر الاسلام في مناطقهم واستمر تلامذته من بعده خلال الحكم الروسي على دحر كل المحاولات التي بذلت ضد الاسلام. . . . وظلوا يعملون كلما هو في وسعهم لتقوية الروح الاسلامية في نفوس المسلمين السوفيات الذين لايزالون واقعين تحت نفوذهم.

تدهور احوال المسلمين:

على الرغم من انهم تفرقوا الى شيع ودويلات فقد كان المسلمون حكاما لفترة من الزمن في الاتحاد السوفياتي. . . . وبدأ سقوطهم اولا في القرن السادس عندما سقطت خانات قازان واستراخان في يد ايفان الرابع الملقب بالمخيف وذلك في عام ١٥٥٢ م و ١٥٥٦ م على التوالي. . . وفي اسيا الوسطى فقد المسلمون مدينة طاشقند في عام ١٨٦٥ م، وسمرقند في عام ١٨٦٨ م، وقوقند في عام ١٨٧٦ م، بحيث اصبحت تركستان في النهاية تحت سيطرة الروس وذلك في عام ١٩١٩ م. . . وفي عام ١٩٢٠ م عزل الروس امير بخاري وحاكم خيفا. . . وبذلك اصبح المسلمون تحت السيطرة الكاملة للحكم الشيوعي في عام ١٩٢٤ م، عندما اعلن عن ضم جميع الخانات السابقة الى الاتحاد السوفياتي.

مناطق المسلمين:

ينتشر المسلمون في جميع ارجاء الاتحاد السوفياتي حيث

"ISLAMIC PEOPLES OF THE SOVIET UNION"

(This book is based on figures taken from Soviet sources, and also to a large extent quotes judgements from the same sources. At the end of this article, there are some comments and corrections by Mehmet Allahverdi. But, since we do not possess true figures, the population, etc. figures taken from Soviet sources remain as they are. It is certain that these figures grossly and purposely distort and reduce the numbers of the Muslim population and contain other distorsions of the truth such as representing the various tribes and dialects of Turks in the Soviet Union as separate "nations", falsifying their origin and descent, etc. The readers will have to use their own judgement in evaluating and correcting these. - V.E.T.)

by: **Shirin Akıner**
(Review and Comments by: **Mehmet Allahverdi)**

INTRODUCTION

Being a Muslim means submission to the will of God: Belief in God, His Scriptures and His Apostles. The question whether a person is a Muslim or not, depends on the way he lives. The basis of belief is generally accepted to be willingness to associate oneself with it. All those people in the Soviet Union who identify themselves as Muslims belong to the Islamic community; there is nothing hypocritical or fanciful in their claim of being such.

Islam in the Soviet Union was introduced by the Arabs when they conquered Central Asia in the second half of the seventh century. The earliest people to come into its fold were the Turkic natives. By the end of the ninth century, it had spread in Transcausia and the European part of Russia.

The Soviet Muslims came first under Russian rule for periods ranging between fifty to three hudred and fifty years ago. They are under the Soviet Communist system for the last sixty odd years. During this time, the attitude of the rulers towards them has been mostly that of coercion and oppression. But they have remained steadfast in their faith.

They present a vast spectrum of ethnic groups. The differences between them are legion. It is only common religion and citizenship which binds them together. Unlike Muslim populations in most other countries, they do not have a corporate identity. They are formed of a great number of separate elements that have no direct links with one another.

ROLE OF SUFIS

The Sufis of various schools of "Tariqat", such as Naqashbandi, Qadiri, Chishti and Jilani have played a vital role in disseminating Islam in the Soviet Union. Prominent among them were Yousuf Hamadani; Ahmed Yasavi, Najmuddin Al-Kubra (twelfth century) and Bahauddin Naqashbandi (1318-89). The Muslims of Transcaucasia, the Volga region, and Azerbaizhan owe much to Ahmed Yasavi, the first Turkic Sufi who worked tirelessly to promote Islam in these areas. During Russian rule, the followers of these schools of "Tariqat" put up strong resistance to all moves against Islam. They have been doing whatever is possible to strengthen religious spirit in the Soviet Muslims and till now have great influence among them.

DOWNFALL OF MUSLIMS

Though divided into various Hordes Khanates, the Muslims were the rulers in Russia at first. Their downfall started in the sixteenth century when the Khanates of Kazan and Astrakhan (Russia proper) fell to Ivan IV, the Terrible, in 1552 and 1556

respectively. In Central Asia, they lost Tashkand (1865), Samarkand (1868) and Khokand (1876). Turkestan finally came under Russian control in 1919. In 1920, they deposed the Emir of Bokhara and the Khan of Khiva. The Muslims thus came under complete control of the Communist regime in 1924 when the former Khanates were annexed into the Soviet Union.

MUSLIM AREAS

The Muslims are spread over the whole of the USSR. They are found as far West as the borders of Poland, as far East as the borders of China; in Siberia to the North and Central Asia as well as Transcaucasia in the South.

The Soviet Union is a large country. It has 15 Union Republics, 20 Autonomous Regions. In several of these administrative units, the indigenous population is Muslim, as indicated below:

UNION REPUBLICS

1. Uzbek Central Asia.
2. Kazakh "
3. Kirghiz "
4. Tadzhik "
5. Turkmen "
6. Azerbaijan SSR - Transcaucasia.

AUTONOMOUS REPUBLICS

European USSR and Siberia.

1. Bashkir
2. Chuvash
3. Tatar

Transcaucasia and Northern Caucasus.

4. Checheno-Ingush
5. Kabardino-Balkar
6. Daghestan
7. Nakhchevan
8. Abkhazian
9. North Ossetian

Central Asia.

10. Karakalpak

For the purpose of Muslim populations, these administrative units can be grouped into three main areas as:

European USSR and Siberia: 21 %

Transcaucasia and Northern Caucasia: 21 %

Central Asia and Kazakhestan: 58 %

POPULATION

At the time of the Communist Revolution in 1917, the population of Soviet Muslims was twenty millions. It rose to about thirty-seven millions (36.848.455) in 1970. In 1979, it exceeded forty-five and a half millions (45.544.114). The Muslims in the USSR constitute 17.4 % of the total Soviet population (262.084.654).

During the period 1970-79, their growth rate was 2.5 % per year as against 0.8 % for the Slav population. Among Muslims, the highest rate was that of 'Tabasarans' (Turkics of Daghestan) viz. over 4 %, followed by Tadzhiks 4 %.

About ninety percent of Soviet Muslims are Sunnis, following "Hanefi" school of thought. A small number of them are Shafiis. The remaining ten percent are Shias, most of whom are 'Ithna Ashariyyas' with a relatively small number of Ismailis (followers of Aga Khan). Shia population is composed mainly of Azerbaijanis, Tats, Kurds and Pamiris.

A few thousand Bahais and about twenty-three thousand Yazidis (a tribal group of Kurds) also exist in the Soviet Union. These two groups do not believe in any one religion as a whole. Instead they have made separate religions of their own by combining certain elements from different religions such as Christianity, Islam, Judaism, Zoroastrianism. Most Muslims do not accept them as part of Islam. In 1926, Yazidis were listed separately but now they have been grouped with Muslim Kurds. Amongst the Kurds, there are a quite small number of "Ali Ilahis", or "Ahli Haq" (who worship Hazrat Ali); they also have not been listed separately.

ETHNIC COMPOSITION OF ISLAMIC PEOPLES

Soviet Muslims mainly are of three races: Turkics, Iranis and Caucasians. There are a few other small groups such as Arabs, Dungans (Chinese Muslims), Chalas (Jews convert Muslims) etc. Among the aforesaid three races, Turkics have the largest majority, followed by Iranis; their approximate percentage in the total Muslim population in 1979 was:

Turkics: 85 % (38.956.217)
Iranis: 8 %
Caucasians: 6.9 %
Others: 0.1 %
(Arabs, Dungans, Chalas, Gypsies etc.)

TURKICS

In 1926, 40 ethnic groups (big and small) of the Turkic peoples were listed by the Soviet

authorities. But 16 of them have not been mentioned separately thereafter. Now there are 24 in all; 9 of them are non-Muslims. Each one of the remaining groups has "Nationality" status and its own "language" . Brief background and population of each group:

Name of Group **Population (1979)**

Uzbeks 12.455.978
The Uzbeks took their name from Khan Uzbek (1282-1312), the ruler responsible for the conversion of the Golden Horde to Islam. They are basically a conglomeration of Turkic tribes, though their leaders were Mongols.

Kazakhs 6.556.442
They are descended from Turkic and Mongol tribes who settled in the area now known as Kazakhestan from about the end of first century BC. They embraced Islam during the 19th century. (To distort origin of Turkish tribes, and claim a foregn root or mongrelization, is typical Soviet strategy - V.E.T.)

Turkmens 2.027.913
They are descended from Oghuz tribes of Mongolia who settled in South-Western region of Central Asia in 10th century. They embraced Islam by the end of that century

Kirghiz 1.906.271
They overthrew the Uighur state in North-West Mongolia in 840 AD. Were Turkified in the 13th century. Began converting to Islam in mid-seventeenth century. (The expression "were Turkified", implying non-Turkish origin, is also typical Soviet propaganda. V.E.T.)

Tatars 6.317.468
They are descended from Turkic (mainly Kipchak) tribes who constituted the bulk of the Mongol army that invaded Russia in early 13th century. (Of course, Turkic tribes are aboriginal inhabitants there, not recent "invaders" - V.E.T.)

Uighurs 210.612
They are Turkic people who formed a state in Eastern Turkestan and North-West of Mongolia in 845 AD.

Azerbaijanis 5.477.330
Originally they were Iranian-speaking people but were Turkified during the period 7-11th century when Turkic tribes from Mongolia came to Azerbaijan. (The "Iranian-speaking people... were Turkified" propaganda, is a Soviet fabrication, but echoed by some hostile elements in Iran, too- V.E.T.)

Chuvash 1.751.366
They are descended from Finno-Ugric tribes of Middle Volga and the Turkic-speaking Bolgars. They assumed separate identity in 10th century and embraced Islam during the Golden Horde period.

Bashkirs 1.371.452
They represent an intermingling of Finno-Ugric and Turkic tribes such as Kazakhs and Karakitais. Adopted Islam in 10th century.

Karakalpak 303.324
They represent intermingling of indigenous Iranian-speaking peoples of the Aral Sea region and Oghuz tribes of Mongolia

Karachais 131.074
They are a Turkic-speaking people of the North Caucasus, descended from Kipchak tribes and related to Balkars.

Balkars 66.334
They are indigenous people of the Northern Caucasus, Turkified through contact with Bolgars/Khazar tribes

Nogais 59.546
They are descended from the Nogai Horde, a commander of the Golden Horde. Became Muslim during the rule of Khan Uzbek (1282-1312).

Kumyks 228.418
Their origin is not clear. Most probably they represent intermingling of indigenous Caucasian elements with Turkic tribes of Kipchaks. They adopted Islam in the 11th century

Turks (Meskhetian) 92.689
Some of them are descended from Turks, others from Turkicized Georgians when Meskhetia, a part of Georgia, came under Turkish rule in the 16th century.
The Turkic people are found in al parts of the USSR. Their approximate distribution in various areas in 1979 was as under:
Central Asia and Kazakhestan
(Uzbeks, Kazakhs, Turkmen, Kirghiz,

Uighurs, Turks, Karakalpaks etc.). 60 %

European USSR and Siberia 25 %
(Tatars, Chuvash, Bashkirs, Yakuts* Gagauz*, Tuvinians*, *Khakass*, Altais*, Shors*, *Dolgans*, Karaims*, Tofas*)
*** These are non-Muslims.**

Trauscaucasia and Northern Caucasus 15 %
(Azerbaijanis, Kumyks, Karachais, Balkars, Nogais).

The nine non-Muslim groups constitute just over two percent (823.260) of the total Turkic population in the USSR (39.779.477) (1979 census) Except for the Karaims and Krymchaks who are Jews, all the rest are Christians.

Nothing definite is known about the earliest stages of emergence of the Turkic people. Generally it is accepted that their original homeland was in the region of Mongolia. They came to Central Asia towards the end of the fifth century. They went further into other parts of the USSR and surrounding areas during the eleventh and thirteenth century.

Exact figures, about the total world population of the Turkic peoples are not available. According to Soviet sources (Baskakov), they were 58.638.000 in 1962. If the growth rate of Soviet Turkics is accepted also for rest of the Turkics elsewhere, their total world population must be around 100 millions. The Turks of Turkey constitute the largest single group (over 40 million) while about 40 % of the world population of Turkic people are in the Soviet Union.

IRANIS

In 1926, twelve ethnic groups of the Iranis in the USSR were listed. Two of them 'Hazaras' and 'Jamshids' were thereafter included in Turkmen and Tadzhiks respectively. The other two: Talysh and Yagnobis are very small groups. Each one of the remaining eight groups has the status of "Nationality" and its own language. Brief background and population of each group:

Name of Group **Population (1979)**

Tadzhiks 2,897,697
They were in Central Asia even before the advent of the Turks. Possibly they formed a distinct ethnic group as early as the 8th century.

Tats* 22,441
Little is known about their origin. They are thought to be descendants of settlers sent from Persia by the Sasanid empire during the 4-5th century.

Ossetians* 541,893
They are descendants of Scythian and Sarmatian tribes who inhabited Central Caucasus in the 6 th century.

Kurds** 115,858
Nothing certain is known about their early history except that their original home was the Near East.

*** Majority of them are not Muslims.**
**** They incelude about 23.000 Yazidis also.**

Persians 31,313
Persians went to Central Asia during Safavid incursions. Many were brought as captives of the Turkmens to be sold as slaves.

Afghans (Dari speaking) 4,185 (1970)
Nothing definite is known of their origin. Probably they migrated from Northern Afghanistan to Turkmenia towards the end of 19th century.

Baluchis 18,997
Their original homeland was in the Kerman region. During Mongol invasions, they migrated (South and then East to settle in the area now known as Baluchistan. They went to Central Asia during early twentieth century.

Pamiris 50-60,000
Also known as "Mountain Tadzhiks", they are believed to be descendants from the army of Alexander the Great.

CAUCASIANS

34 Ethnic groups (big and small) of Caucasians were listed in 1926. Thereafter, 19 of them have not been listed separately by Soviet authorities: 13 of them have been grouped with Avars, 2 with Darghins, while nothing is known about the remaining 2. Each e of the remaining 15 groups, mentioned below, has "Nationality" status and its own language:

Name of Group	Population
Avars	482,844
Lezghis	382,611
Darghins	287,282
Laks	100,148
Tabasarans	75,239
Rutuls	15,032
Tsakhurs	13,478

Aguls	12,078
Chechens	755,782
Kabardians	321,719
Ingush	186,198
Adygeis	108,711
Abkhazians	90,915
Cherkess	46,470
Abazins	29,497

All these groups are indigenous people of Caucasia.

OTHERS

In addition to Turkics, Iranis and Caucasians, there are the following other small ethnic groups among the Soviet Muslims:

Dungans*	51,694
Arabs	7,987 (1959)
Chalas (Jews of Bokhara who adopted Islam)	number?
Gypsies	5,000 (1970)

Of these, the Arabs, Chalas and Gypsies have been assimilated most probably by the Uzbeks of Central Asia.

*** Chinese Muslims who migrated to Russia during anti-Manchu Muslim uprising (1862-77).**

They are not listed seperately since 1970. The Dungans are however maintaining their seperate identity.

COMMON ETHNICITY BUT DIFFERENT FAITHS

Another important feature about Muslims is that there are certain groups contain different faiths despite their bond of blood and language. Some of them are the following:

TURKICS	POPULATION	MUSLIMS	NON-MUSLIMS
Chuvash	!,751,366	Majority	A small number (Christians)
Inghiloy	Not known	Majority	Nominal (Christians)
IRANIS			
Kurds	115,858	Majority	23,000 (Yazidis)
Ossetians	541,893	A small number	Majority (Christians)
CAUCASIANS			
Akbhazians	90,915	Majority	Nominal (Christians)
Kabardians	321,719	Majority	A small number (Christians)

ETHNIC LINKS ABROAD

The Muslims are not alone. They have ties of race and language with the people of several neighbouring countries such as China. Afghanistan, Iran, Pakistan, Iraq, Turkey, Romania, Bulgaria, etc. Given below is the population and some of the countries with which they have ethnic links:

	China	Turkey	Iran	Afghanistan	Iraq
Tatars	8,000	10,000	—	—	—
Azerbaijanis	—	—	4,625,000	—	
Kurds—	—	3,200,000	2000,000	—	1,500,000
Uzbeks	18,000	—	—	1,649,000	—
Kazakhs	700,000	—	—	3,000	—
Tadzhiks	20,000	—	—	2,000,000	—
Türkmen	—	300,000	500,000	400,000	500,000
Kirghiz	80,000	1,000	—	25,000	—
Uighurs	5,000,000	—	—	—	—
Baluchis	—	—	600,000	40,000	—
Total:	1,326,000	3,511,000	7,725,000	2,117,000	2,000,000

It can be seen from the above that Soviet Muslims are linked with over 40 millions (Turks of Turkey) in the immediate neighbourhood.

COMMUNIST RULE

Since the Communist takeover in 1917, several measures have been taken by the Soviet regime against the Islamic faith. During the first decade (1917-1927), polygamy and wearing of the veil by Muslim women were forbidden. Shariat Courts were abolished. The institution of "waqf" was terminated. Hajj to Makkah was prohibited. The giving of Zakat, Sadaqa and fasting were strongly discouraged. The printing of the Holy Quran and other religious material was banned. On top of all, pig farming was introduced in the Muslim areas, and is continuing.

The pressurnes have lately been relaxed to some extent. The Hajj has been allowed to a small officially-selected group of people. A limited quantity of religious material has been permitted to be published. The Soviet Constituion guarantees freedom of conscience: the right to profess any religion

or to profess none, to perform religious worship or to conduct atheistic propaganda.

PERSECUTION OF MUSLİMS

The Communist government of the Soviet Union has always looked upon the Muslims with suspicion. During the Second World War, Nazi Germany occupied certain parts of Soviet territory where the local population was Muslim. The authorities suspected them of collaboration with German invaders and charged them with treason. The entire population of Crimean Tatars, Chechens, Ingush, Karachais and Balkars were exiled to Central Asia in 1944. The whole lot of Meskhetian Turks settled in the border areas of North-East Turkey were uprooted and deported to Central Asia. During this process of persecution, about ninety thousand Crimean Tatars and thirty thousand Meskhetian Turks died, besides a large number of people from the other groups. In 1957, these people were allowed to return to their original places. But practically this remained impossible for them because of occupation of their lands by the Slavs during their exile.

MOSQUES

Besides other anti-Islamic measures, the institution of the Mosque became the main target of Soviet Communists. In early twentieth century, there were over 26,000 Mosques in the Russian empire excluding those in the Khanates of Khiva and Bokhara which were not under Russian rule at that time. The atheist rulers of the USSR ordered large scale closure of Mosques. In some areas such as Karachojevo-Cherkess Autonomous Province and Checheno-Ingush Autonomous Republic, all the Mosques were closed. In the latter case, 2 were opened in 1978 as against 2675 in 1930, while none has been reopened so far in the former. In Kabardia Republic, there were 113 Mosques in 1830, now there is only one. Similarly, in Turkmenia, there are only 5 Mosques as against 481 in 1911. Soviet sources are evasive when asked about the total number of Mosques now open for prayers. According to a recent estimate, not more than 450 Mosques are open in the whole of the USSR with their break-down below:

European USSR and Siberia	= 200
Central Asia and Kazakistan	= 143
Northern Caucasia	= 45
Azerbaijan	= 16
Daghestan	= 27

It is hard to know how many people go to the Mosques regularly. In private conversations, the Imams give the impression that quite a large number do. Certainly the Mosques are packed on the occasion of two Eids and hundreds of people join in communal celebrations.

MEDRESSAHS

Out of 24,000 Medressahs which existed in the Russian empire in the beginning of the twentieth century, now there are only two: one in Bukhara and the other in Tashkend. These too were opened after decades of Communist rule: in 1945 and 1971 respectively. The capacity of these Medrassahs is limited to merely a few dozen students who are admitted only after competivite examination which includes a stiff test in Arabic. Learning enough Arabic to qualify for admission is a major problem with the applicants who have not seen the Arabic script since 1940. Not surprisingly, there were some years when nobody qualified for admission.

SPIRITUAL DIRECTORATES

The administration of Islam in the Soviet Union is represented by four spiritual Directorates with their Headquarters at Tashkend, Ufa, Makhachkala and Baku. These were established after World War II. Each one of these is responsible for its respective region. The function of these Directorates is essentially to interpret religious law. Their Fetwas are no more than recommendations. These can hardly be expected to look after the problems of Soviet Muslims because it is outside the scope of their function.

ANTI-ISLAM PROPAGANDA

A limited quantity of religious material is permitted to be published. But no person or organization can do so except the Spiritual Directorates who are under official control. Since their founding, they have published six editions of the Holy Quran, one edition of "Sahih-i-Bukhari" and a few other small works on religion. But compared with the volume of anti-Islam propaganda material, the number of religious publications is only nominal. During the period 1948-75, nearly one thousand anti-Islam works were published in the languages of Soviet Muslims, not counting all those published in Russian.

RITUALS/OTHER ISLAMİC ACTIVITIES

Burials are often performed in accordance with Muslim requirements. Circumcision is widesperad.

No special dispensations are given by the Soviet authorities to those keeping the fast but clearly a large number of Muslims do persist in fasting and in celebrating the appropriate occasions.

Soviet citizens have the right of free education. Full-time secondary education is compulsory for children between the ages of 7 and 15 years. All schools are co-educational.

The number of schools and universities in the six Union Republics, largely populated by the Muslims, is:

Name of Republic	Number of schools	Number of universities
Uzbek	9400	2
Kazakh	8800	1
Tajik	3000	1
Turkmen	1800	1
Kirghiz	1700	1
Azerbaijan	4300	1

School education is in native languages, while university education is in Russian. Though Secondary Education is compulsory for all, there is clear difference in the level of education between Russians and Muslims, as seen below:

	Russians	Muslims
Secondary Education	50 %	37 %
Higher Education	above 4 %	below 3 %

According to Article 45 of the Constitution, every Soviet citizen has been guaranteed the right of education in his native language. But in actual fact this is not the position. Except in the six Union Rebuplics, the medium of instruction in other administrative units viz. Autonomous Republics, Provinces and Regions, is Russian. Muslim children have to study in Russian language schools.

Furthermore, all professional/technical and higher education is in Russian. Admission to higher educational institutions is by competitive examination which includes compulsory papers in Russian language and literature. This largely deprives Muslim students of professional skills and university education.

ISLAMIC CULTURE

The largest chunk of Soviet Muslims are the Turkic people who have their own mother-tongue. It was written in Arabic script which has a very special significance for the Muslims because of the Holy Quran being in Arabic. The Soviet government first replaced it with Latin script. In 1940, Cyrillic script was introduced, which is still in use. This deprived the younger generation of Muslims of knowledge of the Islamic religion, the material on which is mostly in Arabic.

According to Article 159 of the Constitution, there is no de jure official language in the USSR; all the languages of the indigenous peoples are equal before the law and may be used in all administrative/ Judicial proceedings. But in practice Russian is the only language of administration in most Muslim populated areas. In theory, a citizen can ask for any official proceedings in which he is involved to be conducted in his native language. But due to lack of translation facilities, this option is almost never available. In some Republics, even street signs and public notices are in Russian only.

A large number of periodicals and newspapers are published in the native languages of the Muslims. During the year 1979, the number of journals and newspapers published in the language of indigenous peoples in Muslim-majority Union Rebulics was as below:

Republic	Newspapers	Periodicals
Uzbek SSR	185	83
Kazakh SSR	159	114
Tadzhik SSR	51	55
Turkmen SSR	45	31
Kirghiz SSR	60	31
Azerbaijan SSR	98	58

There is a special feature of Soviet publications; these have a strong political bias. The contents are mostly Communist ideas, whether the publications are in Russian or native language of the Muslims. On religion there is only one journal, "Muslims of the Soviet East" which is published in Uzbek and Arabic edition. It is however doubtful if its copies are available in the local market; it is mainly meant for circulation abroad.

In fact, Russian language has been given supremacy in all spheres of life. It is the language of Federal Administration, inter-Republic Communication, Armed Forces, scientific research and technology. This stituation has forced the Muslim younger generation to

learn Russian (the language of Communism). This trend among them seems to be on the rise as can be seen from the following percentages of people with Russian as their second language in 1970 and 1979 in six Union Republics:

	1970	1979
Azerbaijanis	16.6	29.5
Uzbeks	14.5	49.3
Kazakhs	41.8	52.3
Tadzhiks	15.4	29.6
Turkmens	15.4	25.4
Kirghiz	19.1	29.4

The pre-eminence accorded to Russian has largely decreased the status of the mother tongue of the Muslims and there is a danger that it shall further jeopardize the function of the latter as a literary language.

Though the Soviet authorities have recognized various ethnic groups as "Nationalities" to prove them a diversified people; the trend among them of mixed nationality marriages is rising. The percentage of such marriages in the six Union Rebuplics where the Muslims are in overwhelming majority was as below in 959 and 1970:

	1959	1970
Azerbaijan	7.1	7.8
Uzbek	8.2	10.9
Kazakh	14.4	20.7
Tadzhik	9.4	13.2
Turkmen	8.5	12.1
Kirghiz	12.3	14.9

ECONOMIC STATUS

The areas inhabited by the Muslims in European USSR, Transcaucasia and Central Asia are rich in minerals such as coal, oil, salt, gold, copper, etc. In addition to the mineral wealth, these areas produce fruits, cotton and grain crops. Majority of the Muslims (about 60%) in the USSR are settled in rural areas and engaged in farming, live-stock breeding, sericulture etc. Those in cities/towns are employed in carpet-weaving, mining and textile industries.

The standard of housing of Soviet Muslims is comparable to other peoples in the USSR. But no information is available about the incomes, standard of life and percentage of their employment in various State offices/enterprises. While it seems that standards have greatly improved during the last fifteen years in Azerbaijan, Kazakhestan and Central Asian Republics, these are still considerably lower than elsewhere in the USSR (**"Economic Welfare in the Soviet Union"** by A. McAuley).

SOCIAL CONDITIONS

Muslim women are not allowed to wear the veil. They receive education with men because all schools are co-educational. Like Russian women, they go out of their homes and work on collective farms and industries along with atheist men who have different standards of morality. It is not known what percentage of them are employed in various fields of life. But it seems they still lag behind Slav women.

Pig farming has been introduced in Muslim areas. There were 3,794,000 pigs in Central Asian Republics in 1979. Muslims have been forced by Soviet authorities to live among pigs.

COMMENTS

The definition of Muslim given by the author is incomplete. In addition to belief in God, His Scriptures and His Apostles, a Muslim is required to have belief in God's Angels (Malaikah), the Day of Judgement and the Finality of Prophethood.

Merely identifying oneself as a Muslim or associating with the Islamic faith is not enough. The Yazidis (not believing in any one religion), Ali Ilahis (worshippers of Hazrat Ali) and Ahmedis (who do not believe in the finality of Prophethood) claim to be Muslims. But there is concensus among the Islamic Jurists that they are not. One has to believe in the aforesaid six fundamentals for being a Muslim. The moment a Muslim deviates from any of these fundamentals, he gets out of the fold of Islam, regardless of his claim to be a Muslim.

In relation to the Soviet Muslims, there can be no disagreement with Shirin Akiner that there is nothing hypocritical or fanciful in their claim of belonging to the Islamic community. If they are not practising religion to a significant degree, they are not to be blamed for this; prevailing conditions do not allow them to do so.

It is incorrect to say that Soviet Muslims do not have a corporate identity or have no direct links with one another. Eighty-five percent of them are Turkics who share a common origin and language. Whatever the minor linguistic variations, these are of

dialect only which does not prevent them understanding each other. The remaining fifteen percent are Iranis and Caucasians. They have been living with the Turcics for several hundred years. Centuries-old association of the three, with common bonds of faith and citizenship, must be enough to create a sense of community between them, especially against the non-Muslim majority of the country. Inter-nationality marriages are a proof that there is no communication-gap between them. They constitute a distinct single community for all purposes.

By accordir ; "Nationality" status to various ethnic groups who otherwise belong to the same race, the authorities have attempted to inject in them the concept of tribalism with the ulterior motive of weakening their allegiance to religion. It reflects the Soviet machiavellian attitude. One has to be careful before drawing any conclusion about Soviet Muslims.

The information about the total number of Muslims in the USSR is based on Soviet official sources who would never like to disclose the actual strength of a community squarely opposed to the Communist system. At the time of Revolution (1917), the Muslims were twenty millions. Majority of them are Turkic people who traditionally have large families. During the period 1970-79, their annual growth rate has been 2.5%. Taking this rate for the period 1917-79 and calculating increase on the original figure of twenty millions, and on the basis of geometrical progression which is the standard formula to determine population increase, the population of Muslims in the Soviet Union must be over 60 millions in 1979, as against 45 millions quoted by the author. No doubt there have been large-scale executions and migrations during the Communist regime. Still there is a wide gap between the two figures of 45 and 60 millions. One tends to believe that the real number of Muslims in the USSR is higher than given by Soviet sources.

The Yazidis and Ali Ilahis are not Muslims but the Soviet regime have included them in the population of Muslim Kurds. It is wrong. Their inclusion in muslim Kurds have enabled them to penetrate the Islamic community within and outside the Soviet Union. It is likely that the authorities have done so intentionally for using them in disguise against Islam.

The accuracy of Soviet official sources about ethnic groups is doubtful. In 1926, they listed a large number of groups but thereafter dismissed the distinct entity of several of them. In one case, thirteen groups of Caucasian peoples have now been merged into one group.

In another case, they mentioned only one person of Rudukh (a Caucasian ethnic group) in 1926 but estimated one thousand members of it in the 1960s. This much expansion in thirty-four years from a single person is not possible: apparently, the information of the 1926 census was wrong.

In some cases, little information is available about the early history of certain important ethnic groups. The Kurds, Tats and Avars are major groups but nothing conclusive is known about their origin. Similarly, large-scale inter-Republic migrations are mentioned to have taken place in Central Asia during the years 1968-69. But it is not known what were the reasons for these migrations.

The number of Kazakhs and Uighurs in China is at least 0.8 million and 5.96 million respectively instead of 0.7 million and 5 million as given by the Soviet sources. The number of Baluchis in Iran and Pakistan has also been under-estimated. They are about one million in Iran ad over two millions in Pakistan and not 0.6 million and 1 million as stated.

The information about the origin and population of the ethnic groups of Soviet Muslims seems to have been taken by the author mostly from Soviet sources. These inaccuracies lend support to the suspicion that the first Soviet census (1926) was largely based on guess-work. Subsequent data are also not beyond suspicion. Soviet figures about Muslims are not reliable.

The Hajj is one of the five fundamental obligations (RUKN) of Islam. It has been totally banned to the Soviet Muslims. A small official delegation of 20 people allowed to visit Makkah for Hajj cannot be a substitute for the Muslim community, each member of which is obliged to perform Hajj if he can afford it. By denying Hajj to the Muslims, the Soviet regime has cut them off from the Muslim Ummah. Their contact with the Muslims of the world could raise their morale within the Soviet Union.

The freedom of conscience guaranteed in the Soviet Constitution has become meaningless becasue of drastic reduction of religious institutions and serious curbs on religious activities. Propagation of religion outside the place of worship is prohibited.

Teenagers cannot participate in religious activittes. Slaughtering of sacrificial animals on "Eid-ul-ADHA" is prohibited. No person or organization is permitted to publish any religious material except the Spiritual Directorates which are under official control. These restrictions make a mockery of the freedom of conscience. The Constitution guarantees the right **"to perform religious worship or to conduct atheistic propaganda".** The second part of the clause has over-riding power. In fact the propagation of atheism has been guaranteed Constitutional protection. The Constitution is a basic document of a State; the Soviets have made it also a piece of propaganda.

The statement that on Eids the Mosques are packed, and that in private conversations the Soviet Imams give the impression that quite a large number of people regularly go to the Mosques cannot be taken on its face-value. It calls for a deeper examination of the situation. In a way it is indicative of the existence of Islam in the USSR. But it is based on the published work of Demidov. Soviet publications have a strong political bias. No publication on religion is possible unless its contents are attuned to the Soviet official line. Communist authorities have made it a point of their foreign policy to project that they are permissive to religion. The actual position is different. The number of Mosques has been reduced drastically. The existing ones are insufficient to meet the requirements of Muslims. For example, Central Asia has 143 Mosques for a Muslim population of 27 millions which means 27,000,000 ÷ 143 = 190,000 persons on the average. This situation shows the extreme inadequacy of Mosques.

Soviet housing concentrations are in big cities, towns, settlements/villages. Generally, localities with 12000 inhabitants have the status of Towns and those with 3000 inhabitants have been designated as "settlements". Localities with lesser inhabitants are considered as villages. It can be interpreted from the existing Mosques and population ratio, as worked out above, that all towns and settlements are without Mosques, not to speak of villages where all Mosques were closed at the very outset of the Communist takeover. It appears that most of the existing Mosques are in big cities only. These have been kept open by the authorities to show to the outside world that Islamic activities are going on in the Soviet Union.

Facilities for religious education are nominal. The conditions under which the two Medrassahs at Bukhara and Tashkend are functioning have reduced their usefulness. Lack of knowledge in Arabic language may be one of the reasons that some years no candidate qualifies for admission to the Medressah at Bokhara, which provides only elementary education in religion. Higher education is imparted at Tashkend Medressah. The question is why such a stiff test in Arabic has been prescribed for admission to an elemantary course. The requirement of a good knowledge of Arabic coupled with the condition of two years compulsory military service for admission seems to be a tactic to keep the enrollment to the minimum. The management must be under instructions to do so. The two Medressahs with their capacity for a few dozen students only are totally inadequate for a Muslim population of over 45 millions.

To say that circumcision is widespread, aqeeqa is practised, festivals are celebrated and burials are often performed in an Islamic fashion does not sound credible. The act of circumcision requires the services of a professional. It seems doubtful if any person can perform circumcision without being approved or registered with the authorities, as is the case with the Imams of the Mosques. Whether the doctors in urban areas are allowed to accept freely circumcision cases and the villages/settlements have the services of professionals is a matter of guesswork.

Aqeeqa is performed by slaughtering one/two animals on the birth of a child. It is essentially a religious function. Its observance is certainly difficult, because slaughtering of animals for religious purposes is prohibited in the Soviet Union; even on Eid-ul-ADHA. Muslims are not allowed to slaughter sacrificial animals.

The Soviet government does not recognize any festival other than that of Communist significance. On religious festivals, there is neither a holiday nor do the authorities allow rest off from work. All these rituals: circumcision, aqeeqa, festivals and burials: are public functions which must catch the eyes of the KGB/Communist Party. In the presence of these organizations which closely watch the Muslims, the observance of such rituals is very difficult, if not impossible.

It is heartening to know that Soviet Muslims tend to persist in fasting. But no assistance is given by the authorities to those keeping the fast. If during duty hours on the collective farms or factories, the Muslims are not allowed any break to take meals for 'Sehri' or 'Iftari', how is it possible for them to fast? Whether stores/shops of eatable items are open at these times is a matter not probed by the Author. What is the official attitude towards those who persist in fasting has also not been discussed. Maybe a certain percentage of the Muslims are in a position to observe fast. The conditions certainly prevent the majority from doing so.

In fact the main problem with Soviet studies is that Soviet authorities do not allow outsiders any direct contact with local people. This hampers their gaining firsthand knowledge of the situation, Neither is it possible for Soviet citizens to publish any information without official consent. Perforce Sovietologists have to revert to Soviet official sources. The case has been the same with Shirin Akiner. She has relied on the statement of Demidov who must be obliged to present a picture which shows that the Soviet government is not anti-Islam. The situation in the Soviet Union is deceptive. The authorities have made up different zones, some of which they show to the outside world and certain areas they conceal. Samarkand is in an open zone. Maybe religious activities of some sort are going on in this area for showing to outsiders.

Soviet Muslims have a Constitutional right to receive school education in their native language. But the authorities have not taken measures which could make the realisation of this right possible for them. This is outright injustice to the Muslim community.

The supremacy accorded to Russian in all spheres is a measure to detach Muslims from their mother tongue, which is the main link between them and their culture.

Despite Constitutional recognition, the mother-tongue of the Muslims has not been allowed to flourish. The change of script from Arabic to Latin and then to Cyrillic by the Communist regime is a blatant step towards elimination of its distinct character. It has not only affected its entity but also cut off the Muslims of the USSR first from the Arabs and other Muslim brothers who are using Arabic Script; and then from their blood brothers of Turkey who are using Latin script. The Islamic community of the Soviet Union has thus been isolated from the rest of the Muslim world.

The number of newspapers reported to be published in the native languages of the Muslims seems to be exaggreted. Even if it is believed, their main purpose is nothing other than propagation of Communist ideology. In Communist countries, the flow of information is merely a part of the propaganda campaign, unlike non-Communist countries where propaganda is a part of the flow of information.

About the economic status of Soviet Muslims, the information given is scanty. The author has referred to the book of A.McAulay "that standards have been greatly improved in Azerbaidzhan, Central Asia and that still these are considerably lower than elsewhere in the Soviet Union." But no facts and figures have been quoted. In the absence of precise data, it is difficult to measure the economic gap between Muslims and Slav peoples. Lack of full information prevents our knowing if the standard of life of Soviet Muslims has been really improved. The economic condition of Soviet people has been a matter for guessing if not a riddle. Soviet authorities are afraid of releasing such information, because it would falsify their claim that the Communist system is the panacea for all economic ills.

By banning the wearing of the veil and requiring Muslim women to study/work with atheist males who have different standards of morality and little regard for Islamic values, the authorities have forced them to accept an unwelcome situation. The Muslims are allergic to the word "pig" but pig farming has been introduced in their areas and they have to live among the pigs. All these steps are meant to brain-wash and mould them into the Communist frame of mind.

A concerted and well-planned strategy is required to ameliorate the conditions of Muslims in the Soviet Union.

ABOUT THE AUTHOR AND THE BOOK

The author is the daughter of a diplomat. She received her education in various countries including India, Holland and the USSR.

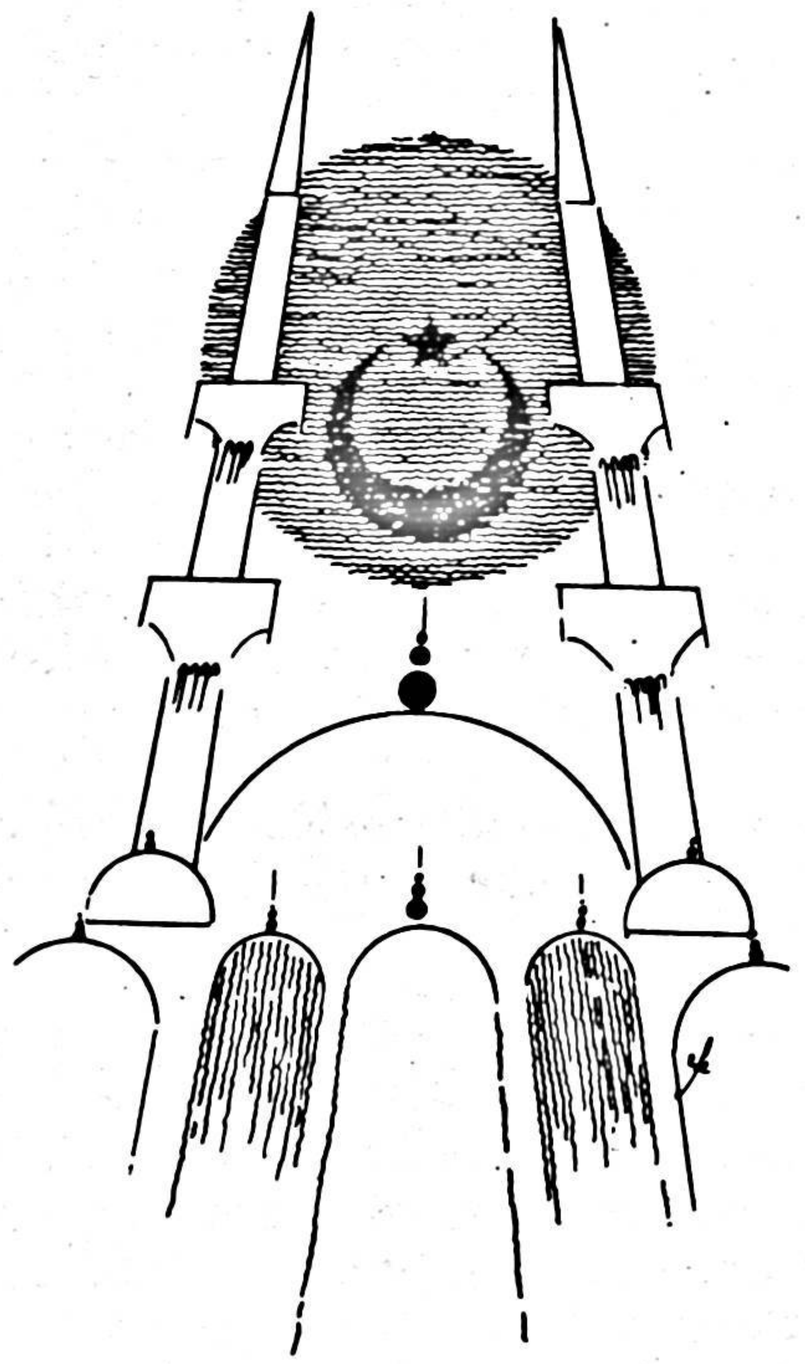
Mrs. Shirin Akiner has widely travelled in the Middle East and the Soviet Union and knows the language of the Muslims of the

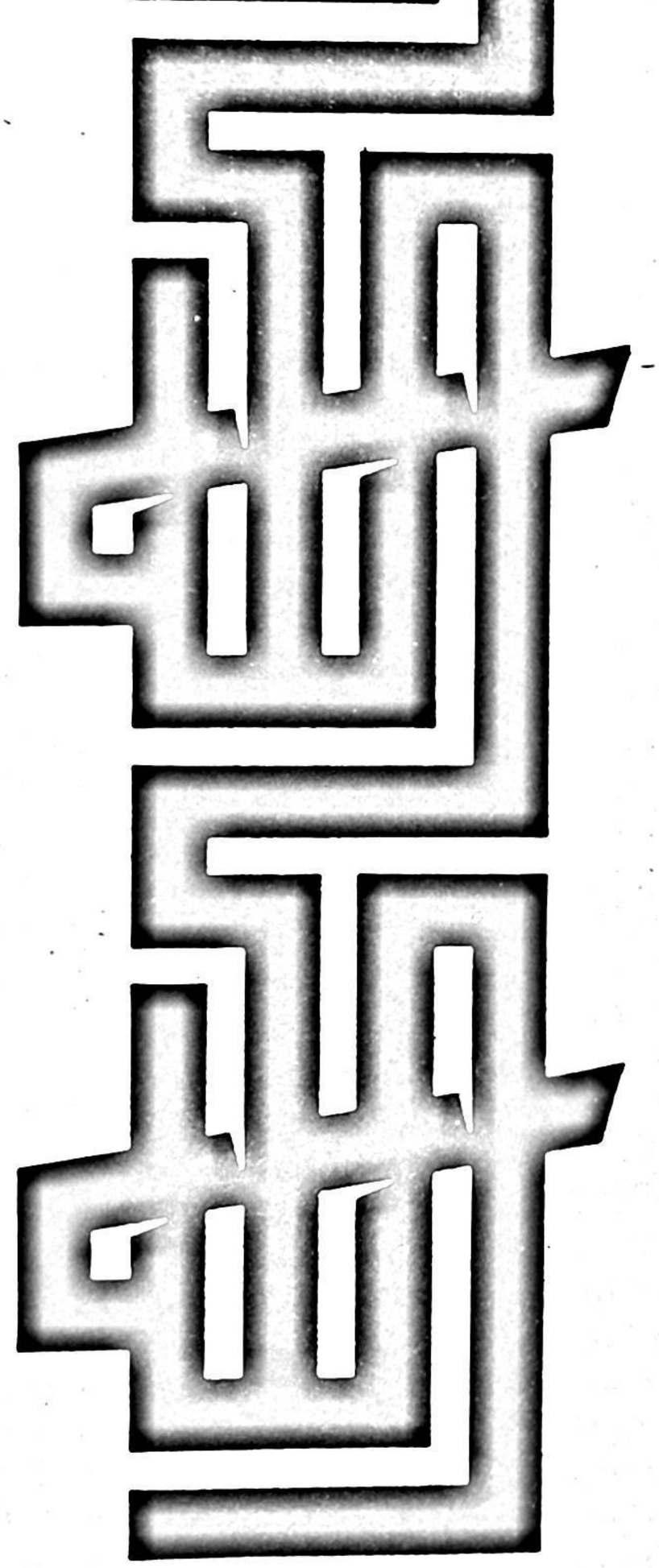
USSR. She has fair knowledge of the areas inhabited by Muslims in the USSR as well as of neighbouring countries such as Iran ad Pakistan.

In spite of her Muslim background, she uses terminoolgy closer to Christianity than to Islam. The words "apostles" and "scriptures" have Christian connotations. Their use by a Muslim scholar does not make a good impression. This is the case with most Muslim students who draw their material from Western sources alone in their studies on Islam or Muslims.

The book primarily answers 3 questions: Who are the Soviet Muslims? Where do they live? How many are they? It lacks sufficient details about their religious practices, about their economic condition, and is quite blank about their political status. It leaves the important question unanswered: How do Soviet Muslims live? The book is useful as a reference source for an ethnographer, but does not render much assistance to a political analyst who is concerned with the last question.

The book was first published in 1983 by Kegan Paul International, London, Boston, Melbourne, and Henley.

Emin Barın hattı: "ALLAH"

سیلکین

محمد أمین بوغرا

من بیر تورك من اولوسوم تورك آیماقیم تورك
اژون ایچره کوکلوم دەکی آمراقیم تورك
قایغو سەوینج هر ایشیمده اورتاقیم تورك
شانیم تورك لوك آی یولذوزلوغ بایراقیم تورك

اوز یریم دور تورکستان نیك قیشلاق لری
جان‌سیز تنگه جان‌کیرگوزگەن یایلاغ لری
اوچماق بیلەن یول تالاشقان گول، باغ لری
کوك کوکسیگه دره‌ك بولغان قارتاغ لری

اولوسوم نیك هربیراری بیر ارسلان
بو یورتوم نیك هر بیر اوغلی بیر قهریمان
وای ایسیت که بو ارسلان اوخلاب قالغان
اوزون چاغ دین بیری بولر اویغان میغان

وای ارسلان بو اویقودین قوپماس ایسه ك
غافیل یاتیب اورمانیگفه باقماس ایسه ك
تولکه بوری مایمون لرنی قوغماس ایسه ك
دشمن آلور اوواکنی سن تورماس ایسه ك

ارسلان غه بوندا غ یاتماق یاراشور مو
تورك اوغلی غه هورون بولماق یاراشورمو
مایمون‌لر نیك قولی بولماق یارا شورمو
اوز یورتی نی یاتقا قویماق یارا شورمو

تاریم ایله ارتیش اِمیل سنیك سویوك
باغراش سایرام ایریم آیدیك سنیك کولوك
تکله مکان سریق قیرلر سنیك چولوك
اورتا آسیا اولوغ یوللار سنیك یولوك

تورك اولوسی اژون ایله تەك تورەلگەن
تورکستان‌دا بگون‌گیچه یاشاب کلگەن
غیرت قیلیب اوز یورتیدا ارکین یورگەن
ارکین توغولوب ارکین یاشاب ارکین اولگەن

ای تورك اوغلی اویغان سلکین چاپراپ تورغیل
بابالاریك قایداغ بولسا شوندا غ بولغیل
ارتیش کبی دولقون‌لانیب قاینات یورگیل
ارکین لیك نیك یولی اوزره قدم قوی غیل

HABERLER

Dünyadan Haberler:

AMERİKA'DA ESİR MİLLETLER HAFTASI

Birleşik Amerika Kongresinin 25 yıl önce ittifakla kabul ettiği bir kanuna dayanarak Temmuz ayının 3'ncü haftası her yıl Amerika'da hürriyetine kavuşmayan milletleri anmak için kutlanmaktadır. Bu tam bir gelenek halini almıştır ve bütün esir milletler erk olup hürriyetlerine kavuşuncaya kadar sürecektir.

Bu yıl da "Esir Milletler Haftası" New York'ta geleneğe uygun şekilde kutlandı. Merkezi New York'ta olan "Esir Milletler Komitesi"nin tertip ettiği "Esir Milletler Yürüyüşü'ne teşkilâta üye olan 35 "Esir Millet"in temsilcileri, kendi millî bayrakları ve millî kıyafetleriyle katıldılar.

New York'un meşhur 5. Avenue caddesinden başlayıp, şehrin gözbebeği Central Park halk bahçesine kadar yapılan yürüyüşte ateşli demeçler verildi. Bilhassa New York'ta bulunan Türkistanlılar'ın yürüyüşü ve millî oyunları Amerikan gazetelerinin ve radyo ve televizyonlarının dikkatini çekti. Esir Milletler Yürüyüşü'ne 5.000 civarında Türkistanlı millî kıyafetleriyle ve çoluk çocuklarıyla katıldı. Ellerinde Türkiye bayraklarını, ayyıldızlı Türkistan bayrağını, ve Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bayrağını taşıyan Türkistanlı-Türk topluluğu aynı zamanda şu levhalarla da göze çarpıyorlardı:

"Türkistan Türkleri için Hürriyet, İnsan Hakları ve Millî Hakimiyet İstiyoruz"

"Rusların Batı Türkistan'dan ve Çinlilerin Doğu Türkistan'dan çekilmesini istiyoruz"

"Doğu Türkistan'ın adı Sinkiang değildir"

"Türkistan 100 milyon Türk'ün vatanıdır"

"Kahrolsun Komünizm, Kahrolsun Ölüm!"

Bu gür sesler New York semalarını çınlattı. New York'taki 9'dan fazla televizyon yayın merkezi ve ayrıca radyolar özel haber ve görüntü olarak bu yürüyüşü Amerika kamuoyuna yaydılar. Merkezi New York'ta olan "Amerika'daki Türkistanlılar Derneği" tarafından tertip edilen bu yürüyüşü diğer kardeş Türk cemaatleri ve Amerika'daki diğer Esir Milletler kuruluşları takdirle karşıladılar. Türkistanlıların bu yürüyüşü Amerika kamuoyunda derin izler bıraktı.

Türk'ün istiklâl Özlemi, Newyork caddelerinde "feryâd" haline geldi....

The yearning for freedom of Turkistan found expression in New York.

Amerika'da Türk Günü

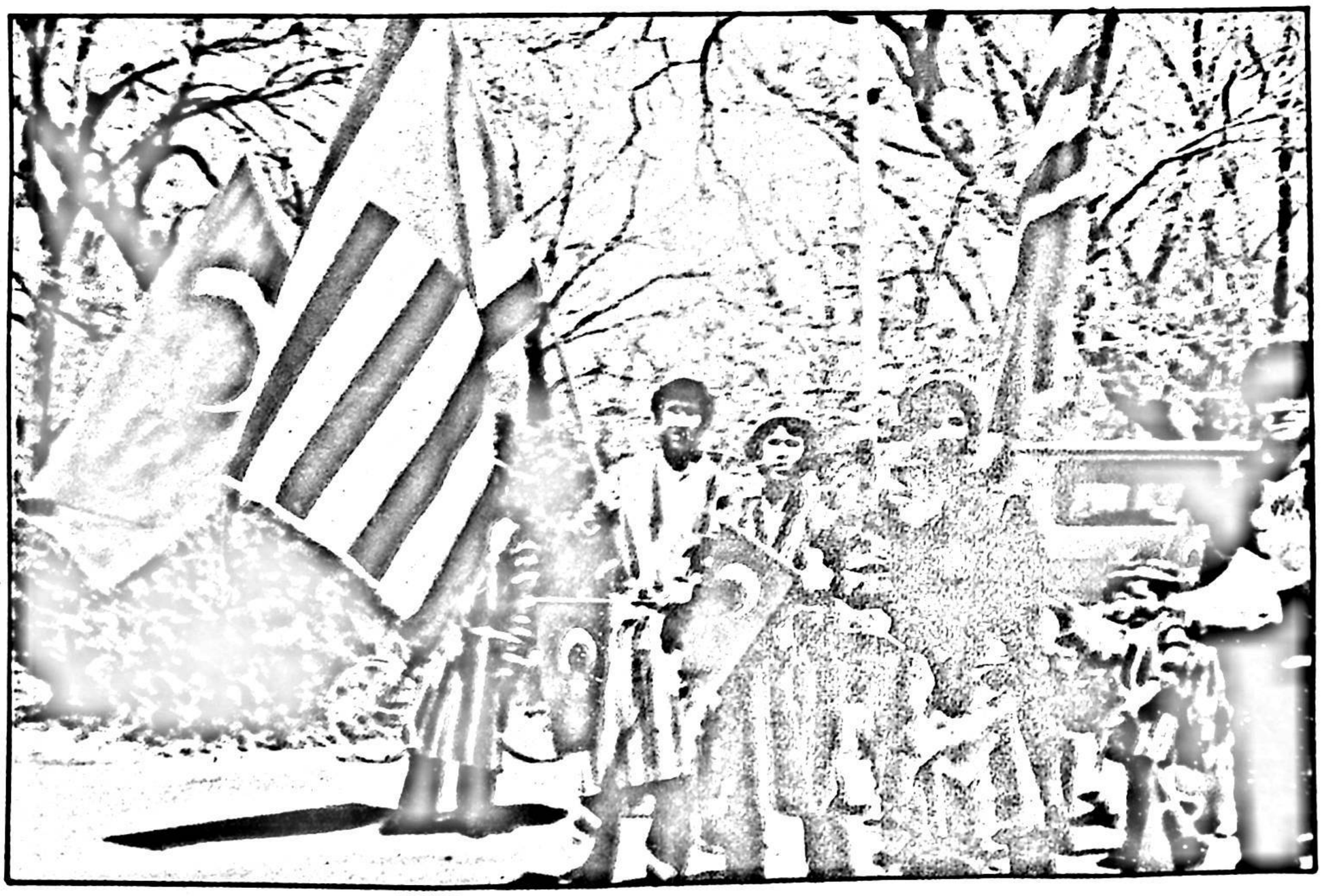
23 Nisan'ın Amerika'da resmen "Türk Günü" kabul edildiği gün, 10.000'den fazla Türk'ün iştirakiyle büyük bir yürüyüş tertip edilmiş; bu yürüyüşe heyecanlı ve kalabalık bir kütle halinde en fazla Türkistanlılar rağbet göstermişlerdir.

Resimler bu muhteşem yürüyüşün safhalarından bazı tesbitleri göstermektedir.

Türk Günü'nde Türkistanlı'lar....

Turkistanians on "The Day of the Turk'...

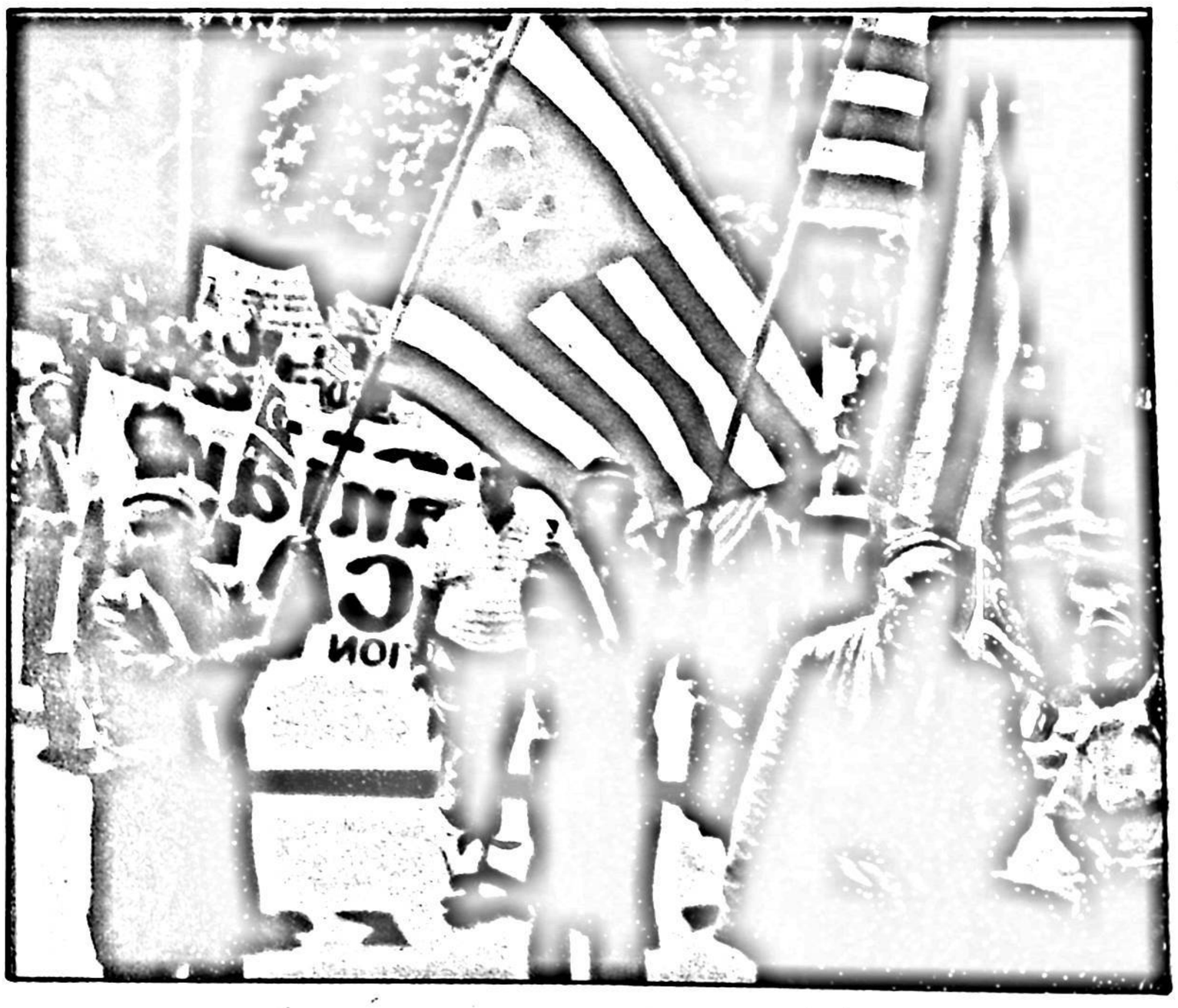
Kadın-Erkek, yaşlılar.. gençler.. çocuklar..ellerinde Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bayrakları.... Hür Türkistan bayraklarının da dalgalanması uzak değil.

Old and young, women, children... carrying flags of Turkey and Turkish Cyprus... and Turkistan flags, which shall be planted one day in our homeland...

"Birgün olur yılda, ayda Birleşiriz hep Altay'da"

"The day shall come when we shall meet again in the Altai Mountains."

"Bütün Türkler bir ordu; katılmayan kaçaktır!!!"

"All Turks should unite..."

TİBET İÇİN HAYAL KIRIKLIĞI

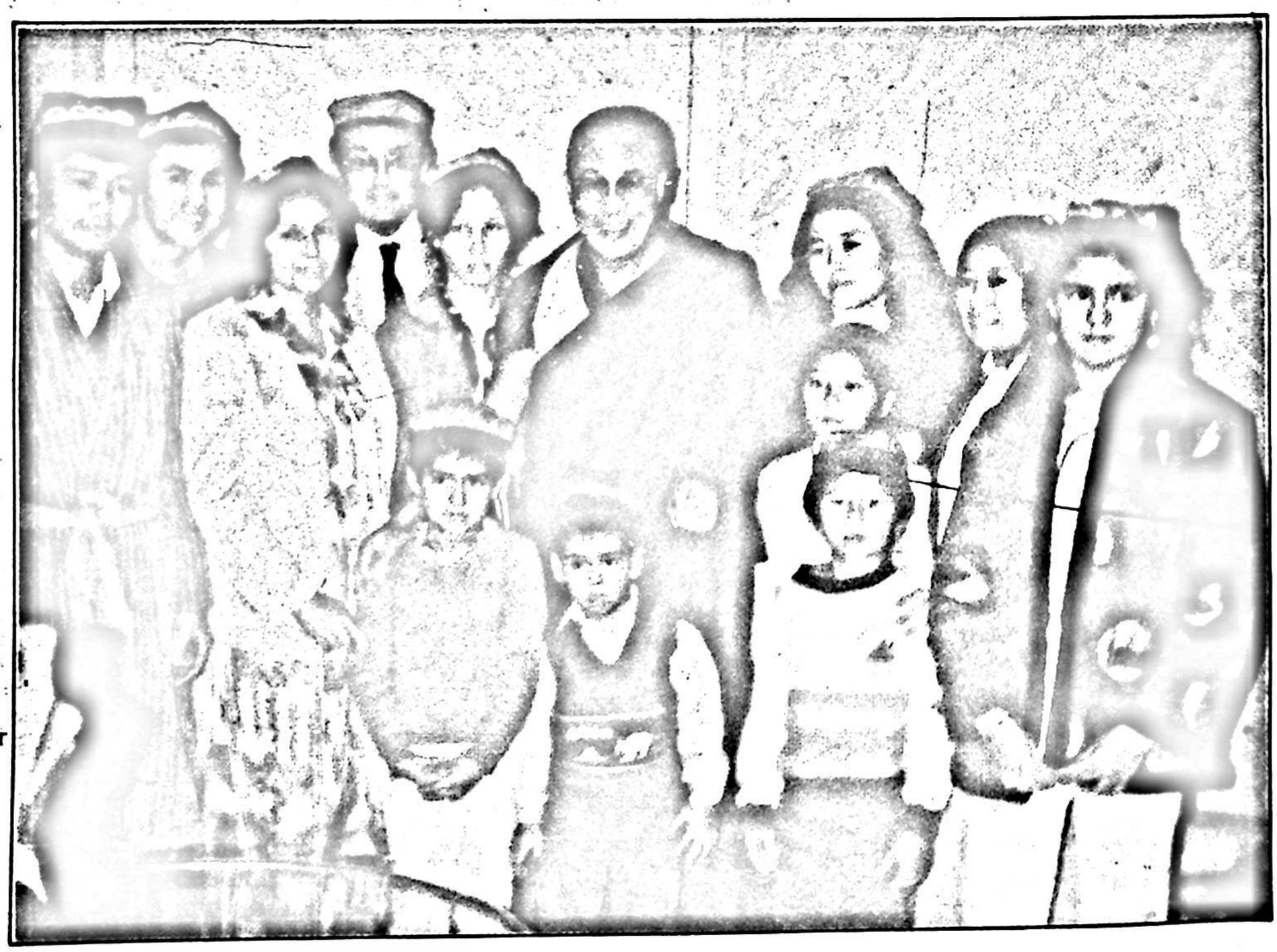
Kızıl Çin'in başlıca iki sömürgesinden, en büyüğü ve önemlisi Doğu Türkistan'dır. Ondan sonra ikinci gelen de Tibet'tir. Son yıllarda Tibet'e karşı Kızıl çin'in tutumunda devamlı yumuşama görülmüştü. Bunu da dünya Budistlerinin, din birliği sebebiyle, Tibet'i tutmaları, ve bilhassa Tibet'in hem devlet başkanı, hem de dinî önderi olan Dalay Lama'ya karşı duyulan bağlılık ile izah ediyorlar.

Dalay Lama şimdi 49 yaşındadır. 1950 yılında, henüz Dalay Lama 15 yaşında iken ve "Aslan Tahtı" denilen Tibet'in tahtında 12 yıldanberi oturuyor olduğu sırada, Kızıl Çin Tibet'i istila etmişti Önce Dalay Lama' nın şahsına dokunmadılar. Ama baskıyı tahammül edilmez bulan Tibet'liler 1959'da isyan ettiler. Kızıl Çin bu isyanı bastırdı. Önce Dalay Lama, sonra teker teker 100.000 civarında Tibetli, sınırı geçerek Hindistan'a iltica ettiler. o zamandanberi Dalay Lama ve Tibetli mülteciler Hindistan'da Oharamsala bir "Hükûmet" kurdular. Meclisleri de var. bir "Hükûmet" kurdular. Meclisleri de var. Kendi işlerini kendileri idare ediyorlar. Ama dünyada hiçbir ülke bu sürgündeki "hükûmeti" şimdiye kadar tanımadı.

Kızıl Çin birçok kereler Dalay Lama'yı sürekli olarak Tibet'e dönmeye davet etti. Ama Dalay Lama, bunun ancak Tibet'e istiklal verilmesi halinde mümkün olacağını söyledi. Dalay Lama'nın gönderdiği heyetler "inceleme" için Tibet'e alındılar. Ama sonunda iki taraf ta bundan memnun olmadı. Halk bu heyetlere sokuluyor ve sevgi gösteriyordu. Dalay Lama: "Ziyaretlerden sonra, heyetlerle konuşunlar tevkif edildi ve çok baskı gördüler" diye şikayet etmektedir. Ve ilave ediyor: "Eğer ben ziyaret için gidersem, sonra birçok kişi bundan zulüm görecektir. Dışarıdan daha faydalı olabilirim".

Siyasî anlaşmazlığa rağmen, 25 yıllık sürgün hayatında Dalay Lama ve arkadaşlarının kültür sahasında ve din sahasında çok başarılı çalışmalar yaptıkları kabul ediliyor. Dalay Lama şöyle diyor: "Polonya'da olduğu gibi, biz Tibetliler'de de, dinimiz ile milliyetçiliğimiz tamamen içiçe'dir. Milliyetçiliğimiz dinimizden kuvvet almaktadır. Dalay Lama milliyetçilik ve dine bağlılığın genç kuşaklar arasında gittikçe daha kuvvetlendiğini de söylemektedir.

Şimdiye kadar Kızıl Çin ile anlaşmak için "istiklal" şartında israr eden Dalay Lama, Tokyo'ya seyahati sırasında verdiği bir beyanatta ilk defa olarak, bu şartın dışında da bir anlaşma olabileceğini söylemiştir. (Geniş bir muhtariyeti kasdederek). Şimdiye kadar hiçbir anlaşma olmamasındaki kusuru Çinlilerin "iki yüzlülüğünde" bulduğunu eklemiştir.

Tibet halkının dinî ve siyasî lideri Dalay Lama Batı Avrupa ülkelerine yaptığı son seyahatinde Münih'teki Doğu Türkistanlı'ları ziyaret etmiştir.

Dalay Lama Doğu Türkistanlılar arasında, Münih Havaalanı'ndan uğurlanırken .

*

YENİ BİR YUMUŞAMA MI?

Kızıl Çin'in bütün üyelerini tayin ettiği ve iplerini sımsıkı elinde tuttuğu "Tibet Komünist Partisinin" umumî toplantısında Tibet'teki parti teşkilatının "Birinci Kâtibi" bir konuşma yaparak, Çin'in şimdiye kadar Tibet'te güttüğü azınlıkları baskı altında tutmak ve Çinlileştirmek siyasetini şiddetle tenkit etmiştir. Bu tenkitler'den sonra, Çin Komünist Partisi, Tibet'te "muhtariyet'in genişletilmesine" karar vermiştir.

Gelen haberler çok kısadır ve henüz fazla tafsilat alınamamıştır.

İşlerin içyüzünü bilenler, bu gibi toplantılarda konuşturulan kişilerin tamamen kukla olduklarını, ve yapılan konuşmaların emir üzerine ve danışıklı döğüş olarak yapıldığını belirtmektedirler. Bu gerçeklerin ışığında, yapıldığı bildirilen "şiddetli tenkitlerin" ısmarlama olduğu, ve bunun ardından verilen "muhtariyeri genişletme" kararının bir oyalama siyaseti olabileceği de tahmin ediliyor.

Ancak, bu manevra'nın ve verilen "muhtariyetin genişletilmesi" kararının yeni bir "yumuşama" safhasının başlangıcı olacağı da tahmin edilmektedir. Bu yumuşama'nın hangi noktaya kadar gideceği henüz bilinmiyor. Ayrıca, şimdilik sadece Tibet için bahis konusu olan bu "yumuşama"nın kısmen veya tamamen Doğu Türkistan'a yayılıp yayılmıyacağı da bilinmiyor.

Şimdiye kadar Çin sömürgelerindeki "yumuşama" hareketleri hep önce Tibet'te başlamıştır. Bu "yumuşama" hareketleri Doğu Türkistan'a daima daha geç geldikten başka, Tibet'e göre Türkistan'da tesirleri de daha az görülmüştür.

*

TİBET'TE NELER OLUYOR?

Tibet'ten parça parça gelen haberler biribirini tutmamaktadır.

DAlay Lama, çok sayıda kimsenin siyasî inancı yüzünden tutuklandığını ve birçok siyasî mevkufun idam edildiğini bildirmişti.

Çin komünist idaresinin Tibet'teki sözcüsü Gyibug ise, buna karşı; "Hiç kimse siyasî inancından dolayı idam edilmedi. Biz yalnız kanlı cinayetler işleyenleri idam ettik. Ayrılıkçı siyasî faaliyet yüzünden tutuklananlar ise ya bir kişi yahut ta iki kişiden ibarettir. Onlar da idam edilmedi, eğitildiler." demiştir.

Tibet'in başkentini ziyaret eden yabancı gazeteciler ise, en az 2.400 kişinin siyasî faaliyet yüzünden zindanlarda olduğunu, ve halkın Çinlilerden nefret ettiğinin açıkca görüldüğünü bildirdiler.

Tibet Komünist Partisinin Başkanı Yin Fatang da, son 4 yıl içinde insan hakları bakımından Tibet'te çok az ilerleme olduğunu itiraf ettikten sonra, "Kültür Devrimi" sırasında "Kızıl Muhafızlar" tarafından 2.500 tapınağın tahrip edildiğini ve çok sayıda rahibin ve rahibenin öldürüldüğünü, hakaret gördüğünü veya "laikleştirildiğini" de kabul etmiştir. Şimdi Parti 200 tapınağın yeniden inşa edilmesine hemen başlanılmasını emretti, demiştir. Ayrıca bundan sonra, halkın kültürüne karşı yapılan baskı ve zulümlere son verileceğini de vait etmiştir. Büyük çoğunluğu Çinli olan memurlardan 50 yaşından genç olanlar Tibet dilini öğrenmeye mecbur tutulacaklar, bundan sonra Tibetlilere zorla ve baskıyla Çin dili ve kültürü aşılanmayacak, ve okullarda Tibet diliyle öğrenim yapılmasına başlanacak, demiştir. (Bu son söz hayretle karşılandı: Çünkü Tibet dili retle karşılandı: Çünkü Tibet dili öğretilmiyor, diye yapılan protestolara karşı, resmî makamlar şimdiye kadar hep, "Hayır, öğretiliyor!" diye iddia etmişlerdi).

Yin Fatang şu sözleri de eklemiştir: "Tibet'te iyi hareket edersek, bunun Tayvan, Hongkong, Güney-Doğu Asya, hatta bütün dünya üzerinde önemli tesirleri olacaktır". Ama bu sözlerin ardından, Dalay Lama'ya karşı şiddetli saldırılara geçti.

Hadiseleri dışarıdan takip edenlerin kanaatine göre, Çin idarecileri hükümleri altındaki azınlıklara ve işgal ettikleri topraklara karşı güdecekleri siyaset konusunda büyük tezatlar ve kararsızlıklar içinde bulunuyorlar.

*

KALMUKLAR VE MOĞOLLAR "ÇİNLİ" SAYILMAYI REDDEDİYOR

Bir süredenberi, Amerikadaki Kalmuk ve Moğol cemaatlerine sokulmaya çalışan Taiwan'daki "Milliyetçi" Çin hükûmetinin ajanları, bu cemaatlerin komünist zulümlerine karşı duyduğu kini sömürerek, bunları kendi yanlarına çekmeye çalışmaktaydılar. Bu gaye uğuruna bir hayli para sarfediyorlardı, ve hatta "Taipei Kulübü" diye hususî bir Kulüp te kurdurmuşlardı. Ama bu ajanlar, Kalmukların ve Moğolların istiklal isteklerini ağızlarına almıyorlardı. Sanki bütün mesele komünist rejimin zulmünden kurtulmaktan ibaretmiş gibi davranıyorlardı.

Bu telkinlere karşı Amerika'daki Kalmuk ve Moğol cemaatleri tepki gösterdiler ve yayınladıkları bir protesto mektubunda, asıl meselenin Çin boyunduruğundan kurtulmak ve istiklal halinde yaşamak olduğunu belirttiler. Protesto mektubunda ayrıca deniliyor ki: "Bizim Tayvan'daki Çinlilere karşı hiçbir düşmanlığımız yoktur. Onların iyiliğini dileriz. Ancak biz onların müstakil bir millet olmak haklarına nasıl saygı duyuyorsak, onların da bizim müstakil millet olarak yaşamak hakkımıza aynı derecede saygı duymalarını istiyoruz."

*

TÜRKİYE'DEN HABERLER:

İSA ALPTEKİN'İN BASIN TOPLANTISI

"Esir Milletler Haftası"nın 25. yıldönümü münasebetiyle 20 Temmuz 1984 günü, Doğu Türkistan Neşriyat Merkezi'nde, İsa Alptekin tarafından bir basın toplantısı tertiplenmiştir.

İstanbul'da neşredilen bütün gazeteler toplantıya dâvet edilmiş, TERCÜMAN-TÜRKİYE-MİLLÎ GAZETE-YENİ NESİL-EL MİSAK-ANADOLU AJANSI-TÜRK HABERLER AJANSI... basın toplantısına katılmışlardır. Toplantıda İsa Alptekin bir konuşma yaparak, komünist Rus ve Çin emperyalizminin esarete mahkûm ettiği, yüz milyonu bulan müslüman-Türk soydaşımızın acıklı durumlarını gözler önüne sermiştir.

Ayrıca, hazırlanan bir bildiri de basın mensuplarına dağıtılmıştır. Samimî bir hava içerisinde geçen basın toplantısında gazetecilere çay ve Türkistan börekleri ikram edilmiştir.

Esir Milletler Haftası münasebetiyle basına dağıtılan bildirinin hülasası mecmuamızın bu sayısında okuyucularımıza verilmektedir.

*

ESİR MİLLETLER HAFTASI MÜNASEBETİ İLE İSA ALPTEKİN'İN YAYINLADIĞI BEYANNAME

1959 yılından beri, 17-23 Temmuz, "Esir Milletler Haftası" olarak anılmaktadır.

Amerika Birleşik Devletler Kongresi, 1959 yılında, oy birliği ile, her yılın Temmuz ayının üçüncü haftasını ***Esir Milletler Haftası ilan*** *etmiştir.*

Esir MilletlerHaftası'nın 25.yılı münasebetiyle "Esir Milletler Komitesi" tarafından neşredilen özel bir dergide Ronald Reagen şöyle diyor: ***"Hür insanlar eğer hür kalmak istiyorlarsa, başkalarının hürriyetini de müdafaa etmek zorundadırlar."***

Ronald Reagen şunları da söylemiştir: ***"Kendilerini Tanrı'dan daha güçlü sayacak noktaya geldiklerini sanan, fakat gaddarlıkta hadlerini aşan kızıl diktatörler....."***

"Sovyet bloku içindeki insanlar güç kullanılarak esir edilmişlerdir ve yine kaba güçle esaretleri sürmektedir."

Sovyetlerden ***"Lânetli İmparatorluk..."*** *diye bahseden Ronald Reagen'in basınımıza intikal eden sözleri budur.*

Ne var ki, Amerika Birleşik Devletleri "Esir Millet" olarak yalnız, Sovyetler Birliğinin esareti altındaki milletleri saymış, ama, Kızıl Çin'in esareti altındaki Doğu Türkistan'ı, İç Moğolistan'ı ağıza almamıştır. Amerika'nın bu büyük hatasının

yanında, başka hiç bir devletin Esir Milletler Haftası'na gereken ehemmiyeti vermemesi de bizi çok üzmüştür.

Bizler, esir Türk illerinin mensupları olarak, bu "Hafta"nın en iyi şekilde Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve devletinin bütün müesseselerinde değerlendirilmesini bekliyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'nden destek istemeyip te kimlerden isteyeceğiz? Bizler aynı ecdâdın torunları değil miyiz? Aynı tarihin, aynı dilin, aynı kültürün mirasçıları değil miyiz?

Aynı mefahirle göğüsleri kabaran kardeşlerin, dar ve zor günlerinde biribirlerinden yardım istemelerinden daha tabii ne olabilir?

Gerek İslâm âlemi, gerek "hür dünya" dediğimiz, demokrasiye ve hukuka bağlı ülkelerde de "Esir Milletler Haftası" çok sönük olarak geçiştirilmektedir. Bu durum esir milletler için ne kadar elem verici ise, hürriyetlerine kavuşmuş milletler için de o derece utanç vericidir.

Gönül isterdi ki, insanlığın ve bilhassa İslâm âleminin müşterek belâsı olan kızıl emperyalizm, Esir Milletler Haftası münasebetiyle bütün hür ülkelerin yetkilileri ve ilim ve kültür müesseseleri tarafından (Rusya ve Çin tefrik edilmeden) tel'in edilsin... Genç nesillere komünizm âfetinin, milletleri mahvedici muhtevası anlatılsın... kızıl Rusya, kızıl Çin esareti altında inlemekte olan 100 milyon Türk'ün acıklı mâcerâsı genç dimağlara nakşedilsin.

Amerika Birleşik Devletleri her ne kadar, yalnız Sovyet Rusya esaretindeki milletleri "Esir Milletler" olarak kabul etmekte ise de bu yılki programına kızıl Çin esaretindeki Tibet'i de almıştır. ***Bunun sebebi, Tibet'in Budist olması ve dünya Budistlerinin Amerika üzerindeki baskısıdır. Demek ki, kan kardeşliğine, din kardeşliği de eklendiği zaman milletlerarası baskı unsuru olabiliyor.***

Dünyada 1.000.000.000 müslüman var. Buna rağmen, kızıl emperyalizmin pençesinde inleyen 100 milyon müslüman Türk'ün acıklı feryâdına kulak veren kimse yoktur. Doğu Türkistan'ın feryâdı boğulmuştur. O Doğu Türkistan ki, Asya'da ilk iman ve tevhîd bayrağını açan Abdulkerim Satuk Buğra Hanların, Kaşgarlı Mahmudların, Yusuf Has Hâciblerin ve daha nice mefahirin gömülü bulunduğu ve 10. asırdan itibaren İslâm âlemini, insan gücüyle, ilmiyle, irfanıyle besleyen aziz

İsa Alptekin gazetecilere beyanatta bulunurken

ve mübeccel ataların yurdudur... Bu yurt, bu en eski anavatan... yüz yıldan beri Çin'in esareti altında ezilmektedir. Doğu Türkistan'ın esaret acılarına, Kızıl çin'in hudut tanımayan ihtirasları ve zulümleri de eklenmiştir. Doğu Türkistan, maddesi ve mânâsıyla imha olunma tehlikesiyle burun burunadır. 21. asrın eşiğinde, insan haklarının güya en çok itibar kazandığı bir zamanda, müslümanların bir milyara ulaştığı bir çağda, ikibin yıllık tarihe sahip ve bu tarih içinde ilme, medeniyete, Türk-islâm irfanına en büyük hizmetlerde bulunan bir vatanın evlatları, imha edilmek istenmektedir. Bu suç, yalnız suçu işleyene değil, bu suçlara seyirci kalanlara da aittir.

Yukarıdaki Umumî manzarayı çizdikten sonra, İsa Alptekin, Doğu Türkistan halkına ilgi göstermek ve yardımda bulunmak maksadıyle, Türkiye'nin ve İslâm Âlemi'nin ve Hür Dünya'nın yapabileceği şeyleri, pratik teklifler şeklinde belirtmiştir. Bu teklifler, bir yandan insan hakları ve hürriyet cihetinden Doğu Türkistan halkını desteklemek, için diplomatik yollardan ve Dünya Umumî Efkârı yoluyla yapılabilecek yardımları belirtmekte, ve bir yandan da kültür sahasında ve ilim sahasında araştırmalar ve tanıtma faaliyeti olarak yapılması mümkün olan faaliyet şekillerini belirtmektedir.

İsa Alptekin, Doğu Türkistan halkı ile ilgilenmenin ve onlara yardım etmenin, vicdan borcu olduğu kadar bu yardımı yapacakların kendi menfaatleri açısından da faydalı, hatta zarurî olduğunu vurgulamıştır.

Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu

PROF. Dr. İBRAHİM KAFESOĞLU HAK'KIN RAHMETİNE KAVUŞTU

İstanbul Üniversitesi umumî Türk tarihi profesörü büyük âlim ve millî mefkûre adamı Dr. İbrahim Kafesoğlu 18 Ağustos 1984 Cumartesi günü İstanbul'da Hak'kın rahmetine kavuşmuştur.

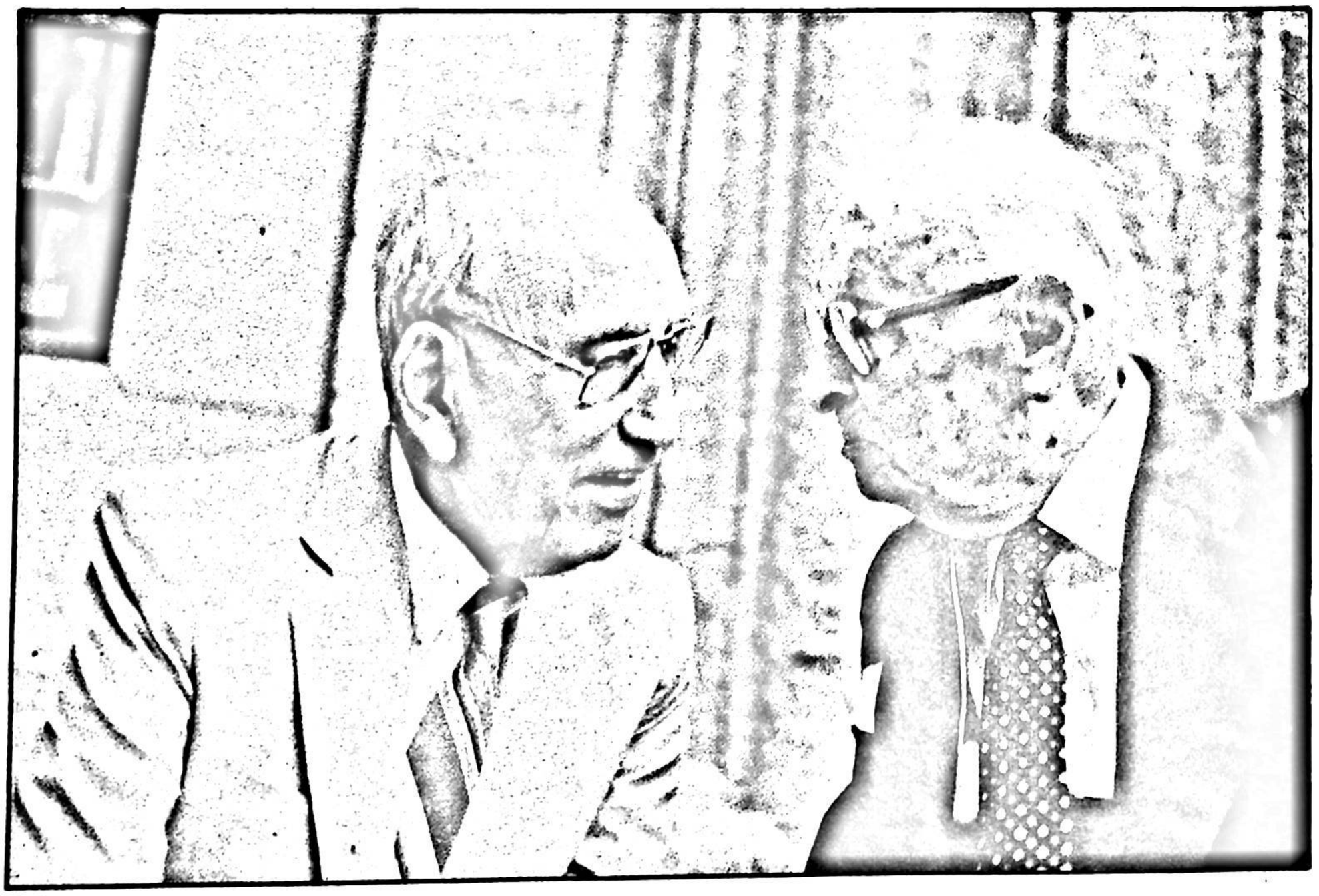
70 yaşında dâr-ı bekaya göçen, Prof. İbrahim Kafesoğlu, 20 Ağustos 1984 Pazartesi günü, İstanbul'daki Bâyezid Camii'nde öğlen namazını müteakip kılınan cenaze namazından sonra, Türk bayrağına sarılı tabutu, Türkiye'nin her tarafından gelen dostları, meslekdaşları ve talebelerinin omuzları üzerinde, Edirnekapı mezarlığındaki istirahatgâhına tevdi edilmiştir.

Mecmuamızın da muharrirlerinden olan merhum ve mağfûr İbrahim Kafesoğlu'nun aile efradına, dostlarına, talebelerine ve bütün Türk milletine baş sağlığı diler, kendisine Cenab-ı Hak'tan rahmet ve mağfiret niyaz eyleriz.

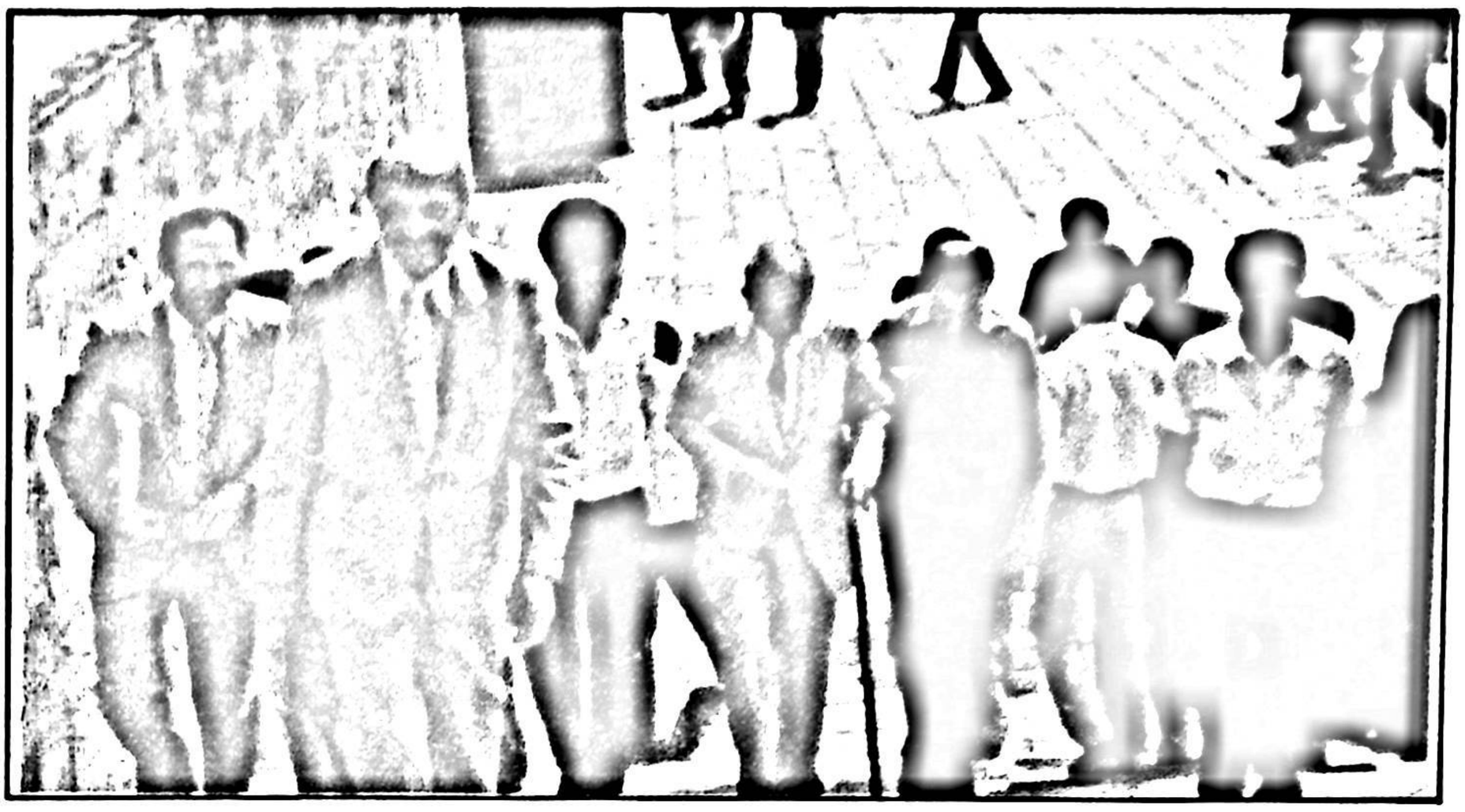
CELAL BAYAR'LA İSA ALPTEKİN'İN GÖRÜŞMELERİ

Prof. İbrahim Kafesoğlu'nun cenaze merasimine gelen, Türkiye Cumhuriyeti'nin üçüncü Cumhurbaşkanı sayın Celal Bayar ile Doğu Türkistan Hükûmeti Eski Genel Sekreteri ve mecmuamızın sahibi İsa Alptekin Bâyezid Camii avlusuda görüştüler. Birbirlerinin hatırını soran iki yaşlı Türk büyüğü, Türk dünyasının meseleleri üzerinde kısa bir hasbıhalde bulundular.

Celal Bayar bey, İsa Alptekin beyi evine davet ederek: "Çin'in Mao dönemine ait kâfi bilgim var. Ancak sonrasını bilmiyorum. Bana Mao'dan sonraki Çin ve Doğu Türkistan hakkında bilgi verirsiniz" dedi.

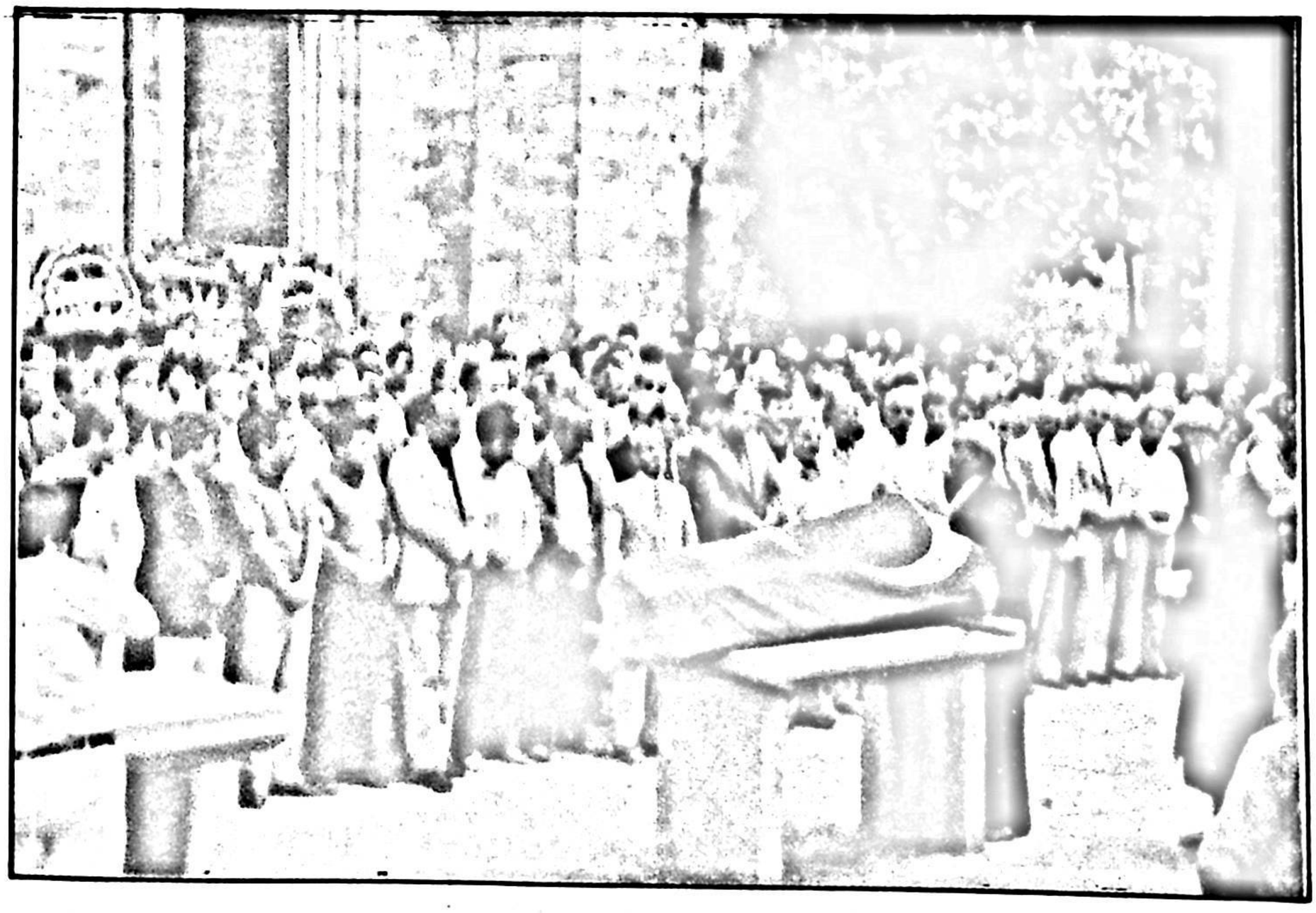
İki Türk büyüğü başbaşa Celal Bayar-İsa Alptekin

وفاة الأستاذ الدكتور ابراهيم قفص اوغلو

انتقل الى رحمةالله يوم السبت الواقع في ١٨ آب (أغسطس) ١٩٨٤ الأستاذ الدكتور ابراهيم قفص أوغلو استاذ التاريخ التركى العام في جامعة استانبول عن سبعين سنة من عمره وتم تشييع جنازته يوم الأثنين فى ٢٠ أغسطس ١٩٨٤ بعدالصلاة عليه فى مسجد بايزيد باستانبول وحضر فى تشييعه الى مقره الأخير عدد كبير من أصدقاء المرحوم وزملائه وتلاميذه من مختلف أنحاء البلاد . وكان رحمة الله من محررى مجلتنا "صوت تركستان الشرقية" ونحن اذ نقدم أحر تعزياتنا لأفراد أسرته وجميع زملائه وتلاميذه وللشعب التركي كله بفقيدهم النالي نتضرع الىالله تعالى أنيتغمد الفقيد برحمته ويسكنه فسيح جنته انه على مايشاء قدير وبالاجابة جدير.

كما اشترك في تشييع جثمانه السيد جلال بايار من رؤساء الجمهورية التركية السابقين والسيد عيسى آلبتكين الأمين العام السابق لحكومة تركستان الشرقية وصاحب مجلتنا ودار بينهما في باحة المسجد حديث قصير تناول مختلف المسائل والقضايا التى تواجه امتنا التركية المسلمة . هذا وقد وجه السيد جلال بايار دعوة الى السيد عيسى آلبتكين بالحضور الى داره باستانبول لتزويده بمعلومات عنالأوضاع الراهنة لتركستان الشرقية.

لوق، ترکستان بایراق لری بیلەن امریکا بایراق لرینی توشوغان حالدە" ترکستان ترک لرگیلە ارکین لیک سیرلسون! روس لرغربی ترکستان دین چینلیلر شرقی ترکستان حقسون ...! شرقی ترکستان دینگ اسمی شنجاندك ایمس ...! ترکستان ٥٥ ملیون ترک نك وطنی دور ....! کومونیزم گه اولوم ...!" دیگەن دەك شعارلار بیلەن نیویورك سماء لرینی یانگراتتی.

بو هیجان لیق واقعەنی نیویورك نینگ ٩ دین حق راق تلویزیون مرکزی و رادیولری علاحیدە خبر خالیدە. بوتون امریکا خلقی گه تسونلدی. نیویورك دا فعالیت کورستمکته بولغان " امریکا دیکی ترکستان لیق لر جمعیتی" طرفدین اداره قلنغان بو تاریخی نمایش، باشقا ترندا شلی ترك جماعت لری واسیر ملت لر کومیتە سیگه اعضا بولغان یاورو پالیق اسیر ملت لر نینگ هم تقدیرینی تویلادی.

شنبه سینر ترکستان لیق لر نینگ بو تظاهراتی امریکا عامه افکاریدا اوچه س بیر ایز قالدوردی.

حاضرگیچه کلیب اوتکدن امریکا رئیس جمهورلری نینگ امر و توجیه لریگه موافق ، برلشکدن امریکا دولت لریدده اوتکوزدیلوداتقال " اسیر ملت لرنی اسلدش " هفته سی " برعنعنوی بایرام حالتی آلدی

مرکزی نیویورک دا بولغان " اسیر ملت لرکومیته سی " طرفدنی ترتیب قلنغان عنعنوی " اسیر ملت لرمایشی " گه یویل یاناتوتشکیلات غا اعضا بولغان 36 اسیر ملت نینگ وکیل لری اوزملی بایراق لری و ملی قیافت لری بیلدن اشتراک قلدی.

نیویورک نینگ اینگ مشهور کوچاسی بولغان 6- آوینیو دینی باشلاب بوشهر نینگ کوز قاراچوغی دیب نام بیرلگدن " سنترال پارک " دیگدن خلق بانچه سنده بیرهفته دوام قلیب ناطق لرنینگ یالقینی لیق نطق لری و ملی اویون لربیلدن آیاغلاشقان " اسیر ملت لرهفته سی " نده خصوصاً نیویورک داکی ترکستان لیق لرنینگ نمایشی و ملی اویون لری امریکا مطبوعات لری بیلدن رادیو تلویزیون لرینده کدنک دقت یه رآلدی .

15. 7. 1984 اوتکوزولگدن نمایش گه بالاچاقالری و ملی قیافت لری بیلدن قاتنغان بش یورگه یقین ترکستان لیق تورک جماعتی هوللامرینده آی یولتوز .

فيها بمناسبة الذكرى السنوية للانتفاضة الشعبية التبتية وأضاف قائلا: «على الصينيين أن يدركوا تمام الادراك أنهم لم ولن يقدروا على قيد عقول الناس وادراكاتهم بالسلاسل كما عليهم أن يفهموا أنهم انما يقامرون على حياة شعب بأكمله في التبت.»

ويرى المراقبون السياسيون أن هذا البيان للزعيم التبتي تميز بشدة ومرارة في لهجته فاقت كل تصور، وقد وجه نداء الى التبتيين جميعا في الداخل والخارج ودعاهم الى رؤية الحقائق بصورة واضحة والعمل من أجل كسر أغلال الخوف المسيطر على نفوسهم.

(من «عرب نيوز»، جدة ـ ١١ مارس ١٩٨٤)

امريكا دا اسيرملت لركونى وتركستان
ليق لر نينگ ملى فعاليت لرى

بيرلشكه‌ن ملت لر تشكيلاتى طرفدينى " انسان حق لرى بيان نامه سى" قبول قلينب اعلان قلنغان دين كين ، دنيا دا اوز حق وحريت لريدين محروم ياشاواتقان " اسيرملت لر" نينگ بارلغنى نظرده توتقان امريكا بيرلشكه‌ن دولت لرى كونگره سى بوندين 25 يل اول بيرقانون تكليفنى قبول قلدى .
1959 ، 7 ، 17 كونى كونگره دين تصديق بولونوب چققان 86-90 نمره ليق رسمى قانون گه كوره دنيا ديكى اسيرملت لر استقلال و ارکينى ليك لرگيله ايرشكه‌ن گه‌قدر هر يل 7 آى نينگ اوچنچى هفته سى نينگ " اسيرملت لر كونى" بولوب قارشى ايلنشى قبول قلندى .

١٩٧٦ وقد احتج السيد سخاروف على ممارسة الظلم والسياسة التعسفية للمسؤ ولين الروس فتم حرمانه من عناوينه العلمية ونفيه الى مدينة غوركي.

وكذلك الجنرال الروسي المتقاعد غريغورينكو من أبطال الحروب السوفيتية كان قد احتج على الظلم الذى يتعرض له أتراك القرم المسلمون فزجت به السلطات السوفيتية بمشفى الأمراض العقلية ثم سمحت له في عام ١٩٧٧ بمغادرة البلاد فذهب الى الولايات المتحدة الأمريكية ونشر فيها كتابا يتحدث عما تعرض له مصطفى جميل وأتراك القرم المسلمون من ظلم واضطهاد على أيدى السلطات السوفيتية.

الراغبون في أداء فريضة الحج من الصين

بكين ـ كان عدد الذين أدوا فريضة الحج في العام الماضي من الصين ٣١٣ حاجا أما هذا العام فقد بلغ عدد المراجعين من أجل الحصول على اذن من السلطات الصينية في القيام بأداء فريضة الحج الى أكثر من ألف شخص وذلك حتى تاريخ ٢٩ مارس ١٩٨٤.

وتقول صحيفة «تشينادا يلي» التي نقلت هذا الخبر ان هؤ لاء المراجعين سيذهبون الى الحج بأموالهم الخاصة وان معظمهم من المنطقة العربية من تركستان الشرقية (سينكيانغ).

وخلال الفترة الواقعة بين ١٩٦٧ ـ ١٩٧٦ التي تميزت بقيام الثورة الثقافية في الصين لم يراجع أحد من المسلمين من أجل السماح له بالسفر الى الحج بسبب سياسة القمع والاضطهاد التي كانت تمارسها السلطة اليسارية المتطرفة في الصين ضد جميع الأديان وبينها الاسلام.

كما ذكرت الصحيفة المذكورة التي يصدرها الصينيون أن هذا التزايد السريع في عدد الراغبين في أداء فريضة الحج يعتبر رقما قياسيا وأنه ناتج من تخفيض مصاريف الطريق بين تركستان الشرقية (سينكيانغ) ومكة المكرمة.

مظاهرات يقوم بها اللاجئون التبتيون

نيودلهي ـ قامت مظاهرة كبيرة في نيودلهي اشترك فيها أكثر من ثلاثة آلاف لاجيء تبتي احتجاجا على احتلال بلدهم من قبل الصين كما قامت مظاهرة أخرى في كايكوتا باشتراك جم غفير من الناس يقدر عددهم بالألوف.

ومظاهرة نيودلهي قامت بمناسبة الذكرى الخامسة والعشرين للانتفاضة الشعبية التي كانت قد اندلعت في التبت عام ١٩٥٨ ضد الاحتلال الصيني ولم يكتب لها النجاح واشترك في هذه المظاهرة عدد كبير من قادة الشبيبة التبتية والسياسين الهنود وألقوا فيها كلمات تندد باللاحتلال الصيني للتبت.

والقرار الذى اتخذته الحكومة الهندية بمنع جميع المظاهرات بسبب أعمال العنف التي اجتاحت بنجاب لا يزال سارى المفعول ومن أجل ذلك فقد حصل اللاجئون التبتيون على اذن خاص من السلطات الهندية في اقامة هذه المظاهرات ولم يقع فيها أى عمل من أعمال العنف.

وقد احتج المتحدثون على سياسة الابادة الجماعية التي يمارسها الصينيون ضد الشعب التبتي وطالبوا بالضغط عليهم في المجالات الدولية لحملهم على مغادرة التبت والجلاء منها.

وجاء في خبر نقلته وكالة الأنباء الهندية «بريس تروس» أن الألوف من اللاجئين التبتيين قاموا بمظاهرة كبيرة في مدينة كالكوتا ولم يلجأ المظاهرون الى أى من أعمال العنف والشدة.

وقبل ذلك كان السيد دالاى لاما الزعيم الديني للتبت قد أدلى بتصريح اتهم فيه الحكومة الصينية بالاستمرار في سياستها القمعية والاضطهادية ضد الشعب التبتي وقال انه في أعقاب الانتفاضة الشعبية التي وقعت عام ١٩٥٨ تم اعتقال الالآف من التبتيين الأبرياء وزج بهم في السجون ومعسكرات النفي والتشغيل. وجاء ذلك في بيان نشره السيد دالاى لاما في مدينة دراها مسالا الهندية التي يقيم

اصبحت هم الأخرى احدى المسائل الهامة في البلاد وهناك الآن هوة ساحقة بين الصينيين والتبتيين يتفنون حنبا الى حنب فى المعامل والمصانع والمدارس والسجون دون أن يكون بينهم اتفاق ولاشعور بالأمن والاعتماد.

وحسب الأرقام التي ذكرها السيد دالاى لاما فان قوات الاحتلال الصيني في التبت التي يبلغ تعداد سكانها اليوم نحو ١ ٧٠٠ ٠٠٠ نسمة لا تقل عن ثلاثمائة ألف جندى ويقول ان التبتيين ليسوا عبارة عن ذلك فيبلغ تعدادهم نحو ستة ملايين بالتبتيين المتواجدين في الولايات الثلاث المحاورة.

وقام السيد دالاى لاما بارسال ثلاثة وفود رسمية الى التبت حتى عام ١٩٨٠ لاجراء أبحاث ودراسات حول الأوضاع السائدة فيها وبعد هذا التاريخ منعت السلطات الصينية ارسال مثل هذه الوفود اليها بحجة أن هذه السلطات شرعت في تنفيذ سياستها الجديدة الرامية الى اسعاد التبتيين وتنتظر ظهور نتائجها الايجابية.

هذا وقد زار وفد تبتي العاصمة الصينية بكين في عام ١٩٨٢ لبحث الشروط الخاصة بعودة السيد دالاى لاما الى التبت مع المسؤولين الصينيين وفشلت هذه المباحثات في التوصل الى نتيجة حول ذلك الا أن الاتصالات الغير الرسمية لا تزال مستمرة عن طريق السفارة الصينية في دلهي.

(آب. فيكتوريا غراهام - ٢٦ فبراير ١٩٨٣)

الحكم بالسجن على وطني من القرم

حكمت احدى المحاكم السوفيتية في طشقند في شهر فبراير الماضي بالسجن مرة أخرى على المجاهد الوطني مصطفى جميل المعروف بكفاحه الوطني من أجل الحرية والحقوق الانسانية لأتراك القرم الذين تطلق عليهم المصادر الاجنبية اسم التاتار وهذه هي المرة السادسة يحكم عليه بالسجن خلال عمره الذى ناهز الأربعين. والمجاهد مصطفى جميل أمضى معظم حياته في السجون السوفيتية ومعسكرات النفي ويعرف باسم «جميلوف» والمصادر الأجنبية تذكره بهذا الاسم لأن السلطات الروسية تضيف الى أواخر أسماء الاعلام للرجال الأتراك المسلمين أداة «وف» أو «يف» والنساء التركيات المسلمات «يفا» أو «وفا» تنفيذ السياستها الرامية الى ترويس العناصر المسلمة في الاتحاد السوفيتي، فمثلا زينب خانلر من أذربيجان تذكر في بطاقتها الشخصية باسم «خانلروفا».

والذنب الذى اقترفه المجاهد مصطفى جميل في هذه المرة وأدى الى الحكم عليه بالسجن للمرة السادسة بقاؤه واستمراره في اتصالاته مع الوطنيين في الخارج وعلى الأخص ارساله برقية تهنئة الى محمد سيفديار القرمي المقيم في الولايات المتحدة الأمريكية بمناسبة عيد ميلاده السبعين وما جاء فيها من قوله «أهدافنا المشتركة» والسيد محمد سيفديار يعد عدوا لدودا للاتحاد السوفيتي لمقال له نشرته صحيفة «آزاد قرم» أثناء الحرب العالمية الثانية.

والحكم على المجاهد مصطفى جميل بالسجن جاء في خبر قصير نشرته صحيفة «برافدافوستوكا» اليومية الصادرة في طشقند باللغة الروسية في ١٧ فبراير ١٩٨٤ ولم تذكر الصحيفة التفاصيل المتعلقة بمحاكمته ومدة هذه العقوبة ولا يزال الغموض يكتنف كل ذلك.

والحكم عليه بالسجن كان غالبا بسبب مطالبته بالسماح للأتراك القرميين في المنفي بالعودة الى وطنهم وكان بعض هؤلاء قد حاربوا الروس في صفوف القوات الألمانية أثناء الحرب العالمية الثانية في سبيل تحرير بلدهم القرم من ربقة الاحتلال الروسي وبعد انتصار الروس على القوات الألمانية قام ستالين بنفي ٢٠٠ ألف قرمي الى نواحي طشقند وسبيريا من غير تفريق بين المحاربين وغير المحاربين وفيهم النساء والأطفال والشيوخ والمرضى وقد لقي الكثير منهم مصرعهم وهم في طريقهم الى المنفى بسبب الجوع والبرد والمعاملة السيئة... وبعد موت ستالين صدر عفو عام عن المعاقبين والمنفيين ولكن لم يسمح لأتراك القرم بالعودة الى بلادهم رغم صدور عفو خاص بهم في عام ١٩٦٧ أما الآن فالذين يعيشون في القرم هم الروس والصقالبة من أوكرانيا وقد تم تغيير أسماء الأماكن كلها بالروسية.

وبعض المحاكمات السابقة للسيد مصطفى جميل كانت لها ردود فعل في الصحافة العالمية، فمثلا المحاكمة الرابعة له جرت في مدينة «أومسك» في سبيريا وهي مدينة لا يسمح بالدخول فيها الا للمواطنين الروس وقد حضر اليها العالم الذرى الروسي سخاروف لمتابعة جلسات هذه المحاكمة التي قيل عنها انها علنية الا أن قوات الأمن منعته من الدخول في قاعة المحاكمة وكان ذلك في شهر أبريل من عام

الجامعة الاسلامية باسلام آباد في باكستان

تقبل الجامعة الاسلامية (اسلامك يونيفرسيتي) باسلام آباد في باكستان كل عام عددا محدودا من الطلبة المسلمين الغير الباكستانيين وتقدم منحا دراسية لمن تتوفر فيه شروط القبول منهم وعلى الراغبين في الانتساب الى هذه الجامعة تقديم طلباتهم مع الوثائق المطلوبة الى العنوان التالي:

Office of the Secretary, Islamic University Shah Feisal Campus, Islamabad, Pakistan.

والتعليم فيها باللغة الانكليزية ويجب تقديم الطلبات بهذه اللغة أيضا، وكانت الفترة المحددة لتقديم الطلبات في العام الماضي حتى نهاية يوليو ١٩٨٣ وللحصول على زيادة معلومات في موضوع الانتساب الى هذه الجامعة والوثائق المطلوبة لذلك يمكن المراجعة الى العنوان التالي:

Information Division. Pakistan Embassy, 35 Lowndes Square, London.S.W.1., England.

دالاى لامايرغب زيارة التبت

نيودلهي ـ صرح الزعيم الديني للتبت السيد دالاى لاما بأن الصينيين لم يكتفوا بتسوير حدود هم بستار من حديد بل سوروابه عقولهم أيضا، وقال انه يأمل أن يتمكن من زيارة بلده خلال هذا العام ولكنه أعرب عن عدم رغبته في البقاء فيه بصورة دائمة قبل أن يتحرر من الاحتلال الصيني لأن وجوده في الخارج يتيح له الفرصة لتقديم خدمة أكبر لقضية تحرير بلاده من الاحتلال.

وأشار الزعيم الديني التبتي الى أنه يجرى الآن مباحثات ذات أهمية بالغة مع الصينيين حول هذا الموضوع ومن أجل ذلك رفض الادلاء بأى تصريح حول ما يجب توفيره من شروط وملابسات لتحقيق هذه الزيارة.

وأضاف الزعيم التبتي قائلا: «لواستطاع التبتيون والصينيون فهم بعضهم واجراء حوار صريح بينهم لكان ذلك في صالح الطرفين ولكن الصينيين لم يقيموا ستارا حديديا على حدود بلادهم فقط بل أقاموه أيضاً حول عقولهم وأدمغتهم و أغلقوها على كل الأفكار والآراء البناءة وهذا أشد ضررا من اغلاق الحدود.»

ويرى السيد دالاى لا ما أن حل مشكلة التبت من الصعوبة في مكان لأن الصين نفسها لم تستقر الأوضاع فيها بعد وتدعي أنها دولة مركزية ولكنها تترجح بين اليمين واليسار فتارة تميل الى أقصى اليمين وتارة الى أقصى اليسار.

وذكر السيد دالاى لاماما وقع في الصين من اضطرابات وأحداث دامية منذ عام ١٩٤٩ وقال: «ان الحكام الصينيين فشلوا في حل المشاكل التي تواجه بلدهم ومن الصعب جدا أن يتمكنوا من حل المسائل الخاصة ببلد أجنبي مثل التبت.»

والجيش الصيني قام باحتلال التبت في عام ١٩٥٠ ونهج بادىء الأمرسياسة اللين والتسامح الى أن قامت حملاته التقدمية في أعقاب ١٩٥٥ فتميز بالعنف والشدة والظلم والطغيان منذ ذلك التاريخ ومارس سياسة الضغط والاضطهاد ضد الشعب التبتي. وفي عام ١٩٥٩ قامت انتفاضة شعبية في التبت وتمكنت السلطات الصينية من اخمادها واضطر السيد دالاى لاما ورفاقه الى اللجوء الى الهند.

ومنذ مدة يحاول الصينيون ارضاء السيد دالاى لاما للعودة الى التبت ويبذلون جهودا كبيرة في تأمين ذلك. وقرأ السيد دالاى لاما ردا على سؤ ال حول هذا الموضوع ما ورد في وثيقة سرية للصينيين جاء فيها أنه «ما من شك في أن السيطرة على الموقف في التبت لاتتم الابعودة دالاى لاما اليها.»

ومن ناحية أخرى ذكر السيد دالاى لاما أن حكام الصين الحمراء يحسبون أنهم لو استطاعوا ارضاء الشعب التبتي عن حكمهم أو حملهم على التظاهر بالرضا لسهل ذلك عليهم اقامة الوحدة بين تايوان والصين الحمراء.

وفي عام ١٩٨١ اعترف الصينيون بفشل سياسة القمع والاضطهاد التي مارسوها في التبت حتي ذلك التاريخ فشلا ذريعا وبدأ وايحسنون معاملتهم للشعب ولكن السيد دالاى لاما يقول: «وما كان الشعب التبتي يتعرض له من ضغط في المجال الثقافي بدأ يخف شيئا فشيئا وكذلك حالته المعيشية تحسنت قليلا أما الحرية الدينية فانها لاتزال مفقودة.»

كما ذكر دالاى لاما أن العداوة العنصرية في التبت

وايضاح المظالم والجرائم الانسانية التي ارتكبتها الصين الشيوعية في حق التركستانيين الشرقيين ولكن يمكننا أن نعبر عن كل ذلك بكلمة موجزة ونقول: ان تركستان الشرقية تقف اليوم أنفا لأنف من الخطر الذى يهدد كيانها المادى والمعنوى.

وعلى عتبة القرن الحادى والعشرين، وفي الوقت الذى كان الحقوق الانسانية حظيت فيه بأعظم اعتبار، والعصر الذى يربو فيه عدد المسلمين في العالم على مليار نسمة تجرى المحاولات للقضاء على أبناء تركستان الشرقية التي أنجبت خلال تاريخها المديد عددا كبيرا من شخصيات كبار أسهموا في بناء الحضارة التركية الاسلامية اسهاما يجل عن كل تقدير. ان تبعة هذه الجريمة النكراء لا تقع على مرتكبيها فقط بل الذين يقفون مكتوفي الأيدى أمامها هم مذنبون أيضا ومشاركوهم في الاثم.

أيها الشعب التركي الكريم، والعالم الاسلامي، وشعوب العالم الحر!!

أنصتو الصيحة تركستان الشرقية... ارفعوا رؤوسكم قليلا عن ملذاتكم وشهواتكم التي أنتم منغمسون فيها الى درجة جنون وانظروا الى الأوضاع الراهنة لتركستان الشرقية التي كانت في غابر عهدها بلد العلم والثقافة والعمران... انظروا الى ماذا آل اليه أمر هذه البلاد التي يعرفها تاريخكم بمهد الحضارة وموطنها الأول... ادرسوا أوضاع تركستان الشرقية وابحثوا عنها وسائلوا عن أخبارها ونحن واثقون من أن نتائج ابحاثكم ستحملكم على الشعور بالخجل والعار ووخز الضمير.

مندوبي الصحافة المكرمين!

أقدم اليكم خالص شكرى على استجابتكم دعوتنا واختياركم مشاق الحضور للاستماع الينا ونحن اذ نتضرع الى الله تعالى أن يديم دولتنا الغالية الجمهورية التركية الى أبد الآبدين في العزة والسؤدد نريد أن نلفت انتباهكم الى بعض مطالبنا من دولتنا وحكومتنا تتعلق بالحيلولة دون ما تتعرض له تركستان الشرقية من خطر القضاء عليها، وهي:

١ـ اقامة علاقات اجتماعية وثقافية مع تركستان الشرقية.

٢ـ اطلاع الدول المعنية على الوضع الخطير الذى يواجه تركستان الشرقية.

٣ـ تشكيل مستشارية تابعة لرئاسة الوزراء ودائرة في وزارة الخارجية للاهتمام بالقضايا والمشاكل الخاصة بالبلاد التركية المحتلة.

٤ـ قيام وزارة الثقافة والسياحة بتبادل فرق الفنون الشعبية مع تركستان الشرقية.

٥ـ عرض برامج تعريفية بتركستان الشرقية بجميع جوانبها في الاذاعة والتليفزيون ونشر برامج خاصة باللهجة المحلية لتركستان الشرقية في الاذاعة.

أما رجلؤنا من العالم الاسلامي فيتلخص فيما يلي:

١ـ قيام الدول الاسلامية التي لها علاقات دبلوماسية مع الصين الشيوعية والمنظمات الاسلامية والمؤسسات النشرية بالتوصية للصين والضغط عليها لحملها على الاعتراف باستقلال تركستان الشرقية.

٢ـ اجراء أبحاث ودراسات جدية خاصة بالبلاد التركية الاسلامية المحتلة من قبل الروس والصينيين وفي مقدمتها تركستان الشرقية عن المجالات الاقتصادية والاجتماعية واللغوية والأدبية والتاريخية لها وعن السياسة الابادية التي ينتهجها الصينيون في تركستان الشرقية.

٣ـ اجراء التدقيقات في القضية التحررية لكل من تركستان الشرقية والغربية والمنافسة الروسية ـ الصينية عليها ومتابعة التطورات المتعلقة بذلك.

٤ـ تنظيم اجتماعات بمناسبة أسبوع التضامن مع الشعوب المحتلة لذكر الملايين من المسلمين الأتراك الذين تحتلهم الشيوعية.

٥ـ رفع قضية تركستان الشرقية الى الأمم المتحدة بموجب القرار الذى اتخذته رابطة العالم الاسلامي في مكة المكرمة.

٦ـ قيام منظمة وزراء خارجية الدول الاسلامية بجدة بارسال وفد من قبلها الى تركستان الشرقية لبحث المسألة التركستانية الشرقية في محلها.

٧ـ ادراج مؤتمر وزراء خارجية الدول الاسلامية قضية تركستان الشرقية في جدول أعماله واتخاذ قرارات قوية ومؤثرة في صالح هذه القضية.

٨ـ قيام جميع المنظمات والمؤسسات في العالم الاسلامي بتوصيات للصين الشيوعية وبذل جهود لديها حول تحقيق تمنياتنا هذه من العالم الاسلامي.

تمنياتنا من العالم الانساني الحر:

قيام الولايات المتحدة الأميركية، واليابان، وألمانيا الاتحادية، وانجلترا، وفرنسا، والدول المعنية الأخرى، وصحف ومجلات هذه الدول بتبني قضية تركستان الشرقية واهتمامها بأسبوع التضامن مع الشعوب المحتلة وقيامها بتوصيات للسلطات الصينية وضغوط عليها ومتابعتها عن كثب النزاع القائم بين الاتحاد السوفيتي والصين الشعبية على تركستان الشرقية...

ونحن نود أن نعلن بهذه المناسبة للعالم أجمع مخاوفنا من نشوب حرب روسية ـ صينية وربما حرب عالمية ثالثة من جراء المخططات الروسية الرامية الى السيطرة على تركستان الشرقية تحت ستاركثيف من مظاهر الانقاذ والتخليص مالم ينصت العالم لصيحاتنا ونداءاتنا ومالم تتم دعوة الظالمين الى انصاف المظلومين.

• كما أدلي الرئيس الأميركي ريغين بيانا بمناسبة الاحتفال بالذكرى السادسة والعشرين لأسبوع الشعوب المحتلة في العالم تناولت الصحافة التركية نشر بعض أجزائه وجاء فيه أن المستبدين الشيوعيين قد حال بهم بغيهم وطغيانهم الى حسبان أنفسهم أنهم أقوى من الآله . . . والناس الذين يعيشون داخل المعسكر السوفيتي قد تم أسرهم واستعبادهم بوسائل العنف والشدة ولا يزالون يعانون من ذلك . . . كما وصف الرئيس الأميركي رونالد ريغين الاتحاد السوفيتي بالامبراطورية اللعينة المشؤومة في العالم .

الا أن الولايات المتحدة الأميركية لا تعتبر شعبا محتلا الا الذى يحتله الاتحاد السوفيتي فقط، فمثلا شعب تركستان الشرقية ومغولستان الداخلية اللذان تحتلهما الصين الشعبية ليسامن الشعوب المحتلة في نظر الولايات المتحدة الأميركية .

والى جانب هذا الخطأ الكبير الذى وقعت فيه الولايات المتحدة في تقديرها للشعوب المحتلة والمستعبدة في العالم هناك أمر آخر لا يقل خطورة من ذلك وهو أن الدول الأخرى غير الولايات المتحدة الأميركية لاتولي الاهتمام اللازم لأسبوع التضامن مع الشعوب المستعمرة في العالم .

ونحن المنتمين الى العناصر التركية المستعمرة نأمل وننتظر من الجمهورية التركية حكومة وشعبا الاهتمام بهذا الأسبوع على أحسن وأتم وجه وصورة وهذا أبسط حق طبيعي لنا حيث انها الدولة الحرة المستقلة الوحيدة لأمتنا التركية الكبيرة التي لا تزال ثلثا هاتئن تحت وطأة الاحتلال والاستعمار الأجنبي كما أن واجبها القومي يحتم عليها تبني قضيتنا والدفاع عنها بكل مؤسساتها وامكاناتها المادية والمعنوية، ألسنا أبناء شعب واحد وورثة تاريخ واحد ولغة وثقافة واحدة؟

واذا كنا اخوة أشقاء وأمجادنا ومفاخرنا واحدة فمن الطبيعي جدا أن يكون بيننا تعاون وتضامن في السراء والضراء . . .

ان الجمهورية التركية هي الملاذ الوحيد لنا في الشدائد والنوائب كلها وهي رائدتنا ومعقد آمالنا ان شاء المعارضون أم أبوا كما أن دعمها وتأييدها لأبناء عرقها من الأمور الهامة التي أشار اليها القائد الراحل مصطفى كمال آتاترك في كل مناسبة .

أما موقف العالم الاسلامي والبلاد البرلمانية الديمقراطية التي نسميها العالم الحر من أسبوع التضامن مع الشعوب المحتلة اما موقف هزيل أو متخاذل وهذا الوضع بقدر ما هو مؤلم ومفجع للشعوب المحتلة فهو في الوقت نفسه مخز للأمم التي تتمتع بحريتها واستقلالها ووصمة عار في جبين الانسانية كلها .

وكم كنا نود أن يتم بمناسبة أسبوع التضامن مع الشعوب المحتلة استنكار وتقبيح الامبريالية الحمراء دون تفريق بين روسيا والصين من قبل رؤساء الدول والحكومات و وزراء الخارجية والمؤسسات العلمية والثقافية في كل البلاد الحرة . . . والشرح للأجيال الصاعدة المضامين الهالكة والسموم القتالة للكارثة الشيوعية للأمم . . . والنقش في الأدمغة الشابة المأساة التي يعانيها ٨٠ مليون مسلم تركي من جراء احتلال روسيا الشيوعية والصين الحمراء لبلادهم .

واليوم لم يبق في العالم شعب محتل الا القسم الكبير من أمتنا التركية المسلمة، وان بقاء هذه الأمة التي يزخرتا ريخها بالأمجاد والبطولات في الأسر والاحتلال لهو من أهم عوامل القلق والاضطراب في عالمنا اليوم ولن يكون هناك أمن واستقرار مالم تتحرر الأمة التركية من الاحتلال وما لم يتم اكراه روسيا الشيوعية والصين الحمراء على الجثي أمام الحقوق الانسانية للشعوب المحتلة .

والولايات المتحدة الأميركية وان كانت تعتبر الشعوب التي يحتلها الاتحاد السوفيتي شعوبا محتلة فقط الا أنها أدخلت في برنامجها هذا العام التبت التي تحتلها الصين الشيوعية لكونها بوذية ولما للبوذيين من ضغط على الولايات المتحدة الأميركية في تبني قضية التبت والدفاع عنها في المحافل الدولية . ويعني ذلك أن الأخوة العرقية اذا انضمت اليها الأخوة الدينية أيضا يمكن أن تصبح من وسائل الضغط في المجال العالمي .

وهناك مليار مسلم في العالم يعيشون دولا مستقلة وبعض هذه الدول الاسلامية تتمتع بالقدرة والكفاءة اللازمة لتلعب أدوارا مادية ومعنوية كبيرة في المجالات الدولية ولكن ليست بينها دولة واحدة أعارت أذنا صاغية لصيحة البؤس والألم لثمانين مليون مسلم تركي يئن تحت وطأة الاحتلال الصيني والروسي .

لقد أصم العالم آذانه لصيحة تركستان الشرقية التي تملأ الآفاق وحاولت قوى الشر والطغيان خنقها خنق صيحة ذلك البلد الأسيوى الذى يضم رفات عبد الكريم صتوق بوغراخان ومحمود الكشغرى ويوسف خاص حاجب وكثير غيرهم ممن حملوا راية الايمان والتوحيد في هذا الجزء من العالم . ان تركستان الشرقية كانت في خدمة العالم الاسلامي منذ القرن العاشر الميلادى بكل مالديها من طاقات بشرية وعلمية وثقافية و ان هذا الموطن الأول لأولئك الأجداد العظام يرزح منذ ما يزيد على قرن تحت نير الاحتلال الصيني الذى حول الحياة فيه الى جحيم لا تطاق .

والشوفينية الصينية التي غيرت كل المعالم الخاصة بالبلاد التي احتلتها وحتى الأسماء التاريخية والجغرافية لها تبتسم اليوم للدولة التركية الغالية من جهة وتقوم بتهجير الملايين الصينيين الى تركستان الشرقية واسكانهم فيها وتعمل من أجل تأليب الاخوة الأشقاء على بعضهم في الداخل والخارج من جهة أخرى بدقة ومهارة متناهية .

وما من شك في أن المجال في هذا البيان لا يتسع لشرح

الأخبار

المؤتمر الصحفي لمعالي السيد عيسى البتكين

عقد معالي السيد عيسى البتكين مؤتمر اصحفيا بمركز النشر لتركستان الشرقية في ٢٠ يوليو ١٩٨٤ بمناسبة الذكرى السادسة والعشرين لأسبوع التضامن مع الشعوب المحتلة في العالم دعي الى الحضور فيه مندوبون من جميع الصحف الصادرة باستانبول و وكالات الأنباء المحلية واشترك منهم مندوبو صحيفة ترجمان، وتركيا، وملي غزته، وٰيني نسل، والميثاق، و وكالة أناضول للأنباء، والوكالة التركية للأنباء...

واستهل معاليه مؤتمره الصحفي بكلمة شرح فيها الأوضاع السيئة لنحومائة مليون من اخواننا المسلمين الأتراك المحتلين من قبل الامبريالية الشيوعية في كل من الاتحاد السوفيتي والصين الشعبية.

كما تم توزيع نسخ من البيان الذى أعده معاليه بهذه المناسبة على الصحافيين وساد المؤتمر حو ودى وتفاهم كبير لقضية تركستان العادلة وتناول الحاضرون في ختامه الشاى والفطائر التركستانية.

والبيان الذى تم توزيعه على الصحف المحلية بمناسبة أسبوع التضامن مع الشعوب المحتلة في العالم نقدمه الى القراء في هذا العدد من مجلتنا.

البيان الذى نشره معالي السيد عيسى البتكين في ٢٠ يوليو ١٩٨٤ بمناسبة الذكرى السادسة والعشرين لأسبوع الشعوب المحتلة

الى الشعب التركي العظيم!
الى العالم الاسلامي الكبير!
والعالم الانساني الحر!

من المعلوم أن الاحتفال بأسبوع الشعوب المحتلة في العالم يجرى منذ ١٩٥٩ خلال الفترة الواقعة بين ١٧ - ٢٣ يوليو من كل عام.

وكان الكونغرس (مجلس الشيوخ) الأميركي قد وافق باجماع الأصوات على مشروع قرار في عام ١٩٥٩ يقضي باعلان الأسبوع الثالث من شهر يوليو في كل عام أسبوع الشعوب المحتلة في العالم.

وبناء على ذلك قام آيزنهاور رئيس الولايات المتحدة الأميركية في ذلك التاريخ باعلان أسبوع الشعوب المحتلة لأول مرة في ١٧ يوليو ١٩٥٩ ودعا الشعب الأميركي وشعوب العالم الحر ا لى الاحتفال به ودرج على ذلك رؤ ساء الولايات المتحدة الأميركية الذين أتوابعده.

وجاء في بيان للرئيس الأميركي الحالي رونالد ريغين نشرته مجلة أميركية خاصة تصدرها اللجنة الأميركية لأسبوع التضامن مع الشعوب المحتلة في العالم ما يلي: «الناس كلهم يولدون أحرارا، ولهم حقوق متساوية... والأحرار من الناس ان كانوا يرغبون في الحفاظ على حريتهم فعليهم الدفاع عن حرية الآخرين.»

NEWS

News from The World:

"CAPTIVIE NATIONS WEEK" IN AMERICA

It has become a tradition in America to commemorate "Captive Nations Week" on the 3rd week of July every year. This has been done for 25 years now, since 1959. It is the firm intention of America to continue this commemoration till all the Captive Nations of the world regain their freedom.

This year, too, "Captive Nations Week" was commemorated in New York, in the traditional way. In accordance with arrangements made by the Captive Nations Committee, with headquarters in New York, the 35 "Captive Nations" who are members of the organization in the parade under their national flags and dressed in their national costumes.

The parade started from the 54th Avenue, and ended at the Central Park of New York. Fiery speaches were made. The march past in the parade of about 5,000 Turkistanians resident in America, in their national costumes, and their national folk-dances particularly attracted the attention of American TV stations, newspapers and radio stations. The Turkistanians carried the flags of Turkey, of Turkistan and of the independent Turkish state of Cyprus. As well as such slogans as:

"Turks of Turkistan demand Freedom, Human Rights and National Self-Determination".

The Russians should get out of Western Turkistan and the Chinese should get out of Eastern Turkistan"

"The name of Eastern Turkistan is not Sinkiang"

"Turkistan is the homeland of 100 million Turks"

"Down with Communism, down with Death!"

The shouts of the paraders echoed from the heavens in New York. The more than 9 TV stations in New York, and the radio stations, broadcast the parade as a special feature. This parade was much admired by brother Turkish organizations in America, as well as the organizations of the other Captive Nations there. A strong and most favorable impression was made on American public opinion.

The parade in New York in "Captive Nations Week". Turkistanians and other Captive Nations marched side by side.

The Day of the Turks, in the United States of America

The 23rd of April was officially designated "The Day of the Turks" in the United States of America. On that occasion there took place a great march of more than, 10.000 Turks resident in America. Turkistanians, in numbers and enthusiasm, formed the major component of this march.

The pictures show this magnificently moving spectacle.

Turkistanians on "The Day of the Turk'...

WHAT IS HAPPENING IN TIBET?

News from Tibet continues to be fragmentary and full of contradictions.

The Dalai Lama accused the Chinese of massive arrests of people for their political opinions and said many political prisoners were also executed.

Gyibug, the spokesman for the Chinese communist regime in Tibet, said in reply: "No one was executed for political reasons. We only executed people who committed bloody crimes. Only one or two people were arrested for separatist activities, and these were educated, not executed."

Foreign reporters who visited Lhasa, capital of Tibet, say that at least 2,400 people were in jails for political activity, and that it was easy to see the people hated the Chinese.

Yin Fatang, Tibet's Communist Party Secretary, admitted that there has been very little change in the field of human rights in Tibet during the last 4 years, after Hu Yaobang called for reforms. He also confessed that about 2,500 monasteries and temples were wrecked by Chinese "Red Guards" during 1966-1976, and many lamas and nuns were murdered, humiliated or secularised. The Party has now ordered the rebuilding of 200 temples. Mr Yin also promised that Tibet will get its culture back. All officials under 50, most of whom are Chinese, will have to learn Tibetan, no further attempts will be made to impose Chinese language and culture on the people, and schools shall begin to teach Tibetan. (The last point is interesting, because it was officially claimed that they already were teaching Tibetan).

Yin Fatang stated: "If we do a good job in Tibet, it will have an important influence on Taiwan, Hongkong, and Southeast Asia, even the whole world." But he followed these words with attacks against the Dalai Lama.

It is the opinion of observers that Chinese rulers are full of uncertainty and contradictions in their policy towards ethnic minorities and occupied lands.

A NEW STEP TOWARD "SOFTNESS"?

The news has leaked out that the "First Secretary" of the "Tibetan Communist Party" at a meeting of that body, made a speach, violently criticizing the "Great Han" policy of China so far against "ethnic minorities", and the oppression of these minorities by the chinese. He was specially bitter against the policy of forcible assimilation, and the forcible imposition on the "ethnic minority" of Chinese language and culture.

Following this, the news has come that the Chinese Communist Party has passed a resolution to "further extend the autonomy of Tibet".

No further details are available yet, and the news received is confined to the bare facts given above.

Those in the know state that such "meetings" of the Party, and the speaches and "attacks" made there are entirely pre-arranged and window-dressing. It is emphasized that a Party "First secretary" of a minority is always a puppet, and that it is inconceivable for him to have spoken without orders. This, combined with the reported resolution of the Chinese Communist Party, is regarded as a sign that a new turn toward "more softness" in Tibet has been decided upon.

How far this "softness" will go, and whether any of the "softening" will affect Eastern Turkistan, too, are questions about which no one can be certain as yet.

Past experience has shown that a wave of "softening" in the regime of oppression, started in Tibet, might take a long time till its effects reach Eastern Turkistan, Sometimes years. And that even then, the regime has always been harsher in Eastern Turkistan than in Tibet.

THE DALAI LAMA'S WORDS.

The Dalai Lama, speaking to reporters during his visit to Tokyo, said that it is very unlikely for him even to visit Tibet in the near future. He practically ruled out the possibility of his definitive return, under present circumstances.

The Dalai Lama said: "I can serve much better from the outside". He reminded reporters that, after the visits to Tibet of his delegations, the Chinese authorities arrested Tibetans who had flocked around the delegations with joy. The people who thus betrayed their sympathies suffered punishment. He added: "The majority of the people never trust the Chinese".

He pointed out that there are some good signs, too: "Food conditions are better. There seems to be no more starvation. In education there is some improvement, but not enough. Devout Buddhists are being severely hampered. But Tibetan national consciousness has very much increased. In Tibet, as in the case of the Polish people, nationalism and religious faith always go together."

Till now, the Dalai Lama had always insisted on "independence" as the only acceptable solution. Now he moderated that statement "Tibetan independence is an ambition, but it can be tempered if circumstances warrant". The Dalai Lama did not give details, but his words have been taken to mean that a very full autonomy for Tibet, and a union between China and Tibet based on that, might be acceptable.

KALMUKS-MONGOLIANS REJECT BEING "CHINESE".

For some time past, agents of the Chinese Taiwan government have been trying to recruit support among Kalmuks and Mongolians in America, They have spent money for this purpose and even set up an organization in America, called the "Taipei Club". These attempts have been counting on the hatred which the oppressive policies of Red China generated among Kalmuk and Mongolian refugees in America. But the agents of Taiwan never made any mention of supporting the independence of the Kalmuks and Mongolians. They appeared to assume that getting rid of the oppressions of communism was the sole problem.

The Kalmuk-Mongol community in America reacted against this assumption, and a protest letter was issued by this community, pointing out that the goal of the Kalmuks and Mongolians is independence, that their historical struggle is to be free of the Chinese, any kind of Chinese, and the cardinal fact to be remembered is that Kalmuks and Mongolians are not Chinese.

The protest letter includes the statement that the Kalmuks and Mongolians have no animosity against the people of China (in Taiwan or elsewhere), and that they wish to respect the Chinese as an independent nation, in return for equal respect from them for the independence of the Mongolian and Tibetan peoples.

cont'd

NEWS FROM TURKEY:

PRESS CONFERENCE OF ISA ALPTEKIN

On the occasion of the 25th anniversary of "Captive Nations Week", on the 20th of July 1984, Isa Alptekin held a Press Conference, at the Eastern Turkistan Publishing Center, in Istanbul.

All newspapers were invited, and TERCÜMAN, TÜRKİYE, MİLLÎ GAZETE, YENİ NESİL, (newspapers) and various periodicals and news agencies attended. Isa Alptekin gave a talk, describing the situation of about 100 million Muslim-Turks who are now living under the bondage of Soviet Russia and of Red China.

A Message to the Press was also handed to the guests. (A translation appears in our columns elesewhere). Talks with the guests over the whole field of interest, in a cordial atmosphere, followed, and tea and pastries made in the style of Eastern Turkistan were served.

ISA ALPTEKIN'S MESSAGE

On the occasion of "Captive Nations Week", Isa Alptekin issued a Message through the Press. In this Message, he recounted the birth and purpose of Captive Nations Week, and said:

"... This week was started by America, and is still regularly being commemorated in America... but there is very little interest in it outside America... Even in Turkey, which has the most reason, and the greatest right and duty to emphasize this Week, official circles do nothing about it.... Even in Ameirca, the "captive nations" mentioned have been almost confined to nations captured by Soviet Russia. Nations held in bondage by other countries are hardly even mentioned. Last year, America mentioned Tibet, as a "captive nation", but Eastern Turkistan and Mongolia, also held in bondage by Red China were not mentioned. The reason for this is that Tibet is Buddhist, and world Buddhism is in the position of exerting pressure on America...

"There live about 1 billion Muslims in the world. Some Muslim countries are capable of playing important roles in international relations. In spite of that, the more than 100 million Muslims held in bondage by the Red imperialist powers cannot make their voices heard.... Eastern Turkistan has a great history of civilization, faith, culture and contributions to Islam. It is specially painful that Eastern Turkistan is now in a state of bondage to communism, and is being subjected to a plan of systematic annihilation in all her spiritual values.

"...It is a terrible thing that at the threshhold of the 21st century, at a time when "human rights" are claimed to be more respected than ever before, and at a time when the count of Muslims in the world has nearly reached ONE BILLION, a part of the Islamic World, rich in history, culture and faith, is in bondage and facing annihilation. This is indeed a crime. A crime for those who commit, it and also for those who are silent and indifferent while it is being committed."

★ ★ ★

After drawing a general picture of the situation, Isa Alptekin made some concrete suggestions as to what could be done to help the people of Eastern Turkistan. These involve increased research about conditions there, both by official bodies and by private research organizations, diplomatic support where possible, more dissemination of knowledge about Eastern Turkistan in the outside world, and cultural activities and exchanges.

In the diplomatic field, he particularly emphasized the possibility and need for a delegation to be sent there to study the situation on the spot, and also the need to implement the decision taken in Mecca at the meeting of the Muslim World League, for the Foreign Ministers of Islamic Countries to take the cause of Eastern Turkistan to the United Nations.

Isa Alptekin stated that support for the people of Eastern Turkistan is not only a moral imperative for the Islamic World and the Free World, but that also such a course would serve directly the interests of the countries concerned.

BAHARİYE MENSUCAT

HALIDA ve KUMAŞTA

KALİTE

TEK KELİMEYLE

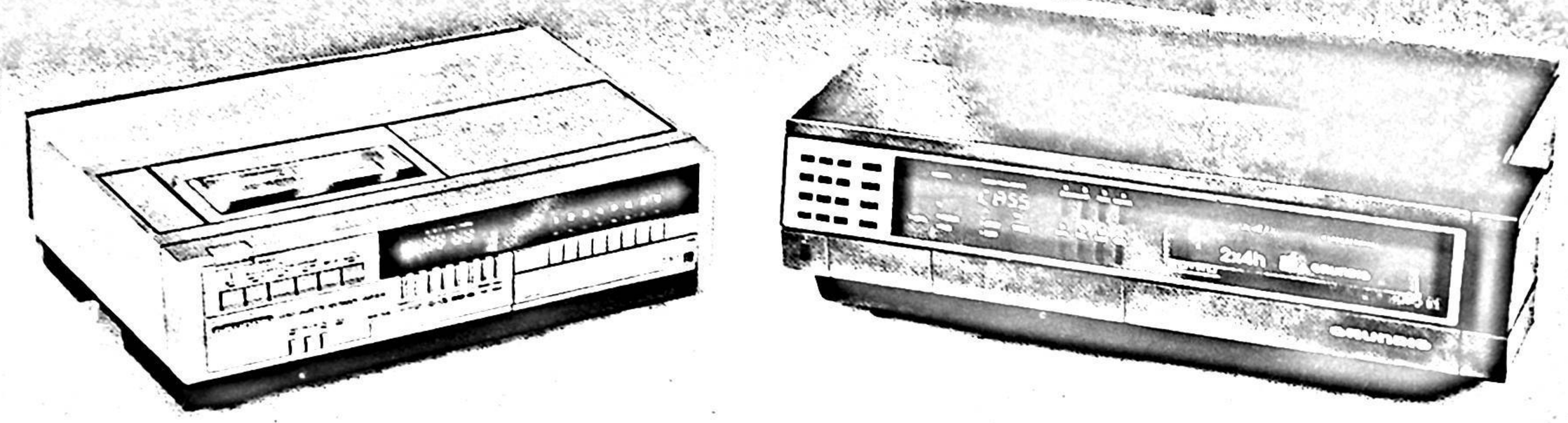
BAHARİYE

BAHARİYE
MENSUCAT
SANAYİİ VE
TİCARET A.Ş.
HALI VE KUMAŞ FABRİKALARI

Bahariye Mensucat Mamülleri
Saf Yeni Yün Damgası Taşır

VİDEO MU?
Grundig 'den dilediğinizi alın...

İster Grundig VCR 2020
(Beta Sistem)

İster Grundig Video 2000
(Süper Sistem)

**Videonuzun markası " Grundig"se, güvenli bir yatırım yaptığınıza inanın.
Grundig, elektronik dünyasında, yeniliğin ve sağlamlığın simgesidir.
Seçiminiz Grundig olsun... Gönlünüz rahat olsun!**

Grundig VCR-2020

Grundig şimdi ülkemizde, Beta Sistem video üretimine de başlamış bulunuyor: Grundig VCR-2020.
Grundig teknolojisinin elektronik cihaz üretimindeki köklü tecrübesinin ve geliştiriciliğinin benzersiz bir ürünü olan Grundig VCR-2020'yi, şimdi, Grundig satıcınızda inceleyebilirsiniz.

Grundig VCR-2020'de bulacağınız özellikler:
- Yaygın Beta kayıt sistemi
- Geriye doğru renkli izleme
- L-830 video kasetiyle üç saat 35 dakikalık kayıt süresi
- VHF ve UHF tuner
- 8 güne kadar, bir programı önceden programlayarak otomatik kaydetme imkanı
- Dokunmatik kumanda tuşları
- "0000"da hafızalı dijital sayaç
- Görüntüyü izleyerek hızlı ileri ve geri sarma imkanı

Grundig Video 2000

Tüm dünyada kullanılan üç sistemden (Video 2000-VHS-Beta) diğer ikisinde bulunmayan özelliklere sahiptir.

- 2X4: 8 saat yayın yapan aile boyu kaset
- Kafa ömrünü 3000 saatin üzerine çıkaran özel sistem
- Kasetin süresini, kalan ve geçen zamanı dakikası dakikasına gösteren bilgisayar
- İstenen programın otomatik olarak ve anında bulunmasını sağlayan APF sistemi
- Elle düzeltmeyi gerektirmeyen, hassas görüntü kalitesi sağlayan DTF sistemi
- 99 günlük süre içinde, 5 ayrı programı kendi kendine kaydeden bilgisayarlı sistem

GRUNDIG

"videoda yenilik, üstünlük"

CİHAN
ŞİRKETLER GRUBU
Barbaros Bulvarı No: 137 Yıldız-İstanbul Tel: 166 94 00 (9 hat)

ÜLKER

her çeşidinde, ayrı bir lezzet sunar.

The Export is our job

Cotton product
Shirts, Under clothing for men,
T -shirts, Sweat suits, Hand-knitted sweaters, Shawls,
Hand-knitted gloves, Hand-knitted stockings,
Hand-knitted breeches,
Knitted Negligees

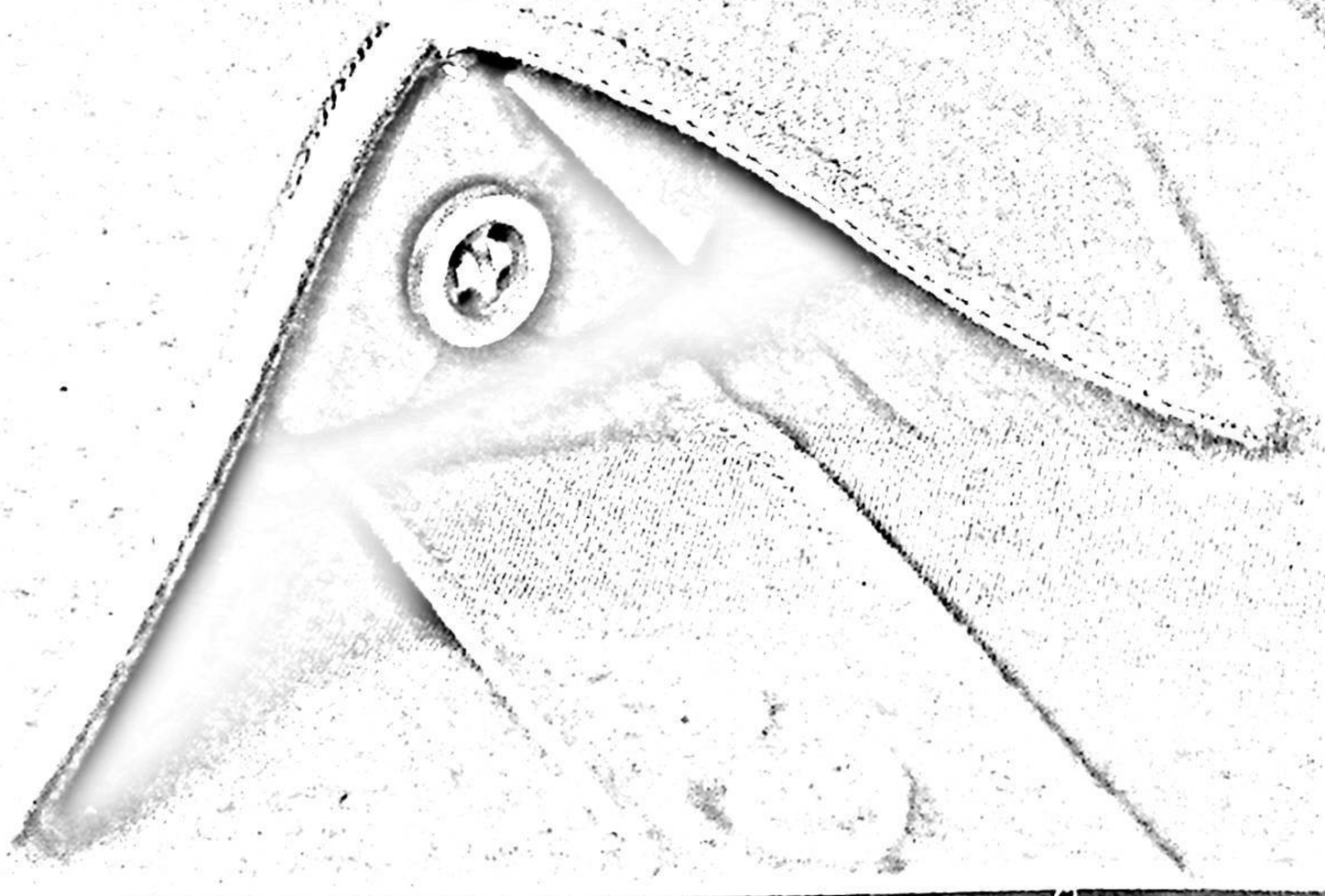
Foodstuff
Hazelnut, Canned fish,
Canned red mullet,

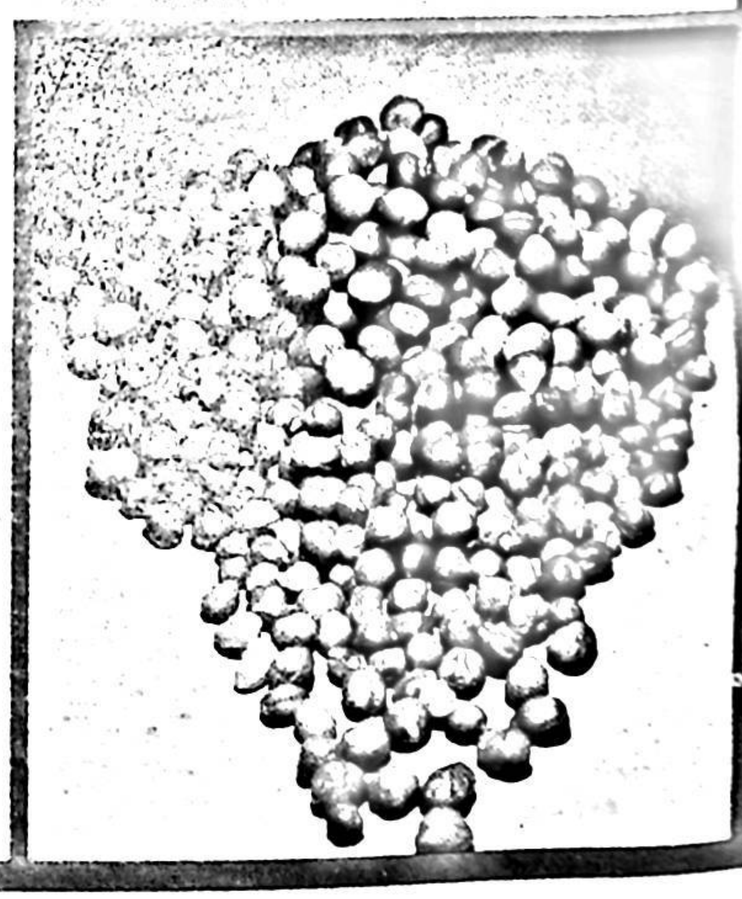

MENTEŞOĞLU

Export and Marketing Co. Inc.

Address: Rıhtım cad. Velialemdar
Han No: 429-430
Phones: 143 80 88-143 80 89
Tlx: 22 461 TURG-tr
Karaköy/ist

akademi